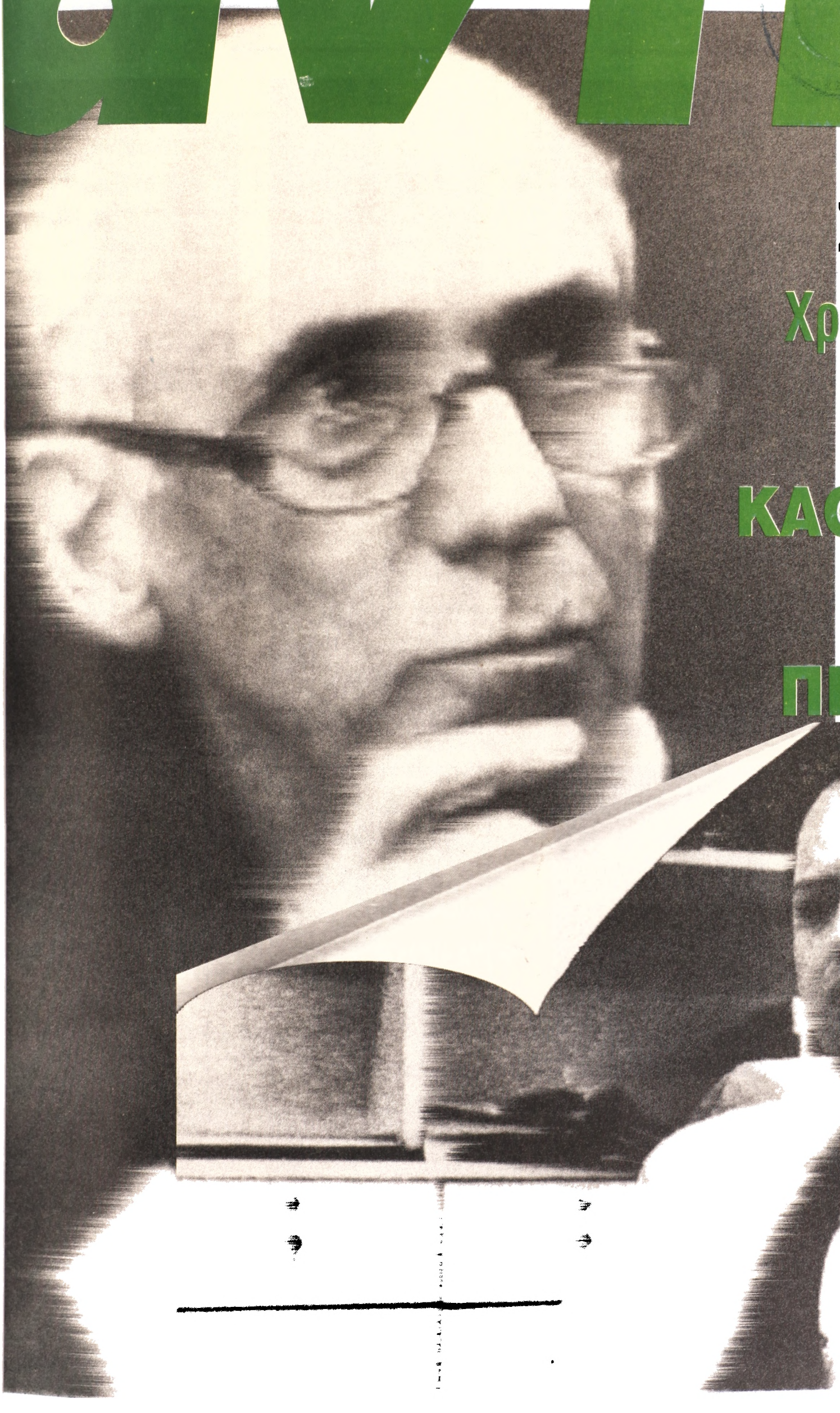
ΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

avti

Περίοδος Β΄
Τεύχος 619
Παρασκευή
25 Οκτωβρίου 1996
Δρχ. 500

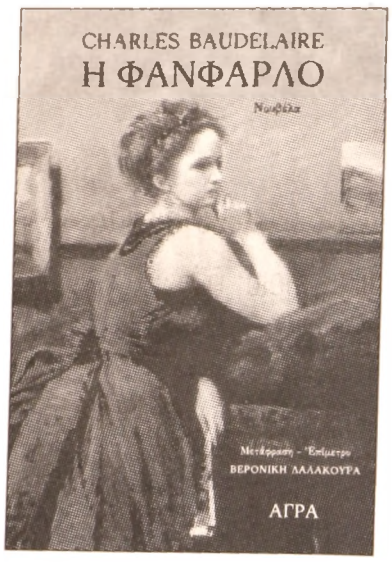

Στ. Ψυχάρης· Χρ. Λαμπράκης: Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΠΡΥΤΑΝΗΣ

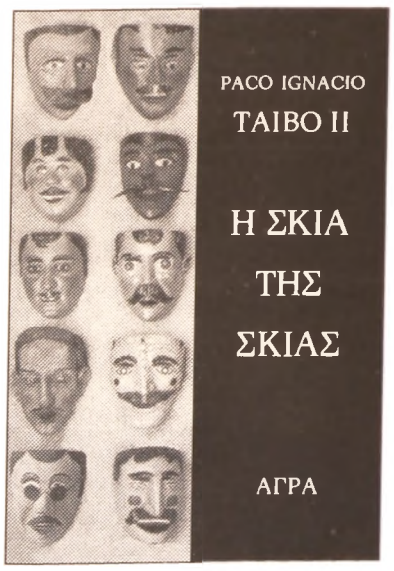
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΑΓΡΑ

ΑΠΟ ΤΟ 1979

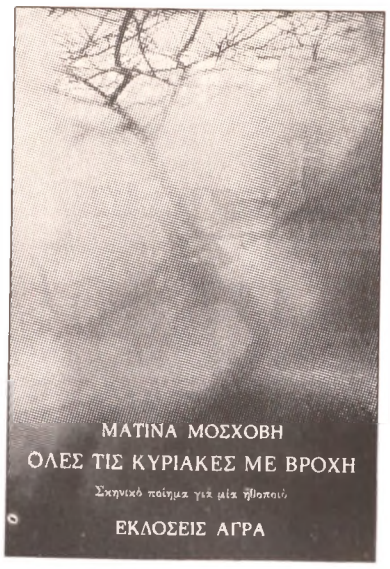

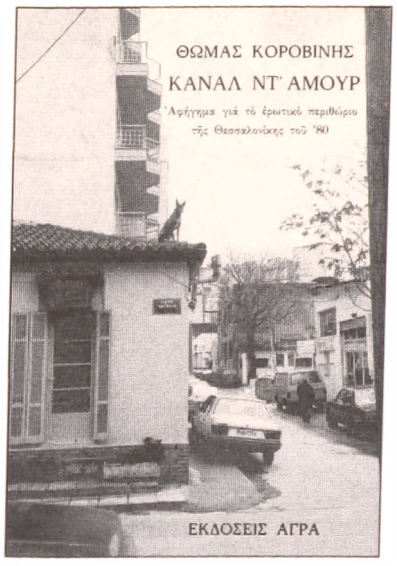

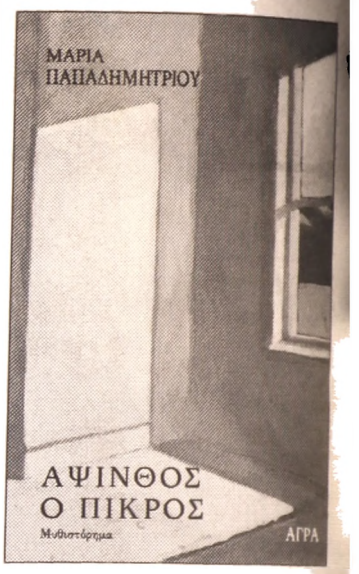

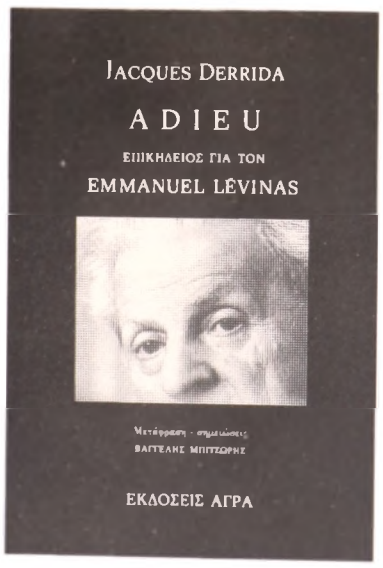

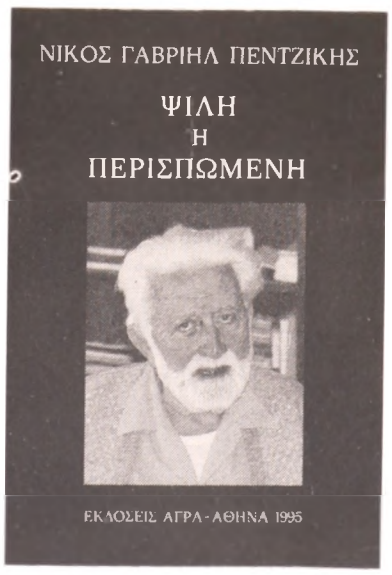

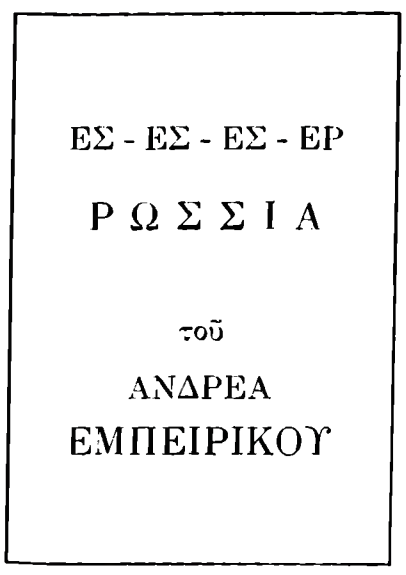

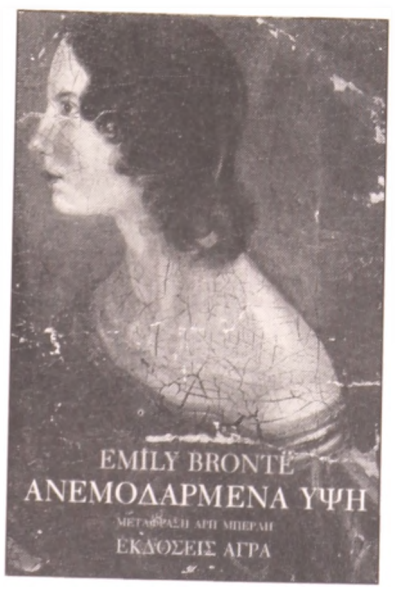

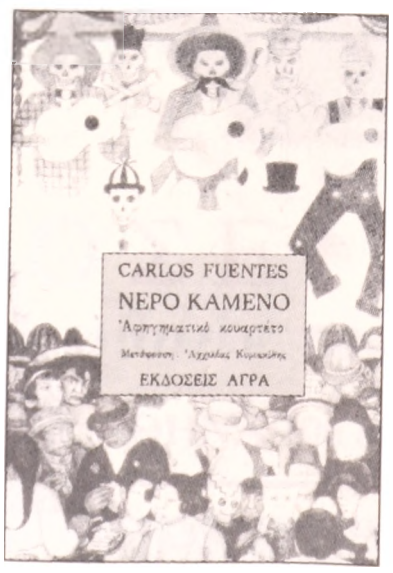

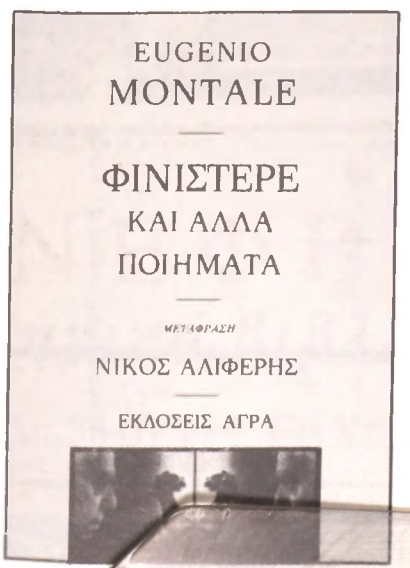

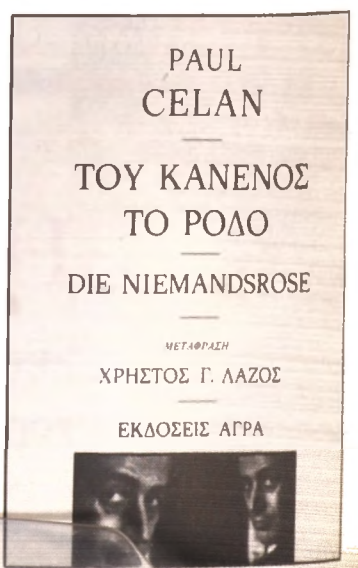

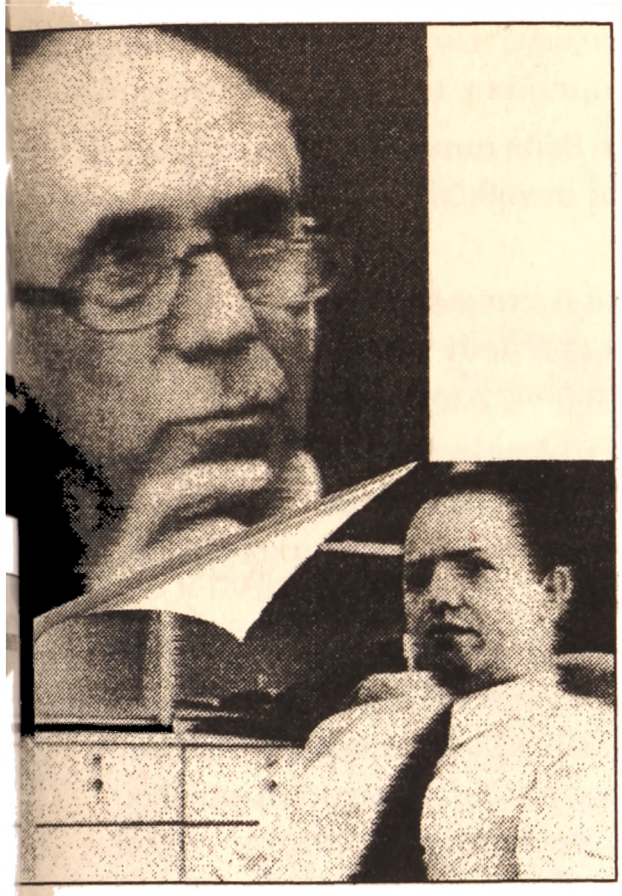

anti

ερίοδος Β' · Έτος 23ο · Τεύχος 619
κευή 25 Οκτωβρίου 1996 · Δρχ. 500
Ι - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα
72.32.713-72.32.819 FAX: 72.26.107
ON-LINE: http://www.compulink.gr/anti
E mail: anti@compulink.gr
ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Παπουτσάκης
ΗΜΙΣΕΙΣ-ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: Τασία Ρούμπου
ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Δημήτρης Γκέκας
ΜΟΝΤΑΖ: Τασία Λεβόν
ΩΣΗ: ΛΙΘΟΤΥΠ Α.Ε. Ιασίου 5, Περιστέρι
Τηλ. 57.22.201
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:
ΟΥ: Εξαμ. 5.000 δρχ., Ετήσια 10.000 δρχ.,
ργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 40.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 8.000 δρχ.
ΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:
Εξαμ.: 38 δολ., Ετήσια: 75 δολ.,
ΙΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:
Εξαμ. 44 δολ., ετήσια 88 δολ.
ΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: ΔΡΧ. 500,
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΔΡΧ. 1.000
ΙΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,
ια τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:
του Βιβλίου - Α Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.
άνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. (031) 285.857

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛ. 13 Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΠΡΥΤΑΝΗΣ
Τι κρύβεται πίσω από τον προκλητικό διορισμό του Σταύρου Ψυχάρη στη διοίκηση του Αγίου Όρους; Αν ο Ψυχάρης είναι «καθηγητής», μήπως ο πρύτανης ονομάζεται Λαμπράκης; Κι ακόμα: Ποια ψέματα διεξέρχεται ο Οργανισμός Μεγάρου Μουσικής Αθηνών για να δικαιολογήσει τα αδικαιολόγητα; Ποια υπόθεση φτάνει στα δικαστήρια; Τι λένε οι δικηγόροι; Τέλος: Ποια η σχέση Λαμπράκη-Κόκκαλη και τι κρύβεται πίσω από τη νέα ανάθεση της ψηφιακής τηλεφωνίας στην εταιρεία του προέδρου του Ολυμπιακού; Γράφουν: ο **Μανώλης Βασιλάκης**, ο **Στέλιος Καφαντάρης** και ο **Ρεπόρτερ**.

ΣΕΛ. 28 ΜΟΥΡΜΟΥΡΑ ΚΑΙ ΕΝΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ Ποιες είναι οι πραγματικές αντιπαλότητες στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ; - του **Τάσου Παππά**.

ΣΕΛ. 30 Ο ΛΗΘΑΡΓΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΑΣ Ποια είναι τα πραγματικά, τα αληθινά κρίσιμα οικονομικά και ευρύτερα εθνικά προβλήματα; Γράφει ο **Κ. Τσαλόγλου.**

ΣΕΛ. 40 ΚΥΠΡΟΣ '96: ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΝΕΟ 1963; Το «κυπριακό θαύμα» δεν είναι παρά ένας τόπος με πολλά, πάρα πολλά, προβλήματα και ελλείμματα.- του **Γιώργου Λυραντζόπουλου.**

ΣΕΛ. 42 Ο ΛΕΥΤΕΡΑΚΗΣ, Η ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΚΜΗ Κρίση της κοινωνίας, κρίση της πολιτικής... Και ο Τύπος; - του **Σακελλάρη Σκουμπουρδή.**

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ
Έκπληξη, σελ. 4

ΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ
Γιώργος Φιλδισάκος, σελ. 5

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΠΤΑΗΜΕΡΟ
Αντήνωρ, σελ. 6

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ
Σχόλια, σελ. 8

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
Τύπος, σελ. 12

ΟΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΤΕΣ
Κώστας Κουφογιώργος, σελ. 18

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ
Κόσμος, σελ. 33

ΔΙΑΛΟΓΟΣ
Επιστολές, σελ. 46

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ
Πολιτισμός, σελ. 48

ΑΓΡΙΑ-ΗΜΕΡΑ
Παν. Ιωαννίδης, σελ. 62

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ
σελ. 63

ΚΑΙ ΤΑ ΛΟΙΠΑ
Ηλίας Κανέλλης, σελ. 66

ΕΚΠΛΗΞΗ!

ΜΕ ΕΚΠΛΗΞΗ και απορία αντέδρασαν όλοι –ή σχεδόν όλοι– για την επιλογή των κκ. Σημίτη και Πάγκαλου να επιλέξουν ως διοικητή του Αγίου Όρους τον υπάλληλο του Χρ. Λαμπράκη, τον Σταύρο Ψυχάρη.

ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ να γίνει κατανοητό πώς ετόλμησαν να τοποθετήσουν στη θέση αυτή όχι έναν ασήμαντο ή άγνωστο αλευροβιομήχανο ή καθηγητή της Θεολογικής Σχολής, όπως συνηθιζόταν στο παρελθόν, χωρίς να προκαλούνται ιδιαίτερες αντιδράσεις.

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΑΝ όμως έναν από τα πλέον αμφισβητούμενα--αυτός είναι ο επιεικέστερος χαρακτηρισμός για τον Σταύρο Ψυχάρη– πρόσωπα. Ένα πρόσωπο για το οποίο ελάχιστοι τολμούν να πουν δημοσίως τη γνώμη τους, αλλά όλοι το περιλούζουν, σε ιδιωτικούς χώρους, με τους χειρότερους χαρακτηρισμούς.

ΕΚΠΛΗΞΗ γιατί δεν κατανοούν πώς ετόλμησαν να αντιπαρατεθούν με το δημόσιο αίσθημα άνθρωποι όπως ο Λαμπράκης, ή ο ΥΠΕΞ και ο πρωθυπουργός. Πολιτικοί αυτοί, άνθρωποι δηλαδή που προσανατολίζουν τις πράξεις και τις ενέργειές τους, με στόχο πάντοτε να μην προκαλούν αλλά και να κολακεύουν το δημόσιο αίσθημα.

ΖΟΥΝ ΜΗΠΩΣ εκτός Ελλάδος; Αυτό ήταν ένα από τα πιο «αφελή» ερωτήματα που ετέθησαν. Γιατί ενώ όλοι γνωρίζουν ότι ο Χρ. Λαμπράκης έχει υποταγμένη στο σύνολό της σχεδόν την πολιτική εξουσία του τόπου, οι ίδιοι οι πολιτικοί δημόσια σφυρίζουν «αδιάφορα» όταν ακούνε τη λέξη «Συγκρότημα». Γιατί όλοι παρακολουθούν λ.χ. τη σχέση αμοιβαιότητας Σημίτη και συν αυτώ προς τον Χρ. Λαμπράκη και όλοι διάβασαν το «ραβασάκι» Έβερτ προς τον Συγκροτηματάρχη. Γνωρίζουν λοιπόν ότι υπάρχουν σχέσεις καλά δεμένες. Σχέσεις υπαγορευμένες από μεγαλύτερα αφεντικά –βλ. λ.χ. Σωκράτης Κόκκαλης– και σχέσεις δεμένες με παροχές αναθέσεων και αντιπαροχές προμηθειών.

ΑΛΛΑ συνηθισμένοι όπως είμαστε από τα παχυλά ψέμματα και τις αγορεύσεις περί «ηθικής και διαφάνειας», αδυνατούμε να πιστέψουμε ότι πράγματι οι ασκούντες την εξουσία είναι αδίστακτοι και καισαρίσκοι. Λέμε: «*Αυτά που ψιθυρίζονται δεν είναι δυνατόν να συμβαίνουν. Αυτά όλα είναι συκοφαντίες*». Τα λέει ο ηθελημένα «αφελής και ευκολόπιστος λαός», γιατί χωρίς την παραδοχή ότι «αυτά είναι συκοφαντίες», θα έπρεπε να ξεσηκωθεί και να τους πάρει με τις πέτρες. Και η εποχή μας δεν είναι εποχή για να πάρει κανείς με τις πέτρες τους Σημίτη, Πάγκαλο, Λαμπράκη.

Η ΕΠΟΧΗ μας είναι εποχή όπου ο Χρήστος Λαμπράκης μπορεί να «δέχεται» ως δώρο δημόσια πάρκα και εν συνεχεία να τα καταστρέφει, να παίρνει παράτυπες χρηματοδοτήσεις από το ελληνικό δημόσιο και την Ε.Ε., να διαπράττει δεκάδες παράνομων πράξεων ενώπιον των διοικητικών και αστυνομικών αρχών, να επιχειρεί και να διεκπεραιώνει με τη συναινετική σιωπή των εταίρων του στα ΜΜΕ τις πιο απίθανες παρανομίες, να διορίζει αυτός υπουργούς στα υπουργεία που τον ενδιαφέρουν, να αλλοτριώνει δημοσίους υπαλλήλους και να μετατρέπει τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ σε δικό του υπάλληλο. Δεν είναι εποχή λοιπόν που μπορεί ο κοσμάκης που σέρνει τη ζωή του μέσα σε μια ανυπόφορη καθημερινότητα να τους πάρει με τις πέτρες. Γιατί η παρανομία, η κοροϊδία και η απάτη είναι η μόνη πραγματικότητα.

ΤΙ ΑΠΟΜΕΝΕΙ λοιπόν ως αντίδραση στους πολίτες; Απομένει να υποκρίνεται ότι «εκπλήσσεται». Είναι μια υποτονική, μια ασθενής αντίδραση, αλλά είναι η μόνη αντίδραση που του απομένει.

ΕΜΕΙΣ θα προχωρήσουμε ακόμη περισσότερο: Ισχυριζόμαστε ότι η *έκπληξη* είναι μια υγιής αντίδραση. Γιατί δεν μπορεί να παραδεχτείς ότι σε εμπαίζουν τόσο φωναχτά και μέσα στο φως της ημέρας. Γιατί τότε θα εσήμαινε ότι αποδέχεσαι και τον εξευτελισμό και την κοροϊδία. Είναι υγιής η αντίδραση να πιστεύεις ότι οι *άλλοι*, δηλαδή οι Σημίτης, Πάγκαλος, Λαμπράκης, δεν στέκονται στα καλά τους και δεν ξέρουν τι κάνουν.

Ή ΜΗΠΩΣ αυτοί ξέρουν πολύ καλά τί κάνουν; Κι εμείς, απλώς υποκρινόμαστε τους έκπληκτους;

anti

ΛΟΓΙΚΗ κ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ

ΚΥΡΙΕ ΠΡΟΕΔΡΕ, ΠΗΡΕ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΕΙ...

Α!...

ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΘΑ ΣΑΣ ΣΤΕΙΛΕΙ ΤΑ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΑ ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ.

!

ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΕ ΚΙ Ο ΚΟΚΚΑΛΗΣ ΚΑΙ ΞΕΡΟΒΗΧΕ.

ΚΑΛΑ, ΚΑΤΑΛΑΒΑ...

ΠΗΡΑΝ ΚΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΜΙΣΙΟΝ.

ΔΕ ΜΑΣ...

ΜΟΥ ΒΓΗΚΕ Η ΠΙΣΤΗ ΓΙΑ ΝΑ ΓΙΝΩ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΑ ΜΟΝΟ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΕΣΣΕΡΙΣΙ ΤΟΙΧΟΥΣ ΚΥΒΕΡΝΑΩ!

ΚΥΡ ΚΩΣΤΑ!

ΔΕΝ ΠΑΣ ΚΑΜΜΙΑ ΒΟΛΤΙΤΣΑ ΓΙΑΤΙ ΕΧΩ ΣΦΟΥΓΓΑΡΙΣΜΑ;...

Τα «ισχυρά συμφέροντα» είναι εδώ – αλλά μάλλον δεν βλάπτουν (ΠΑΣΟΚ)

ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ επί συσκέψεων, διαβουλεύσεις επί διαβουλεύσεων, συζητήσεις επί συζητήσεων, με αντικείμενο τα νέα (σκληρά) οικονομικά μέτρα, στο πλαίσιο του προγράμματος σύγκλισης... Τα μέτρα, όπως δήλωσε ο υπουργός Εργασίας Μ. Παπαϊωάννου, θα ανακοινωθούν την «*κατάλληλη ώρα*», από τον ίδιο τον πρωθυπουργό – ίσως λίγο πριν από την κατάθεση του Προϋπολογισμού. Όμως, σημασία, ασφαλώς, δεν έχει τόσο η χρονική στιγμή, όσο το περιεχόμενο των μέτρων· ακριβέστερα, το «*ποιος θα πληρώσει το μάρμαρο*». Οι «προειδοποιήσεις», άλλωστε, δεν λείπουν: «*Αν συνεχίσουμε έτσι – αν, δηλαδή, συνεχίσουμε την ίδια πολιτική, αν η κυβέρνηση δεν δείξει το κοινωνικό της πρόσωπο, κ.λπ. – τότε το κόμμα θα διχασθεί*», δηλώνουν επιφανείς και άλλοι του κυβερνητικού αστερισμού... Χρειάζεται, συνεπώς, προσοχή, όχι σπουδή, σύνεση και, προπαντός, «*συναίνεση*», αρχής γενομένης από το ίδιο το ΠΑΣΟΚ! Κατ' ακολουθία: πριν από την ανακοίνωση των νέων μέτρων, δέον να συγκληθούν η Κοινοβουλευτική Ομάδα και η Κεντρική Επιτροπή του κόμματος, σε κοινή, μάλιστα, συνεδρίαση, προκειμένου να αμβλυνθούν αντιδράσεις, να κοπάσουν μεμψιμοιρίας, («*έκαστος να τεθεί προ των ευθυνών του*»), με τελική στόχευση την αποδοχή απ' όλα τα κεντρικά στελέχη –ή σχεδόν απ' όλα– των νέων μέτρων.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ υποστηρίζει, βέβαια, ότι η συμμετοχή της χώρας και η πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι μονόδρομος. Δεν φαίνεται, όμως, να συνειδητοποιεί ότι η κοινωνική πολιτική αποτελεί αναπόδραστο στοιχείο οποιασδήποτε ανάπτυξης σε προοδευτική κατεύθυνση... Όσο για το «*ποιος θα πληρώσει τη σύγκλιση;*», οι συζητήσεις και αντεγκλήσεις μέσα στους κόλπους της κυβέρνησης, παίρνουν και δίνουν. Ποια η διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στους «*έχοντες*» και «*μη έχοντες*»; Και μπορεί να θεωρηθούν ως... beati possidentes μισθωτοί που το σύνολο των αποδοχών τους φθάνει τις **250.000** δραχμές; Από την άλλη, παραμένει γεγονός ότι ορισμένοι υπουργοί, όπως η κ. Βάσω Παπανδρέου, έθεσαν θέμα φορολόγησης των υψηλών εισοδημάτων και της μεγάλης κινητής και ακίνητης περιουσίας («*πόρος κοινωνικής αλληλεγγύης*»), προκειμένου να ενισχυθούν οι άνεργοι, οι συνταξιούχοι, οι πραγματικά χαμηλόμισθοι. Θα προχωρήσει, προς την κατεύθυνση αυτή, η κυβέρνηση και, προσωπικά, ο πρωθυπουργός Κ. Σημίτης; Θα συγκρουσθεί με τα «*μεγάλα συμφέροντα*» – είτε κατοικοεδρεύουν στον ΣΕΒ, στο Χρηματιστήριο, στις μεγάλες εργολαβίες, στις μεγάλες ιδιοκτησίες των ΜΜΕ; Qui vivra, verra – θα πουν οι απονήρευτοι... Πάντως, η ώς τώρα κυβερνητική θητεία, η σπουδή υπουργών να ικανοποιούν πάσης φύσεως αιτήματα (ακόμα και... «θεοκρατικού» χαρακτήρα!) πεζότατων, πλην ισχυρότατων συγκροτημάτων, μάλλον δεν ευνοούν τη σύγκρουση...

«ΔΟΓΜΑΤΑ» ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ

ΚΑΙ ΕΝΩ τα «*νέα μέτρα*» (σύμμικτα με τα νέα –αυξημένα– τιμολόγια της ΔΕΗ, του ΟΤΕ, της ΕΥΔΑΠ, και με αυξήσεις στα φάρμακα, στα καύσιμα, στα δίδακτρα...), προδιαγράφουν σκληρές μέρες για τον κόσμο των μισθοσυντήρητων, η κυβέρνηση επανέρχεται στη μέγγενη της νέας «αγοράς του αιώνα»... Ήδη, την περασμένη Τρίτη, είχαμε την πρώτη σύσκεψη, με θέμα το εξοπλιστικό πρόγραμμα της χώρας, ύψους 3 τρισεκατομμυρίων δραχμών. [Γ λούμε για 40 αεροσκάφη F-IG C, για 50 F B (μεταχειρισμένα), για 4 υποβρύχ 209/1300 αναερόβιας πρόωσης και, φ κά, για συστήματα αεράμυνας «Πάτρ συστήματα πολλαπλών εκτοξευτών ML τακτικών πυραύλων μέσου βεληνεκ AT-ACMS, συν ελικόπτερα ναυτικής νεργασίας SM60B, ελικόπτερα τύ Apache, συν φρεγάτες, συν... συν].

ΧΡΟΝΙΚΑ, η σύσκεψη συνέπεσε με δήλωση του υπουργού Άμυνας Α. Τσο τζόπουλου, σύμφωνα με την οποία Τουρκία ενδέχεται να επιχειρήσει κα ληψη και άλλης βραχονησίδας (πλ Ίμιων), άρα υπάρχει κίνδυνος «*θερμ επεισοδίου*», κ.λπ. Αλλά ο κ. Τσοχατ πουλος, μιλώντας στους αξιωματικούς στρατιάς και του ΑΤΑ Λάρισας, εισήγ για πρώτη φορά, αναφερόμενος στο αίο αμυντικό δόγμα, την έννοια της «*λικτης ανταπόδοσης*», με την οποία όπως διευκρίνισε– «*θα επιτυγχάνε ισοδύναμο τετελεσμένο, σε αντιστοιχία κάθε τουρκική ενέργεια*». [Τον κίνδ «*θερμού επεισοδίου*» θεωρεί υπαρκτό ο πρώην υφυπουργός Άμυνας Ν. Κουρ όπως ανέφερε, σε συνέντευξή του σ *Καθημερινή της Κυριακής*].

ΑΠΟΤΕΛΟΥΣΕ η δήλωση Τσοχατζόπ λου, ένα είδος «ψυχολογικής προετοι σίας» της κοινής γνώμης για τη «*νέα αγο του αιώνα*»; Αυτό δεν προκύπτει σαφ καθώς ο πρωθυπουργός Κ. Σημίτης, εγ ταλείποντας παλαιότερες τοποθετήσ του, έχει ήδη –ώς έναν μεγάλο βαθμό ενδώσει στις απαιτήσεις των θεωρητικ της «στρατιωτικής διπλωματίας». Άλλ στε, ο υφυπουργός Άμυνας Δ. Αποστο κος, σε συνέντευξή του σε ραδιοφωνι σταθμό, διαφοροποιήθηκε –όσο και

πό περίεργα – από τη δήλωση του αμένου του υπουργού, λέγοντας ότι, η γνώμη του, δεν βλέπει κίνδυνο *ύ επεισοδίου*».

.ΤΑ άλλα, ίσως αξίζει να σημειωθεί ηλώσεις Τσοχατζόπουλου συνέπε- ό,τι αφορά τις εξελίξεις στο Κυ-, με μια φάση (ύστερα από τις τρεις νίες...) σχετικής ύφεσης, με την ενη έναρξη του στρατιωτικού δια- (Θέμα του διαλόγου, η απαγκί- – πέραν του Πενταδακτύλου και ρόδους...). Συνέπεσαν, επίσης, με όσφατη υπερψήφιση της κυβέρνη- μπακάν, η οποία, παρά τα αναθέ- υ εκπροσώπου του Λευκού Οίκου, ι να διαφοροποιείται, ώς ένα βαθ- ό τους «πασάδες» του τουρκικού και το κατεστημένο του υπουργείτερικών. Η κατάσταση στην Τουρρεί να μην έχει ακόμα πλήρως σταλλωθεί. Όμως, ορισμένοι ανα- πως, λ.χ., ο συνάδελφος Κ. Ιορδαρίχνουν, από τώρα, την ιδέα μιας τουρκικής συνάντησης κορυφής - Ερμπακάν), μια και «*η εξωτερι-τική δεν εξαντλείται στην ακαδηπεριπλάνηση στο ρευστό πεδίο των σχέσεων, αλλά αποτελεί, πρωτίράση πολιτική*».

ΛΑΔΑ έχει λόγους, βέβαια, να διαην αποτρεπτική της δύναμη. Αυτό, εν σημαίνει ότι πρέπει να εμπλακεί ιτέρμονη κούρσα εξοπλισμών, κάτι «*πόλεμο των άστρων*», σε ελληνοή εκδοχή. Το προηγούμενο Ελευ- Βενιζέλου, διατηρεί πάντοτε την υ: Οκτώ μόλις χρόνια μετά τη Μιτική καταστροφή, υπέγραφε – «*μέατμόσφαιρα λαϊκού ενθουσια- τρεις συμφωνίες, μία από τις ήταν και το «*Πρωτόκολλο περιορι-υν ναυτικών εξοπλισμών*». Δεν θα σε, άραγε, και η κυβέρνηση Σημίπογράψει ένα ανάλογο πρωτόκολορισμού και των ναυτικών, και των ρικών, και των στρατιωτικών εξο-ν»;

ΑΦΟΡΟΙ «πολέμαρχοι» θέτουν, ίσο, στην ελληνική κοινή γνώμη, το α: «*Τι προτιμάτε, τον ακρωτηριαπατρίδας μας ή μια μικρή επιβράπην οικονομική της ανέλιξη*»; Στα ιλήμματα, όμως, υπάρχει μία απά- Η αποκλιμάκωση, η ύφεση, η ειρήυρή Ελλάδα θα πει ισχυρή οικονομφωνίες περιορισμού της κούρσας μορραγίας) των εξοπλισμών, σχέλής γειτονίας, εμπέδωση κλίματος εμπιστοσύνης, διάλογος. Και επειδή όλα αυτά – για τους «ιδεολόγους» της έντασης και των εξοπλισμών – σφαντάζουν ανέφικτα, οικοδομούμε το εξοπλιστικό μας πρόγραμμα στη βάση ενός ρεαλιστικού, μίνιμουμ προγράμματος. «*Με το καπέλο που φορώ* – λέει μια παροιμία – *σε χαιρετώ*». Συνεπώς, οι, κάθε τόσο, «αγορές του αιώνα», τα «κολοσσιαία προγράμματα», τα τρία ή δεκατρία τρισ., η επίμονη προπαγάνδιση ότι η τουρκική αεροπορία «*αλωνίζει σε βάθος τον ελληνικό εναέριο χώρο*», κ.λπ. – όλα αυτά, απλώς υπονομεύουν και την οικονομική και την ηθική μας αντοχή.

ΣΤΑ ΑΛΛΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΣΤΟ «ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ» που επισκοπούμε, συνέβησαν και μερικά άλλα πράγματα:

• Η δήλωση του αρχηγού της Νέας Δημοκρατίας Μ. Έβερτ, ότι το συνέδριο του κόμματος θα πραγματοποιηθεί τον Ιούνιο, χωρίς, όμως, «*ενδιάμεσες εκλογές*» και, προπαντός, χωρίς αναφορές (αναλύσεις ή εμβαθύνσεις) του εκλογικού αποτελέσματος. Όσο γι' αυτούς που διατείνονται ότι ο σημερινός αρχηγός είναι «*προσωρινός*», υπάρχουν και οι «*προβλεπόμενες εκ του καταστατικού*» διαδικασίες...

• Η κατάθεση, από μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΚΚΕ, πρότασης νόμου για την καθιέρωση της απλής αναλογικής ως πάγιου εκλογικού συστήματος. Και επειδή την πρόταση νόμου θα στηρίξουν, (ως εικάζεται), τόσο ο Συνασπισμός, όσο και το ΔΗΚΚΙ – πράγμα που θα μπορούσε να δημιουργήσει την ψευδαίσθηση ότι τα τρία μικρότερα κόμματα «*συμπλέουν*»... – φρόντισε, γι' αυτό, η κ. Αλέκα Παπαρήγα: «*Ο Συνασπισμός και το ΔΗΚΚΙ* – δήλωσε – *προσπαθούν να προσφέρουν λύσεις διεξόδου στο σάπιο σύστημα*»... Και ο νοών, νοείτω!

• Η Ημερίδα που οργάνωσε το τμήμα Οικονομικής Πολιτικής του Συνασπισμού. (Ο κ. Ν. Κωνσταντόπουλος κάλεσε την κυβέρνηση να απεμπλακεί από τα κατά συνθήκην ψεύδη της οικονομικής της πολιτικής και να προχωρήσει σε ουσιαστική φορολογική μεταρρύθμιση, με άξονα το γεγονός ότι «*δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια εκμηδένισης της κοινωνικής πολιτικής*».)

• Η διαβεβαίωση του προέδρου της ΠΟΛ.ΑΝ. Α. Σαμαρά, ότι όχι μόνο δεν ερωτοτροπεί με τον κ. Έβερτ (για να επανέλθει στη Ν.Δ.), αλλά – αντιθέτως – προχωρεί σε «*ριζική ανασύνταξη του κόμματος*».

ΚΑΤΑ τα άλλα – και σε επίπεδο διεθνούς πολιτικής – αξίζει, ίσως, να καταγραφεί, ιδιαίτερα, η παρουσία του γάλλου προέδρου Ζακ Σιράκ στο Παλαιστινιακό Κοινοβούλιο,(ενώ δεν πήγε στο Ισραηλινό...), και η δήλωσή του ότι ο μόνος τρόπος για να ειρηνεύσει, πραγματικά, η περιοχή, είναι η αναγνώριση, από πλευράς Ισραήλ, παλαιστινιακού κράτους! Οι Ισραηλινοί, αλλά και οι Αμερικανοί, το φέρουν βαρέως. Από πότε η Ευρωπαϊκή Ένωση, και ειδικότερα η Γαλλία, έχουν λόγο σε περιοχές της «*Παξ Αμερικάνα*»;

ΑΝΤΗΝΩΡ

Γνωρίστε τον Ελληνικό Πολιτισμό
με τις Εκδόσεις Ποιότητας

ΠΑΠΑΔΗΜΑ

που τιμούν τα ελληνικά γράμματα
και συμβάλλουν στην ανάπτυξη
των κλασικών σπουδών και της παιδείας
στην πατρίδα μας

Κάθε βιβλίο μας είναι το πολυτιμότερο
και χρησιμότερο δώρο

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΗΜΑ. *Ιπποκράτους* 8, *Αθήνα*, *τηλ.* 36.27.318

ΔΙΚΟΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Η συνεδρίαση της Κ.Ε. της Ν.Δ. ανακατέδειξε το αδιέξοδο κλίμα που έχει διαμορφώσει η εμμονή του κ. Έβερτ να συνεχίζει να ηγείται του κόμματός του. Εμείς εμμένουμε ότι είναι τελειωμένος, και όσο καθυστερεί να δώσει την μοναδική διέξοδο του Καθαρού Εκτάκτου Συνεδρίου, το μόνο που πετυχαίνει είναι να γελοιοποιεί εαυτόν και τη φθειρόμενη Ν.Δ. Ο μόνος που δεν ανησυχεί είναι ο Α. Ανδριανόπουλος, που ετοιμάζεται για την ανάδειξη της δυναμικής του «κινήματός» του, αναμένοντας πολύτιμη αιμοδοσία από τη στάση του στρατηγού Μιλτιάδη. Αν μάλιστα ο Σημίτης τολμούσε τώρα να περάσει την απλή αναλογική, θα δημιουργούσε (με αυτόν και μόνο τον τρόπο) μια νομοτέλεια ευμενέστατη για διάσπαση της Ν.Δ., πράγμα υπό άλλες συνθήκες απίθανο. Και αν πάρει το ρίσκο της απόφασης να διαλύσει το δικομματισμό, τώρα τον συμφέρει. Γιατί: α. Έτσι η Ν.Δ. δύσκολα θα ξαναγίνει κυβέρνηση, αφού μπορεί να επηρεάσει μόνο ένα (το πολύ) 45% του εκλογικού σώματος· β. Το ισχυρό πλέον ΠΑΣΟΚ (όπου επ' ουδενί παίζει ιός διάσπασης) θα ηγεμονεύει ενός τουλάχιστον 55% και με τις όποιες περιστασιακές συμμαχίες θα κυβερνά στα επόμενα χρόνια, εφόσον προχωρήσει σε ουσιώδη προγραμματικό διάλογο με τα άλλα κόμματα αυτής της μείζονος περιοχής. Ο κ. Σημίτης κρατάει στα χέρια του την τύχη του δικομματισμού, με το ναι ή όχι τώρα στην απλή αναλογική.

Σ.Σ.

Ω, Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΦΩΝ

Τελικά, ο ορκιζόμενος ως εκσυγχρονισμός «παλαιο-νέου» ΠΑΣΟΚ, θα είναι αυτός που θ' αναλάβει τη βρώμικη δουλειά, δηλ. να διεκπεραιώσει την ευρωπαϊκή σύγκλιση και την (όπως όπως, έστω) ένταξη στην ΟΝΕ. Σε μεγάλο βαθμό επειδή έτσι έκριναν τα μεγάλα αφεντικά των ΜΜΕ, υπολογίζοντας ίσως ότι αυτό θα μπορούσε να γίνει ευκολότερα με ελεγχόμενα συνδικάτα, κυρίως στο Δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Επίσης, όμως, υπολογίζοντας στον εντονότερο «εθνικοπατριωτικό» χαρακτήρα του ΠΑΣΟΚ απέναντι σ' έναν οικονομικό κοσμοπολιτισμό ας πούμε του **Στ. Μάνου,** που θα έπληττε τις εξόχως κερδοφόρες διαπλοκές τους με το Δημόσιο.

Το παιχνίδι, ωστόσο, δεν θα 'ναι καθόλου εύκολο – κι αυτό φάνηκε πολύ γρήγορα: το «παλιό» ΠΑΣΟΚ μπορεί ακόμη να δείχνει τα δόντια του στο «νέο», όπως εύγλωττα έγινε ας πούμε με τον **Γερ. Αρσένη**, δηλώνοντας στην Κ.Ε. πως «*το Μάαστριχτ είναι δημιούργημα των συντηρητικών δυνάμεων της Ευρώπη*». Σπεύδοντας προφανώς να ηγηθεί της εσωκομματικής αντιπολίτευσης, ικανής να δημιουργήσει προβλήματα και τριγμούς στην ασφαλή διεκπεραίωση μιας σκληρής πολιτικής δημοσιονομικής πειθαρχίας.

Ο «εκσυγχρονισμός» του κ. **Σημίτη** είναι καταδικασμένος να προχωρήσει με πολλά βαρίδια του παρελθόντος. Και τα πράγματα περιπλέκονται από την ανάγκη χάραξης μιας αντιδημοτικής πολιτικής – εν πολλοίς και ως αντίτιμο ενός «αμαρτωλού» παρελθόντος.

Όλα αυτά μπορεί να οδηγήσουν σε επικίνδυνα πειράματα αυταρχισμού, όπως μ' αυτή τη δυσοίωνη ιστορία με λίστες ανεπιθύμητων ή επιθυμητ δημοσιογράφων. Κάτι σαν επικοινωνιακές πρ γραφές «κεντροαριστερού» τύπου. Σου λέει: χονται άσχημες μέρες, ας ετοιμάσουμε από τώ το πεδίο διαμορφώνοντας κατά το δοκούν ή ραγωγώντας συνειδήσεις.

Διότι, οσονούπω, ευκολότερα έτσι αντιμετ ζονται αντιδράσεις κοινωνικές ή και εσωκομμα κές. Κι ακόμη διότι: μπορεί να 'χεις τα περισσό ρα αφεντικά των ΜΜΕ και δη το πανίσχυρο νεποπτικό «συγκρότημα» Λαμπράκη με το μέ σου, αλλά κάποτε χρειάζεται ν' ασχοληθείς κα μερικούς δημοσιογράφους που δείχνουν περ γα δύστροποι – όχι όσο πρέπει εξαρτημένο έστω με διάθεση να υποκύψουν στους χυμούς εξουσίας. Γενικώς, έτοιμοι ν' απαλλοτριώσουν κριτικά τους καθήκοντα.

Έτσι, μπορεί ν' αναδύεται ένα «εκσυγχρονι κό-κεντροαριστερό» βασίλειο για να μας οδη σει ασφαλώς στην ενωμένη Ευρώπη – χωρίς ριττές κριτικές φωνές, «προοδευτικές» ή μη.

Αλλά σε ποια ενωμένη Ευρώπη ακριβώς κα ρίως *τι ακριβώς θα 'ναι αυτό* που θα οδη εκεί – ή, ακόμη περισσότερο, τι θα 'χει απομ από έναν τέτοιο «εκσυγχρονισμό».

ΥΓ. Την ίδια ώρα, το πραγματικό μεγάλο ίσως εφιαλτικό παιχνίδι παίζεται στον ήδη γκοσμιοποιημένο χώρο της εισβολής των νέω χνολογιών όπως συγκλονιστικά καταγράφ **Τζέρεμυ Ρίφκιν** στο βιβλίο του *Το τέλος της ερ σίας και το μέλλον της*, ένα είδος εξαπλούμε μαύρης ουτοπίας υπό τη μορφή τεχνο-οικον κών δεδομένων.

Δημ. Καϊ

«ΓΙΑ ΤΟ ΚΕΦΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΜΑΣ»

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ κ. **Σπύρος Αλεξίου** έγραψε πολλά και διάφορα με τη γνωστή «άλλη λογική» του, στην *Καθημερινή* της 20.10.1996. Υπεραμύνθηκε της τοποθετήσεως του **Σταύρου Ψυχάρη** στο Άγιον Όρος – χωρίς, είναι αλήθεια, επιχειρήματα.

Τα «επιχειρήματά» του ήταν η παράθεση ανακριβειών, όπως λ.χ. ότι προηγούμενος διοικητής, συγκεκριμένα ο αλευροβιομήχανος **Γιάννης Λούλης** που παρατύπως είχε κι αυτός διορισθεί από τον **Μητσοτάκη** –εις αντάλλαγμα των επιδοτήσεων στο ταμείο της Ν.Δ.– ήταν ένας... επιτυχημένος διοικητής. Οι αναγνώστες του *Αντί* θα τον θυμούνται από τις δίκες στις οποίες είχε σύρει το περιοδικό, δίκες των οποίων το αποτέλεσμα δεν ήταν αυτό που ο κ. Λούλης θα περίμενε – το *Αντί* απηλλάγη των κατηγοριών.

Κάπου λοιπόν ο κ. Αλεξίου αναφέρει ότι η τοποθέτηση Ψυχάρη «*αν προέρχεται από προσωπική του φιλοδοξία ή από κέφι του κ. Λαμπράκη μας είναι* αδιάφ

Αχ, αυτό το κέφι του κ. Λα **κη!** Αφήνει βεβαίως αδιάφ τους διάφορους Αλεξίου. αυτό το κέφι είναι που πλήρ με και όλοι οι υπόλοιπο έτσι, π.χ. για «*το κέφι του μπράκη*», κατεστράφη Πάρκο Ελευθερίας.

Το «κέφι» εκείνης της σ του μεγαλομανούς εκδότη μια Όπερα. Ε, «κέφι» είν τό...

ΕΚΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ ΤΟΥ ΟΣΜΑΝ ΜΟΥΡΑΤ ΟΥΛΚΕ

ύρκος **Οσμάν Μουράτ Ούλκε**, μέλος της τιμιλιταριστικής Οργάνωσης Σμύρνης, συη και κρατείται στις στρατιωτικές φυλακές ς ασφαλείας Μαμάκ της Άγκυρας από τις ωβρίου. Αιτία της σύλληψής του είναι η ισή του με δημόσιες δηλώσεις κατά της υποκής στράτευσης και η άρνησή του να παρουστο 9ο Σύνταγμα Εκπαίδευσης, όπως όριόλλο πορείας του.

ή όμως η ανυποταξία δεν προβλέπεται από ατιωτικό Κώδικα της Τουρκίας –το δικαίωξεπερνάει τη φαντασία του τούρκου νομοι αντιρρησίες παραπέμπονται με τις κατηγια «αντιστρατιωτική προπαγάνδα», «αποη από το στρατό» ή «προσβολή του στρατην ουσία δηλαδή διώκεται το δικαίωμα «εείας έκφρασης και σκέψης» και, στη συγκεη περίπτωση, η διατύπωση απόψεων υπέρ ησης στράτευσης.

ικε έχει επανειλημμένα ταχθεί υπέρ της ει; επίλυσης των διαφορών Ελλάδας-Τουρυπεράσπιζε την αποστρατιωτικοποίηση και ελεύθερη επικοινωνία των δύο λαών στην Κύπρο (*Αντί*, τχ. 613 - 30.8.1996, σελ. 31). Στη φυλακή, ο Ούλκε αρνήθηκε να φορέσει στρατιωτική στολή και να εκτελέσει στρατιωτικές εντολές. Εξαιτίας της άρνησής του αυτής απομονώθηκε από τους άλλους φυλακισμένους και κρατείται σε ένα κελί χωρίς κρεβάτι. Άρχισε απεργία πείνας αόριστης διάρκειας στις 15 Οκτωβρίου. Οι σύντροφοι του Ούλκε φοβούνται για την ασφάλεια και τη ζωή του και κάνουν εκκληση σε όσους θέλουν να συμπαρασταθούν να στείλουν επείγοντα μηνύματα διαμαρτυρίας στα παρακάτω φαξ στην Τουρκία:

Γενικό Επιτελείο: 0090-312-418.54.31/402.44.45. Γραφείο Πρωθυπουργού: 0090-312-417.04.75, Υπουργός Δικαιοσύνης: 0090-312-417.39.54, Υπουργείο Εθνικής Άμυνας: 0090-312-324.46.27, Υπουργείο Εσωτερικών: 0090-312-418.17.95.

Για επικοινωνία με την Επιτροπή Συμπαράστασης στον Τούρκο Αρνητή Στράτευσης Οσμάν Μουράτ Ούλκε στην Αθήνα, **τηλ. 380.27.73, 384.12.68, 645.50.41** και φαξ: **330.16.86, 645.50.41**

Λ.Κ.

ΛΑ ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ

η του τούρκου πρέσβη Ουμίτ Παμίρ στη Θράκη ίο ενδιαφέροντα πράγματα. Πρώτον ότι έχουμε κατανοούμε πως η μέχρι τώρα στάση μας σχεδόν μονόπτυχη (τουρκόφωνη) την πάλαι ποτέ ουρκογενείς, Πομάκοι, Τσιγγάνοι) μουσουλμανική και χρειάζεται ψυχραιμία για την επιβαλλόμενη ιση της πολιτείας. Και δεύτερον ότι αυτές οι εκλογές ανέδειξαν τρεις μουσουλμάνους βουλευτές, που έχουν θετική συνείδηση της ελληνικής τους υπηκοότητας, κάτι που δεν είχε ξανασυμβεί την τελευταία κρίσιμη δεκαετία. Και το γεγονός αυτό δημιουργεί έναν νέο πόλο-προηγούμενο δημιουργικής ελληνικής προοπτικής στους τουρκογενείς συμπατριώτες μας. Να τους προσφέραμε και λίγη ανάπτυξη...

Σ.Σ.

ΝΕΥΡΑΚΙΑ, ΝΕΥΡΑΚΙΑ...

Ο κ. Χρ. Λαμπράκης, τώρα ως «Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη», έστειλε στο *Ριζοσπάστη* επιστολή όπου διαφαίνεται ότι στον Οργανισμό έχουν... νευράκια. Μετά από πρόσφατη «αγγελία» του ΟΜΜΑ στον Τύπο, έρχεται και η νέα επιστολή Λαμπράκη. Όπου όμως έχει χαθεί η παροιμιώδης λαμπρακική ψυχραιμία. Με μεγίστη ευκολία χαρακτηρίζει όλα όσα περιέχονται στην επερώτηση του κ. Αυδή ώς «απολύτως ψευδή» «αποκυήματα φαντασίας» κ.λπ., κ.λπ. Βέβαια τα ψεύδη άλλος τα ισχυρίζεται. Εκείνος ο οποίος, λ.χ., ισχυρίζεται ότι «δωρεάν προσέφερε» τα CD-ROM για το Βυζάντιο. Ενώ βέβαια αυτά έχουν γίνει με επιδοτήσεις και η ουρά είναι στο μέλλον: όταν θα εισαχθούν στα σχολεία – και τότε βέβαια οι επερωτήσεις δεν θα έχουν καμιά αξία... Αλλά θα επανέλθουμε.

Χ.Ν.

ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΗ ΣΥΜΠΑΡΑΔΗΛΩΣΗ

Με δεύτερη επιστολή του προς τον υπουργό Πολιτισμού, παραιτήθηκε ο Γ. Βέλτσος από το Εθνικό Θέατρο μιλώντας για σημειολογία. Καθώς συνάγεται από τα γραφόμενά του, έρχεται τουλάχιστον σειρά νέων άρθρων του διανοητή. Προβλέπουμε τον τίτλο: «Συμπαραδηλώσεις κατά καταδηλώσεων». Αφορεσμένες συμπαραδηλώσεις! **Ω**

ΣΥΜΦΩΝΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΩΝ;

Προεκλογικώς, ο κ. Νίκος Κωνσταντόπουλος είχε μιλήσει για το άγονο της λογικής των τριών τρισ. προς αναβάθμιση των όπλων μας. Και είχε προτείνει να πιέσει η χώρα με κάθε τρόπο τη Διεθνή Κοινότητα, ώστε να επιβληθεί στην περιοχή ένα Διεθνές Σύμφωνο για τον έλεγχο των εξοπλισμών στην περιοχή. Τώρα τελευταία, αυτό το έχει αφαιρέσει από την φαρέτρα της πολιτικής πρότασής του για την Εθνική Άμυνα. Έτσι όμως, η άνευ άλλων επιχειρημάτων άρνηση σε κάθε σκέψη για εξοπλιστικά προγράμματα ακούγεται κάπως άγονη, αφού και ο ίδιος παραδέχεται πως ό,τι δεν κάνουμε στρατιωτικά πρέπει να το κάνουμε διπλωματικά, αλλιώς αφήνουμε κάποια κακοτράχαλα κενά...

Σ.Σ.

ΡΟΖ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Η επάνοδος της κυρίας Δήμητρας Παπανδρέου στο προσκήνιο της επικαιρότητας, ιδιαίτερα με τον τρόπο με τον οποίο γίνεται, σίγουρα δεν περιποιεί τιμή στην επικαιρότητα. Τα Μέσα, βεβαίως, συντηρούν το θέμα ως σκαμπρόζικη ιστορία με γαργαλιστικό προσκήνιο – και περισσότερο παρασκήνιο. Η ουσία, ωστόσο, είναι αλλού. Επισημαίνουμε 2 σημεία της:

• Πώς το «κωλόσπιτο» μετατράπηκε σε πολυτελή κατοικία αξίας 1.5 δισ., που χάρισε στην κυρία ο σύζυγός της, ως ενέχυρο για μέρες δύσκολες (που ήρθαν).

• Τι γίνεται με τα δανεικά με τα οποία χτίσθηκε το πρώην κωλόσπιτο. Και με τους δανειστές;

Ω.

ΤΟ ΟΝΟΜΑ (ΤΗΣ ΤΗΛΕΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΡΙΑΣ)

Στις σελίδες που ακολουθούν δημοσιεύουμε κείμενο σχετικό με τις ευθύνες της δημοσιογραφίας (ΚΑΙ της έντυπης) για την παρακμή, το οποίο γράφτηκε στις αρχές της εβδομάδας με αφορμή την υπόθεση «Λευτεράκη». Πριν να λαλήσει τρεις φορές ο κόκορας, ήρθε για καπάκι ένα νέο δείγμα αθλιότητας, προς επίρρωσιν μέρους της κατατεθειμένης επιχειρηματολογίας μας. Το *Έθνος* είχε, επί δύο μέρες, για πρωτοσέλιδο κύριο θέμα του τις «σχέσεις» μεταξύ γνωστής τηλεπαρουσιάστριας και του περιβόητου Κερεμίδη, αν και εκ προοιμίου η προανάκριση έθετε το θέμα εκτός πραγματικότητας.

Η κυρία διασύρθηκε ανά το πανελλήνιον, το οποίο βεβαίως είναι εθισμένο και ψοφάει για τέτοια όμορφα από τα ΜΜΕ. Το ωραίο είναι ότι στα δημοσιεύματα δεν αναφερόταν το όνομα τη τηλεπαρουσιάστριας, η οποία όμως φωτογραφιζόταν δεόντως από τα συμφραζόμενα. Και αυτό τελικά εξήγειρε την περιέργεια της εθνικής γειτονιάς και όλοι ρώταγαν, είναι η τάδε ή μπας και είναι η δείνα; *Το Όνομα* μάλιστα ξεκαθάρισε την υπόθεση με κύριο τίτλο «Ρουφούσε τον έρωτα μ πρωινό καφέ!». Το μήνυμα είναι πάγιο και ακλόνητο: ξεκατινιαστείτε γιατί χανόμαστε.

Γειτονικό θα μπορούσε να είναι και το σχόλιο του Μιχάλη Μητσού προχτές στα *Νέα*: *«Πριν από 50 χρόνια, ο Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες πίστευε ακράδαντα πως η δημοσιογραφία είναι το καλύτερο επάγγελμα του κόσμου. Σήμερα δεν είναι και τόσο σίγουρος»*...

Σ.Σ.

«ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ»

Με τους διορισμούς των νέων περιφερειαρχών σχολιάσθηκε το γεγονός ότι μόνον για τρεις ανανεώθηκε η θητεία τους. Σημειώθηκε μάλιστα για έναν από αυτούς (βλ. *Ελευθεροτυπία*), συγκεκριμένα για τον κ. **Νικ. Μιχαλόπουλο**, ότι «κινείται στο κλίμα Τσοχατζόπουλου».

Λάθος κύριοι! Ο κ. Ν. Μιχαλόπουλος κινείται μεν, αλλά στο «κλίμα Λαμπράκη»! Και δεν μετακινήθηκε από τη θέση του –περιφέρεια Αττικής– γιατί του ανταποδόθηκε η εκδούλευση που έκαμε στον κ. Χρ. Λαμπράκη και για την οποία γράψαμε στο προηγούμενο τεύχος. Δηλαδή, ενεργώντας με ανεξήγητο(;) τρόπο απέρριψε την προσφυγή που είχε υποβάλει ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων για την άδεια «ανεγέρσεως γκαράζ από τον ΟΜΜΑ».

Ο κ. Περιφερειάρχης αρνήθηκε να υιοθετήσει τη θετική εισήγηση που είχε συντάξει η αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία σχετικά με την προσφυγή του ΣΑΔΑΣ για ανάκληση της άδειας του ΟΜΜΑ, με το δικαιολογητικό ότι «εκκρεμούν» στο Σ.τ.Ε. προσφυγές άλλων πολιτών. Και όμως, αυτή η άδεια είχε εκδοθεί **χωρίς** να έχει αποφανθεί το Σ.τ.Ε. για τη νομιμότητα του Διατάγματος **Λαλιώτη**. Αυτό πώς διέφυγε από τον ευαίσθητο κ. Περιφερειάρχη;

Στο διάταγμα Λαλιώτη αναφέρεται (άρθρο 5): *«Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στο ΦΕΚ πλην της διατάξεως της παρ. ε του άρθρου 3 του παρόντος με την οποία καθορίζεται χώρος για την ανέγερση κτιρίου πολιτιστικών λειτουργιών, η ισχύς της οποίας αρχίζει από τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης της παρακείμενης πολυκατοικίας, που στο αναφερόμενο άρθρο 1 απεικονίζεται με τα στοιχεία Ι-ΙΙ-ΙΙΙ-ΙV»*.

Και κάτι ακόμα: Πώς ο κ. Περιφερειάρχης αγνόησε ότι η Εκτελεστική Εξουσία την οποία ασκεί και η Δικαιοσύνη (Σ.τ.Ε.) είναι ανεξάρτητες εξουσίες και δεν ήταν υποχρεωτικό για τη Διοίκηση να αναμένει τις αποφάσεις της Δικαιοσύνης, όπως επισήμανε σε ανακοίνωσή της η Συντονιστική Επιτροπή για τη Σωτηρία του Πάρκου Ελευθερίας.

Όσο για το Σ.τ.Ε. πρέπει να σημειώσουμε ότι όρισε εισηγητή για την εξέταση προσφυγής περιοίκων κατά της οικοδομικής άδειας του ΟΜΜΑ, ο οποίος βρίσκεται εκτός Ελλάδος και ο οποίος, όταν επιστρέψει, θα επιληφθεί της υποθέσεως.

Κινείται λοιπόν, ο κ. Περιφερειάρχης. Αλλά κινείται στο «κλίμα Λαμπράκη» – και ανταμείβεται γι' αυτό.

• Την περαν πάσης δικαιολογίας δολοφονία του δυστυχούς **Π. Κακουλή**, λίγα μέτρα από τη βρετανική βάση της Δεκέλειας στην Κύπρο, από τα κατοχικά στρατεύματα των Τούρκων, δεν νομίζουμε ότι χρειάζεται να τη στιγματίσουμε. Οφείλουμε όμως να πούμε ότι η μόνη λύση για ευμενή έκβαση της κυπριακής υπόθεσης είναι η ψύχραιμη εμμονή σε μια ενιαία Κύπρο – και ο μόνος δρόμος για να επιτευχθεί αυτό είναι ο δρόμος της Ευρώπης. Κάτι που πρέπει να το καταλάβει η ελληνοκυπριακή πλευρά για να το αισθανθεί και η Τουρκία.

αντί ΘΕΣΕΙΣ

ΑΗΔΙΑ...

στροφή στην πολιτική ρουτίνα, τέλος του προεκλογικού χα-
λέ. Αποσύρθηκαν απ' τα παράθυρα οι Γιαννόπουλοι και οι
ουλάκοι. Το σύστημα, όμως, θέλει νέες σάρκες για ν' ανα-
χθεί. Έτσι εφευρέθηκαν τα νόθα, τα εγκαταλελειμμένα, οι
συνεντεύξεις» των παραστρατημένων γονέων που δεν σο-
ν κανέναν, οι ροζ λεπτομέρειες της αηδίας, η αδιάντροπη
ρυχία ζώντων και τεθνεότων. Οι εκλογές-θέαμα έδωσαν
η τους στα *αθέατα* δρώμενα της καθημερινής πολιτικής
ικής και στις κατασκευασμένες ειδήσεις των 8.30. Ο ΣΚΑΪ
πρωτοπορεί. Το *Κομφούζιο* λέγεται πλέον *αλαφούζιο* και
τάσχετη τιποτολογία, δημοσιογραφία. Δυστυχώς, ο πολύς
ς ανασφαλής μέσα στην ανασφαλή μικροαστική ασφά-
έχει εθιστεί να παρακολουθεί ειδήσεις, έτοιμος για την
μενη συμφορά. Η υφιστάμενη βιομηχανία των ειδήσεων
ζεται σ' αυτήν ακριβώς την ιδεοληψία. Οι δημοσιογράφοι
ρτιάχνουν τις ειδήσεις· ΕΙΝΑΙ οι ειδήσεις. Ο επαγγελματι-
όμος του τηλεστάρ εκφωνητή είναι ό,τι συνέχει και συ-
εί το δελτίο των 8.30. Τα υπόλοιπα –μωρά, βιασμοί, μικροί
-μανείς– είναι το παραγέμισμα. Βλέπουμε τις ειδήσεις από
μένη ταχύτητα ενημέρωσης. Κάποτε αυτό θα σήμαινε το
και το ωμέγα του υπεύθυνου πολίτη. Σήμερα αποδεικνύει
ταση της μαζικής ηλιθιότητας και τη μετεξέλιξη του χαρ-
ισμού. Κι ενώ στα φωτεινά εκράν προβάλλεται η μη-πολι-
αι κυριαρχεί η μη-είδηση, στα κλειστά γραφεία και στο
δι παίρνονται οι αποφάσεις. Τουλάχιστον με θέμα τα θεά-
όπως τα νέα ψυχαρικά δεν πλήττουμε. Γιατί όμως μια τέ-
ρόκληση; Σε τι αποσκοπεί η κυβέρνηση; Τι ωθεί τον άρχο-
ρήστο να ραπίζει όχι τόσο τον κοινό νου, αλλά την κοινή
τική μέσω του κυρίου Σταύρου; Μα γι' αυτόν ακριβώς τον
για να αποδείξουν ότι αυτός είναι ο άρχων. Αν τ' αφεντι-
μπορούν να επιβάλουν το παράλογο των επιθυμιών τους
αμφισβητήσεις, τότε πώς θ' αποδείξουν ότι είναι τ' αφεντι-
τά τ' άλλα, προς τι τόση αντίδραση; Τώρα έμαθαν οι δια-
ρόμενες εφημερίδες για την ηγεμονική αλαζονεία του λα-
ράτορα Μεγαρόβιου; Τώρα συνειδητοποίησαν τις αυθαι-
του; Απλώς, η κυβέρνηση Σημίτη αρχίζει να ξεπληρώνει
αι όπως είναι φυσικό την αληθινή λυπητερή θα την λου-
ε εμείς, το πόπολο.

Μ.Σ.

...ΤΟ ΕΠΙΣΤΕΓΑΣΜΑ

Βήμα της 13/10 ο «οξύς» κ. **Πρετεντέρης** απογοητεύθηκε
ό την παρθενική ομιλία του **Νίκου Κωνσταντόπουλου** στη
, την οποία βρήκε άτολμη και κοινότοπη. Την αντιπαρέβαλε,
α, προς τον τσοβολικό λόγο. Τέτοια αντικειμενικότητα!
προφανές ότι η *προσωπική* απήχηση του προέδρου του Συ-
μού στο εκλογικό σώμα πρέπει συστηματικά πλην υπόγεια
νομευθεί με το επιχείρημα «είναι σαν τους άλλους».
ανός, λοιπόν, ως προς το φλέγμα και τη διπλωματική ικανό-
ελικά ο κ. Πρετεντέρης.
ως, ο συγχωρεμένος **Ιω. Θεοδωρακόπουλος** έλεγε ότι οι
νοί πήραν την πιο υψηλή ελληνική λέξη, την ΙΔΕΑ, και την
ε ΑΗΔΙΑ (Idea).

Μάνος Στεφανίδης

Ενημέρωση

• «Φυλάξτε τα παιδιά μας». Μ' αυτό το τρομοκρατικό πρωτοσέλιδο, η εφημερίδα *Αδέσμευτος Τύπος* άνοιξε τους ασκούς του Αιόλου και βρήκε δουλειά για τον εισαγγελέα κ. **Ντογιάκο** – αφού, με αφορμή την επικείμενη προβολή της ταινίας *Trainspotting*, κινητοποίησε κάποιον σύλλογο γονέων, ο οποίος με τη σειρά του ζήτησε την επέμβαση εισαγγελέα διότι, λέει, η ταινία στέλνει τα παιδιά μας στα ναρκωτικά! Τελικά, ο μεν εισαγγελέας απέδειξε ότι η Δικαιοσύνη διαθέτει δημοκρατική ευαισθησία, η δε προτροπή της εφημερίδας σε καθαρή λογοκρισία το μόνο που κατόρθωσε ήταν να ενισχύσει διαφημιστικά την ταινία. Κι όχι τίποτ' άλλο, αλλά ο κριτικός της εφημερίδας, ο πλέον καθ' ύλην αρμόδιος, είχε διατυπώσει ουσιαστικές αντιρρήσεις για την ταινία. Αλλά στον άγριο κόσμο των ΜΜΕ, στις μέρες μας, ποιος ασχολείται με την ουσία, όταν ο εντυπωσιασμός και οι κραυγές είναι πιο εύκολος (και προσοδοφόρος) δρόμος;

• Κυκλοφόρησε το πολυσυζητημένο Crash, το νέο περιοδικό του Τράγκα. Τα αναμενόμενα: σκουπιδοθέματα και χυδαιότητα. Και το απροσδόκητο: γαργαλιστικές σελίδες από το άλμπουμ του «παιδεραστή» Μπίλη, ο οποίος φωτογράφιζε τα... κορίτσια του! Γυμνές φωτογραφίες των κοριτσιών που κατηγορείται ότι βίαζε. Προφανώς, ο Τράγκας πλήρωσε τον υπόδικο για να του παραχωρήσει το φωτογραφικό του λεύκωμα – ώστε να προσφέρει στο κοινό του «φρέσκια σάρκα». Το έντυπο, πάντως, τύπωσε σε πρώτη έκδοση 100.000 αντίτυπα και, την επόμενη μέρα, τυπώθηκαν άλλα 40.000 αντίτυπα, για να καλυφθεί η ζήτηση.

• Παρατηρήσαμε ότι αρκετοί έγκριτοι δημοσιογράφοι, αριστεροί μάλιστα, συνδράμουν από διευθυντικές θέσεις τον Τράγκα. Μεταξύ τους, η **Νάνα Παπανικολάου**, η **Αλκμήνη Ψιλοπούλου**, η **Ιωάννα Κολοβού**. Άξιος ο μισθός τους...

• **Θοδωρής Καλούδης**, τέλος από τη διεύθυνση του *Έθνους*. Λίγες μέρες πριν ανακοινώθηκε η αποχώρησή του. Παράλληλα, αποχώρησε και από την οικονομική *Ημερησία*, εκδότης της οποίας ανέλαβε ο στενός συνεργάτης του **Φώτη Μπόμπολα** και συνεταίρος του σε ειδικά έντυπα (*Ιδανικό Σπίτι, Μενού*), **Πέτρος Αντωνιάδης**, εκτός των άλλων και παλιός οικονομικός συντάκτης.

• Στις 16.000 φύλλα ημερησίως φαίνεται να κατασταλάζει η κυκλοφορία σε Αθήνα-Πειραιά της *Εξουσίας* (όχι κι άσχημα, αφού στα ίδια πάνω-κάτω επίπεδα κυμαίνεται και η κυκλοφορία του *Αδέσμευτου Τύπου*). Μην ξεχνάμε, ωστόσο, ότι η νέα καθημερινή εφημερίδα θα κοστίζει για ένα μήνα 100 δρχ. – και, παρ' όλα αυτά, έσπευσε κιόλας να μπει στην κουπονομαχία, προσφέροντας (σε τιμή χονδρικής, ως είθισται τελευταία με τις σχετικές «προσφορές») μια σειρά με το έργο του μεγάλου μουσικοσυνθέτη **Δημήτρη Μητρόπουλου**.

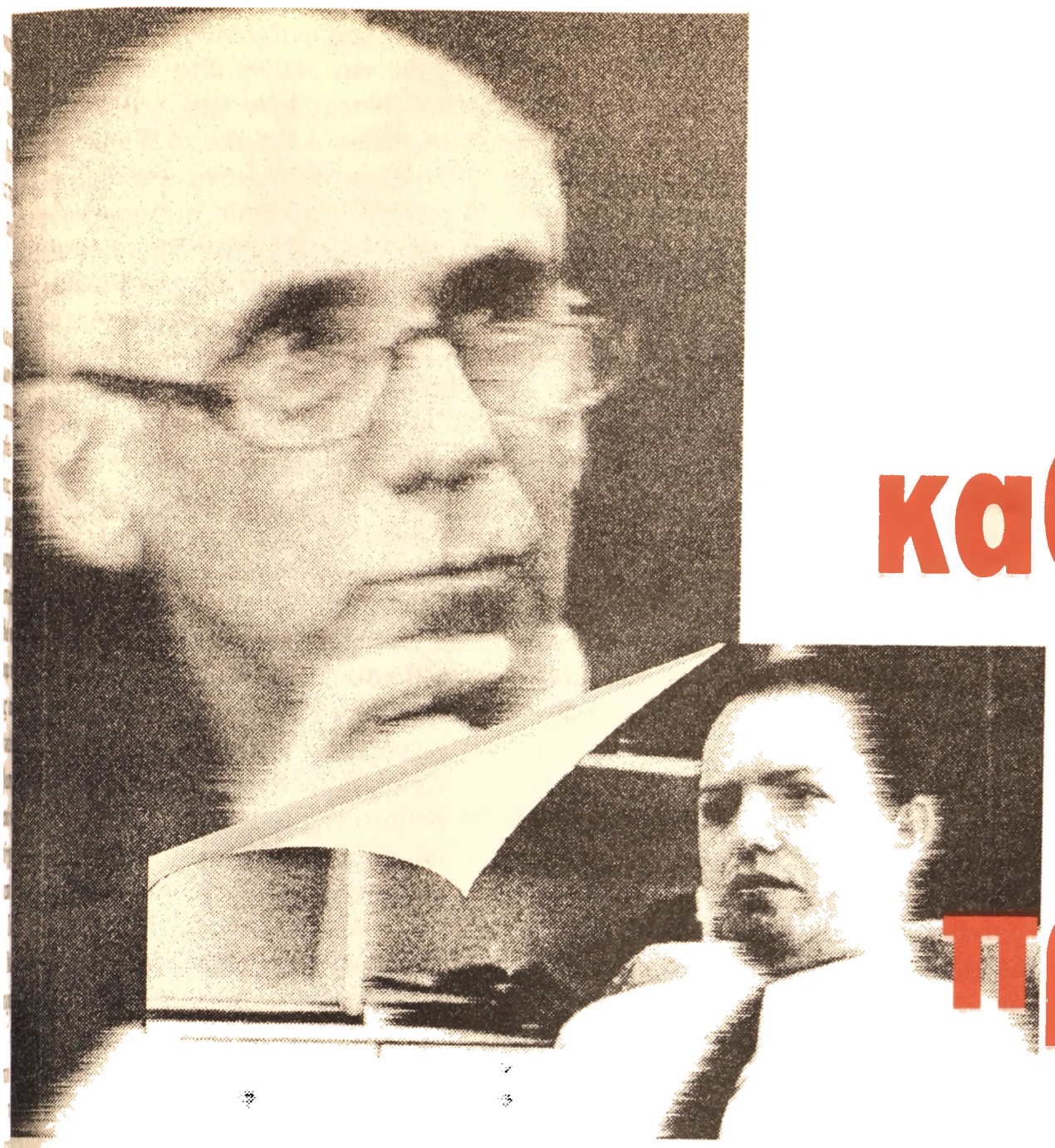
• Δεν σκάλωσε απλώς ο διαχωρισμός των δύο καναλιών της Ελληνικής Τηλεόρασης. Κατά τα φαινόμενα, θρυμματίσθηκε. Κοντεύουν δύο μήνες από την έναρξη της νέας χειμερινής σαιζόν και ουδείς έχει καταλήξει τι είδους πρόγραμμα θα προβάλλουν τα κρατικά κανάλια, ούτε πώς θα μπορέσουν να γίνουν στοιχειωδώς ανταγωνιστικά. Αποτέλεσμα: ούτε νέα προγράμματα παραγγέλλονται ούτε η ορθολογική κατανομή ενημερωτικού και ψυχαγωγικού προγράμματος έχει επιτευχθεί. Η ΕΤ2, που είχε καταφέρει, επί διευθύνσεως **Ανδρέα Τύρου**, να ενισχυθεί, ως κανάλι για τον πολιτισμό, προκειμένου να κρατήσει τις θεαματικότητες σε υψηλά επίπεδα και να συνεχίσει να παίρνει διαφημίσεις, καταφεύγει στην ασφαλή λύση – την προβολή παλιών ελληνικών ταινιών. Τις προάλλες, στους διαδρόμους του ραδιομέγαρου, στην Αγία Παρασκευή, ωτακουστής εισέπραξε τη μεγαλόφωνη απελπισία στελέχους του τμήματος της παραγωγής που αναρωτιόταν: *Μήπως, κάποιοι, συντηρούν το μπάχαλο λειτουργώντας ως δούρειος ίππος των ιδιωτικών καναλιών;*

• Μια και μιλήσαμε για ιδιωτικά κανάλια, αξίζει να αναφέρουμε την ανασυγκρότηση του Καναλιού 5 του Ταύρου. Νέες εκπομπές (με προεξάρχουσα αυτή του Τράγκα) και τοκ-σώου με τον **Θ. Λάλα** έρχονται για ενίσχυση της τηλεοπτικής έκφρασης του Κουρή. Αυτό το τελευταίο μήπως δηλώνει μια περίεργη όσμωση **Κουρή-Λαμπράκη**; Σαν πολύς εκσυγχρονισμός πέφτει τελευταία στον Ταύρο...

• Την Παρασκευή 11.10 η **Αγγελική Νικολούλη** προσπαθώντας να ρίξει φως σ' ένα ακόμα τούνελ, κατηγόρησε την κατάληψη στέχης της οδού Αχαρνών 80 & Χέϋδεν, γνωστή με τ' όνομα Villa Αμαλίας ως άντρο ναρκομανών, σεξουαλικά διεστραμμένων και αποπλανητών ανηλίκων. Χωρίς αποδείξεις και στοιχεία, η πάλαι ποτέ «μαθήτρια» και νυν ανταγωνίστρια του Κ. Χαρ**βέλλα** αναζήτησε το φως τ τούνελ καταπατώντας κώδικα δεοντολογίας. Οι ταληψίες της Villa Αμαλίας κείμενο που διανεμήθηκε γειτονιά, υπενθυμίζουν πόρτα του καφενείου, το βλιοπωλείου και της αίθ συναυλιών δεν ήταν ποτέ στή σ' όποιον θέλησε να επισκεφθεί και καταλ τονίζοντας: «*Δε θα δεχ ποτέ να μας αλέσει το μ κρεατομηχανή των ΜΜ θα αντισταθούμε όπως ζουμε εδώ και χρόνια (... πορνό και ναρκωτικά ξουν στις εκπομπές π βάλλουν και όχι στο σπί*

• Πρόσβαση σε επίκαι ροφοριακό υλικό, σε ό ρά τη σύγχρονη Γαλλί σφέρει από τις αρχές βρίου το Γαλλικό Ινσ Αθηνών. Μέσω του Κ Πληροφόρησης Descar λειτουργεί στο ισόγ Ινστιτούτου (Σίνα 3 3631768), το ελληνικό έχει την ευκαιρία να γνωρί καλύτερα την πολιτική, οι νομική και πολιτιστική ζωή Γαλλίας. Υπάρχει επίσης νατότητα πρόσβασης σε C ROM και σε τράπεζες δεδ νων αλλά και σε ηλεκτρον ταχυδρομείο. Εύστοχο. Α θεια, πρωτοβουλία αντίστ από την πλευρά του ελλην κράτους δεν θα έφερνε κά αποτελέσματα, όταν μά διαμαρτυρόμαστε ότι δεν γνωρίζουν αρκετά καλά οι Ε ρωπαίοι;

• Κάθε δεύτερο Σάββατο, όλα τα σημεία ξένου Τύ κυκλοφορεί το περιοδ Memo Επικοινωνία. Στις σελίδες του περιλαμβάνον θέματα δημοσίων σχέσε μάρκετινγκ, πολιτικής επικ νωνίας και, γενικότερα, μπορεί να φανεί χρήσιμο ένα στέλεχος που ασχολεί με την επικοινωνιακή πολιτ της επιχείρησής του. Έχει χρησιμότητά του.

ΣΤ. ΨΥΧΑΡΗΣ
ΧΡ. ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ

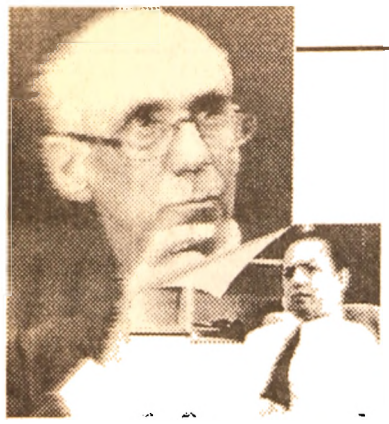
Ο καθηγητής και ο πρύτανης

του Μανώλη Βασιλάκη

ῦ βορβόρου τῶν ἔργων μου ρῦσαί με.
:άκιον *Ὑπὲρ τὴν πόρνην*)

ατά την τελετή κουράς των νέων μοναχών ψάλλεται το: *«Ἀγκάλας πατρικὰς διανοῖξαι μοι σπεῦσον· ἀσώτως τὸν ἐμὸν κατηνάλωσα βίον· εἰς πλοῦτον ἀδαπάνη-»*. Από την ιδίαν ακολουθίαν ση-ομε τούτο: *«Ἀποτάσσῃ γὰρ γο-, ἀδελφοῖς, γυναικί, τέκνοις, συγ-ις, ἑταιρείαις, φίλοις, συνήθεσι, ν τῷ κόσμῳ θορύβοις, φροντίσι, ι, ὑπάρξεσι, τῇ κενῇ καὶ ματαίᾳ τε καὶ δόξῃ»*. Κατά την «ενθρόνι-ου Αγιορείτου διοικητού αδελφού ου (ή του *ανθρώπου με το τρια-λλο*), παρελείφθη η τελετή κου-ού οσίου Ψυχάριου. Άλλωστε ενε-ήθη ο «Καθηγητής Ψυχάρης», γι' αι πρέπει όλοι πια επί τέλους *να υν τον σκασμό και να το βουλώ-μην τους κατεβάσει καμμιά Χρι-στοπαναγία ή τα σχετικά καντήλια* και τα άλλα ***κάλλη τοῦ φθέγματός του.*** Διό-τι δεν θέλει πολύ ο άνθρωπος να στρα-φεί προς τα οπίσω, *ὥσπερ κύων ἐπὶ τῶν ἰδίων ἐμετῶν ἐπιστρέφων*. Επειδή ως γνωστόν η ακαδημαϊκή του καριέρα τού το επιτρέπει θα ακούσουν οι φωνασκού-ντες τα δέοντα. Φθάνουν πια οι φαρμα-κείες και η κακία του κόσμου, τώρα που πήγε να αγιάσει. Όλα έχουν και ένα όριο... Ας σοβαρευτούνε κι ας δούνε και την «εκσυγχρονιστική» πλευρά των πραγμάτων, όπως λ.χ. ο Κ. Ζουράρις, ο οποίος καταφεύγοντας στο Κατά Μαθαίον μάς επέστησε την προσοχή στο: *«οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ»* (*Ελευθεροτυπία* 16 Οκτωβρίου). Δεν θα διαπράξομε όμως το ατόπημα να ασχο-ληθούμε, όπως οι νεορθόδοξοι και άλλοι «εμπαθείς» πολέμιοι του Ενθρονισμέ-νου, με τα πάθη της *πολυμόχθου σαρ-κός* του ή με την χριστιανική συνείδησή του. Αρκετά «βάρεσαν το σαμάρι» διά-φοροι κονδυλοφόροι, μετά από μας βε-βαίως. Το πρόβλημα είναι οι δουλείες και εξαρτήσεις της κυβέρνησης Σημίτη, οι απάτες και τα ψεύδη του υπουργού Εξωτερικών, αλλά κυρίως η ιδιότυπη δι-κτατορία Λαμπράκη - Κόκκαλη. Και βε-βαίως νομίζομε ότι ο διορισμός αυτού του χυδαίου ανθρώπου σ' αυτήν την θέ-ση είναι ένα ωφέλιμο σοκ για όσους δεν επίστευαν ώς πού μπορεί να φθάσει ο Χρ. Λαμπράκης. Πολλά λέγονται, πε-ρισσότερα εικάζονται, αλλά δεν πρέπει κανείς να υποτιμά και **το –ιδιοτελές– ψώνιο του ατάλαντου λιμπρετίστα.**

Δύο ακριβώς εβδομάδες μετά τις εκλο-

γές, στις 7 Οκτωβρίου, εξεδόθη το προεδρικό διάταγμα για τον διορισμό του Σταύρου Π. Ψυχάρη ως διοικητού του Αγίου Όρους. Οι Σημίτης, Πάγκαλος, Λαμπράκης, Ψυχάρης προφανώς ήλπιζαν ότι θα συναντούσε μικρότερες αντιδράσεις αυτή η προκλητική ενέργεια, πολύ περισσότερο που πρόκειται για μια από τις πρώτες πράξεις της κυβέρνησης του «νέου ήθους και ύφους». Όμως, αντί να εκτονωθεί το κλίμα, φορτιζόταν καθημερινώς. Έτσι το ΥΠΕΞ αναγκάσθηκε να εκδώσει μιαν ανακοίνωση-μνημείο ψεύδους και απάτης. Ούτε λίγο ούτε πολύ μας λέει ότι:

• *«διαθέτει τα τυπικά προσόντα τα οποία ορίζει ο νόμος, ως μέλος διδακτικού προσωπικού Ανωτάτου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος» («και ο κύριος Ψυχάρης διδάσκει, όπως φαντάζομαι γνωρίζετε κι εσείς, στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, στο Τμήμα Επικοινωνίας»* είπε ο ψεύτης Θ. Πάγκαλος στην ΕΤ1 στις 14.10.'96).

• πρόκειται για *«διακεκριμένο δημοσιογράφο... (που) έχει συμμετάσχει στο δημόσιο βίο της χώρας επί μακρό...»*, λέει το ΥΠΕΞ γι' αυτό το χουντίσαν όνειδος του Τύπου και άγος του δημοσίου βίου.

• *«έχει ειδική ενασχόληση εδώ και πολλά έτη με το Άγιον Όρος, το οποίο και επισκέπτεται συχνά» («Είχε ειδικό ενδιαφέρον για το Α.Ο. Χρόνια τώρα επισκέπτεται το Α.Ο., γνωρίζει όλους τους μοναχούς, όλους τους υπαλλήλους. ... Περνά μεγάλο μέρος του χρόνου του εκεί και γνωρίζει όλους· τους μοναχούς»*, είπε ο ψυχαρικός Πάγκαλος στην ΕΤ1).

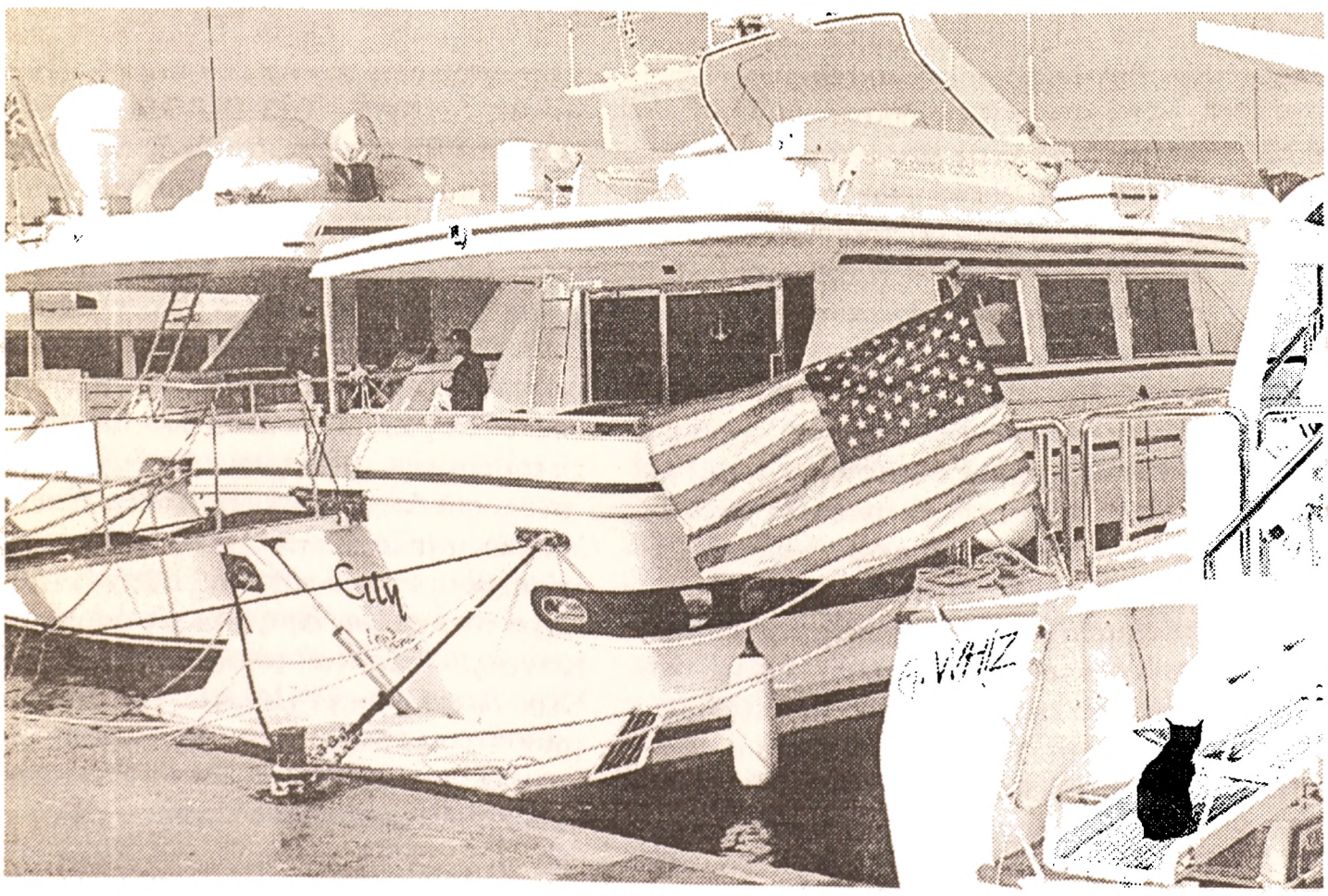
• *«συγκεντρώνει όλες τις προϋποθέσεις ώστε η τοποθέτησή του να τύχει της ευμενούς αποδοχής και αγαστής συνεργασίας του Οικουμενικού Πατριαρχείου και της Μοναστικής Κοινότητος»... («**Έκανα μια έρευνα της αγοράς,** αν θέλετε, συζήτησα με μερικούς παράγοντες και η προσδοκία που έχω είναι ότι θα γίνει δεκτός...»* είπε ο υπουργός Εξωτερικών για τον παγκαλικό Ψυχάρη στην ΕΤ1).

Είναι αποδειγμένο και γνωστό πλέον ότι πρόκειται για σωρεία ψευδών ασυστόλων και είναι περιττό να επιχειρηματολογούμε.

Στην αρχή η είδηση φάνηκε σαν κακόγουστο αστείο, σαν ανέκδοτο, σαν κάτι εξωφρενικό. Φαινόταν απίστευτο κι όμως ήταν αληθινό. Για να καταλάβομε όλοι επί τέλους ποιος κυβερνά αυτόν τον τόπο. Για να το εμπεδώσομε, ακριβώς λίγες ημέρες μετά την έκφραση της λαϊκής βουλήσεως.

Πριν από ένα ακριβώς έτος εδημοσιεύσαμε στο *Αντί* δύο άρθρα σχετικώς με τον βίον και την πολιτεία του γνωστού Στ. Ψυχάρη[1]. Τα περιέβαλε η σιωπή όλου του φάσματος του Τύπου με εξαίρεση την *Αυγή*. Στα τεύχη 592 και 59 (24 Νοεμβρίου και 8 Δεκεμβρίου '95 δημοσιεύσαμε όλο το Who is who του αν δρός, και μάλιστα επειδή εκείνη τη εποχή δημοσίευε η *Αυριανή* τα γυμν τής Δ. Λιάνη, όταν δημοσιεύσαμε φωτ γραφικό υλικό με χουντικούς υπουρ γούς το τιτλοφορήσαμε σαρκαστικ ***«Γυμνά του Σταύρου Ψυχάρη»***. Κ πράγματι ήσαν πολύ αποκαλυπτικά «γυμνά» του Στ. Ψυχάρη με τους χουντ κούς φίλους και τον κουμπάρο το υπουργό της Χούντας Βύρωνα Σταμ τόπουλο. Επίσης, αποκαλύπταμε ότι τότε αρχιτέκτων και τώρα «Καθηγητή Ψυχάρης» είναι απλώς απόφοιτος εξ ταξίου Γυμνασίου. Προτού τον παρ στήσουν σαν «Καθηγητή» τον παρέστ ναν σαν Αρχιτέκτονα. Αλλά επειδή τόπος μας είναι μικρός, υποτίθεται ο είχε αποφοιτήσει από κάποιο πανεπ στήμιο της Ιταλίας. Σήμερα που απεκ λύφθη ότι έφθασε έως του σημείου ν παριστάνει τον... Καθηγητή Πανεπιστ μίου, νομίζω ότι αξίζει τον κόπο να απ καλύψω έναν τηλεφωνικό διάλογο πο είχα μαζί του τον Οκτώβριο του '95. Λί γο πριν από τον οργισμένο εκ μέρο του τερματισμό του διαλόγου –ο οποίο παραδόξως διεξήχθη στον πληθυν κό–, ανταλλάξαμε τα εξής:

—Έχω πληροφορίες ότι αποφοιτήσα από το Πολυτεχνείο της Φλωρεντίας της Ρώμης... Προκειμένου λοιπόν να μ

C.I.L.Y. σημαίνει...

Το κότερο του Σταύρου Ψυχάρη CILY αραγμένο στη θέση 24 στην μαρίνα της Βουλιαγμένης. Ανήκει στην εταιρεία Royal με έδρα τον φορολογικό παράδεισο των νήσων Καϊμάν. Ρωτήσαμε τι σημαίνει CILY και μας είπαν: «Christos I Love You», αλλά παρενέβη άλλος συνομιλητής και εξήγησε ότι σημαίνει. «Cocrates I Love You». Ακολούθησε ο διάλογος:

— Όμως γράφεται με S το Socrates.

— Ναι, αλλά ξεχνάς ότι ο κύριος Καθηγητής είναι αγράμματος!

— Αγράμματος; Λάθος, **έχει πτυχίο των νήσων Καϊμάν.**

.οι οι αδελφοί του
ικητού. Ο **Σταύρος**
Ψυχάρης ανάμεσα
ν υπουργό Τύπου
χούντας και
μπάρο του
ιματόπουλο, ο
ίος του κρατά το
ι, και τον γ.γ.
του της χούντας
παγγελή. Τώρα
σκεται στην
αλξη της
οκρατίας», στο
τίθεται έγκυρο
ια, το οποίο
σμοποιείται για
εκβιασμό του
οσίου βίου υπέρ
αδηφάγων
φερόντων τού
νομικού συγκροτήματος των διαπλεκομένων ***Νονών***. Στην άλλη φωτογραφία, από αριστερά εικονίζονται οι: **Απόστολος Βογιατζής** ουργός Εργασίας της χούντας), **Σταύρος Π. Ψυχάρης, Θεοφύλακτος Παπακωνσταντίνου** (υπουργός Προεδρίας και Παιδείας και ρογράφος του *Ελευθέρου Κόσμου*) και ο κουμπάρος **Βύρων Σταματόπουλος** (υπουργός Τύπου).

πεύσω ανακριβή στοιχεία, πείτε
πό ποιο πανεπιστήμιο αποφοιτή-
.

εν θα σας μιλήσω τώρα, θα μιλή-
σε σε λίγο καιρό που δεν θα είσαστε
το *Αντί*. Δεν μιλώ στο έντυπο των
ραντών μου.

ρετε, επειδή δύο πανεπιστήμια...
ν κι επειδή η πληροφόρησή μου
ε έως το ενδεικτικό σας τής Ε' Γυ-
ου, και τώρα προσπαθώ να μάθω
ι από πού πήρατε απολυτήριο Γυ-
ου...

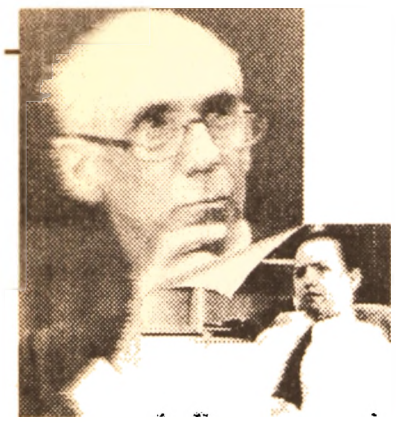
όπως αντιλαμβάνεσθε διεκόπη ο
γος.

οιπόν, αυτόν τον *ερασμιώτατο*
ούκο και κάτοχο ενδεικτικού Ε'
ίσιου και αργότερα «πτυχιούχο»
ξίου Γυμνασίου, τον παρουσία-
κόμη και ως Καθηγητή του Πα-
! Αναγκαστικά, ο πρύτανης **Αιμ.**
ξόπουλος και ο πρόεδρος του
ιτος Ενημέρωσης **Γ. Ανδρεάδης**
ησαν ότι έχει διδάξει, ενώ όπως
λύφθη είχε προταθεί στις 7 Οκτω-
στην Γ.Σ. του Τμήματος να προ-
εί για «διδασκαλία». Δηλαδή οι
οποί του μεθόδευαν την παρου-
του ως μέλους του διδακτικού
οπικού. Αξίζει να σημειωθεί ότι
χετική εισήγηση έκανε ο υπάλλη-
υ στο *Βήμα* **Δ. Ψυχογιός**, την ημέ-
ριβώς του διορισμού του Ψυχάρη.

Αλλά αυτό αφορά την άθλια μεθόδευση: *ἄθλιος παρ' ἀθλίου δι' αθλίου πρὸς ἄθλιον*. Και το θέμα ήδη έχει εξαντληθεί με τα δημοσιεύματα της *Αυγής* και της *Ελευθεροτυπίας*. Εμείς αρκούμεθα να σημειώσομε ότι **όσο «γιατρός» ήταν ο Καματερός, τόσο «καθηγητής» είναι ο Ψυχάρης.** Το θέμα είναι να αποτραπεί η άλωση και σύληση του Αγίου Όρους από την λαμπρακοψυχαρική χυδαιότητα. Αρκετά πια με τους «τραμπούκους» ψευδοκαθηγητές και τα ακάθαρτα όρνεα. Αρκετά με τον ιδίου ήθους και ύφους Θ. Πάγκαλο. Αρκετά πια με τους κτηνώδεις αρχιτέκτονες εκβιασμών του δημοσίου βίου. Ομολογούμε ότι πράγματι σ' αυτόν τον τομέα ο εν λόγω κύριος **είναι όντως *και* αρχιτέκτων *και* καθηγητής.** Και πρύτανης ο Λαμπρός κύριος ή Καματερός των τεχνών και γραμμάτων.

Τὰ ἅγια τοῖς κυσί

Φυσικά πλανάται το αναπάντητο ερώτημα για ποιον λόγο επέβαλαν τον Ψυχάρη περιβολάρη στο Άγιον Όρος. Εμείς πιστεύομε ότι οι στόχοι είναι πολλοί. Κατ' αρχήν προκλητικά τονίζουν ποιοι είναι αφεντικά στον τόπο. Έπεται το νοσηρό πάθος του θλιβερού λιμπρετίστα –ο οποίος εκτός από προστάτης των τεχνών και των γραμμάτων θα απλώσει τα πλοκάμια και στην Ορθοδοξία– συνδυαζόμενο με τις επιχειρηματικές του βλέψεις και την εκμετάλλευση των θησαυρών και της αίγλης του Αγίου Όρους. Το Μέγαρο καλύπτει τις ανάγκες του στον ελληνικό και ευρωπαϊκό χώρο, το Περιβόλι της Παναγίας και οι θησαυροί του θα αποτελέσουν προσοδοφόρο άνοιγμα στον διεθνή χώρο. Είναι μικρό πια το Μέγαρο για τον Καματερό της Χρήστου Λαδά. Σκεφθείτε μόνον πού θα φθάσει η χάρη του αξιοποιώντας το Άγιον Όρος. Κρατικές επιχορηγήσεις, κοινοτικά κονδύλια, χορηγίες διεθνείς... Τα CD-ROM, οι εκθέσεις των θησαυρών και όλα όσα είδαν το φως της δημοσιότητος είναι το ελάχιστο των σχεδίων τους. Η οικουμενική ακτινοβολία του Αγίου Όρους θα του ανοίξει όλες τις πόρτες και θα τον διευκολύνει σε όλα τα μεγαλεπήβολα σχέδιά του. Με επί κεφαλής, με μάνατζερ αυτόν το βέβηλο, χυδαίο και άξεστο συνεργάτη του, θέλουν να βάλουν στα έντιμα χέρια τους το τεράστιο κεφάλαιο (ως υλικό κεφάλαιο κυριολεκτικώς το βλέπουν), τους ανεκτίμητους θησαυρούς της Ορθοδοξίας. Αφού τα κειμήλια θα βγουν από την Ιερή Κοινότητα και εκτεθούν επί δίμηνο στην Θεσσαλονίκη, θα ταξιδέψουν, θα ανταλλαγούν από την Βασιλεία έως το Μετροπόλιταν. Και ο όσιος Ψυχάριος και ο άγιος Λαμπράκιος θα... διακονούν –ανιδιοτελώς!– την εκμετάλλευση και διαχείριση. Η λανθάνουσα γλώσσα του Θ. Πάγκαλου ακριβολο-

γούσε: ***«Έκανα έρευνα αγοράς»***! Η *«αγορά»* είναι τα κειμήλια του Βυζαντίου, της Ορθοδοξίας. Επείγει λοιπόν και η ολοκλήρωση του παράνομου εκθεσιακού χώρου στο Πάρκο Ελευθερίας. Ο Χρ. Λαμπράκης συνέλαβε αυτό που άλλοι επιχειρηματίες αντελήφθησαν πολύ αργότερα: Ότι ο αποδοτικότερος επιχειρηματικός χώρος είναι ο πολιτισμός, η εκπαίδευση, η ψηφιακή τεχνολογία, ο τουρισμός. Γι' αυτό και προσπαθεί να ελέγξει ασφυκτικά τα πάντα σ' αυτούς τους τομείς. Ο έλεγχος των φεστιβάλ, η διάλυση του ΕΟΤ, τα επιδοτούμενα εκπαιδευτικά προγράμματα, οι πρόσφατες νέες αναθέσεις ψηφιακών στον συνεταίρο τους Κόκκαλη, το σκάνδαλο του Πάρκου Ελευθερίας, η ενθρόνιση του βδελύγματος, όλα δείχνουν ότι ο Καματερός προχωρεί ακάθεκτος με μια κυβέρνηση - φουσκωτή μαριονέτα. Το νερό του Καματερού θα το παρουσιάσει μύρο και αγίασμα του Αγίου Όρους. Άλλωστε, *οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσι νόμος*. Νόμος είναι οι έντιμες συνειδήσεις τους και τα καθαρότερα συμφέροντά τους. Ίσως στο τέλος επιδιώξει να ανακηρυχθεί και άγιος, προστάτης τεχνών, γραμμάτων, Ορθοδοξίας (Κύριος οίδε τι πακτωλό αγίων Κοινοτικών και άλλων κονδυλίων καιχορηγιών θα διαχειρισθούν). Ελπίζομε πάντως το πρώτο μέτρο εκσυγχρονισμού που θα επιβάλει ο νέος διοικητής να μην είναι η επέκταση του ροζ τηλεφώνου των συνεταίρων και στους μοναχούς. Οι έξεις πάντως είναι έξεις: *νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία...*

Το περυσινό άρθρο μας στο τεύχος 593 κατέληγε:

*«Και η **κτηνώδης δύναμη** αυτού **του "πολιτισμού" τους** έχει δημιουργήσει σοβαρές αντιδράσεις. Του πολιτισμού του "λιμπρετίστα" που διευθύνει το Μέγαρο αλλά έχει και τα **ροζ τηλέφωνα** (090-252352)· για περισσότερες πληροφορίες ή καλύτερη εξυπηρέτηση απευθυνθείτε στον κ. Λαμπράκη, στα τηλέφωνα του Μεγάρου. Δεν θα θεωρηθούμε συνεπώς σήμερα γραφικοί αν προβάλομε τον ισχυρισμό ότι ο **εθνικός εργολάβος** κ. Λαμπράκης και ο διευθυντής πωλήσεών του και υπεύθυνος τού τμήματος εκβιασμού τού δημοσίου βίου αποτελούν το δίδυμο και το σύμβολο μιας εξουσίας που μπορεί και πρέπει ευθέως να αντιμετωπισθεί».*

Και είναι παρήγορο ότι ένα έτος μετά, ο Συνασπισμός, το ΚΚΕ, το ΔΗΚΚΙ και πολλά στελέχη του κυβερνώντος κόμματος και ορισμένα της Ν.Δ. αντιδρούν. Πολύ περισσότεροι είναι οι βουλευτές και τα στελέχη των κομμάτων που ανεπισήμως εκφράζουν την αντίθεσή τους σε όλες αυτές τις μεθοδεύσεις, αλλά δεν τολμούν δημοσίως, επικαλούμενοι τον φόβο που εμπνέει η ιδιότυπη δικτατορία Λαμπράκη και των διαπλεκομένων συνεργών του. (Αξίζει ακόμη να σημειώσομε ότι ο και ιδρυτής του συλλόγου «Φίλοι του Αγίου Όρους» Ι. Χατζηφώτης ύψωσε φωνήν ουρανομήκη). Το πρώτο ρήγμα λοιπόν παρουσιάσθηκε. *Τὸ σκεῦος ἐρράγη.* Βεβαίως πολύ απέχομε από το να κείται *ἄφωνον, ἀναίσθητον, ἀκίνητον,* αλλά μια πρώτη καλή αρχή έγινε. Δεν είμαστε πια οι «τρελοί» ενός μικρού χωριού όπισθεν του Μεγάρου[2] που κραυγάζαμε: ***ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις χυδαῖος ὑμᾶς καταδουλοῖ, κατεσθίει, λαμβάνει, ἐπαίρεται, ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει...*** Και είμαστε αισιόδοξοι ότι οι μοναχοί που προστάτευσαν επί αιώνες την κιβωτό της Ορθοδοξίας σε χειρότερες εποχές θα την προστατεύσουν και πάλι από την ευτέλεια του Λαμπράκη και των συνεργών του, ότι το Άγιον Όρος δεν θα αποτελέσει ποτέ τμήμα του Λαμπρακιστάν.

Το λιμπρέτο του Άρρωστου Λιμπρετίστα έχει αρχίσει να γράφεται...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ένας λόγος που απεφάσισα πέρυσι να ασχοληθώ μαζί του ήταν η θρασύτης, η χυδαιότης την οποίαν επεδείκνυε και μάλιστα δημοσίως προς όλους τους συνομιλητάς του, ακόμη και προς τον πρόεδρο της Βουλής, υπουργούς, αρχηγούς κομμάτων... Σαν να είναι (και ως φαίνεται είναι) υπεράνω όλων. Ειλικρινώς ντρέπομαι όταν παρακολουθώ τηλεοπτικές εκπομπές και βλέπω ότι ουδείς συνομιλητής του, από τον πρόεδρο της Βουλής έως τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης ή τον κ. Γ. Βαρβιτσιώτη προσφάτως, όταν απευθύνεται με εκείνον τον λαχαναγορίτικο τρόπο και στο ενικό, δεν διανοείται να διαμαρτυρηθεί.

2. Ως λογικοί και πιο υποψιασμένοι θα πρέπει, τέλος, να παρατηρήσομε ότι όλα όσα διαδίδονται περί αποχωρήσεως του Ψυχάρη από το *Βήμα*, την Ολυμπιακή ή περί δήθεν διαστάσεώς του με τον Χρ. Λαμπράκη είναι εκ του πονηρού. Επίσης ότι δήθεν επρόκειτο για πρωτοβουλία του Θ. Πάγκαλου εν αγνοία του Κ. Σημίτη, είναι επιχείρημα για τους αφελείς.

ΘΕΟΤΟΚΑΡΙΟΝ (ΨΥΧΑΡΙΟΝ)
ΚΑΝΩΝ ΗΧΟΣ ΠΡΩΤΟΣ
ὑπὸ Μαξίμου
Ὠδὴ α' (Ὠδὴν ἐπινίκιον)

Ψυχάριος:
Σημίτη, βοήθει μοι ὡς ὑπεσχέθης
Παγκάλου μιμούμενος σοφίαν καὶ σύνεσιν,
ἵνα ὀργῆς λαϊκῆς ἀπαλλαγῶμεν
ἡμεῖς οἱ τοῦ ὑμετέρου Συγκροτήματος.
Πάγκαλος:
Ἐμὴν δέξαι δέησιν, Σημίτη φίλε,
καὶ Σταῦρον βοήθησον τὸν βοῶντα
πρὸς ἡμᾶς ἐξ ὅλης αὐτοῦ τῆς ψυχῆς,
τῶν κειμηλίων τῆς Πίστεως ὀρεγόμενον.
Σημίτης:
Θεόδωρε, ἐσὺ ὡς καλῶς γινώσκεις
καὶ γὰρ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Χρήστου Λαμπράκη
πταίοντας, ἁμαρτωλοὺς βοηθῶ,
ἀλλ' οὗτος λίαν με αἰσχροῖς
παραπικραίνει κακοῖς.
Πάγκαλος:
Πολλοῖς παραπτώμασι καὶ ἀτοπίαις
αἰσχραῖς παρεπίκρανας τὸν Σημίτην,
Σταῦρε μου, εἰς ἀγανάκτησιν νῦν
κεκίνηται καὶ εἰς ὀργὴν
πᾶς ψηφοφόρος τοῦ ΠΑΣΟΚ.

Ὠδὴ γ' (Τὸ πρὸ τῶν αἰώνων)

Ψυχάριος:
Ὅλον μου τὸν βίον, ἀληθῶς
ἐν κακοῖς ἐδαπάνησα καὶ διὰ
τοῦτο, σὺ Θεόδωρε, Σημίτην δυσώπει,
ἵνα ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Λαδᾶ ἀνακαλέσῃ
καὶ Ὄρει τῷ Ἁγίῳ ἐνθρονίσῃ με·
τὸν σταυρό τους, φωνασκοῦσι...
Πάγκαλος:
Ἴλαθι, Σημίτη, ἐκλεγεὶς
ἀπορρήτως ἐκ *Βήματος*, καὶ
ἀνταπόδωσον τὸ χρέος, συγκροτήμασι
Χρήστου,
Ἁγίου Ὄρους Διοίκησιν, τῇ δεξιᾷ
Ψυχαρίου τοῦ σοῦ, ἀνατιθέμενος νῦν.
Σημίτης:
Νουνεχῶς, Θεόδωρε, βοῶ σοι κἀγὼ
ἐπακοῦσαι μου· ὁ ἀσωτείαις ἐμβιώσας,
ἐν θερμῇ μετανοίᾳ ἐλθὼν ἔκραζε τὸ ἅμαρτον·
ἀλλ' οὗτος κἂν σοι βοᾷ μεταγνούς,
ἐν ὑστέροις ψεύδεται.
Πάγκαλος:
Ἃ μοὶ ἔφης εἶπον, τῷ Σημίτῃ
κραυγάζων αὐτῷ ὅπως καταξιώσῃ σε
Διοικήσεως καὶ Διαχειρίσεως
τῶν Ἁγιορειτικῶν Θησαυρῶν
καὶ ἐκμεταλλεύσεώς των ὑπὸ τοῦ Χρηστάκη μας.

Ψυχάρια στα τιμάρια

[**Ψυχάρι** από το ψυχάριον, υποκοριστικό του αρχαίου *ψυχή* = πεταούδα / άνθρωπος αγαπητός, χαϊδεμένος, κανακάρης]

Επί δύο εβδομάδες τώρα παρακολουθούμε τη διαμάχη που έχει ξετάσει γύρω από τα προσόντα, ρητά και άρρητα του νέου πολιτικού οικητή του Αγίου Όρους.

Είναι μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα υπόθεση και θέτει πολλαπλές οκιμασίες, τουλάχιστον θεωρητικές επιβοηθητικές για την ανάλυση ου όλου κοινωνικο-πολιτικού συστήματος της χώρας. Αλλά στο πρακτικό επίπεδο παρουσιάζεται σκοτεινή. Φοβούμαι ότι δεν είναι η καλλιλληη ευκαιρία για να γίνει η πλήρης κάθαρση των μέσων με τη μέοδο του Σικάγου για το ξεκαθάρισμα λογαριασμών. Τελικά, το εκδοκό κατεστημένο θα συνέλθει και θα εγκαταλείψει εγκαίρως τον ατη κανιβαλισμό. Τουλάχιστον εμείς οι κοινοί πολίτες ας απολαύσουμε ν κρίση όσο διαρκεί.

Είναι μια κρίση εκ των έσω. Οι πολίτες δεν θα μπορούσαν να προκασουν την αποσταθεροποίηση του πολιτικο-εκδοτικού κατεστημέυ με δικές τους ενέργειες. Θα το εύρισκαν πάντα ενωμένο μπροστά οποιαδήποτε απειλή από τα «πρόβατα», όπως αποκαλούνται οι πος κατ' ιδίαν. Εξάλλου, ότι είναι εσωτερική υπόθεση των μέσων ίνεται και από την ένταση της αντίδρασης. Τα κόμματα μπορεί να ιχαίρουν κρυφά για το πρόβλημα, αλλά μιλούν με μεγάλη ηπιότητα αντίον του διορισμού.

Οι αντιδράσεις παρουσιάζονται να παλινδρομούν μεταξύ του τύυ και της ουσίας. Ίσως το τυπικό έλλειμμα προσόντων είναι και το υρότερο έρεισμα των αντιδρώντων, γιατί μπορούν ευπρεπώς να εμίζουν τη σημαία της αντίστασης σε αυθαιρεσία της εξουσίας, μια ρως επιλεκτική απόφαση, ωστόσο. Πολλές αυθαίρετες αποφάσεις ς κυβέρνησης περνούν με σιωπή από τα μέσα, ερμηνευόμενες με δέουσα ευρύτητα και μακρότερη σκοπιμότητα. Ακόμα και στο προμενο: Διερωτώμαι πόσοι είχαν αντισταθεί στο διορισμό του επιχειματία-διοικητή επί Ν.Δ.

λλά και αυτός ο νόμος τι παρωχημένο μανδαρινικό κατασκευάα! Δηλαδή, αν ο Ψυχάρης ήταν επίκουρος επικοινωνίας ή ακόμα αφροδισιολογίας σε ίδρυμα, ανώτερο κατ' ελάχιστο, δεν θα μπούσε να εγερθεί θέμα; Μέχρι ποιου σημείου θα καθηγούμεθα επιτέις;

Έπειτα η αναφορά σε σκοπούμενες ατασθαλίες είναι τουλάχιστον αφυσική και πάντως, άκρως προσβλητική. Απορώ πως ο Ψυχάρης έχει τη στοιχειώδη ευαισθησία να υποβάλει μηνύσεις και αγωγές οζημίωσης για την τρωθείσα τιμή του. Συμπεραίνω ότι πρέπει μάλ να είναι χαλκέντερος, ιδιότητα κατ' αρχήν ωφέλιμη για πάσης φύος διοίκηση. Ακόμα και ο θυμικώς λειτουργών Υπ. Εξ. κλέφτη τον βαζε, κλέφτη τον κατέβαζε, για να προστατεύσει την επιλογή του: *Να πείτε ότι ο κ. Ψυχάρης τότε έκλεψε αυτό! Ή συνήθως κλέβει, ή ι κλέφτης...*» (*Ποντίκι* 17/10/96).

λέραν των επιγενομένων ατασθαλιών αναφέρθηκαν και οι κίνδυνοι του μονοπωλίου των CD-ROM με κειμήλια που θα δημοσιεύσει το κρότημα Λαμπράκη. Πού να το φανταζότανε ο Ψυχάρης όταν ιζε *υποψηφιότητα* (ο όρος είναι του Παγκάλου από την ως άνω συτευξη, ο οποίος διαθέτει σκηνοθετικό χάρισμα), ότι οι συνάδελφοί θα τον λιθοβολούσαν και για εκδόσεις οι οποίες και ζημιογόνες είχωρίς την κατάλληλη επιχορήγηση, αλλά πρωτίστως αφόρητα βαές και, παρά τις διαβεβαιώσεις Παγκάλου περί αναρμοδιότητος χάρη επί του προκειμένου, μακάρι να βρεθεί κάποιος με υπομονή να τις διεκπεραιώσει. Όταν ο τυχαίος αρχαιολόγος μπορεί να μονοπωλεί επί δεκαετίες δικαιώματα επί μνημείου μπλοκάροντας την έρευνα, ας επιτραπεί στο εξέχον συγκρότημα μικρά παρέμβαση στο άβατον.

Πάντως, ο φόβος για τη μονοπώληση των δικαιωμάτων από τους θησαυρούς είναι τόσο εκτεταμένος που έχει γίνει αποδεκτός ακόμα και από υποστηρικτές του Ψυχάρη: «*Αν (η τοποθέτηση του κ. Ψυχάρη) προέρχεται από προσωπική του φιλοδοξία ή από κέφι του κυρίου Λαμπράκη μας είναι αδιάφορο...*» (Σπύρος Αλεξίου, *Καθημερινή* 20/10/96). Δηλαδή, για τον καλό καγαθόν Σπύρο Αλεξίου είναι αδιάφορο αν ο Ψυχάρης παρουσιάζεται ως μωροφιλόδοξος απλώς ή ως υποχείριο του Λαμπράκη.

Απομένει, βέβαια, το θεμελιώδες ερώτημα. Γιατί αυτή η λυσσαλέα αντίδραση; Είναι σαφώς προβληματική η εποχή για να εκδηλωθεί ένας πόλεμος φατριών τώρα που οι εφημερίδες είναι επί ξύλου κρεμάμενες. Είναι ακόμα πιο προβληματικό οι αντιτιθέμενοι να τα χαλάσουν με τη Σημιτεία τώρα που θα μπορούσαν και αυτοί να λάβουν μερίδιο από τα επινίκια όπως ο Ψυχάρης που, αυτός τουλάχιστον αποδεδειγμένα, παίρνει ό,τι ζητάει. Δεν έχουν εκφραστεί σαφείς θεωρίες. Αμφισβητώ το ηθικοπλαστικό του όλου ζητήματος. Είναι ένα προσωπείο που πίσω του μπορεί να κρύβονται τα πάντα, από αληθινά οικονομικά συμφέροντα δυσανάγνωστα σε μας έως ακόμα και άδολος φθόνος.

Παρά την παρατεινόμενη άγνοιά μας, οι συνέπειες της διαμάχης δεν παύουν να είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσες. Ο Ψυχάρης διασύρθηκε. Αν και τα περισσότερα απ' όσα παρουσιάστηκαν ως στοιχεία εναντίον του δεν αποτελούν διασυρμό, αλλά τονίζουν την επιτυχημένη του καριέρα για τους περισσότερους. Το πανελλήνιο επί μέρες άκουγε ότι ο Ψυχάρης είναι αμόρφωτος, το πολύ απόφοιτος εξαταξίου γυμνασίου, ότι έχει βγάλει πολλά λεφτά τα τελευταία χρόνια από τα διαπλεκόμενα και ότι ελαφρά την καρδία δήλωσε υποψήφιος Διοικητής Αγίου Όρους χωρίς τα τυπικά προσόντα, πιθανώς για να κατακρατήσει χρήματα και να υφαρπάσει εικάσματα ή και τα κειμήλια καθεαυτά για λογαριασμό του Λαμπράκη.

Στην Ελλάδα όλα είναι γνωστά και τα περισσότερα συγγνωστά. Με απόλυτη ψυχραιμία όλοι παρακολουθούμε πάσης φύσεως θεωρίες και ιστορίες για τον Κοσκωτά στο μεσουράνημά του. Αλλά και μεταγενέστερα, μήπως δεν ακούσαμε πώς μοιράστηκαν οι τηλεφωνικές παροχές επί Οικουμενικής; Μήπως η άφεση της ΑΓΕΤ δεν οδήγησε σε άλλες ενδιαφέρουσες θεωρίες; Ακόμα και πρόσφατα, μήπως η διαθήκη Παπανδρέου δεν έγινε δεκτή από το λαό με μειδιάματα;

Φημιζόμαστε για τις ρεαλιστικές φαντασιώσεις μας. Για έναν λαό που γνωρίζει το παρασκήνιο με γλαφυρές λεπτομέρειες, για ένα λαό που εν τη μακροθυμία του και τη θυμοσοφία του ξέρει ακριβώς τι εστί Λαμπράκης και τι εστί Ψυχάρης, η τελευταία περιπέτεια του Συγκροτήματος δεν έχει διόλου δραματικό χαρακτήρα. Αντίθετα, η εμπειρία ήταν καθαρτική και απελευθερωτική για τον Ψυχάρη που μέχρι τώρα τα Μέσα –πλην *ΑΝΤΙ*, ομολογουμένως– τον περιέβαλαν με την προστατευτική σιωπή τους. Αλλά και για τον Λαμπράκη η εμπειρία θα αποτέλεσε μάθημα, καθώς ο πάσης φύσεως θόρυβος εκλαμβάνεται ως ήττα.

Στην Ελλάδα οι άνθρωποι τελευταίως βρίσκονται πάνω από τους θεσμούς. Εν τέλει είναι πιο κοντά στη θεωρία το εντελώς ανθρώπινο, να περιμένουμε τη σκληρή, την αδυσώπητη εκδίκησή τους.

Στέλιος Π. Καφαντάρης

ΕΓΩ ΣΤΟ ΠΑΡΚΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΕΣΚΑΒΑ...
ΠΕΙΡΑΖΕΙ ΠΟΥ ΒΓΗΚΑ ΣΤΟ ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ;
K·D9610

Το δικαστήριο περιμένει τους κ. Λαμπράκη-Πανδή

του Ρεπόρτερ

ι δεκαετία διαπράττεται σειρά από νομικές παραβάσεις, καταστρατηγήσεις, νόμοι, διατάξεις, κατασκευάζονται Π.Δ., εκδίδονται ομες άδειες από πολεοδομικά γραφεία και καταστρέφεται ένα μικρό ιστορικό πάρκο –το Πάρκο Ελευθερίας– στην καρδιά της Αθήνας. όλα έγιναν και συνεχίζουν να γίνονται με τη συνενοχή Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ σε πολιτικό επίπεδο, τη συνεργία διοικητικών υπαλλήλων. Και ιτά συγκαλύπτονται από τα ΜΜΕ. Πώς και συμβαίνουν όλα αυτά; Μα πρόκειται για παρανομίες που διαπράττει ο κ. Λαμπράκης. Ποιος μούσε να αντιμιλήσει; Στις σελίδες που ακολουθούν καταγράφονται συνοπτικά μερικές απ' αυτές τις νομικές παραβάσεις που άπτει ο κ. Χρ. Λαμπράκης με τη συγκατάθεση της εξουσίας.

τις 7 Ιανουαρίου, δικάζονται οι **Χρ. Λαμπράκης** και **Νικ. Πανδής**, πρόεδρος του ΟΜΜΑ ο πρώτος και εντεταλμένος μηχανικός και εργολάβος ο δεύτερος, ως υπεύθυνοι για υθαίρετη και τη χωρίς προηγούμενη κατεδάφιση του υπαιθρίου θεάτρου ρισκόταν στο πάλαι ποτέ Πάρκο ερίας, το Σάββατο 21.5.1994.

χ. 552 της 27.5.1994 είχαμε αναλυτικά ρθεί στα περιστατικά αυτής της παης καταστροφής που διέπραξε ο Α.

κη θα διεξαχθεί μετά το πέρας της ς ανακριτικής διαδικασίας ύστερα τη μήνυση που κατέθεσαν στις 94 ενώπιον του αρμοδίου εισαγγελέ**Ι. Σακελλάκου**, οι **Άννα Φιλίνη** και **α Δίζη-Πατσουρέα**, δημοτικοί σύμι και ο εκδότης του *Αντί* **Χρήστος Γ. ιτσάκης**. Η μήνυση αυτή συσχετίστηην προκαταρκτική εξέταση που διέτότε προϊστάμενος της Εισαγγελίας δικών κ. **Ε. Μωυσίδης** και διενήρο τότε Εισαγγελέας Πρωτοδικών κ. **ιούσης.**

κά δεν αναμένουμε ότι οι Χρ. Λαης και Νικ. Πανδής θα εμφανιστούν καστήριο. Κάποιο πιστοποιητικό ύ θα αναβάλει την υπόθεση ή κάιλήση «δεν θα έχει επιδοθεί νομίΔεν έχουμε αυταπάτες ως προς αυτό. σημασία έχει το ίδιο το κατηγορητήετά από αίτησή μας δόθηκε η άδεια από τον αντιεισαγγελέα Πρωτοδικών κ. **Παναγ. Γ. Αγγελόπουλο** για δημοσίευση του κατηγορητηρίου όπως είναι συντεταγμένο από την Εισαγγελία.

Από τη δικηγόρο κ. **Φύλλω Τζιλίνη** ζητήσαμε τον σχολιασμό και τις επεξηγήσεις για τις ποινές που προβλέπονται από τις παραπομπές του κατηγορητηρίου. Αν φυσικά γίνει ποτέ αυτή η δίκη και αν καταδικαστούν οι παρανομήσαντες κ. Χρ. Λαμπράκης και Νικ. Πανδής.

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΗΤΗΡΙΟΥ

Παράβαση άρθρου 17§8 Ν. 1337/83, σε συνδ. με άρθρ. 52§2 ΝΔ 17/7/1923 και άρθρ. 22 Ν. 1577/85

Κατηγορούμενοι:

1) Χρήστος Λαμπράκης του Δημητρίου

2) Νικόλαος Πανδής του Χαραλάμπους , κάτοικοι Αθηνών.

Κατηγορούνται ως υπαίτιοι του ότι:

Στην Αθήνα στις 21 Μαΐου 1994, ο πρώτος κατηγορούμενος ως πρόεδρος του Δ.Σ. του Οργανισμού Μεγάρου Μουσικής Αθηνών και εντολέας και ο δεύτερος κατηγορούμενος ως μηχανικός, προέβησαν στην εκτέλεση αυθαίρετων οικοδομικών εργασιών, ειδικότερα με την ιδιότητά τους αυτή προέβησαν στην κατεδάφιση κατά το ήμισυ, ως απεικονίζεται στο υπ' αριθμ. 4 αναγνωστέο έγγραφο (φωτογραφία), του υπαίθριου θεάτρου που υπήρχε στο Πάρκο Ελευθερίας, χωρίς προηγουμένως να εφοδιασθούν με την απαιτούμενη άδεια της αρμόδιας Πολεοδομικής Υπηρεσίας.

Για παράβαση των άρθρων 1, 14§26§1α, 27§1 Π.Κ., άρθρ. 17§8α Ν. 1337/83, σε συνδ. με άρθρ. 52§2 Ν.Δ. 17/7 έως 16/8/1993 και άρθρ. 22 Ν. 1577/85.

Αθήνα 11-1-1996

Μάρτυρες:

Άννα Φιλίνη, Μαρίνα Δίζη-Πατσουρέα, Χρήστος Παπουτσάκης, Παρασκευάς Βελισσάρης, Δημήτριος Πρωτοψάλτης, Μαρία Γιαταγάνα, Νικόλαος Δεσύλας

Αναγνωστέα Έγγραφα

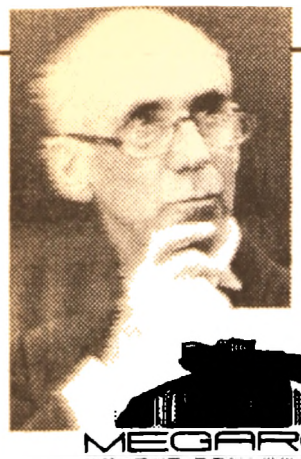
1) Το με αριθ. πρωτ. 10549/2135/23-5-94 Έγγραφο Πολεοδομίας Αθηνών.

2) Το με αριθ. πρωτ. 10602/23-5-94 Έγγραφο Πολεοδομίας Αθηνών.

3) Το με αριθ. πρωτ. 10938/894/27-5-94 Έγγραφο Δίκ. Πολεοδομίας Αθηνών.

4) Η με αριθμό 534/92 Άδεια Οικοδομής με συνημμένη φωτογραφία κατεδαφισθέντος τμήματος θέατρου

5) Το με αριθ. πρωτ. 1016/49/188/12/27-5-94 Έγγραφο Πολεοδομίας Αθηνών.

6) Η με αριθμό 2242/1994 απόφαση ΣτΕ.

7) Η με αριθμό 880/1995 απόφαση ΣτΕ.

8) Η με αριθμό 292/1994 απόφαση Επιτροπής Αναστολών ΣτΕ.

9) Το από 28-5-1994 Έγγραφο Τμήματος Προανακριτικού Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών.

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ

Ακολουθεί το επεξηγηματικό μνημόνιο της δικηγόρου κ. **ΦΥΛΛΩΣ ΤΖΙΛΙΝΗ**:

Το άρθρο 1 του Ποινικού Κώδικα προβλέπει ότι καμία ποινή δεν επιβάλλεται παρά μόνο για τις πράξεις εκείνες για τις οποίες ο νόμος την είχε ρητά ορίσει πριν απ' την τέλεσή τους.

Το άρθρο 14 παρ. 1 του Ποινικού Κώδικα ορίζει ότι έγκλημα είναι πράξη άδικη και καταλογιστή στο δράστη της που τιμωρείται απ' το νόμο.

Το άρθρο 26 παρ. 1.α., Π.Κ. ορίζει ότι τα κακουργήματα και τα πλημμελήματα τιμωρούνται μόνο όταν τελούνται με δόλο.

Το άρθρο 27 του Ποινικού Κώδικα στην παρ. 1 ορίζει ότι με δόλο (με πρόθεση) πράττει όποιος θέλει την παραγωγή των περιστατικών που κατά τον νόμο απαρτίζουν την έννοια κάποιας αξιόποινης πράξης. Επίσης, όποιος γνωρίζει ότι από την πράξη του ενδέχεται να παραχθούν αυτά τα περιστατικά και το αποδέχεται.

Το άρθρο 17 στην παράγραφο 8α του Ν. 1337/1983 για τις αυθαίρετες κατασκευές, ορίζει ότι οι ιδιοκτήτες ή εντολείς κατασκευής αυθαιρέτων, οι μηχανικοί που συντάσσουν τη μελέτη ή έχουν την επίβλεψη του έργου και οι εργολάβοι κατασκευής του τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι μηνών ή με χρηματική ποινή από 100.000 δρχ. μέχρι 2.000.000 δρχ. ανάλογα με την αξία του αυθαίρετου έργου και το βαθμό υποβάθμισης του ***φυσικού*** ή ***πολιτιστικού περιβάλλοντος***.

Αν η πιο πάνω πράξη έχει γίνει από αμέλεια, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μέχρι ένα χρόνο ή με χρηματική ποινή από 50.000 δρχ. μέχρι 1.000.000 δρχ.

Ειδικότερα η πιο πάνω ευθύνη επιμερίζεται: α) στον κύριο, στο νομέα ή επικαρπωτή του ακινήτου, β) στον γενικό εργολάβο του έργου, γ) στον τεχνικό ή τους τεχνικούς που αναλαμβάνουν τη μελέτη του έργου κ.λπ. Το άρθρο 52 του Ν.Δ. 17/7 έως 16.8.1923 για τα σχέδια πόλεων, κωμοπόλεων και συνοικισμών του κράτους και οικοδομής τους, στην παράγραφο 2 ορίζει ότι για ανέγερση επισκευή ***ή κατεδάφιση οποιασδήποτε οικοδομής*** και για εκτέλεση οποιωνδήποτε εργασιών δόμησης από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ***απαιτείται η προηγούμενη έγγραφη άδεια της αρμόδιας υπηρεσίας***.

Τέλος, το άρθρο 22 του Ν. 1577/1985 για τον Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό προβλέπει ότι για την εκτέλεση οποιασδήποτε δόμησης μέσα ή έξω σε οικισμό απαιτείται οικοδομική άδεια της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας. Τέτοιες εργασίες είναι ιδίως οι εκσκαφές και επιχώσεις, η εγκατάσταση ικριωμάτων, η ανέγερση, επισκευή, διαρρύθμιση και κατεδάφιση κτιρίων και των παραρτημάτων τους.

Με λίγα λόγια ο Χρ. Λαμπράκης ως πρόεδρος του ΟΜΜΑ και κύριος του έργου, και ο Ν. Πανδής ως μηχανικός κατεδάφισαν στις 21 Μαΐου 1994 το υπαίθριο θέατρο του Πάρκου Ελευθερίας, που όλοι γνωρίζαμε, χωρίς την απαραίτητη άδεια της αρμόδιας Πολεοδομικής αρχής, που σύμφωνα με το Π.Δ. 255/1991, ήταν το Πολεοδομικό Γραφείο του Δήμου Αθηναίων. Και ότι την πράξη τους αυτή την έκαναν δόλια, δηλαδή είτε γιατί ήθελαν να κάνουν αυτό το ποινικό αδίκημα (δηλαδή να κατεδαφίσουν το θέατρο χωρίς την απαραίτητη άδεια του Πολεοδομικού Γραφείου του Δήμου Αθηναίων), είτε γιατί, αν και ήξεραν ότι με την πράξη τους μπορεί να κάνουν αυτό το ποινικό αδίκημα που προβλέπεται και τιμωρείται από το νόμο, το αποδέχθηκαν.

Βέβαια, η χρηματική ποινή που προβλέπεται για την πράξη τους είναι χαμηλή για το οικονομικό μέγεθος των συγκεκριμένων κατηγορουμένων, αλλά πέραν του ότι θα μπορούσαν να καταδικασθούν σε ποινή φυλάκισης από 6 μήνες μέχρι 5 χρόνια, οποιαδήποτε ποινή τυχόν επιβληθεί από το δικαστήριο θα αποτελούσε στοιχειώδη ηθική δικαίωση για όσους αγωνίστηκαν με ελάχιστα μέσα να περισώσουν τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αξία του ανθρώπου στον τόπο μας.

Ακόμη και η άσκηση ποινικής δίωξης αποτελεί απόδειξη ότι η δικαιοσύνη λειτουργεί ακόμη στην Ελλάδα και τιμά τον εισαγγελικό λειτουργό κ. **Επαμεινώνδα Βρακατσέλη** (Αντεισαγγελέα Πρωτοδικών) που την άσκησε.

Υ.Γ.: Προτείνουμε(!) στον υπουργό Δικαιοσύνης να θεσπίσει απαγόρευση μετακίνησης των εισαγγελικών και δικαστικών λειτουργών που θα αναλάβουν την υπόθεση επί μία πενταετία τουλάχιστον για να μην απειλούνται και σ' αυτό το επίπεδο.

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΜΜΑ

Σύμπλεγμα

Επειδή πολύς λόγος γίνεται από πλευράς κ. Χρ. Λαμπράκη ότι όλες οι ενέργειες του ΟΜΜΑ είναι σύννομες, παραθέτουμε εν συντομία την περιγραφή των κυριοτέρων παρανομιών που έχουν ήδη διαπραχθεί με τη συναίνεση της πολιτείας. Για να αποδειχθεί άλλη μια φορά ότι ενώ όλοι είμαστε ίσοι ενώπιον του νόμου, μερικοί είναι λίγο... πιο ίσοι.

1 Με την 92/1993 πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου παραχωρήθηκε δωρεάν κατά κυριότητα στον ΟΜΜΑ το Πάρκο Ελευθερίας, δηλαδή όλος ο ελεύθερος χώρος που δεν καταλαμβάνεται από τα Νοσοκομεία ΜΤΣ και Ναυτικό.

2 Με το από 23.11.1995 Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ Δ 1061) επετράπη στον ΟΜΜΑ να κατασκευάσει υπόγειο κτίριο σε έκταση 13 στρεμμάτων με απεριόριστο αριθμό υπογείων ορόφων για να στεγάσει γκαράζ 750 θέσεων και χώρους εξυπηρετήσεως πολιτιστικών εκδηλώσεων, καθώς και υπέργειο κτίριο πολιτιστικών εκδηλώσεων ύψους 12 μέτρων.

Το Π.Δ. αυτό εκδόθηκε σε συνέχεια προηγουμένου Προεδρικού Διατάγματος, το οποίο χωροθέτησε το υπό κρίση έργο στον κοινόχρηστο χώρο υπ' αριθμ. 33 του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου της Αθήνας και έχει προσβληθεί με αίτηση ακυρώσεως, η οποία είναι ήδη υπό την κρίση της επταμελούς σύνθεσης του Ε' Τμήματος.

Συγκεκριμένα και συνοπτικά, η παρανομία του διατάγματος αυτού έγκειται στους παρακάτω λόγους:

α) Παραβιάζει τη συνταγματική προστασία του άρθρου 24 του Συντάγματος και τη σχετική απαγόρευση μεταβολής της χρήσης πάρκων και αλσών, ακόμη και εάν δεν χαρακτηρίζονται από το εγκεκριμένο Σχέδιο Πόλης ως χώρος κοινόχρηστου πρασίνου, αλλά έχουν αποκτήσει εν τοις πράγμασι τέτοιο χαρακτήρα.

β) Παρέβη το δεδικασμένο της ακυρωτικής απόφασης 2242/1994 και την αρχή «πράσινο αντί πρασίνου» την οποία έθεσε ως ρητή προϋπόθεση για τη νομιμότητα οποιασδήποτε σχε-

αρανομιών και ατασθαλιών εσμισμένης και αθέσμιτης εξουσίας

πολεοδομικής μεταβολής η νομολογία του Ε., μειώνοντας κατά 3.600 τ.μ. τον κοινόχρηχώρο πρασίνου.

Δεν ελήφθη υπόψη για τη σύνταξή του μεη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η οποία τελεί προϋπόθεση της νομιμότητάς του, μει των σχετικών κοινοτικών οδηγιών και κοινών Υπουργικών Αποφάσεων 69269/) και 75308/1990.

τελευταία παρανομία είναι κραυγαλέα γιατί: (ει υποβληθεί περιβαλλοντική μελέτη μόνον το γκαράζ και όχι για το κτίριο πολλαπλών υργιών, β) ακόμη και αυτή η υπάρχουσα τη δεν υποβλήθηκε στις διατυπώσεις δηότητας που προβλέπει η σχετική κοινοτική γία και η υπουργική απόφαση που την ρμόζει.

Πριν χορηγηθεί η άδεια οικοδομής, δόθηκε στον ΟΜΜΑ άδεια εκσκαφών, με την ία κατέσκαψε όλη την έκταση εκτός της υκατοικίας ΑΟΟΑ και κατέστρεψε ολοώς τη δασική βλάστηση του Πάρκου υθερίας. Το Συμβούλιο Επικρατείας επέψε την καταστροφή αυτή με την αιτιολόότι ο ΟΜΜΑ «υποσχέθηκε να αποκαταστήο πράσινο».

Ενώ ακόμα εκκρεμούν στο Συμβούλιο Επικρατείας αιτήσεις για την ακύρωση του από 1.1995 Προεδρικού Διατάγματος και πριν παλλοτριωθεί η πολυκατοικία του ΑΟΟΑ, η εοδομία της Νομαρχίας Αθηνών, χωρίς αρότητα, πρόωρα και παράνομα, χορήγησε 702/12.7.1996 άδεια οικοδομής για κτίριο ολικού όγκου 350.000 μ³, που περιλαμβάνει ς από το γκαράζ των 750 θέσεων και τερά- Θέατρο Μελοδράματος (Όπερα), Συνεικό Κέντρο, Μουσική Βιβλιοθήκη, γραφεία

μφωνα με τα άρθρα 5 και 3 παρ. 1ε του άγματος, η ισχύς της διάταξης, με την ία καθορίζεται χώρος για την ανέγερση ίου πολιτιστικών λειτουργιών, αρχίζει από υντέλεση της απαλλοτρίωσης της παραενης πολυκατοικίας, όρος που ακόμη δεν πληρωθεί.

5 Κατά της αδείας οικοδομής εκκρεμούν Αιτήσεις Ακυρώσεως και Αιτήσεις Αναστολής στο Συμβούλιο Επικρατείας, αλλά ακόμα κανένας δεν έχει επιληφθεί της υποθέσεως.

Άλλη προσφυγή του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων έχει υποβληθεί στον ΥΠΕΧΩΔΕ **Κ. Λαλιώτη** μετά τη «*σιωπηρή απόρριψη*» του περιφερειάρχη **Ν. Μιχαλόπουλου**.

6 Στην πραγματικότητα με την παραπάνω άδεια το κτίριο θα κτισθεί μέχρις ύψους 20 μέτρων πάνω από τη φυσική στάθμη του εδάφους και για να καλυφθεί το γράμμα του νόμου ο ΟΜΜΑ θα επιχωματώσει την οροφή. Είναι δε αδύνατη όχι μόνο η αποκατάσταση της κατεστραμμένης δασικής βλαστήσεως, αλλά και οποιασδήποτε άλλης φυτεύσεως πλην της τοποθετήσεως γλαστρών στο χώρο του Πάρκου Ελευθερίας.

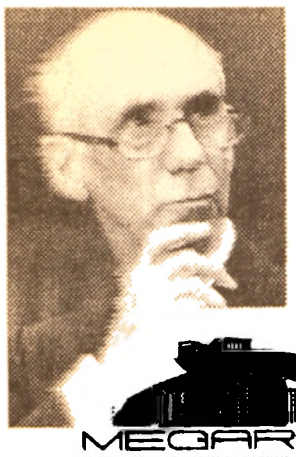
7 Προς το ίδιο το Π.Δ., αλλά και στο δεδικασμένο της απόφασης 2242/1994 του Σ.τ.Ε. προσκρούει και η αλλαγή χρήσης και σκοπού του κτιρίου πολιτιστικών λειτουργιών (αρ. 3 παρ. 1 εδ. ε), προς την κατεύθυνση εμπορικών και μη καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων: Τέτοια είναι η χρήση της αίθουσας κάτω από το υπέργειο κτίριο ως «αίθουσας συνεδρίων», χρήση που όχι μόνο δεν προβλέπεται από το Προεδρικό Διάταγμα, αλλά προφανώς δεν έχει ως αποκλειστική ή έστω βασική αποστολή τον πολιτισμό, αλλά την εμπορική εκμετάλλευση εκ μέρους του Οργανισμού Μεγάρου Μουσικής. Είναι χαρακτηριστικό ότι ενώ ο κ. Λαλιώτης, απαντώντας σε σχετική επερώτηση βουλευτών του ΚΚΕ είχε αρνηθεί την ύπαρξη σχεδίων για την ανέγερση συνεδριακού κέντρου, ο ΟΜΜΑ είχε ήδη υποβάλει στην Ευρωπαϊκή Ένωση σχετική πρόταση χρηματοδότησης στα πλαίσια του προγράμματος «Τουρισμός-Πολιτισμός» (Υποπρόγραμμα 2, Κωδικός αριθμός μέτρου 27) συνολικού κόστους 20.000.000 ECU, η οποία και έχει εγκριθεί.

Του θέματος έχουν επιληφθεί ήδη οι αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατόπιν σχετικής αναφοράς της Συντονιστικής Επιτροπής, ενώ έχει διατάξει προκαταρκτική εξέταση και ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών για να διαπιστωθούν και ενδεχόμενες ποινικές ευθύνες λόγω της προφανούς προσπάθειας απάτης και περιγραφής των διατάξεων.

8 Υπάρχουν όμως και πολλές άλλες ατασθαλίες και νομικές ελλείψεις και ως προς τεχνικά χαρακτηριστικά της άδειας, τα οποία υποκρύπτουν την προσπάθεια καταστρατήγησης των όποιων φραγμών θέτει το Π.Δ. Ειδικότερα, στο φάκελο δεν υπάρχει η απαιτούμενη εγκάρσια τομή των υφιστάμενων κατόψεων, ούτε προσδιορίζεται η φυσική στάθμη του εδάφους, με συνέπεια να μην μπορεί να ελεγχθεί η τήρηση του περιγράμματός του, ούτε ο έλεγχος του ύψους του, το οποίο κατά το Διάταγμα, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 12 μέτρα. Επιπλέον, στην τομή της ονομαζόμενης «αίθουσας συνεδρίων» εμφανίζεται πύργος σκηνής, προδιαγραφών Όπερας, και το πρανές που την καλύπτει υπερβαίνει το μέγιστο προβλεπόμενο από το Π.Δ. όριο των 46 μέτρων, τουλάχιστον ως προς μία από τις διαστάσεις.

Περαιτέρω, το χωρίς ημερομηνία (άρα ανυπόστατο ως έγγραφο) τοπογραφικό με στοιχεία ΤΟ1 δεν έχει σαφή όρια, διαστάσεις, υψόμετρα, αναλυτική εμβαδομέτρηση και δεν αναφέρει το εμβαδόν της οικοδομούμενης έκτασης, το οποίο άλλωστε δεν αναφέρεται ούτε στο διάγραμμα κάλυψης, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατός ο δικαστικός έλεγχος της εφαρμογής των πολεοδομικών διατάξεων.

9 Εκτός από τις παραχωρήσεις αυτές της Κυβερνήσεως, της Διοικήσεως και του Συμβουλίου της Επικρατείας, και η Βουλή των Ελλήνων έδειξε την υποταγή της στον ΟΜΜΑ. Με το νόμο 2052/1992 άρθρο 16 νομοθέτησε ότι στο κτίριο του Μεγάρου Μουσικής επιτρέπεται η χορήγηση κάθε είδους παρεκκλίσεων από τις κείμενες πολεοδομικές και κτιριοδομικές διατάξεις, έτσι ώστε ο ΟΜΜΑ να έχει πλέον αυτονομηθεί από την έννομη τάξη και να μην υπόκειται σε κανενός είδους έλεγχο. Απομένει και η εκλογή του κ. Λαμπράκη ως ισοβίου πρωθυπουργού της Ελλάδος, πράγμα που δικαιούται πλέον μετά την εκλογή υπαλλήλου του ως Διοικητού Αυτοδιοικήτου Τμήματος της Ελληνικής Επικράτειας.

Μην τρομάξετε με αυτήν τη γούβα! Είναι για το καλό μας. Το κράτος, δηλαδή όλοι μαζί το αποφασίσαμε....

«Ολοκλήρωση Μεγάρου Μουσικής Αθηνών και Ανάπλαση Πάρκου Ελευθερίας. ΕΝΑ ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΕ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ».

Με τον τίτλο αυτό δημοσιεύτηκε στον τύπο της Κυριακής 20.10.96 μια πληρωμένη αγγελία με 12 σημεία που υπογράφεται από τον ΟΜΜΑ.

Η αγγελία αυτή δημοσιεύεται προφανώς τώρα που οι πολίτες θα δουν με τα μάτια τους το μέγεθος της καταστροφής που συντελείται στο πάλαι ποτέ Πάρκο Ελευθερίας. Το *Αντί* είχε από τον Μάρτιο του 1994 προαναγγείλει το μέγεθος αυτής της καταστροφής. Αλλά όλοι εκώφευσαν γιατί ήθελαν να αγνοούν το θέμα. Και να σφυρίζουν αδιάφορα. Ε, λοιπόν, σήμερα ο κ. **Λαμπράκης** μας ανακοινώνει ότι το κράτος, δηλαδή εμείς, τα προγραμματίσαμε όλα αυτά. Και να μην φωνάζουμε ή μάλλον να μην δημοσιεύουμε «*δημαγωγικές ψευδολογίες*», όπως γράφει κατά λέξη ο ΟΜΜΑ στην πληρωμένη του καταχώριση.

Η αγγελία υπογράφεται από τον ΟΜΜΑ. Αλλά ο ΟΜΜΑ έχει Διοικητικό Συμβούλιο. Με ποια απόφασή του βγήκε αυτή η ανακοίνωση; Τα μέλη του Δ.Σ. συμφωνούν λοιπόν με το περιεχόμενο αυτής της αγγελίας; Θα περιμένουμε 15 ημέρες και θα επανέλθουμε στο θέμα αυτό.

Ας δούμε όμως τις *ψευδολογίες* που περιέχει η ανακοίνωση του ΟΜΜΑ:

1. Δ.Σ του ΟΜΜΑ: Αναφερθήκαμε ήδη σε αυτό, στο επόμενο τεύχος θα επανέλθουμε στους συμβούλους...

2. Ψευδέστατα αναφέρεται ότι τα «έργα» του ΟΜΜΑ είναι αποφάσεις του ελληνικού κράτους από το 1957. Τα έργα καταστρ... φής αντιστρατεύονται όλες τις αποφάσ... του ελληνικού κράτους που είχε χαραχ... ρίσει το Πάρκο Ελευθερίας ως *Πάρκο*. Ι... χε μάλιστα χρηματοδοτήσει και σειρά ... γων που ο ΟΜΜΑ κατέστρεψε (μνημ... Βενιζέλου, μνημείο Μουστακλή, υπαίθ... Δημοτικό Θέατρο κ.ά.). Τελικά, η υπουρ... κή απόφαση του ΥΠΕΧΩΔΕ της Ν.Δ **Κ... Κατσιγιάννη** (ΦΕΚ 967, Δ της 31.12.91) ... φέρει ρητώς:

«Στον παραπάνω υπόγειο χώρο επιτρέπ... ται η δημιουργία δεύτερου, τρίτου και ... ταρτου υπογείων για την εξυπηρέτη... σταθμού αυτοκινήτων». Και ουδέν έτερο...

3. Ο «σχεδιασμός» των έργων καταστρ... φής προχώρησε εν κρυπτώ και παραβύσ... και οι «ενημερώσεις» στις οποίες προέβ... κ. Λαμπράκης είχαν γίνει μέσω των ελ... χομένων τηλεοπτικών μέσων και, μάλιστ... είχαν διαπραχθεί πλαστοπροσωπίες, ότ... είχε καταγγείλει τότε και ο αρμόδιος αν... δήμαρχος κ. **Τριποδάκης**.

4. Η Μουσική Βιβλιοθήκη μαθαίνου... ότι «*εζητήθη από το κράτος*»! Αρμόδιος... αυτό είναι ο ΥΠΠΟ και ας μας απαντήσ... Όμως στη *Ναυτεμπορική* της 29.3.96 αν... γράφεται στο σχετικό ρεπορτάζ: «*Α... τον Οκτώβριο θα μπορούν να συνδεθο... –με τη Μουσική Βιβλιοθήκη– σχολειά, π... νεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα*». Κ... ότι ο κ. Λαμπράκης, ο οποίος ανήγγειλ... την ίδρυσή της, είπε μεταξύ άλλων ότι ... *χώρος που θα στεγαστεί Βιβλιοθήκη είν... τρεις υπόγειοι όροφοι κάτω από το Πάρκ... Ελευθερίας, με αίθουσες διδασκαλίας κ... ενημέρωσης».* Φυσικά με την απόφαση... αυτή γράφονται στα παλαιότερα των υπ... δημάτων οι διατάξεις του Γ.Ο.Κ. που απ... γορεύουν υπόγειες αίθουσες διδασκ... λίας.

5. Το μεγαθήριο βαφτίζεται «*μεγά...*

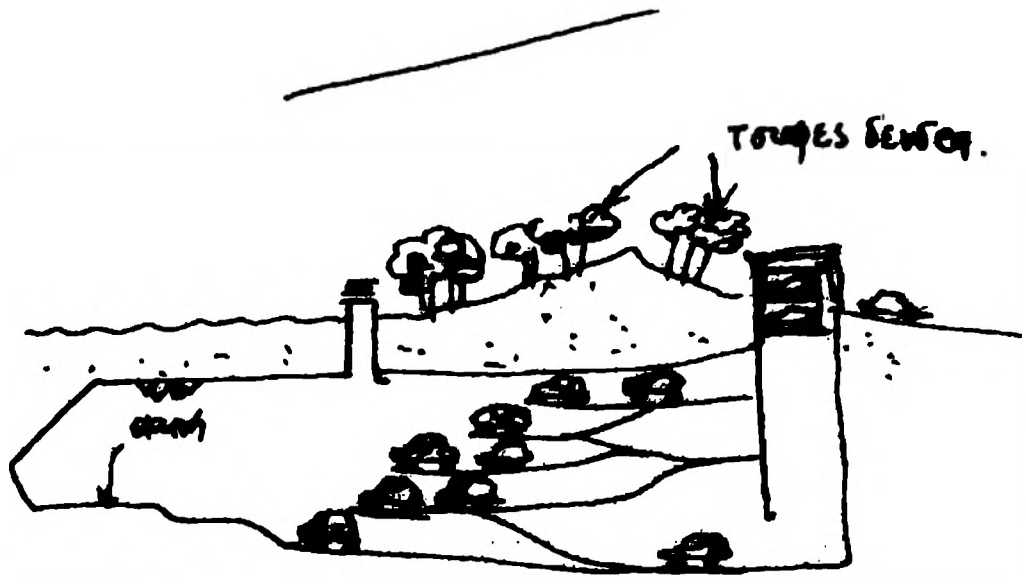
ων πρασίνου» και για του λόγου το
ς μας παραπέμπει στα... προοπτικά
ι που κρέμασε μπροστά στο Μέγαρο
αμπράκης. Φυσικά δεν έχει διευκρι-
πόσο πράσινο θα μας χαρίσει ο
του κ. Λαμπράκη. Γιατί με το Π.Δ.
ρίζονται 13,2 στρέμματα, ενώ στην
εμφανίζονται 15,7 και, σύμφωνα με
τάξ της *Ισοτιμίας*, 18 θα είναι τελικώς
ρέμματα πρασίνου»!
αφέρεται σε μια περιβαλλοντική με-
Μα αυτή υποβλήθηκε εκ των υστέρων
ναι στην πραγματικότητα «έκθεση
. Ισχυρίζεται ο συντάκτης της «μελέ-
τι πάνω από το μεγαθήριο θα... φυ-
δάσος! Τέτοιες είναι οι «μελέτες»
ει εκπονήσει ο ΟΜΜΑ...
προκάλυπτες και δημαγωγικές αι-
» χαρακτηρίζονται όλα τα δημοσιεύ-
ου καταγγέλλουν τα έργα καταστρο-
αι μας αποκαλύπτεται η... σπουδαία
ρορία ότι προκειμένου να γίνουν κτί-
οηγούνται οι εκσκαφές. Όμως ποτέ
ήμερα δεν είχε ομολογηθεί το μέγε-
έργου. Μέχρι πριν από τρεις μήνες
ν λόγος μόνον ένα γκαράζ 750 θέσε-
την εξυπηρέτηση του Μεγάρου. Ού-
μος της Αθήνας έχει δώσει έγκριση
οιας έκτασης καταστροφές.
ν είναι «έωλο» το επιχείρημα ότι Κτί-
περας γίνονται υπόγεια ή ημιυπό-
ο αντίθετο μάλιστα.
ο σημείο αυτό υπερβαίνει τα εσκαμ-
κ. Λαμπράκης ή το Δ.Σ. του ΟΜΜΑ.
ζεται ακόμη ότι δεν κατασκευάζει
– και μάλιστα υπόγεια. «*Συνειδητή
άθεια διαστροφής*» και «*δημαγωγι-
δολογίες*» είναι λοιπόν οι καταγγε-
υ Συλλόγου Αρχιτεκτόνων ότι τα
του.... κ. Πανδή είναι σχέδια Όπε-
ήπως ο κ. Ν. Πανδής σχεδίασε Όπε-
ρίς να το καταλάβει;
όσο διαφάνεια υπάρχει στην εκτέλε-
έργων δεν είναι της στιγμής να σχο-
. Το πόσο καλά γίνεται ο έλεγχος
ψε από το γεγονός ότι χρειάστηκε
εγχος για την άδεια που παρανό-
σι κι αλλιώς, είχε χορηγηθεί. Εμείς
σημειώνουμε ότι στο παρελθόν, τη
η του έργου του Μεγάρου είχε ανα-
μεταξύ άλλων, και ο Πρόεδρος του
Κ. Λιάσκας, ο οποίος και είχε αμοι-
ιχυλά γι' αυτό (Στο μερίδιό του αντι-
όσε περίπου το ποσό των 600 εκατ.
Εκτοτε το ΤΕΕ τηρεί σιγήν ιχθύος
ς επανειλημμένες οχλήσεις.
ο Σ.τ.Ε. εκκρεμούν πολλές προσφυ-
ά των έργων καταστροφής αλλά και
Π.Δ. του κ. **Λαλιώτη**. Όσο για τις
σεις που εξέδωσε ο κ. **Παραράς**

ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΟΥ ΤΕΕ, ΤΧ. 1925 (14.10.1996).

συσπείρωση αριστερων μηχανικων

Drive in... opera

ΜΙΑ ΘΕΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Η Συσπείρωση, καθώς διακατέχεται από ρεαλισμό αλλά και φαντασία κι επειδή τα δέντρα κόπηκαν, το πάρκο χάλασε και η τρύπα χάσκει, θέλοντας να συμβάλει ενεργητικά τόσο στο ζήτημα της προστασίας του περιβάλλοντος, όσο και του πολιτισμού, κάνει την εξής πρόταση: Παραχωρεί στον οργανισμό του Μεγάρου Μουσικής την πατενταρισμένη και διεθνώς κατοχυρωμένη ιδέα για «Drive in opera» (βλ. ενδεικτικό σχέδιο) έναντι της ανάληψης από μέρους του, της υποχρέωσης να αγοράσει και να μετατρέψει οικοδομημένη έκταση σε υποβαθμισμένη συνοικία της Αθήνας, σε χώρο πρασίνου.

Τα οφέλη για τον οργανισμό του Μεγάρου Μουσικής αλλά και την Αθήνα από την εφαρμογή αυτής της πρότασης είναι απεριόριστα:

1. Μια τέτοια πρωτοποριακή, μοναδική προσέγγιση του χώρου και της λειτουργίας της όπερας, θα προσελκύσει θεατές απ' όλο τον κόσμο, ξεπερνώντας σε ενδιαφέρον την περίφημη όπερα του Σίδνεϊ.

2. Είναι προφανές ότι τόσο το ανέθασμα της όπερας, όσο και η αντίληψη γι' αυτήν σ' έναν τέτοιο χώρο παίρνει άλλες διαστάσεις με φυσικό επακόλουθο να γίνει το διεθνές κέντρο της Οπερας, καθότι πιο σύγχρονο και πρωτοποριακό θα ξεκινάει και θα αναφέρεται σ' αυτό το χώρο.

3. Το έργο από άποψη κατασκευής - ενώ θα είναι ιδιαίτερα αποδοτικό - θα στοιχίσει πολύ λιγότερο από μια κοινοτική όπερα και ένα parking.

4. Η ακολουθούμενη διαδικασία κατασκευής με την ευελιξία που τη διέπει, μπορεί να προσαρμοστεί στη φάση που βρίσκεται στο νέο στόχο, χωρίς ν' ακυρωθούν οι μέχρι τώρα εργασίες.

5. Το απαραίτητο για το Μέγαρο parking, καθώς και η Οπερα εξασφαλίζονται χωρίς να ξοδευτεί ούτε μια δραχμή για οικόπεδο, αλλά και χωρίς να υπάρχει η παραμικρή τύψη για έλλειψη ευαισθησίας απέναντι στο περιβάλλον ή ο κίνδυνος να κατηγορηθούν αυτές οι επιλογές (parking όπερα) σαν έλλειψη ευαισθησίας απέναντι στο περιβάλλον (πρώτα έρχεται η ανάγκη να αναπνέουμε και μετά η ανάγκη να απολαμβάνουμε υψηλά πολιτιστικά προϊόντα).

6. Η πόλη της Αθήνας αποκτά δύο όπερες με διαφορετικό χαρακτήρα (συναγωνίζεται το Παρίσι κλπ., κλπ.). Ολοκληρώνουμε τη συμβολή μας στον πολιτισμό, παραχωρώντας χωρίς καμιά απαίτηση λιμπρέτο για την πρώτη Drive in OPERA, μόνο με την εκφρασμένη επιθυμία η μουσική να γραφτεί από το Θάνο Μικρούτσικο. ■

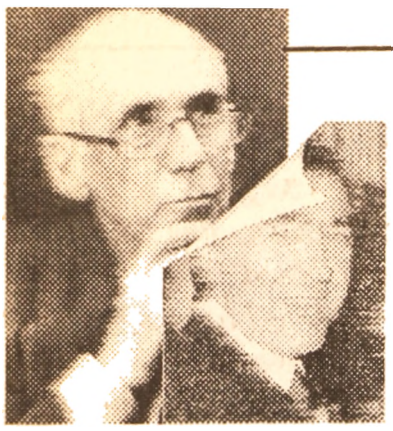
έχουν αναφερθεί πολλά στο παρελθόν.

12. Πράγματι στην Ε.Ε. η κ. **Ματίες** εκάλυψε μέχρι στιγμής τον κ. Λαμπράκη. Μετά από τις επανειλημμένες ερωτήσεις του ευρωβουλευτή κ. **Β. Εφραιμίδη** (με πιο πρόσφατη εκείνη της 22.7.96), η απάντηση του αρμοδίου οργάνου αναφέρει ότι *η οικοδομική άδεια 702/96 δεν αφορά την κατασκευή Όπερας*. Η παραδοχή ότι το κτίριο προορίζεται για Όπερα «καίει» τον κ Λαμπράκη γιατί αυτό θα σήμαινε παύση της ροής των κοινοτικών κονδυλίων. Γι' αυτό και η μετονομασία από *Όπερα* σε *Συνεδριακό ή Πολιτιστικό Κέντρο*.

Αλλά η υπόθεση δεν σταματά εδώ. Οι πολίτες δεν παρακολουθούν απλώς την «πρόοδο των εργασιών» που συντελούνται στο Πάρκο Ελευθερίας. Είναι αποφασισμένοι να σταματήσουν αυτά τα φαραωνικά κατασκευάσματα.

Κλείνοντας, προκαλούμε τον κ. Λαμπράκη και τα μέλη του Δ.Σ. του ΟΜΜΑ:

Να οργανώσουν μια δημόσια έκθεση της πλήρους σειράς των αρχιτεκτονικών σχεδίων των έργων που θέλουν να εκτελέσουν. Στο Μέγαρο ή όπου αλλού. Για να δει επιτέλους το κοινό τι ακριβώς είναι αυτό το *γκαράζ 750 θέσεων*, που μετετράπη σε *συνεδριακό ή πολιτιστικό κέντρο* και είναι τελικώς *Όπερα*. Και να μην συνεχιστεί αυτή η πολύ ενοχλητική αδιαφάνεια που σπάει πότε-πότε με ανακοινώσεις του είδους που αναγνώσαμε στον Τύπο της Κυριακής και οι οποίες για «ενημέρωση» παραπέμπουν στις διαφημιστικές γιγαντοαφίσες που ο κ. Λαμπράκης έχει αναρτήσει –κι αυτές παρανόμως– στα κιγκλιδώματα του Μεγάρου Μουσικής. Γιατί δεν πρόκειται βέβαια για ενημέρωση. Πρόκειται για πλήρη διαστρέβλωση. Εμείς κάνουμε έκκληση ονομαστικά σε κάθε μέλος του Δ.Σ. του ΟΜΜΑ. Είναι φίλοι ενδεχομένως του κ. Λαμπράκη. Αλλά είναι και επώνυμοι πολίτες που φέρουν την ευθύνη των όσων γράφονται εν ονόματί τους.

Παλιές, νέες και ανανεούμενες συμβάσεις

του Ρεπόρτερ

Πολύς ο λόγος περί «διαπλεκομένων» αλλά στην πραγματικότητα όλα σκεπάζονται καλά. Ο κ. Έβερτ, για παράδειγμα, σε ομιλία του στη Βουλή είχε αναφερθεί με ονόματα αλλά «ξέχασε» το πιο σημαντικό παράδειγμα: Κόκκαλης-Λαμπράκης. Όλοι κατανοούμε τη δυσκολία του κ. Προέδρου. Δυσκολία που συμμερίζονται πολλοί από τους πολιτικούς μας.

Το *Αντί* θα προσπαθήσει να διερευνήσει όσο το δυνατόν περισσότερες πλευρές αυτού του ισχυρού διδύμου του πολιτικο-οικονομικού κατεστημένου. Η διαπλοκή είναι απλή μεν στη γενική περιγραφή της αλλά δύσκολη στη συγκεκριμένη αποτύπωση ενεργειών και πράξεων. Όμως για έναν από τους παράγοντες –τον Σωκράτη Κόκκαλη συγκεκριμένα– αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε εξέλιξη η ανάκριση για τις ψηφιακές παροχές. Ας θυμηθούμε τα κύρια σημεία της πορείας της ανακριτικής διαδικασίας, τονίζοντας μερικά από τα στοιχεία που έχουν αποσιωπηθεί ή αποκρυβεί.

Επί προεδρίας **Ρήγκαν** οι ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ επέβαλαν το γνωστό «*εμπάργκο τεχνολογίας*» στα κράτη-μέλη του Συμφώνου της Βαρσοβίας προκειμένου να τις αποξενώσουν επιστημονικά και να τις εξουθενώσουν οικονομικά με τον ανταγωνισμό των εξοπλισμών.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΠΑΛΙΑ

Προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες του «εμπάργκο» τα κράτη αυτά έστησαν, στις χώρες κυρίως της δυτικής Ευρώπης, ένα τεράστιο δίκτυο «*βιομηχανικής κατασκοπείας*». Αιχμή του δόρατος ήταν διάφορες εταιρείες που ανήκαν σε πράκτορες της KGB και της ανατολικογερμανικής MFS – της γνωστής «Στάζι».

Μετά την κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού», πολλές από τις εταιρείες εκείνες συνέχισαν να λειτουργούν, είτε γιατί η πραγματική ταυτότητα των ιδιοκτητών τους χάθηκε στη λαίλαπα που ανέτρεψε τα καθεστώτα, είτε επειδή τα ανώτατα στελέχη των μυστικών υπηρεσιών φρόντισαν από νωρίς να εξασφαλίσουν το μέλλον τους. Για παράδειγμα, ορισμένα στελέχη της «Στάζι» φρόντισαν και μετονόμασαν μερικές από τις εταιρείες αυτές προς «ιδίαν χρήσιν».

Μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου, η Βουλή της ενιαίας Γερμανίας συγκρότησε ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή με αντικείμενο τη *διερεύνηση των εγκλημάτων που διεπράχθησαν από το καθεστώς της πρώην Ανατολικής Γερμανίας και από διάφορες εταιρείες αναφορικά με την παραβίαση του εμπάργκο τεχνολογίας που είχε επιβάλει το ΝΑΤΟ στα κράτη-μέλη του Συμφώνου της Βαρσοβίας και σε συνδια-*

σμό μ' αυτό το εμπόριο όπλων και την τ*μοκρατία*.

Η κυβέρνηση της ενιαίας Γερμανίας θ
ρεί ότι τα κεφάλαια της Ανατολικής Γερ
νίας που η «Στάζι» διοχέτευσε στο εξ
ρικό, για την ίδρυση και λειτουργία επ
ρειών-μεσαζόντων, της ανήκουν και ε
από τους στόχους της Εξεταστικής Επιτρ
πής του Κοινοβουλίου –όπως και των
λων κρατικών οργάνων που έχουν συγκ
τηθεί για το σκοπό αυτό– είναι ο επανε
τρισμός τους.

Έτσι άρχισε η έρευνα για τον Σωκρ
Κόκκαλη. Σύμφωνα με τις αναφορές π
περιέχονται στο πολυσέλιδο πόρισμα
πρώτης περιόδου των εργασιών της Εξε
στικής Επιτροπής του γερμανικού κοι
βουλίου («Deutscher Bundestag
Wahlperiode Beschlubempfehlung
Bericht des 1. Untersuchungsausschu

Artikel 44 des Grundgesetzes»), η επιηση INTPAKOM του Σ. Κόκκαλη ήταν από τους «βασικούς κρίκους» του μηχμού που είχε στήσει η «Στάζι» με σκοην παραβίαση του εμπάργκο στην Ευη και ο ίδιος ο Σ. Κόκκαλης ήταν ένας τους σημαντικότερους συνεργάτες του ατος HVA-1, Sector Wissenschaft und nik (Γενική Διεύθυνση-1, Τμήμα Επιης και Τεχνολογίας).

ό είχε σαν συνέπεια, η Βουλή και άλυπηρεσίες της Γερμανίας –όπως το ργείο Εσωτερικών– να ξεκινήσουν νέο κύκλο ανακρίσεων για την AKOM με στόχο αυτή τη φορά αφενός ροσδιορισμό των κεφαλαίων που διέη Ανατολική Γερμανία για τη σύστας και αφετέρου τη διεκδίκηση της επιφής αυτών των χρημάτων από τον Σ. αλη.

ρευνα στη Γερμανία συνέπεσε με τις ρίσεις που διεξάγονται στην Ελλάδα πολύκροτο σκάνδαλο των ψηφιακών χών του ΟΤΕ και τις επηρέασαν καθοκά. Έτσι, όταν στη διάθεση της ελληδικαιοσύνης έφθασε τμήμα των μυν λογαριασμών που διατηρούσε η ζι» για λογαριασμό του Σ. Κόκκαλη και της Ιντρακόμ στην τράπεζα Deutsche Handelsbank η υπόθεση παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Συμβουλίου Εφετών και άνοιξε ο δρόμος για την άσκηση δίωξης «*κατά παντός υπευθύνου*» για τέσσερα κακουργήματα και τρία πλημμελήματα: δωροληψίες, δωροδοκίες, απάτες, ηθική αυτουργία, κ.λπ. Σήμερα έχει σημασία να θυμηθούμε το κλίμα που επικράτησε εκείνες τις μέρες μέσα από τους τίτλους των εφημερίδων.

Η «ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ» ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΚΟΠΑΣΕ...

«*Χρηματισμός στελεχών του ΟΤΕ*» έγραφε η *Καθημερινή* στις 12.5.96 αποκαλύπτοντας «*οκτώ επώνυμους λογαριασμούς*» στους οποίους «*εμπλέκονται τα ονόματα υψηλόβαθμων στελεχών του ΟΤΕ, που τεχνηέντως διαμόρφωσαν τους όρους των συμβάσεων για τα ψηφιακά*». «*Ψηφιακή καταιγίδα*» προανήγγειλε η *Ελευθεροτυπία*. Η «καταιγίδα» κράτησε πολλές ημέρες και όλα έδειχναν ότι, επιτέλους, βρήκε το δρόμο της η μεγαλύτερη, ίσως, υπόθεση διαφθοράς, εκμαυλισμού και εξαγοράς συνειδήσεων στη νεότερη Ελλάδα. «*Η Στάζι χρηματοδοτούσε το ΠΑΣΟΚ – σάλος στη Βουλή*» προχωρούσε στον τίτλο του ο *Αδέσμευτος Τύπος*. «*Ξεσκεπάστηκε το κράτος της INTPAKOM*» επέχαιρε ο *Ελεύθερος*. «*Κόκαλο ο... Κόκκαλης*» συμπλήρωνε άλλη εφημερίδα. Από κοντά τα ραδιόφωνα, οι τηλεοράσεις, τα ξένα πρακτορεία και φυσικά ο γερμανικός Τύπος.

Από τότε, μεσολαβούντος του θέρους και των εκλογών, η υπόθεση ακολούθησε μια πορεία αντιστρόφως ανάλογη της σημασίας της. Οι πρωτοσέλιδοι τίτλοι και τα κραυγαλέα τηλεοπτικά παράθυρα για τα ψηφιακά, τα διαπλεκόμενα συμφέροντα και τη «Στάζι» έκλεισαν και έδωσαν σιγά σιγά τη θέση τους σε άλλα πιο ανώδυνα ρεπορτάζ.

Και αίφνης την προηγουμένη εβδομάδα η κυβέρνηση Σημίτη ανακοινώνει ότι ο ΟΤΕ αρχίζει διαπραγματεύσεις με την INTPAKOM για μια νέα σύμβαση 350.000 ψηφιακών παροχών, παρά το γεγονός ότι η δικαστική έρευνα δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί.

Γιατί, λοιπόν, αυτή η μεταστροφή; Γιατί όλοι «ποιούν την νήσσα», ενώ γνωρίζουν ότι είναι ενδεχόμενο να αποκαλυφθεί το σκάνδαλο στις πολλές διαστάσεις του; Η απάντηση, κατά τη γνώμη μας, βρίσκεται

ΤΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΧΕΙ ΣΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΗΣ Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Πρώτον, αδιάσειστες αποδείξεις που βεβαιώνουν τη δωροδοκία υψηλόμων και άλλων στελεχών του ΟΤΕ ό το 1986 ακόμα, προκειμένου να υθεί ο οργανισμός και ιδιαίτερα οι μβάσεις για τα ψηφιακά με τις εταις ΖΗΜΕΝΣ και INTPAKOM.

εύτερον, πολλές από τις μεταβιβάς μεγάλων χρηματικών ποσών που ι στα χέρια της η ελληνική δικαιοσύπραγματοποιήθηκαν την περίοδο 7-90. Συμπίπτουν, δηλαδή, με την ύτη ανάθεση ψηφιακών παροχών ; εταιρείες ΖΗΜΕΝΣ και INTPAKOM τις σκανδαλώδεις συμβάσεις 7160,) στις οποίες έχει αναφερθεί επαημμένα το *Αντί* και οι οποίες υπεφησαν, ως γνωστόν, από τον αείπο **Τόμπρα** παράτυπα και κατά παση του κανονισμού προμηθειών ΟΤΕ. Η υπογραφή αυτών των συμεων έγινε με επίκληση της απόφατου ΚΥΣΥΜ το Σεπτέμβριο του 1986, οποίο με την παρουσία των **Α. Παδρέου**, **Κ. Σημίτη**, **Α. Τσοχατζόιλου**, **Δ. Τσοβόλα** και μετά από ειηση της **Βάσως Παπανδρέου** αποφάσισε ότι τα ψηφιακά θα παράγονται στην Ελλάδα όχι από την κρατική ΕΛΒΗΛ που είχε συσταθεί γι' αυτό το σκοπό αλλά από τις ιδιωτικές εταιρείες ΖΗΜΕΝΣ και INTPAKOM.

Το σημαντικότερο, όμως, είναι ότι με τις συμβάσεις αυτές ο ΟΤΕ δεσμεύτηκε νομικά και για την υπογραφή των επομένων συμβάσεων με την INTPAKOM και τη ΖΗΜΕΝΣ για ολόκληρη την πενταετία 1988-92. Έτσι λοιπόν μετά από αυτές τις πρώτες συμβάσεις ακολούθησαν οι συμβάσεις 7220 και 7230 της Οικουμενικής τον Φεβρουάριο του 1990 και σε συνέχεια, επί κυβερνήσεως Μητσοτάκη, δίνονται στις δύο εταιρείες με απ' ευθείας αναθέσεις 1.280.000 ψηφιακές παροχές κόστους 86 δισ. με τη μέθοδο των «επεκτάσεων» των υφισταμένων ψηφιακών παροχών.

Ειδικότερα τώρα για τις συμβάσεις 7220 και 7230 μεταξύ ΟΤΕ και ΖΗΜΕΝΣ/INTPAKOM απαγγέλθηκε το 1992 κατηγορία αφενός εναντίον των τότε επικεφαλής του ΟΤΕ κ. **Μήνη** και **Κιουλάφα** για «*κακουργηματική απιστία και κακουργηματική παράβαση καθήκοντος*» και αφετέρου εναντίον του Σ. Κόκκαλη για σειρά αδικημάτων. Με την υπόθεση αυτή ασχολήθηκε ο Ζ' Ειδικός Ανακριτής κ. **Νεκτάριος Βαζαίος** ο οποίος επέβαλε και περιοριστικό όρο ύψους 400.000.000δρχ. στον Σ. Κόκκαλη. Με τελεσίδικη απόφαση-βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών αθωώθηκαν οι κ. Μήνης και Κιουλάφας διότι θεωρήθηκε ότι οι συμβάσεις 7220 και 7230 ήταν απόρροια των νομικών δεσμεύσεων των πρώτων συμβάσεων 7160 και 7170. Αλλά με την υπόθεση των απ' ευθείας αναθέσεων από τον κ. Μητσοτάκη δεν εδέησε να ασχοληθεί κανείς εισαγγελέας.

Τρίτον, ενώ σε ορισμένους λογαριασμούς οι αποστολές μεγάλων χρηματικών ποσών γίνονταν στο όνομα γνωστών στελεχών του ΟΤΕ ή συγγενών τους, σε ορισμένους ο αποδέκτης ήταν «no name». «Χωρίς όνομα», δηλαδή. Γεγονός που δημιουργεί τη βάσιμη υπόνοια ότι πρόκειται για δωροδοκίες πολιτικών ή υψηλόβαθμων υπαλλήλων.

Τέταρτον, όπως προκύπτει από αδιαμφισβήτητα έγγραφα όλες οι καταθέσεις των χρηματικών ποσών στο λογαριασμό 709 του Σ. Κόκκαλη στην Deutsche Handelsbank έγιναν αποκλειστικά από το ανατολικογερμανικό υπουργείο Εξωτερικών και τις εταιρείες Elektroteknik και Transinter τις οποίες ήλεγχε και καθοδηγούσε η «Στάζι» και ασχολούνταν με «*βρόμικες επιχειρήσεις*», όπως η κλοπή τεχνολογίας, το εμπόριο όπλων, κ.λπ. Γεγονός που κινεί τις διαδικασίες που προβλέπει το άρθρο 394 του Ποινικού Κώδικα περί «βρόμικου χρήματος» (μέχρι 10 χρόνια κάθειρξη και δέσμευση της περιουσίας του υπαιτίου). Για το θέμα αυτό υφίσταται, άλλωστε, σχετική παραγγελία του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

Πέμπτον, εκτός των άλλων, οι εμπλεκόμενοι στους λογαριασμούς διέπρατταν και το αδίκημα της φοροδιαφυγής, επειδή δεν δήλωναν τα ποσά αυτά στην Ελλάδα. Αδίκημα ήσσονος σημασίας, βέβαια, σε σχέση με τα υπόλοιπα. Αλλά και ο **Αλ Καπόνε** για φοροδιαφυγή συνελήφθη...

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Σειρά: *Αρχαία Ελληνική Γραμματεία - Μελέτες*

YVES BATTISTINI

ΣΑΠΦΩ

η Δέκατη Μούσα

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΛΟΝΤΑΚΗΣ
Φιλόλογος

Με 154 σελίδες
και 8 εικόνες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Προσφορά στον Πολιτισμό
Ιπποκράτους 8 Αθήνα
Τηλ.: 36.27.318

στους μυστικούς λογαριασμούς. Οι οποίοι δεν αφορούν μόνο ανώτερα και ανώτατα στελέχη του ΟΤΕ αλλά και πολύ γνωστά ονόματα της πολιτικής ζωής που «διευκόλυναν» ποικιλοτρόπως τον κ. Κόκκαλη στις σκοτεινές διαδρομές του. Δεν είναι καθόλου περίεργο ότι ο Σ. Κόκκαλης όχι μόνο δεν προσπάθησε να κρύψει το γεγονός αλλά αντιθέτως το διατυμπάνισε.

«*Ψιλοπράγματα έχουν αρπάξει οι ΟΤΕτζήδες*» έγραφε στις 14.5.96 η έγκυρη του Ταύρου και διευκρίνιζε με κραυγαλέο ξύλινο τίτλο: «*Και πολιτικοί στο λάδωμα*». Για όποιον δυσκολευόταν να καταλάβει πως ούτε λίγο ούτε πολύ ο Σ. Κόκκαλης εξεβίαζε ανοιχτά τους συνενόχους του να τον καλύψουν διαφορετικά θα τους «έκαιγε», ο **Γιώργος Κουρής** συμπλήρωνε: «*Αλίμονο σε ολόκληρο τον πολιτικό κόσμο αν ο Κόκκαλης και οι άλλοι μεγαλοεργολάβοι ανοίξουν το στόμα τους*». Τόσο ανοιχτά και τόσο αδιάντροπα!

Το δημοσίευμα της *Αυριανής* ήταν η αρχή ενός σκληρού και αδίστακτου πολέμου στο παρασκήνιο, για να θαφτούν οι περίφημοι μυστικοί λογαριασμοί. Και ποιον δεν συνάντησε και ποιον δεν είδε σε αυτό το διάστημα ο ιδιοκτήτης της ΙΝΤΡΑΚΟΜ... Μεταξύ άλλων τον κ. **Αρ. Αλαφούζο**, ιδιοκτήτη της *Καθημερινής*, που άρχισε πρώτη τις αποκαλύψεις, αλλά τις σταμάτησε όλως αιφνιδίως. Αλλά και τον **Κ. Μητσοτάκη**, του οποίου η δεύτερη κατάθεση στη δικαιοσύνη υπαναχωρεί, όπως λέγεται, σε πολλά σημεία από την πρώτη. Σε όλους είπε περίπου τα ίδια: «Αν δεν με στηρίξετε, μαζί μου θα γκρεμιστεί όλο το σύστημα». Στο μεταξύ μεγαλοδικηγόροι της ΙΝΤΡΑΚΟΜ, όπως ο κ. **Βασ. Σαραντίτης**, στενός φίλος των επιχειρήσεων Κόκκαλη κ. **Θ. Νάνου**, έσπευδαν στην Ελβετία για να εξασφαλίσουν ότι καμιά Τράπεζα δεν θα ανοίξει τους λογαριασμούς. Δημοσιογράφοι παρέλαυναν καθημερινά από τα γραφεία της ΙΝΤΡΑΣΟΦΤ στην οδό Κατεχάκη...

ΑΠΟΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΣΗΣ

Ώσπου βρήκαν τον τρόπο να καθυστερήσουν και να αποπροσανατολίσουν το έργο των δύο εφετών-ανακριτών. Στις 6.10.96, και καθ' υπόδειξιν του στενού φίλου και κουμπάρου του Σ. Κόκκαλη **Σταύρου Ψυχάρη**, το έγκυρο *Βήμα* έγραψε ότι οι δύο ανακριτές «*θα ζητήσουν τη διεξαγωγή πραγματογνωμοσύνης, προκειμένου να αποδειχθεί αν από την κατακύρωση του διαγωνισμού στην ΖΗΜΕΝΣ και την ΙΝΤΡΑΚΟΜ ζημιώθηκε ή όχι ο ΟΤΕ και κατ' επέκταση το δημόσιο*». Όταν διαβάσαμε τις πρώτες γραμμές του εν λόγω δημοσιεύ-

ματος απορήσαμε για τις προθέσεις του συντάκτη του.

Μια προηγούμενη έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου αφορούσε τις τυπικές και νομικές παραβάσεις των συμβάσεων. Στο πόρισμά της απο φαίνεται ότι ήταν παράνομη η υπογραφ τους.

Η αλήθεια λάμπει σαν τον έναστρο ου ρανός στον Άθω, στις τελευταίες αράδε εκείνου του δημοσιεύματος: «*Ώσπου να ολοκληρωθεί η πραγματογνωμοσύνη, ο κ. Ναυπλιώτης δεν προτίθεται να αποστείλε αίτημα δικαστικής συνδρομής για άνοιγ μα τραπεζικών λογαριασμών σε ξένε τράπεζες, ούτε να καλέσει σε απολογία Οι κλήσεις προς απολογία θα εξαρτηθού από το αποτέλεσμα της πραγματογνωμο σύνης*».

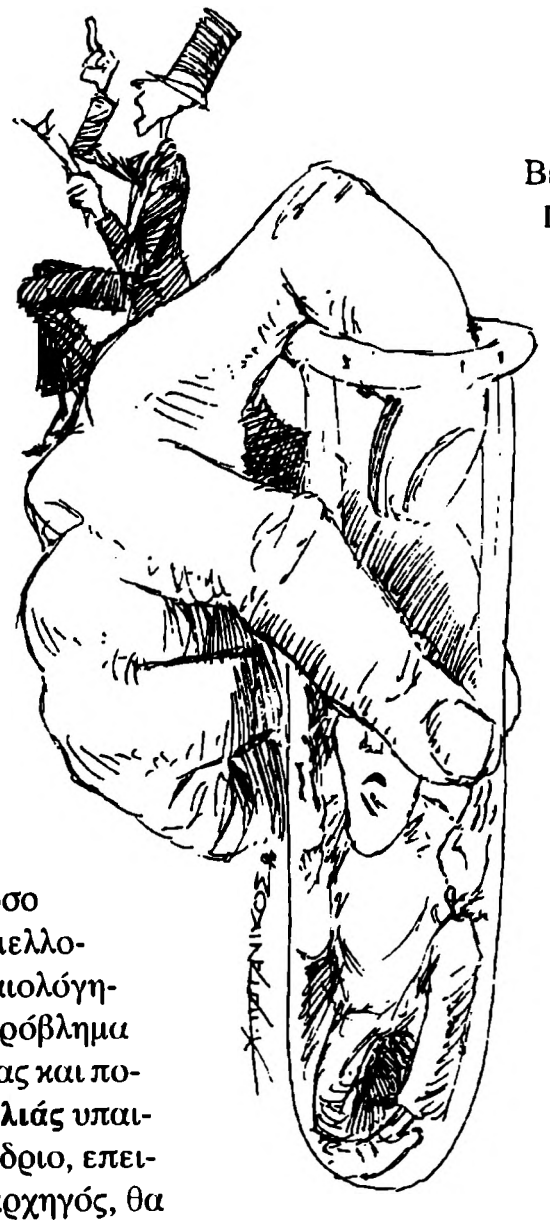
Αν, δηλαδή, βρεθούν κάποιοι καθηγητές λ.χ., πραγματογνώμονες και διαπιστώσου ότι «*δεν υπήρξε βλάβη του Δημοσίου*» τότ κανείς δεν θα ζητήσει δικαστική συνδρομ από τις γερμανικές αρχές για να ανοίξου οι λογαριασμοί. «Μην ανοίξετε τους λογα ριασμούς γιατί θα μας πάρει η μπάλ όλους», κραυγάζουν απελπισμένα οι τρει στενοί φίλοι **Κόκκαλης, Ψυχάρης** κα **Κουρής.** Φαίνεται ότι η δικαιοσύνη μέχρ στιγμής «ακούει», παρ' όλο που δεν βλέπε Μέχρι σήμερα δεν έχει αποσταλεί αίτημ δικαστικής αρωγής προς τις αρμόδιες γερ μανικές αρχές. Αν και αυτό ήταν το κύρι έργο στο οποίο έπρεπε να αφιερωθούν ο δύο εφέτες-ανακριτές.

Και εν πάση περιπτώσει, η όποια πραγ ματογνωμοσύνη δεν πρέπει με κανένα τρό πο να συνδέεται με την ανάγκη δικαστικ συνδρομής, γιατί η μεν πρώτη αφορά τ συμβάσεις του 1994, ενώ η δεύτερη αφορ τις καταγγελίες για δωροδοκίες την περίο δο 1989-90 που υπεγράφησαν οι πρώτε συμβάσεις-«μάνες» που γέννησαν και τ υπόλοιπες.

«Ευσεβείς» οι πόθοι για τη διάσωση τω «διαπλεκομένων», αλλά οφείλουμε να επ σημάνουμε προς πάσα κατεύθυνση ότι η υπόθεση αυτή δεν είναι καθόλου εύκολ να μπει στο αρχείο. Οι λογαριασμοί είνα εκεί και περιμένουν. Και αυτό είναι πο κάνει τον Σ. Κόκκαλη να μην κοιμάται τ βράδια, όσες ψηφιακές παροχές κι αν τ δίνει η κυβέρνηση **Σημίτη** για να τον παρη γορήσει. Ούτε όλες οι προσευχές του Αγ ου Όρους δεν μπορούν να σώσουν πλέον την ΙΝΤΡΑΚΟΜ.

Υπηρέτες δύο αφεντάδων

του Μάνου Στεφανίδη

Η κρίση και η αποδιοργάνωση της βάσης, η διάλυση του κοινωνικού ιστού και η μετατροπή του σε σαρκοβόρα που απλώς θέλουν να επιβιώσουν επιβαλλόμενα, μεταφέρθηκε στην κορυφή. Η πολιτική έχει μεταμορφωθεί σε αρένα προσωπικών αντεγκλήσεων με μόνο στόχο τη νομή της εξουσίας. *Συμμαχίες - συμμορίες* συστήνονται ευκαιριακά για να αντιπαλέσουν τα συμφέροντα άλλων συμμαχιών-συμμοριών και να εξασφαλίσουν ζωτικό χώρο. Εδώ και πολύ καιρό δεν ενδιαφέρει τόσο η αναιμική λειτουργία του θεσμού της αντιπολίτευσης –αυτή δεν υφίσταται καν εν τοις πράγμασιν– όσο γαργαλάει η εσωκομματική αντιπολίτευση που μαίνεται στα δύο μεγάλα κόμματα.

Για τη μεν Ν.Δ. το σκηνικό είναι δεδομένο: όσο χαμηλώνουν οι απαιτήσεις για το μέγεθος του μελλοντικού αρχηγού τόσο αποκαλύπτονται οι –αδικαιολόγητες– φιλοδοξίες των μικρομεσαίων, λες και το πρόβλημα στο κόμμα δεν εστιάζεται στην έλλειψη ιδεολογίας και πολιτικής πρότασης, αλλά στον αρχηγό. Ο κ. **Σουφλιάς** υπαινίσσεται ότι το τοπίο θα ξεκαθαρίσει με το συνέδριο, επειδή *ο ίδιος* δεν εξελέγη. Αν, βέβαια, ήταν τώρα αρχηγός, θα πρέσβευε άλλα. Οι υπόλοιποι δύο της «συμμαχίας» ήδη διαφοροποιούνται και μελετούν ατομικά πλάνα δράσης. Έτσι, ένα ολόκληρο κόμμα παράγει αποκλειστικά *προσωπικές* στρατηγικές επικράτησης και όχι πολιτική. Ό,τι συμβαίνει στον κοινωνικό πυθμένα με τις διαγκωνιζόμενες συμμορίες των μικρογαυριάδων, αντανακλάται ευσεβάστως και επισήμως στην πολιτική ηγεσία της Ν.Δ.

Το ΠΑΣΟΚ, πάλι, εξωτερικά παρουσιάζεται αρραγές ιδιαίτερα μετά το νέο –πειθήνιο– προφίλ του πάλαι ποτέ Νο 2 στο κόμμα, **Άκη Τσοχατζόπουλου**. Η σαρωτική επικράτηση του **Κώστα Σημίτη** σε κάθε επίπεδο φίμωσε την όποια αντίθετη –επώνυμη– φωνή. Όχι όμως και τις ανώνυμες. Δύο μέχρι τώρα, περιπτώσεις μυστικής ψηφοφορίας στη Βουλή απέδειξαν τη δύσκολα αποκρυπτόμενη δυσαρέσκεια. Καλυπτόμενοι πίσω από τη μυστικότητα της ψήφου τους κάποιες δεκάδες –γενναίοι– βουλευτές της συμπολίτευσης, έδειξαν την έμπρακτη διαμαρτυρία τους προφανώς διότι δεν υπουργοποιήθηκαν.

Βέβαια, ξεχνούν ότι η πρόσφατη νίκη του ΠΑΣΟΚ είναι νίκη του νέου αρχηγού του και της καινούργιας –αντιπαπανδρεϊκής– εικόνας που αυτός προέβαλε. Ο κ. Σημίτης διατηρεί –ακόμη– την ευκαιρία που από πολλού έχει απολέσει το κόμμα του· την ευκαιρία να αλλάξουν το κλίμα της σήψης, της συναλλαγής και της αναξιοκρατίας, το οποίο επί χρόνια ταυτιζόταν με τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ.

Δεν θα την έχει όμως για πολύ. Αν η νέα εικόνα αποδειχθεί μαγική, τότε τα μεσαία στρώματα που τον στήριξαν και η ευρυτάτη κοινή γνώμη που του παρέσχε –αν μη τι άλλο– την ανοχή της, θα τον απορρίψουν. Ο κ. Σημίτης πρέπει να αποδείξει ότι έχει πάθει κι έχει μάθει. Επιλογές σαν αυτή του **Ψυχάρη**, όμως, αποδεικνύουν ότι η κυβέρνηση δεν έχει επαφή με το λαϊκό αίσθημα, ότι δεν έχει καταλάβει τίποτε, ότι είναι θλιβερά έκθετη στον πόλεμο των αντιθέτων φατριών που λυμαίνονται τον τόπο, ότι εξοφλεί χρέη. Ήδη, οι μικροδιενέξεις στα επιμέρους υπουργεία, όπως είναι το Οικονομικών και το Παιδείας, αποδεικνύουν πως ελλείπει η στιβαρή διοίκηση, η ενιαία άποψη, η κατατεθειμένη πολιτική τελικά. Ο πολίτης έχει την αίσθηση –πικρή το δίχως άλλο– ότι παραδέρνει ανάμεσα σε αυθαίρετες νησίδες *προσωπικής* εξουσίας. Το δίχως άλλο στην εποχή της ηλεκτρονικής δημοκρατίας η έλλειψη πολιτικού λόγου και σκέψης υπεραναπληρώνεται από τις μαζικές εικόνες – οπτικές πληροφορίες που δρουν εκμαυλιστικά ποδηγετώντας την κοινή γνώμη. Αυτό που θα έπρεπε να κάνει η υπεύθυνη κυβέρνηση, να διαμορφώνει δηλαδή φρόνημα, το κάνουν αυθαιρετώντας τα αυθαίρετα ΜΜΕ. Ήδη, δημοσιογραφία στις μέρες σημαίνει απροκάλυπτη πορνογραφία, σημαίνει αναγόρευση του τίποτε σε αξία.

Η κυβέρνηση μοιάζει απ' την άλλη σαν να είναι ο υπηρέτης δύο αφεντάδων και καθόλου, βέβαια, το αφεντικό όπως το Σύνταγμα επιβάλλει. Κύριε πρωθυπουργέ κάντε γρήγορα αυτό που πρέπει να κάνετε, πριν σας προλάβει κάποιος άλλος. Στις περίεργες μέρες που ζούμε συχνά η μπάλα παίζεται εκτός παιδιάς.

Μουρμούρα και εντάσεις στο κυβερνητικό στρατόπεδο

του Τάσου Παππά

Η ένταση που επικρατεί τις τελευταίες μέρες στο ΠΑΣΟΚ φαίνεται να δικαιώνει όλους εκείνους που πιστεύουν στη «θεωρία» των συγκοινωνούντων δοχείων. Πρόκειται γι' αυτό το σκαρίφημα που έχει μεγάλη πέραση στους ανά την Ελλάδα δημοσιογραφικούς και πολιτικούς καφενέδες. Εφόσον η Ν.Δ. κατατρύχεται από κρίση ταυτότητας και φυσιογνωμίας, εφόσον βρίσκεται στα πρόθυρα διάσπασης, δεν μπορεί παρά ανάλογα φαινόμενα να εμφανιστούν και στον έτερο πόλο εξουσίας, το ΠΑΣΟΚ. Κι αν δεν εμφανιστούν τόσο το χειρότερο για την πολιτική ζωή, γιατί τότε θα κατασκευαστούν είτε εξ ολοκλήρου, είτε διά της δραματοποιήσεως φυσιολογικών εσωκομματικών αψιμαχιών. Οι διαφωνίες που εκδηλώθηκαν στην Κεντρική Επιτροπή του ΠΑΣΟΚ, αλλά και η «λευκή» διαμαρτυρία στις ψηφοφορίες για την εκλογή προέδρου της Βουλής και για τη στελέχωση των κοινοβουλευτικών οργάνων του ΠΑΣΟΚ έδωσαν την ευκαιρία σε σοβαρούς δημοσιογράφους, αλλά και περιφερόμενους δημοσιολόγους να γνωμοδοτήσουν για την επαπειλούμενη κρίση του ΠΑΣΟΚ. Ο **Α. Ζούλας** σε άρθρο του στην *Απογευματινή* (21/10), μιλάει για «*τη βαθύτατη ιδεολογική κρίση του ΠΑΣΟΚ*», η οποία δεν του στοίχισε στις πρόσφατες εκλογές γιατί υπήρξε η «*ενότητα των στελεχών του που επιβράδυνε τη φθορά του*». Στην ακριβώς διπλανή στήλη ο σύμβουλος του **Μ. Έβερτ, Γ. Λούλης**, είναι απολύτως βέβαιος ότι «*ο Σημίτης οδηγεί το ΠΑΣΟΚ σε μια πρωτοφανή κρίση φυσιογνωμίας, χωρίς προοπτική*».

Ας αγνοήσουμε προς το παρόν τη σχεδόν ανακλαστική αντίδραση σε τέτοιου τύπου προσεγγίσεις που σαρκώνεται στη φράση «μπερδεύουν την επιθυμία τους με την πραγματικότητα», κι ας δούμε τα στοιχεία της αντιπαλότητας που έλαβε χώρα όλες τις προηγούμενες μέρες στο κυβερνητικό στρατόπεδο.

• Όσοι ψήφισαν «λευκό» ή «άκυρο» στις ψηφοφορίες στη Βουλή, πόρρω απέχουν από το να χαρακτηριστούν συγκροτημένη αντιπολίτευση στην κυρίαρχη ηγετική ομάδα του ΠΑΣΟΚ. Πρώτα-πρώτα τους λείπει το θάρρος της δημόσιας κατάθεσης. Όταν κρύβεσαι πίσω από την ασφαλή ανωνυμία δεν μπορείς να επαιρεσαι για τη σοβαρότητα των προθέσεών τ
Η δυσαρέσκεια για τη μη τοποθέτηση στο κ
βερνητικό σχήμα, η γκρίνια γιατί επελέγη κ
ποιος άλλος, καθώς και η μίζερη ανάλυ
των δεδομένων της συγκυρίας, που έλκει τ
καταγωγή της εν πολλοίς από τους διαχωρ
σμούς του παρελθόντος, δεν συνιστούν ολ
κληρωμένη απάντηση. Παρόμοιου χαρακτ
ρα αντιδράσεις δεν έχουν μέλλον. Είτε θα εν
σωματωθούν διά της αναδείξεως των φορέων
τους σε θέσεις εξουσίας, είτε θα περιθωριο
ποιηθούν ως γραφικές όσο καιρό επιμένουν
να χλευάζουν την πραγματικότητα.

• Η μόνη σοβαρή απόπειρα εκφοράς στρα
τηγικής διαφωνίας έγινε από τον υπουργ
Παιδείας **Γερ. Αρσένη**.

Όντως, εκφωνήθηκε μια άλλη λογική για τη
οικονομική πολιτική, όντως έγινε προσπάθεια κ
αμφισβητηθούν οι επιλογές της κυρίαρχης κομμ
τικής ομάδας στο θεσμικό, κοινωνικό και εθνικό επ
πεδο, αλλά η κίνηση του υπουργού Παιδείας έχ
οριακές δυνατότητες να περιμαζέψει και να καθοδηγή
σει την υφέρπουσα δυσαρέσκεια. Πρώτον, γιατί οι δυσ
ρεστημένοι δεν εκκινούν από την ίδια αφετηρία και δε
έχουν τις ίδιες στοχεύσεις. Δεύτερον, γιατί οι ηγετικές ικα
νότητες του Γερ. Αρσένη δοκιμάστηκαν και τρίτον, γιατί ο
πολιτικός και ιδεολογικός λόγος του κ. Αρσένη εύστο
χος ως προς τις διαπιστώσεις, τραγικά, όμως, λά
γος ως προς τις απαντήσεις στα προβλήματα τη
εποχής. Είναι χαρακτηριστικό ότι κανένα από τ
στελέχη που εγκαλούν τον **Κ. Σημίτη** για αλλοίωση του λαϊκο
και πατριωτικού χαρακτήρα του ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να αντα
κριθεί επαρκώς στην πρόκλησή του για το «ποια είναι σήμερα η
αριστερή πολιτική». Η κατάδυση στα γενέθλια στερεότυπα κα
οι υψηλόφωνες καταγγελίες για τον καπιταλισμό δεν είναι εναλ
λακτική πρόταση. Ο Κ. Σημίτης έχει συνείδηση της αδυναμίας
του να καταθέσει ολοκληρωμένη πρόταση διεξόδου από την κρί
ση. Οι αντίπαλοί του ισχυρίζονται ότι την έχουν, αλλά απλώς
αναμασούν απαξιωμένες «βεβαιότητες» και ιδεολογήματα που
κάποτε, ελέω Παπανδρέου, έλαμψαν αλλά έχουν απωλέσει πρό
πολλού την όποια προωθητική δύναμή τους.

Η αντιπολίτευση στο ΠΑΣΟΚ θα επιχειρήσει να οργανωθεί
όπως όλα δείχνουν περί την οικονομική πολιτική και τα εθνικά

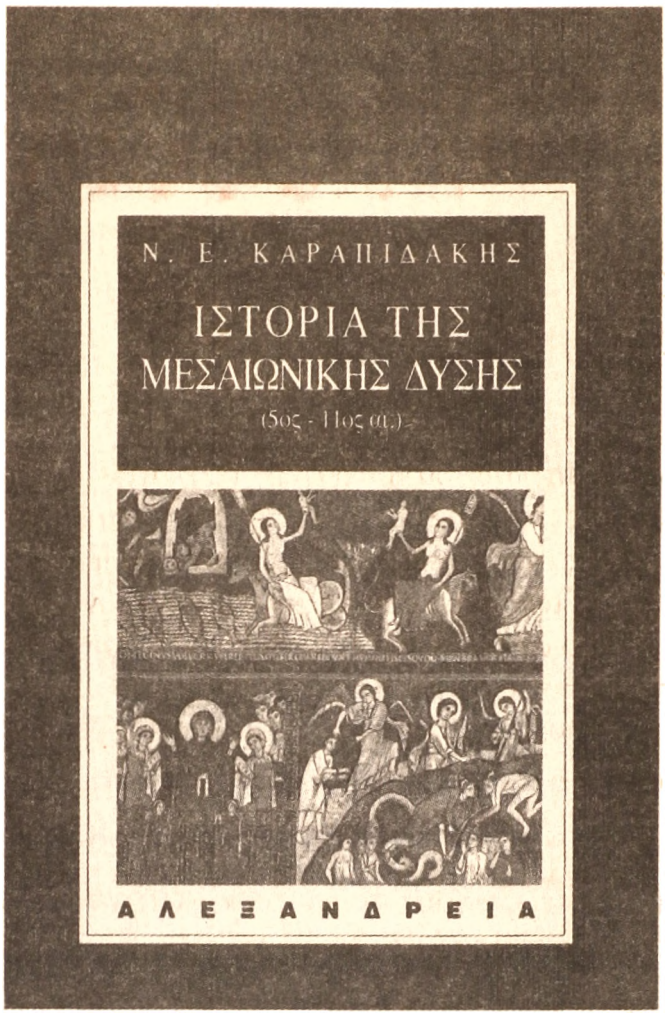
ι. Ήδη, έχουν προσημειωθεί ενστάσεις, όχι για την εφαρ-
:νη τακτική, αλλά για την πολιτική που οι εχθροί του Κ. Ση-
τοψιάζονται ότι θα ακολουθήσει! Τον καταγγέλλουν για
:νη κοινωνική ευαισθησία και για ενδοτισμό στις σχέσεις
Τουρκία. Πρόκειται, όμως, για μια αντίληψη που εδράζε-
επιθυμητό. Κατά συνέπεια, θα σκορπίσει αν οι «ελπίδες»
ικριτών διαψευστούν. Η ιδεολογική και πολιτική ηγεμο-
υ εκσυγχρονιστικού μπλοκ δεν θα απειληθεί εφόσον η
ή που θα επιλεγεί για την οικονομία, το κοινωνικό κράτος
εξωτερική πολιτική δεν θα προκαλεί μαζικές αντισυσπει-
. Στην αντίθετη περίπτωση, βεβαίως, οι εστίες έντασης θα
ούν και το έργο των επαγγελματιών εξωραϊστών θα κατα-
αιρετικά δύσκολο. Αν κληθούν να καταβάλουν το κόστος
πγχρονισμού οι συνήθεις κατηγορίες πολιτών (μισθωτοί,
ιούχοι), αν η εξωτερική πολιτική υποταχθεί στις διαθέ-
υ αμερικανικού παράγοντα, αν δεν επιδειχθεί ιδιαίτερη
α για τις χειμαζόμενες ομάδες του πληθυσμού και αν τέ-
απολακτιστούν τα φαινόμενα αλαζονείας της νέας εξου-
ότε είναι σίγουρο ότι εκτός από τους εξωκομματικούς
λους (ΣΥΝ, ΚΚΕ, ΔΗΚΚΙ), θα ενισχυθούν και οι εσωκομ-
αντιστάσεις. Μόνο που οι τελευταίες είναι ακέφαλες.
ανάγκη μιας ηγετικής φυσιογνωμίας για να τις ρυμουλκή-

αυτή την κατεύθυνση φαίνεται ότι επιθυμεί να κινηθεί ο
ρσένης, μόνο που η δύναμή του έχει μειωθεί θεαματικά.
πως, το ρόλο αυτό θα μπορούσε να παίξει ο **Ευάγγελος**
λος, ο οποίος *και* φιλοδοξίες έχει *και* ηγετικά προσόντα
ει *και* ευφυώς κρατιέται τούτη την περίοδο μακριά από
αντιπαραθέσεις. Του λείπουν τα κομματικά ερείσματα
υμμαχίες. Αν συμφιλιωθεί με την ιδέα της σταδιακής ανό-
τε στο βάθος του χρόνου αυτός θα είναι το αντίπαλο δέος.
λογίς: Οι διαφωνίες που εκδηλώνονται σ' αυτή τη φάση
ωτερικό του ΠΑΣΟΚ δεν έχουν καμία σχέση με τις κόντρες
Δ. Το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης διαπερνούν
τικά ρεύματα ιδεών (λαϊκός καπιταλισμός, παραδοσιακός
υθερισμός, νεοφιλελευθερισμός, κρατικισμός), ενώ την
ιγμή αντιμάχονται αντίπαλες γραμμές σε ό,τι αφορά την
πορεία της χώρας (εθνικισμός, κοσμοπολιτισμός, ευρω-
μός).
αυτές οι απόψεις θα μπορούσαν να συνυπάρξουν, άλλοτε
ά και άλλοτε μαχητικά, εάν στην κορυφή της ηγεσίας
ένα ηγέτης με ιδεολογικό εκτόπισμα, συνθετικές ικανό-
αι μαζική απήχηση. Προφανέστατα, ο Μ. Έβερτ δεν έχει
από τα προαναφερθέντα χαρίσματα. Αν μάλιστα συνυ-
σθεί και το γεγονός ότι η Ν.Δ. οφείλει να αποσαφηνίσει τη
ή και τους στόχους της χωρίς τη συγκολλητική ουσία της
ας, τότε καθίσταται σαφές γιατί η προοπτική του συντε-
ου βηματισμού της Ν.Δ. είναι εξαιρετικά θολή.
ην άλλη πλευρά στο ΠΑΣΟΚ, οι αντιεκσυγχρονιστικές δυ-
δεν έχουν συνέλθει από τις αλλεπάλληλες ήττες. Προς το
επιδίδονται σ' έναν κλεφτοπόλεμο για την τιμή των
και περιμένουν τα στραβοπατήματα.
τήρηση, πάντως, των πρωτοβουλιών από την πλευρά των
ρονιστών συνδέεται άμεσα με τη διαχειριστική αποτελε-
ότητα της κυβέρνησης. Ο βασικός κίνδυνος που απειλεί
ωθυπουργό είναι η διάσταση ανάμεσα στις προσδοκίες
ουν καλλιεργηθεί και στις δυνατότητες που υπάρχουν για
ανθρωπισμό του καθυστερημένου ελληνικού καπιταλι-

Ν. Ε. ΚΑΡΑΠΙΔΑΚΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΔΥΣΗΣ

(5ος-11ος αι.)

Ο δυτικός Μεσαίωνας είναι η εποχή κατά την οποία ο φόβος του μεταφυσικού συγκατοικεί με τις καθημερινές πραγματικότητες, η γραμμική αντίληψη του χρόνου δεν έχει αντικαταστήσει την κυκλική, ο γραπτός λόγος δεν έχει επικρατήσει του προφορικού και η αρχαία σοφία συνυπάρχει δύσκολα με την «άγρια σκέψη». Πόση πίστη στην παράδοση και πόση ικανότητα σύνθεσης διαφαίνεται στην επαναχρησιμοποίηση των ιδεών της ύστερης αρχαιότητας και του χριστιανισμού, στην προσαρμογή των ρωμαϊκών θεσμών, στα δάνεια από τον αραβικό και τον βυζαντινό κόσμο. Αλλά και πόσος «μοντερνισμός» στη βαθμιαία κατάργηση του κράτους και την εισαγωγή των ιδιωτικών θεσμών εξάρτησης και προστασίας του αρχοντικού συστήματος, στην εντατικοποίηση της παραγωγής μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, που οδήγησε σε δημογραφική ανάπτυξη και δημιουργία πλεονασμάτων και στη συνακόλουθη έκρηξη των τεχνικών και των εφαρμογών του χρήματος...

Το παρόν σύγγραμμα αποτελεί μια πολύπλευρη εισαγωγή σ' αυτή την ιστορική περίοδο, που περιλαμβάνει εκτενή παρουσίαση των γραπτών πηγών και των αρχειακών τεκμηρίων της και ξεναγεί τον αναγνώστη στα μεγάλα χαρακτηριστικά της κεφάλαια: πολιτική ιστορία, ιστορία της Εκκλησίας, ιστορία της οικονομίας, των θεσμών και των πόλεων.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

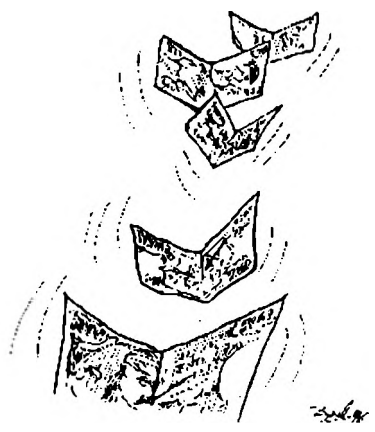
Κεντρική διάθεση: Σόλωνος 133, 106 77 Αθήνα, τηλ. 3806305, 3821813, fax 3838173
Βιβλιοπωλείο: Πεσμαζόγλου 5 (Στοά του Βιβλίου), 105 64 Αθήνα, τηλ. 3311719

Ο λήθαργος της οικονομίας μας

του Κ. Τσαλόγλου

Η οικονομική ζωή του τόπου έχει περιπέσει σε λήθαργο, αμέσως μετά τα εθνεγερτικά σαλπίσματα των κυβερνητικών προγραμματικών δηλώσεων περί ονείρων που θα γίνουν πράξη. Το φαινόμενο θυμίζει εκείνο της μεταδοτικότητας του χασμουρητού! Η νεοβαπτισθείσα, αλλά όχι και νεογέννητη, κυβέρνηση, δείχνει να χασμάται λόγω αμηχανίας μπροστά στα πραγματικά εθνικά προβλήματα, απασχολούμενη αποκλειστικά και μόνο με την κατάρτιση του νέου προϋπολογισμού και τα φορολογικά νομοσχέδια, τα οποία, υποτίθεται, θα εξασφαλίσουν την ισοσκέλισή του. Ωσάν να κατατέθηκε ποτέ στη Βουλή προϋπολογισμός που δεν έμοιαζε ισοσκελισμένος, και που δεν έκλεισε με ογκώδη ελλείμματα. Αυτή, ακριβώς, η κυβερνητική «δραστηριότητα» παρασύρει και τον υπόλοιπο πολιτικό κόσμο, μαζί με ολόκληρη την κοινωνία, στη μάταιη ενασχόληση περί του πόσοι θα είναι οι νέοι φόροι και ποια εισοδήματα θα πληξουν. Ενώ τα πραγματικά, τα αληθινά κρίσιμα οικονομικά και ευρύτερα εθνικά ερωτήματα που θέτει η ιστορική συγκυρία και στα οποία πρέπει οπωσδήποτε να δοθεί απάντηση, απαιτούν φροντίδα, κινητοποίηση και σχεδιασμούς πολύ πιο σύνθετους από εκείνους μιας δωδεκάμηνης δημοσιονομικής διαχείρισης.

Είναι αναμφισβήτητη η ορθότητα της ενεργού συμμετοχής μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι αντίθετες απόψεις, όπως αυτή του ΚΚΕ, δεν αποτελούν εναλλακτικές προτάσεις. Επιχειρούν, απλώς, να συγκαλύψουν την έλλειψη εναλλακτικών προτάσεων. Ο ισχυρισμός, όμως, ότι η συμμόρφωση προς τις δημοσιονομικές και νομισματικές προδιαγραφές του Μάαστριχτ αποτελεί *μονόδρομο* για την κατασφάλιση των εθνικών συμφερόντων, είναι άραγε χωρίς καμιά επιφύλαξη, σωστός; Και κατά δεύτερο λόγο: Η ακολουθούμενη οικονομική πολιτική για την πορεία μας στον «μονόδρομο», όχι μόνο της εισοδηματικής πολιτικής αλλά της εθνικο-οικονομικής *απίσχνανσης*, είναι και αυτή σωστή;

ΟΙ ΑΝΕΡΓΟΙ ΣΕ... ΘΥΣΙΕΣ

Πριν κληθούν οι έλληνες εργαζόμενοι, οι συνταξιούχοι και οι... άνεργοι σε θυσίες, σε περαιτέρω δηλαδή υποβάθμιση του επιπέδου ζωής τους, διερευνήθηκε αν αυτές οι θυσίες οδηγούν πράγματι στην αυριανή εθνική αναβάθμισή μας, ώστε να πρέπει να προσφερθούν αδιαμαρτύρητα; Αναζητήθηκε άλλη διαδικασία προσέγγισης του επιθυμητού στόχου, περισσότερο πειστική για την ευτυχή απόδοση των θυσιών; Χωρίς, βέβαια, να αδιαφορήσουμε για τον εμπλουτισμό των δημοσιονομικών και νομισματικών λειτουργιών με όσα χαρακτηριστικά υποβοηθούν, κατά το Μάαστριχτ την ανταγωνιστική ανέλιξη της «Ευρώπης» - περιλαμβανόμενης και της ελληνικής οικονομίας,

σικά. Από όσο ξέρουμε, παρόμοιες αναζητή-
ς ούτε έγιναν αλλά ούτε και προσφερόταν το
μματικό δυναμικό της σημερινής κυβέρνησης
τη διεξαγωγή τους!
δυσφορία των πολιτών αυτής της χώρας για τη
νεχή υποβάθμιση, εδώ και δέκα χρόνια, του
κικού τους επιπέδου δεν δικαιολογείται με κα-
αλωτικά κριτήρια και μόνο. Δυσφορούν οι πο-
ες γιατί, εκτός από το αναπάντητο ερώτημα:
θα πετύχουμε με τις θυσίες», βλέπουν πως μέ-
ν *ακάλυπτοι* ως πολίτες της πολύ μεγαλύτερης
της «πατρίδας», υπέρ της οποίας ζητούνται οι
σίες. Όταν αυτή η μεγάλη «πατρίδα», η Ευρω-
κή Ένωση πιστεύει ότι η Τουρκία πρέπει να
ει μεγάλη πολιτική, στρατιωτική και οικονομι-
δύναμη, αδιάφορο αν η ισχυροποίησή της περ-
ει μέσα από τον ακρωτηριασμό *κυριαρχικών*
αιωμάτων της Ελλάδας, του κράτους-μέλους
, τι μπορούμε εμείς να περιμένουμε θυσιαζό-
οι υπέρ αυτής της Ένωσης; Να ευδοκιμήσουν
ριλοτουρκικές επιδιώξεις της;
ατί η σημερινή κυβέρνηση, ακολουθώντας το
ράδειγμα των προκατόχων της, δεν έθεσε στην
όσφατη διάσκεψη αρχηγών κρατών και κυβερ-
σεων το θέμα της αναγκαστικής ενότητας, κοι-
εξωτερικής πολιτικής και άμυνας, με αυτό των
τικών αμυντικών δαπανών, στις οποίες
χρεωνόμαστε επειδή η «Ένωση» θεω-
«διμερές πρόβλημα» τις επεκτατικές
θέσεις της Τουρκίας εναντίον μας; Με
α λογική αξιώνεται από την Ε.Ε. η ακέ-
η και εμπρόθεσμη συμμόρφωσή μας
ς τις προϋποθέσεις που θέτει η «σύ-
ιση», όταν η οικονομία μας μαστίζεται
ό τις ψυχροπολεμικού τύπου, αμυντικές
τάνες; Και απειλούμαστε, μάλιστα, ότι
υποστούμε κυρώσεις, ικανές να μας οδηγή-
ν σε βαθιά οικονομική και πολιτική κρίση, αν
συμμορφωθούμε;

ΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΛΙΓΟΤΗΤΑ

φήνοντας αναπάντητα τα παραπάνω ερωτήμα-
η κυβέρνηση αφήνει εκτεθειμένο στη δίκαιη
όρριψη τον ισχυρισμό της ότι ο σεβασμός των
τηρίων του Μάαστριχτ για την επιτυχία της σύ-
ισης αποτελεί *μονόδρομο,* έστω και αν μεθο-
εται όπως τώρα. Είναι φανερό πως ο επίσημα
οστηριζόμενος «μονόδρομος» δεν είναι, α-
ός, δύσβατος. Είναι *αδιέξοδος*!
πολιτική της λεγόμενης «σταθεροποίησης»,
οστηριζόμενη από τη συνεχή εισοδηματική και
αγωγική λιτότητα, αποδεικνύει την ανικανό-
α και της σημερινής κυβέρνησης να ενσωματώ-
, με αμοιβαιότητα οφέλους, την ελληνική οικο-
ία σε αυτό που στοιχειοθετεί τον κοινοτικό μέ-
όρο, με άλλες μεθόδους, εκτός από το ροκάνι-
α των μικρών και μεσαίων εισοδημάτων και τον
αγγαλισμό της πλουτοπαραγωγικής δραστη-

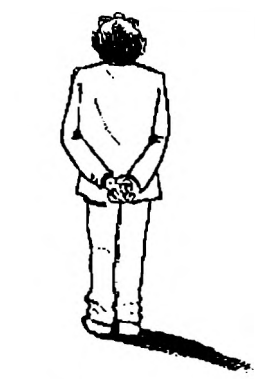
ριότητας. Οι αρνητικές εξελίξεις, από τότε που ενταχθήκαμε στην ΕΟΚ το 1981, ώς σήμερα, επαληθεύουν όχι μόνο την αναποτελεσματικότητα, αλλά το επικίνδυνο της ακολουθούμενης πολιτικής.

Η ελληνική οικονομία δεν μοιάζει και πολύ με τις οικονομίες των χωρών που υπαγορεύουν τις μεθόδους «σύγκλισης» και «ολοκλήρωσης» της Ε.Ε. Πολύ φυσικό, επομένως, να μην είναι, στην περίπτωσή μας, αποδοτικά τα μέτρα που προβλέπει η «μέθοδος».

Η εισοδηματική πολιτική, με περικοπές εισοδημάτων, έμμεσων παροχών και τη φορολογία, ώστε να υπάρξουν δραχμικές και συναλλαγματικές οικονομίες, που θα επιτρέψουν μείωση κρατικών ελλειμμάτων, συγκράτηση του πληθωρισμού, μείωση του δημόσιου χρέους, των επιτοκίων και των εισαγωγών, δεν απέδωσε τίποτε. Η εξήγηση είναι απλή.

Η εισοδηματική πολιτική εφαρμόζεται, με πλήρη σχεδόν αποτελεσματικότητα, μόνο στους μισθωτούς και στους συνταξιούχους. Αυτοί, όμως, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στις ανεπτυγμένες οικονομίες της Δύσης, αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το μισό του ενεργού πληθυσμού. Το άλλο μισό –ελεύθεροι επαγγελματίες, βιοτέχνες, έμπο-

Η εισοδηματική πολιτική εφαρμόζεται με πλήρη, σχεδόν, αποτελεσματικότητα μόνο στους μισθωτούς και στους συνταξιούχους.

ροι, βιομήχανοι, αγρότες– έχει τη δυνατότητα απόκρυψης εισοδημάτων, άρα τη δυνατότητα φοροδιαφυγής. Τα φορολογικά έσοδα στηριζόμενα, επομένως, στις ασθενέστερες εισοδηματικά πηγές, είναι εντελώς ανεπαρκή για να συνεισφέρουν στη δημοσιονομική εξυγίανση.

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ – ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΟΣ

Στην αντιμετώπιση του πληθωρισμού, τα εισοδήματα δεν έχουν την παραμικρή επίδραση, έστω και αν επρόκειτο να μεγαλώνει η αγοραστική τους ικανότητα. Οι ανατιμητικές επιδράσεις προέρχονται από την αυξημένη ζήτηση, την οποία δεν μπορεί να ικανοποιήσει η προσφορά αγαθών και υπηρεσιών. Στις συνθήκες, όμως, της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς, παρόμοιο πρόβλημα δεν ανακύπτει, αφού οι ελεύθερες δασμολογικά και συγκριτικά φθηνότερες εισαγωγές υπερκαλύπτουν τη ζήτηση.

Η επίμονη παραμονή του πληθωρισμού στη χώρα μας σε επίπεδο τριπλάσιο του μέσου κοινοτικού δεν οφείλεται, λοιπόν, στην υψηλή εσωτερική ζήτη-

ση. Οφείλεται στην *αβεβαιότητα* για τις οικονομικές εξελίξεις του τόπου, που παρακινεί ΟΛΟΥΣ να συγκεντρώνουν όσο μπορούν περισσότερα, όσο γίνεται γρηγορότερα. Οφείλεται στο συγκριτικά μεγάλο κόστος του χρήματος, εξαιτίας των επιτοκίων του δημόσιου δανεισμού, και στην ουσιαστική *αποσύνδεση* του τραπεζικού μας συστήματος από την υποχρέωση στήριξης της παραγωγικής επένδυσης με μη-κερδοσκοπικά κριτήρια.

Αν υποχώρησε ο πληθωρισμός –όπως επαίρονται οι υπεύθυνοι– στα σημερινά επίπεδα, αυτό δεν προήλθε από αντιπληθωριστικές εξελίξεις του εθνικο-οικονομικού μας μηχανισμού. Προήλθε, αποκλειστικά, από την πτώση του πληθωρισμού στις χώρες με τις οποίες εμπορικά συναλ-

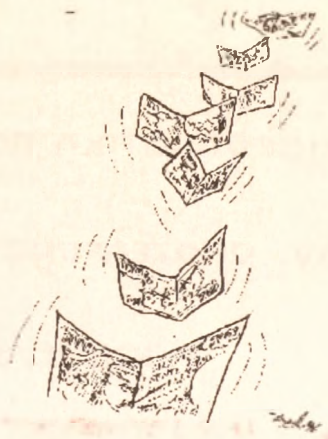

Δεν πειράζει αν απειθαρχήσουμε κάπως σε όσα επιτάσσουν οι Βρυξέλλες, και αγνοήσουμε εκείνα που μας αποπροσανατολίζουν.

λασσόμαστε. Υπενθυμίζουμε ότι όταν ο εγχώριος πληθωρισμός έτρεχε, πριν από δύο δεκαετίες, περίπου, με 25%, ο μέσος πληθωρισμός της τότε ΕΟΚ έτρεχε με 13%. Ηταν, δηλαδή, διπλάσιος του κοινοτικού, ενώ σήμερα είναι τριπλάσιος.

Στο πεδίο της συναλλαγματικής δαπάνης για εισαγωγές, η συνεχής αφαίρεση καταναλωτικής επάρκειας από τα άμεσα και έμμεσα εισοδήματα των εργαζομένων είχε την ίδια αποτυχία. Πριν αρχίσει η πολιτική της «σταθεροποίησης διά της λιτότητας», οι εξαγωγές ελληνικών προϊόντων αντιπροσώπευαν το 50% των εισαγωγών. Τώρα, λιγότερο από το 25%. Και πρόκειται τώρα για αύξηση των εισαγωγών ακριβών προϊόντων. Εκείνων που επιτρέπει η· απίστευτα μεγάλη ισχύς όσων δεν πληρώνουν –ή πληρώνουν ελάχιστους, αναλογικά– φόρους, και τα παρανοϊκά παρακολουθήματα της εισοδηματικής πολιτικής.

Επειδή τα κυβερνώντα, εναλλάξ, κόμματα φοβούνται την αντίδραση των ψηφοφόρων από τις εισοδηματικές επιθέσεις που υφίστανται, τους ανοίγουν τις καταναλωτικές «κερκόπορτες» για να τους εξευμενίσουν. Έτσι, επί κυβερνήσεως Μητσοτάκη (μεταξύ 1991 και '93), και ενώ το κράτος αντιμετώπιζε προβλήματα πληρωμής ακόμα και των μισθών και συντάξεων, αποφασίστηκε η εισαγωγή αδασμολόγητων και αφορολόγητων αυτοκινήτων. Για τις εισαγωγές αυτές, στην τριετία που ίσχυσε το μέτρο, δαπανήθηκαν εφτά δισεκατομμύρια δολάρια, και χάθηκαν εκατοντάδες δισεκατομμύρια δραχμές από απώλεια φορολογικών εσόδων του κράτους! Σημειωτέον ότι είμαστε η *μοναδική* ευρωπαϊκή χώρα στην οποία εφαρμόστηκε παρόμοιο μέτρο!

Και δεν είναι μόνο τα αυτοκίνητα. Με την πανηγυρική καθιέρωση των πιστωτικών καρτών και των καταναλωτικών δανείων, ως το αποτελεσματικότερο μέτρο για την αναπλήρωση της αφαιρούμενης καταναλωτικής ικανότητας με προεξόφληση μελλοντικών εισοδημάτων, οι τελικές καταναλωτικές δαπάνες της οικονομίας διευρύνουν ακαταλόγιστα την απόστασή τους από την πλουτοπαραγωγική μας επίδοση και την ελπίδα καλύτερου παραγωγικού μέλλοντος...

«ΣΥΓΚΛΙΣΗ» – ΚΑΙ Η ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ;

Η μέθοδος της «σύγκλισης» που αφήνει απ' έξω την ανάπτυξη ό,τι ως τώρα πέτυχε ήταν να συνεισφέρει στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας που σωρεύουν ανεπτυγμένες χώρες της Ε.Ε., επιστρέφοντάς τους το σύνολο των καθαρών εισπράξεών μας από τα Ταμεία της Κοινότητας – και κάτι παραπάνω!

Δεν υπάρχουν πια περιθώρια άσκησης της ίδιας πολιτικής. Η άλλη πολιτική, αυτή της κατεύθυνσης όλων των διαθέσιμων πόρων, οι οποίοι ακόμα δεν είναι λίγοι, στη δημιουργία συγκριτικά ευνοϊκών προϋποθέσεων για την ανάπτυξη όσων λειτουργούν και την εγκατάσταση νέων *εξαγωγικών* επιχειρήσεων, πρέπει να τεθεί σε άμεση εφαρμογή. Δεν πειράζει αν απειθαρχήσουμε κάπως σε όσα επιτάσσουν οι Βρυξέλλες, και αγνοήσουμε εκείνα που επιχειρούν να μας αποπροσανατολίσουν.

Όταν το άρθρο 3, παράγραφος 11 της συμφωνίας του Μάαστριχτ ζητάει (παραθέτουμε επί λέξει) *«την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της κοινοτικής βιομηχανίας και β) την ενθάρρυνση της έρευνας για τεχνολογική ανάπτυξη»*, δεν επιτρέπεται εμείς να αναμηρυκάζουμε τα φιλοσοφήματα περί μεταβιομηχανικής εποχής και της ανάγκης να στρέψουμε όλες μας τις προϋποθέσεις στον τουρισμό και στην ανθοκομία. Η κοινοτική βιομηχανία που πρέπει να δυναμώσει ανταγωνιστικά, δεν μπορεί να είναι μόνο η βιομηχανία των άλλων. Ενώ η δική μας βρίσκεται ακόμα στα παραγωγικά επίπεδα του 1980 ως προς τον όγκο της παραγωγής, το είδος της παραγωγής και τον ανεκσυγχρόνιστο εξοπλισμό. Ας μας πουν ότι έχουμε άδικο όταν αξιώνουμε ίσες ευκαιρίες ανάπτυξης και όχι μόνο έργα υποδομής που μας μετατρέπουν σε ένα είδος περιοχής «τράνζιτ» για τη γρήγορη διακίνηση των εμπορευμάτων των άλλων. Και τότε δεν θα επιμείνουμε.

Αλλά γιατί να θέτουμε σε τρίτους τέτοιου είδους ερωτήματα;

Υπάρχει κανείς που να μη συμφωνεί ότι γι' αυτό που είμαστε την ευθύνη την έχουμε εμείς οι ίδιοι; Αφού εμείς εναποθέτουμε συνεχώς τις τύχες μας στα χέρια αυτών που δεν ξέρουν τι να κάνουν, πέρα από ό,τι εξυπηρετεί τη... δική τους τύχη!

Επιμέλεια: Σωτήρης Ντάλης

Οι φιλοδοξίες του στρατηγού

έσσερις μήνες μετά την επανεκλογή του **Μπορίς Γέλτσιν** με την υποστήριξη του στρατηγού **Αλεξάντερ Λέμπεντ** και δύο περίπου μήνες μετά τη μεγάλη επιτυχία της συμφωνίας ειρήνης με την Τσετσε- ο «φιλόδοξος» στρατηγός έμαθε από την όραση την αποπομπή του από τα αξιώματα γραμματέα του Εθνικού Συμβουλίου αλείας και του Συμβούλου Ασφαλείας.

ώσος πρόεδρος Μπορίς Γέλτσιν με τηλε- κό μήνυμά του προς το ρωσικό έθνος «τι- ησε» το στρατηγό Λέμπεντ, *«γιατί δεν ε το μάθημά του»*, όπως χαρακτηριστικά ο ρώσος πρόεδρος, προσπαθώντας να λογήσει την αποπομπή του Αλεξάντερ τεντ.

πρόσχημα ήταν η συνεχής αντιπαράθεση Λέμπεντ με τον υπουργό Εσωτερικών **Ανα- Κουλικώφ**, ο οποίος τον κατηγορούσε ότι ιάζει δικό του στρατό για να καταλάβει ξουσία, αφήνοντας μάλιστα υπονοούμενα υνεργασία του Λέμπεντ με τους Τσετσέ-

ο κοπάδι αυτό εγώ ήμουν το μαύρο πρό- κι ήταν ζήτημα χρόνου πότε θα με έδιω-», δήλωσε αμέσως μετά την αποπομπή του εξάντερ Λέμπεντ, αντιδρώντας ήρεμα και τισμένα και με συστάσεις στους οπαδούς να μην κινηθούν. *«Ηρεμήστε παιδιά, δεν χουν περιθώρια για ξεσηκωμούς και αι- χυσίες»*, ήταν η συμβουλή του στρατηγού Λέμπεντ προς τους αξιωματικούς και άντρες της 14ης Στρατιάς, όταν του διαμήνυσαν ότι έρχονται στη Μόσχα για να τον στηρίξουν.

ο «φιλόδοξος» στρατηγός Λέμπεντ έμαθε από την τηλεόραση την αποπομπή του.

Επίσης, ο στρατηγός Λέμπεντ, που κατόρθωσε να αποκαταστήσει τον ειρηνικό διάλογο με τους επαναστημένους Τσετσένους, φρόντισε να δηλώσει ότι δεν θα έπρεπε τώρα χωρίς αυτόν να ξαναρχίσει ο πόλεμος.

Επιλέγοντας τη νόμιμη οδό, ο Αλεξάντερ Λέμπεντ, δείχνει ότι στόχος του είναι οι προσεχείς προεδρικές εκλογές, οι οποίες λόγω της υγείας του Μπορίς Γέλτσιν μπορεί να γίνουν και σύντομα.

Μελλοντικές του προτεραιότητες φαίνεται να είναι η ενίσχυση του κόμματός του «Αλήθεια και Τάξη», η υποστήριξη της ειρηνευτικής προσπάθειας στην Τσετσενία, η προώθηση των σχέσεων μεταξύ ΝΑΤΟ και Ρωσίας, αλλά και επισκέψεις σε Βρετανία και ΗΠΑ προκειμένου να δώσει διαλέξεις.

Ο Λέμπεντ, μακριά από τους σκοτεινούς διαδρόμους και τις ίντριγκες του Κρεμλίνου, θα επιχειρήσει να ενισχύσει το πολιτικό του προφίλ και να διεκδικήσει την εξουσία, εμφανιζόμενος ως πραγματιστής πολιτικός που προβλέπει τους κινδύνους και ενδιαφέρεται κυρίως για τον ειρηνικό διάλογο, όπως έδειξε και στην περίπτωση της Τσετσενίας. Θα τα καταφέρει, ή μήπως βιάστηκε, αφήνοντας έτσι τον πρωθυπουργό **Βίκτορ Τσερνομίρντιν** να ισχυροποιήσει κι άλλο τη θέση του;

Αναπόφευκτη η συνεργασία Τσιλλέρ-Ερμπακάν

του Άλκη Κούρκουλα

Οι προτάσεις μομφής προς την κυβέρνηση του κ. Νετζμετίν Ερμπακάν, δεν αποκλείεται να εξελιχθούν σε μόνιμο... φαινόμενο της τουρκικής κοινοβουλευτικής ζωής, σχολιάζουν σκωπτικά αναλυτές που βλέπουν, από τη μια μεριά την ενόχληση που προκαλεί στις «κατεστημένες» δυνάμεις η δυναμική εμφάνιση του κόμματος της Ευημερίας, και από την άλλη την αδυναμία της τουρκικής Εθνοσυνελεύσεως να στηρίξει οποιαδήποτε άλλη κυβέρνηση.

Η συνεργασία του κ. **Ερμπακάν** με το κόμμα της κ. **Τσιλλέρ** παραμένει η μόνη κυβερνητική επιλογή που μπορεί να στηρίξει η σημερινή τουρκική Εθνοσυνέλευση και η πραγματικότητα αυτή αποτελεί το ισχυρότερο στήριγμα της σημερινής κυβερνήσεως, αλλά και παράγοντα σταθερότητας!

Η οικονομία δεν μπορεί να αντέξει νέες εκλογές και, συνεπώς, οι ίδιες λίγο ώς πολύ δυνάμεις, που δυσφορούν και θορυβούν εναντίον του κ. Ερμπακάν, απεύχονται ταυτόχρονα τη δρομολόγηση εξελίξεων που θα προκαλούσαν εκλογές.

Άλλωστε, όλες οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι οι εκλογές δεν θα άλλαζαν ουσιαστικά τη σημερινή εικόνα των πολιτικών δυνάμεων, ενώ δεν αποκλείεται να ενίσχυαν ακόμα περισσότερο το κόμμα της Ευημερίας. Ο θόρυβος που δημιουργήθηκε με την επίσκεψη του κ. Ερμπακάν στη Λιβύη και τις εξαγγελίες περί «νέας εξωτερικής πολιτικής» δεν θα μπορούσε να πλήξει την κυβέρνηση.

Ο λαϊκισμός που κρύβεται πίσω από τις «πρωτοβουλίες» του κ. Ερμπακάν, τρέφεται από τις επιθέσεις του τουρκικού και του αμερικανικού Τύπου.

Ο κ. Ερμπακάν –παρά τις πασιφανείς αδεξιότητες της επίσκεψης στη Λιβύη– επέστρεψε ως θριαμβευτής και πρωτοπόρος της νέας «ισλαμικής», πολιτικής της Τουρκίας και πέρασε αμέσως στην αντεπίθεση. Το συνέδριο του κόμματος της Ευημερίας, την περασμένη εβδομάδα στην Άγκυρα, ενίσχυσε το μήνυμα ότι το κόμμα που ίδρυσε ο κ. Ερμπακάν δεν είναι μια ενοχλητική παρένθεση στην πολιτική ζωή της Τουρκίας, είναι μόνιμο χαρακτηριστικό – και, όπως πολλοί πιστεύουν πλέον, ο πόλος γύρω από τον οποίο θα στοιχειωθεί η κεντροδεξιά.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΗΓΕΜΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΤΟΥ ΕΡΜΠΑΚΑΝ;

Η προοπτική αυτή της ηγεμονίας του κόμματος της Ευημερίας, προοπτική που συζητείται πλέον σοβαρά, από αναλυτές, πολιτικούς και διπλωμάτες, ενοχλεί βαθύτατα τον τουρκικό Τύπο που στη μεγάλη πλειοψηφία του αντιμετωπίζει αρνητικά το κόμμα της Ευημερίας και τον κ. Ερμπακάν. Αλλά και για μια μεγάλη μερίδα του «κατεστημένου» που εκφράζει τη δυσφορία του προς την κυβέρνηση Ερμπακάν, δυσφορία που παίρνει τη μορφή εκστρατείας φημών, για την επικείμενη επέμβαση του στρατού.

Η διάθεση του στρατού είναι αίνιγμα που κανείς δεν μπορεί με ασφάλεια να ισχυρισθεί ότι έχει λύσει. Ορισμένες στιγμές –όπως τη στιγμή της κορύφωσης της κρίσης με τις αναπάντητες παρατηρήσεις του συνταγματάρχη **Καντάφι**– δημιουργείται και στην Τουρκία η εντύπωση της απόγνωσης των στρατιωτικών. Πόσο, όμως, αυτό οφείλεται στο θόρυβο που προκαλεί ο τουρκικός Τύπος ή αποτελεί πραγματική εκδήλωση ανησυχίας, δεν είναι ακόμα σαφές.

Ο Νετσμεντίν Ερμπακάν

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πολλοί στη Δύση θεωρούν ότι η κυβέρνηση Ερμπακάν συνεπάγεται την «απώλεια» της Τουρκίας, όπως δεν υπάρχει αμφιβολία ότι μια τέτοια «απώλεια», θα είχε βαρύτατες συνέπειες λόγω της οικονομικής και γεωστρατηγικής θέσης της Τουρκίας.

Οι εκκλήσεις, ωστόσο, που απευθύνει τον τελευταίο καιρό ο αμερικανικός και ο ευρωπαϊκός Τύπος προς «το λαό της Τουρκίας», για *«να συμβάλει στη διατήρηση της Τουρκίας ως δυτικής Δημοκρατίας»*, κινδυνεύουν να δημιουργήσουν επικίνδυνους φαύλους κύκλους.

ίμα αυτό –του τέλους της ρωμαϊκής ατορίας– που έχει αρχίσει να δημι-ται σε διάφορα σημαντικά κέντρα σεων, καθορίζει τη συμπεριφορά λλών τουρκικών θεσμών –και του ύ– που θεωρούν ότι η αποστολή τους διατήρηση των δεσμών της Τουρ-τη Δύση. Έτσι, η ανησυχία της Δύ-φοδοτείται από τις αντιδράσεις αυ-ι βλέπουν την εξουσία τους να απει-ή να περιορίζεται από την εξουσία ματος της Ευημερίας, ενώ η ίδια η χία» της Δύσης θα ενθαρρύνει τις εις εκτροπής.

ΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΕΙΣ

ίλλη μερίδα αναλυτών θεωρεί ότι η του κ. Ερμπακάν φθάνει σύντομα ος της. «*Η επίσημη Ουάσιγκτον ανα-ε ανυπομονησία την κατάρρευση της ησης συνασπισμού του κ. Ερμπα-*γράφει στην *Ουάσιγκτον Ποστ* σε του ο **Τζιμ Χόγκλαντ**, που θεωρεί επερχόμενη *οικονομική κρίση στην α αυξάνει τις ελπίδες της Ουάσι-ότι οι ισλαμιστές θα πέσουν σύντο-*

άλι, η απλούστευση δεν αποδίδει γματική εικόνα. Ενώ κανείς δεν αμ-ει ότι η οικονομία είναι σε δύσκολη κανείς δεν μπορεί να προδικάσει το συμπεριφερθεί μια δυναμική οικο-που μοιάζει να εξοικειώθηκε με την ς κυβέρνησης Ερμπακάν.

αντιπροσωπεία του Διεθνούς Νομι-ού Ταμείου έκανε νέο γύρο δια-τεύσεων για νέο stand by δάνειο, γματεύσεις που δεν διευκολύνονται ς επιδόσεις των προηγούμενων κυ-σεων και, κυρίως, από την «απόγνω-ν αρμοδίων του Νομισματικού Τα-ιε τις μηδέποτε τηρούμενες υποσχέ-ς κ. Τανσού Τσιλλέρ.

Ερμπακάν έκανε, εντούτοις, μια σιακή προσπάθεια να βοηθήσει στη γμάτευση εγκαταλείποντας τον ίζοντα λόγο που καλλιεργούσε προ-κά και ασπαζόμενος τις ιδέες της ρης οικονομίας. Οι παρατηρήσεις του κ. Ερμπακάν στο συνέδριο του τός του επισημάνθηκαν, άλλωστε, λλούς αναλυτές ως ενδείξεις της με-φής του κόμματος της Ευημερίας, ιζοσπαστικό ιδεολογικό κίνημα, σε εξουσίας.

τροφή» αυτή που δεν γίνεται χωρίς τριβές και αντιδράσεις από τη «σκληρή» πτέρυγα του κόμματος, που φαίνεται να στοιχίζεται πίσω από το δήμαρχο Κωνσταντινουπόλεως κ. **Ταΐπ Ερντογάν**, επιβάλλει πολλές από τις θεαματικές πρωτοβουλίες του κ. Ερμπακάν.

Γι' αυτό ο κ. Ερμπακάν δεν μοιάζει να ενοχλείται ιδιαίτερα από το θόρυβο που προκάλεσαν οι επισκέψεις του. Αντίθετα, θα μπορούσε να πει κανείς ότι επωφελήθηκε από τη θύελλα που προκάλεσε η επίσκεψη στη Λιβύη για να ικανοποιήσει τη ριζοσπαστική μερίδα του κόμματός του τη στιγμή ακριβώς που, στο συνέδριο, εγκαταλείπει τη ριζοσπαστική ταυτότητα για να μετεξελιχθεί σε σεβαστό κόμμα εξουσίας.

Η εικόνα του ρηξικέλευθου και, κυρίως, «αντιιμπεριαλιστή» πρωθυπουργού, εξυπηρετεί εσωτερικά τον κ. Ερμπακάν.

Ακόμα και οι παρατηρήσεις του συνταγματάρχη Καντάφι, για το Κουρδικό και την τουρκική εξωτερική πολιτική, έπαιξαν το ρόλο –τον λυτρωτικό ρόλο– που μπορεί να παίξει ένας παραληρηματικός λόγος, σε μια κοινωνία αγκυλωμένη από τους περιορισμούς που έχει επιβάλει στον εαυτό της.

Ο θόρυβος γύρω από τις περιοδείες του κ. Ερμπακάν είχε, τέλος, δύο παρενέργειες: ενίσχυσε την κ. Τανσού Τσιλλέρ η οποία εκμεταλλεύθηκε επιδέξια την κρίση, και έφερε στην επιφάνεια το χάσμα που χωρίζει το τουρκικό υπουργείο Εξωτερικών με το κόμμα της Ευημερίας.

Η κ. Τσιλλέρ κατάφερε και προς τον κ. Ερμπακάν να φανεί ιδιαίτερα αρεστή, αλλά και προς τους αντιπάλους του κόμματος της Ευημερίας –και ενδεχομένως προς το στρατό– να εμφανισθεί ως απαραίτητη «βαλβίδα ασφαλείας». Μια μεγάλη ομάδα αξιωματούχων του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών –συμπεριλαμβανομένων στενών συνεργατών της κ. Τανσού Τσιλλέρ– ήλθαν σε ευθεία σύγκρουση με τον κ. Ερμπακάν και βρίσκονται σήμερα υπόλογοι για διαρροές εμπιστευτικών εγγράφων και για συνωμοσίες με στόχο τον κ. Ερμπακάν.

Η σύγκρουση αυτή, έχει ενδεχομένως ενδιαφέρον, αφού δημιουργεί προϋποθέσεις μονιμότερης αποδέσμευσης της εξωτερικής πολιτικής της Τουρκίας από τη διαχείριση που κατάφεραν να επιβάλουν μέχρι σήμερα τα σώματα της διοικήσεως και η υπαγωγή της στην πολιτική βούληση των εκλεγμένων κυβερνήσεων.

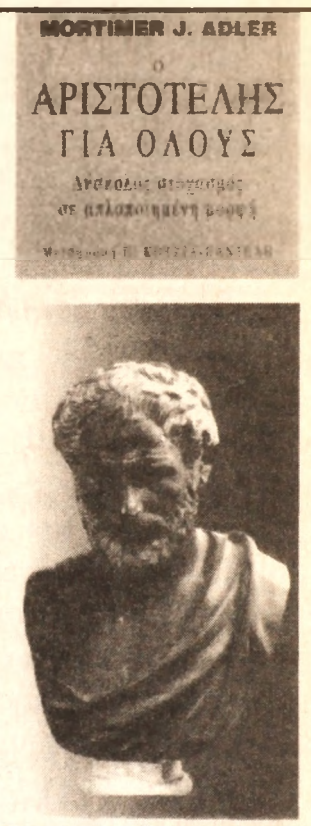
ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Σειρά: *Αρχαία Ελληνική Γραμματεία - Μελέτες*

MORTIMER J. ADLER

Καθηγητής της φιλοσοφίας

Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
Π. ΚΟΤΖΙΑ-ΠΑΝΤΕΛΗ
Καθηγήτρια του Α.Π.Θ.

Με 240 σελίδες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Προσφορά στον Πολιτισμό
Ιπποκράτους 8 Αθήνα
Τηλ.: 36.27.318

Ποια Τουρκία θα θέλαμε;

του Βύρωνα Θεοδωρόπουλου
πρέσβη ε.τ.

ΕΙΝΑΙ ΔΙΠΛΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ οι πρόσφατες εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις στην Τουρκία.

• Η Κυβέρνηση **Ερμπακάν** εξασφάλισε σχετικά άνετα την απόρριψη της πρότασης μορφής, με ελάχιστες διαρροές βουλευτών του συμμάχου κόμματος. Έδειξε έτσι ότι η συνοχή του κυβερνητικού συνασπισμού, αδιάφορο σε ποια κίνητρα οφείλεται από πλευράς κ. **Τσιλλέρ**, είναι για την ώρα επαρκής. Αυτό δίνει ευρύ περιθώριο στην Κυβέρνηση, γιατί ούτε η αντιπολίτευση θα θελήσει ή θα μπορέσει να θέσει σύντομα σε δοκιμασία την αδυναμία της, ούτε το σύμμαχο κόμμα θα προχωρήσει στο προβλεπτό μέλλον στη διακοπή της συνεργασίας.

• Το γεγονός ότι η περαστική έστω κρίση έγινε με αφορμή θέμα εξωτερικής πολιτικής είναι επίσης ενδιαφέρον, γιατί είναι σπάνιες οι περιπτώσεις που τα θέματα αυτά αποτέλεσαν αντικείμενο ανοιχτής πολιτικής διαφωνίας. Κατά γενικό κανόνα, η εξωτερική πολιτική μένει έξω από το κομματικό γήπεδο της Τουρκίας, πράγμα που εκφράζει τη γενικότερη συναίνεση που διακρίνει την τουρκική εξωτερική πολιτική. Οι παράτολμες πρωτοβουλίες του κ. Ερμπακάν, τις οποίες, όπως λέγεται, ανέλαβε εν αγνοία ή και με διαφωνία όχι μόνο της διπλωματικής υπηρεσίας αλλά και της στρατιωτικής ηγεσίας, αποτελούν μια καινοτομία που σαφώς ξεπέρασε τα όρια της καθιερωμένης άτυπα συναινετικής εξωτερικής πολιτικής.

Ξεκινώντας από τις δυο αυτές διαπιστώσεις, ότι δηλ. (α) η Κυβέρνηση Ερμπακάν είναι σταθερή για το προβλεπτό τουλάχιστον μέλλον και (β) ακολουθεί στην εξωτερική πολιτική ανορθόδοξες γραμμές, τι μπορούμε να συναγάγουμε ως συμπεράσματα σχετικά με την ενδεχόμενη εξέλιξη των ελληνοτουρκικών θεμάτων;

Μια υπόθεση που δικαιολογημένα θα μπορούσαμε να κάνουμε είναι ότι η Κυβέρνηση Ερμπακάν στρέφοντας την προσοχή της προς τον ευρύτερο ισλαμικό χώρο δίνει χαμηλότερη προτεραιότητα στα θέματα του Αιγαίου. Όχι όμως της Κύπρου, γιατί εκεί υπεισέρχεται ο παράγων της τουρκοκυπριακής «ομογένειας», καθώς και της παρουσίας του τουρκικού στρατού και των εποίκων. Δεν αποκλείεται λοιπόν να δούμε να επαναλαμβάνεται πιο καθαρά μια τουρκική προσπάθεια να αποσυνδεθούν τα θέματα του Αιγαίου από το θέμα της Κύπρου, για να επιτευχθεί μια συνεννόηση ή έστω ύφεση στο ένα μέτωπο, όχι όμως στο άλλο. Θα θεωρήσουμε μια τέτοια ενδεχόμενη προσπάθεια της Τουρκίας ως ευκαιρία ή ως κίνδυνο; Πώς θα αντιδράσει η Λευκωσία, πώς θα δράσει η Αθήνα;

Σε άλλο επίπεδο: Οι Αμερικανοί για την ώρα δυσανασχετούν για τις νέες κατευθύνσεις που παίρνει η τουρκική εξωτερική πολιτική. Θα θελήσουν άραγε να πιέσουν την Άγκυρα για αλλαγή πλεύσης ριψοκινδυνεύοντας να χαλαρώσουν οι παλιοί δεσμοί; Ή μήπως θα επιλέξουν να καλοπιάσουν την Τουρκία για να την επαναφέρουν έτσι στο «σωστό» δρόμο; Βεβαίως οι ΗΠΑ δεν θα διαμορφώσουν τη στάση τους έναντι της Κυβέρνησης Ερμπακάν με κριτήριο τις δικές μας επιθυμίες ή ελπίδες. Αλλά στο μέτρο που οι νέοι τουρκικοί προσανατολισμοί μπορούν να θίξουν το ευαίσθητο για τους Αμερικανούς θέμα της ΝΑ πτέρυγας του ΝΑΤΟ με τις προεκτάσεις του στην ευρύτερη Μέση Ανατολή, ανοίγει ίσως κάποιο περιθώριο για δικούς μας χειρισμούς, είτε για να αξιοποιήσουμε και να τονώσουμε την όποια επιφυλακτικότητα των ΗΠΑ έναντι της Τουρκίας του κ. Ερμπακάν, είτε για να αποτρέψουμε το χειρότερο, δηλ. τα αμερικανικά καλοπιάσματα προς την Τουρκία. Πώς θα διαμορφωθούν οι ενέργειές μας προς την Ουάσιγκτον μπροστά στα δύο αυτά ενδεχόμενα;

Στο επίπεδο τέλος της Ε.Ε.: Η ανησυ
των Ευρωπαίων για τη νέα πολ
Ερμπακάν είναι πιο περιορισμένη απ
τήν των Αμερικανών. Συνεπώς και οι
πτώσεις στη στάση της Ε.Ε. έναντι
Άγκυρας. Η στάση της Ε.Ε. μπορεί να
ρεασθεί περισσότερο από τις εξελίξεις
τουρκικής οικονομίας που δεν προμην
νται ευνοϊκές. Οι δυσκολίες που θα βρε
Τουρκία στην τήρηση των όρων της Τε
νειακής Ένωσης με την Ε.Ε. θα δυσχερ
νουν άραγε την επιδίωξή της να θεσμο
ήσει μονιμότερα την πολιτική της παρο
σία στους μηχανισμούς πολιτικής διαβ
λευσης της Ε.Ε.; Ή μήπως οι Ευρωπα
θέλοντας να μην αποξενωθεί ολότελα
Τουρκία από τη Δύση θα φανούν πιο δ
τεθειμένοι να την κρατήσουν όπως-δή
στο πλαίσιο μιας στενότερης πολιτικής
νεργασίας; Και ποια θα πρέπει να είνα
στάση μας μέσα στα όργανα της Ε.Ε.;

Τα πολλά αυτά ερωτηματικά παρουσ
ζουν εναργέστερα σήμερα το βασικό ερ
τημα της πολιτικής μας: τι είδους Τουρ
θα ευχόμαστε να έχουμε στη γειτονιά μ
Μια Τουρκία εντεταγμένη λίγο-πο
στους θεσμούς και μηχανισμούς της Δύσ
με την ελπίδα ότι αυτό θα αμβλύνει τ
αντιπαράθεση και θα αναχαιτίσει τ
τουρκική επιθετικότητα; Ή μια Τουρκ
που στρέφεται αποφασιστικά προς τ
ασιατικές-ισλαμικές ρίζες και τονίζει έτ
έναντι των Δυτικών ότι τα σύνορα της Δ
σης είναι εκεί που βρίσκονται τα σύνορ
της Ελλάδος;

Άλλο όμως είναι τι θα ευχόμαστε και άλ
λο τι μπορούμε να πράξουμε με δεδομέν
τη διεθνή πραγματικότητα. Το γεγονός ε
ναι ότι από τη φάση του «πολέμου των χ
ρακωμάτων» που κράτησε χρόνια περισ
με μάλλον σε μια φάση αυξημένης κινητι
κότητας. Αν η μία φάση απαιτούσε υπομο
νή και σταθερότητα, η νέα απαιτεί φαντα
σία και τόλμη.

Ξεχασμένοι πόλεμοι

της Ελένης Κολλιοπούλου

άλληλα με τις πρόσφατες αιματηρές συρράξεις στη Βοσνία, στην Τσετσενία ή στη Ρουάντα, δεκάδες μικροί πόλεμοι εξάγονται στην Αφρική, στην Ασία, στον Καύκασο, στην Καραϊβική και στη Λατινική Αμερική με πολυάριθμα θύματα.

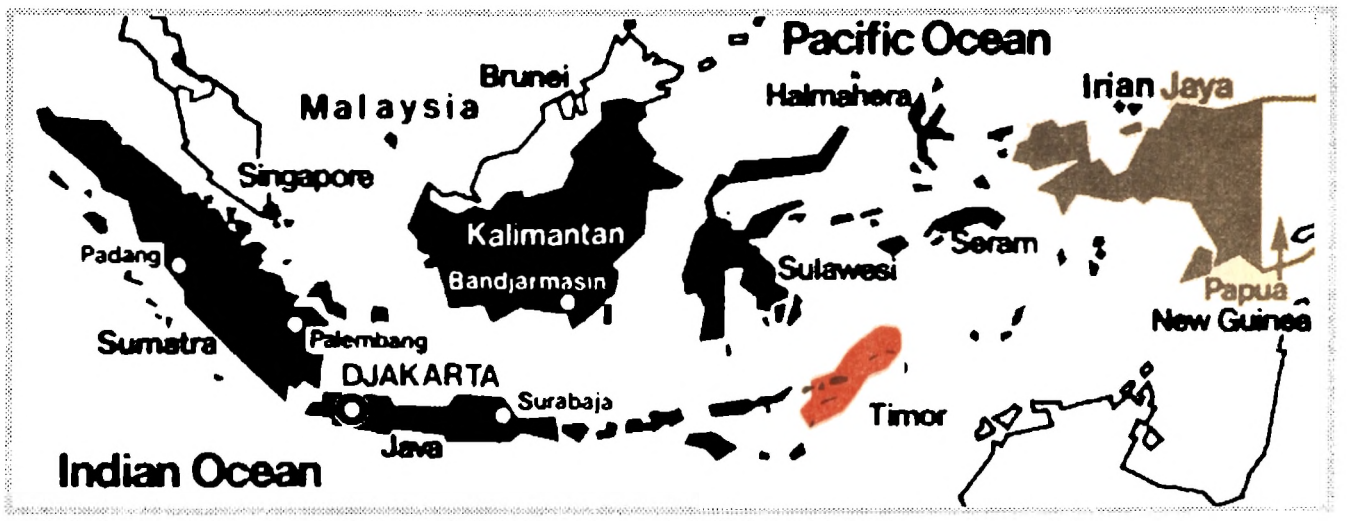
χώρος που καταλαμβάνουν στην επικαιρότητα οι εμπόλεμες περιοχές εξαρτάται συχνά από το εάν και κατά πόσον διακυβεύονται κάθε φορά τα οικονομικά συμφέροτων ισχυρών πολυεθνικών ανά την ιο. Οι διακυμάνσεις στο βαρόμετρο αγκόσμιου εμπορίου οπλικών συστην καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την ξη των τοπικών ένοπλων συγκρούσεαι, κατά συνέπεια, και τις διεθνείς ατατάξεις.

καλυπτικά είναι τα στοιχεία του ΟΗΕ επισημαίνει ότι τα τρία τέταρτα του όσμιου εμπορίου όπλων διεξάγονται φτωχά κράτη. Ο διεθνής οργανισμός θεσή του επισημαίνει ότι τα πέντε μέυ Συμβουλίου Ασφαλείας προμηθεύάνω από τα τέσσερα πέμπτα του συμού εξοπλισμού των κρατών του λεγόΤρίτου Κόσμου.

ρόσφατη βράβευση με το Νόμπελ Ει- 1996 του επισκόπου **Κάρλος Φελίπμένες Μπέλο** και του **Χοσέ Ράμος** α φέρνουν στο προσκήνιο τον πολύ πόλεμο που διεξάγεται στην ανατολευρά του απομακρυσμένου Τιμόρ.

κυτό το νησί του Ειρηνικού, στο σύμα της Ινδονησίας, μερικές μόνο μοίβορειότερα από τις βορειοδυτικές της Αυστραλίας, περίπου 200.000 άνοι έχουν σκοτωθεί τα τελευταία 21 α αντιστεκόμενοι στην ινδονησιακή χή. Η βράβευση με 1.12 εκατ. δολάρια Μπέλο και του Ράμος Χόρτα, για *«τις πάθειές τους για μια δίκαιη και ειρηνιλυση του προβλήματος του Ανατολιμόρ»* προκάλεσε την ίδια έκπληξη με άβευση, πριν από μερικά χρόνια, των αθεστωτικών **Δαλάι Λάμα** και **Αούν ιν Σουν Κίι** στο Θιβέτ και στη Βιρμαντίστοιχα.

πίσκοπος Μπέλο, με σπουδές στην

Πορτογαλία, αγωνίζεται από το 1983 κατά του στρατού κατοχής για να προστατεύσει τα δικαιώματα των 600.000 καθολικών στο Ανατολικό Τιμόρ. Ο αρχηγός του Εθνικού Συμβουλίου Αντίστασης, Ράμος Χόρτα, εκπροσωπεί τους αντικαθεστωτικούς διεθνώς και είναι βέβαια το μαύρο πανί για την κυβέρνηση της Ινδονησίας. Πρόσφατα ισχυρίστηκε ότι πάνω από 30.000 στρατιώτες έχει στείλει η Ινδονησία στο Ανατολικό Τιμόρ για να αντιπαρατεθούν στους 1.000 περίπου αντικαθεστωτικούς αντάρτες.

ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΦΑΓΕΣ

Από τον 17ο αιώνα το Τιμόρ είναι χωρισμένο σε δυτικό και ανατολικό μεταξύ Ολλανδών και Πορτογάλων αποίκων αντίστοιχα. Τέσσερις αιώνες καθολικισμού μετρά το νησί. Την προσάρτηση του δυτικού τμήματος του νησιού στην Ινδονησία, το 1946, ακολούθησε ύστερα από 30 χρόνια το ανατολικό τμήμα. Οι Πορτογάλοι εγκατέλειψαν οριστικά το νησί το 1975, αφήνοντας πίσω τους περίπου 600.000 καθολικούς. Η Ινδονησία κατέλαβε την περιοχή στις αρχές του 1976. Ακολούθησε ο εποικισμός του Ανατολικού Τιμόρ με δεκάδες χιλιάδες μουσουλμάνους κυρίως από την Ιάβα, που όμως δεν μπόρεσαν να αφομοιώσουν τους κατοίκους της περιοχής. Ο ΟΗΕ δεν αναγνώρισε την προσάρτηση του Ανατολικού Τιμόρ στην Ινδονησία εξακολουθώντας τυπικά να θεωρεί την Πορτογαλία νόμιμο διαχειριστή στην περιοχή. Όσο για την Ευρώπη, σιωπούσε για την εικοσάχρονη εμπόλεμη κατάσταση και την παραβίαση στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι κυριότεροι λόγοι αυτής της απάθειας είναι τα κοιτάσματα πετρελαίου της Ινδονησίας αλλά και το ότι παραμένει προνομιακός πελάτης όπλων. Μ. Βρετανία, Γερμανία και Σουηδία έχουν κατηγορηθεί ότι έχουν πουλήσει σημαντικές ποσότητες οπλικών συστημάτων στην Ινδονησία, πρώτη χώρα στον κόσμο σε αριθμό μουσουλμάνων. Το 90% των 200 εκατ. Ινδονησίων είναι μωαμεθανοί.

Η εν ψυχρώ εκτέλεση 200 διαδηλωτών στην πρωτεύουσα Ντίλι το 1991, θεωρείται ο πιο πρόσφατος σταθμός στις απίστευτες βιαιότητες των κυβερνητικών της Ινδονησίας. Το 1994, ο Μπέλο είχε προτείνει να λυθεί με δημοψήφισμα το θέμα της προσάρτησης ή όχι του Τιμόρ στην Ινδονησία, πρόταση που απέρριψε η κυβέρνηση της τελευταίας.

Η σημερινή άφιξη για πενθήμερη επίσκεψη του γερμανού καγκελάριου **Χέλμουτ Κολ** στην Ινδονησία πυροδοτεί νέες εντάσεις στο Ανατολικό Τιμόρ. Η Γερμανία, με καθυστέρηση τριών ημερών, αντέδρασε πολύ χλιαρά στη βράβευση των δύο στρατευμένων αγωνιστών.

ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ

ΑΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΑΚΡΟΔΕΞΙΩΝ

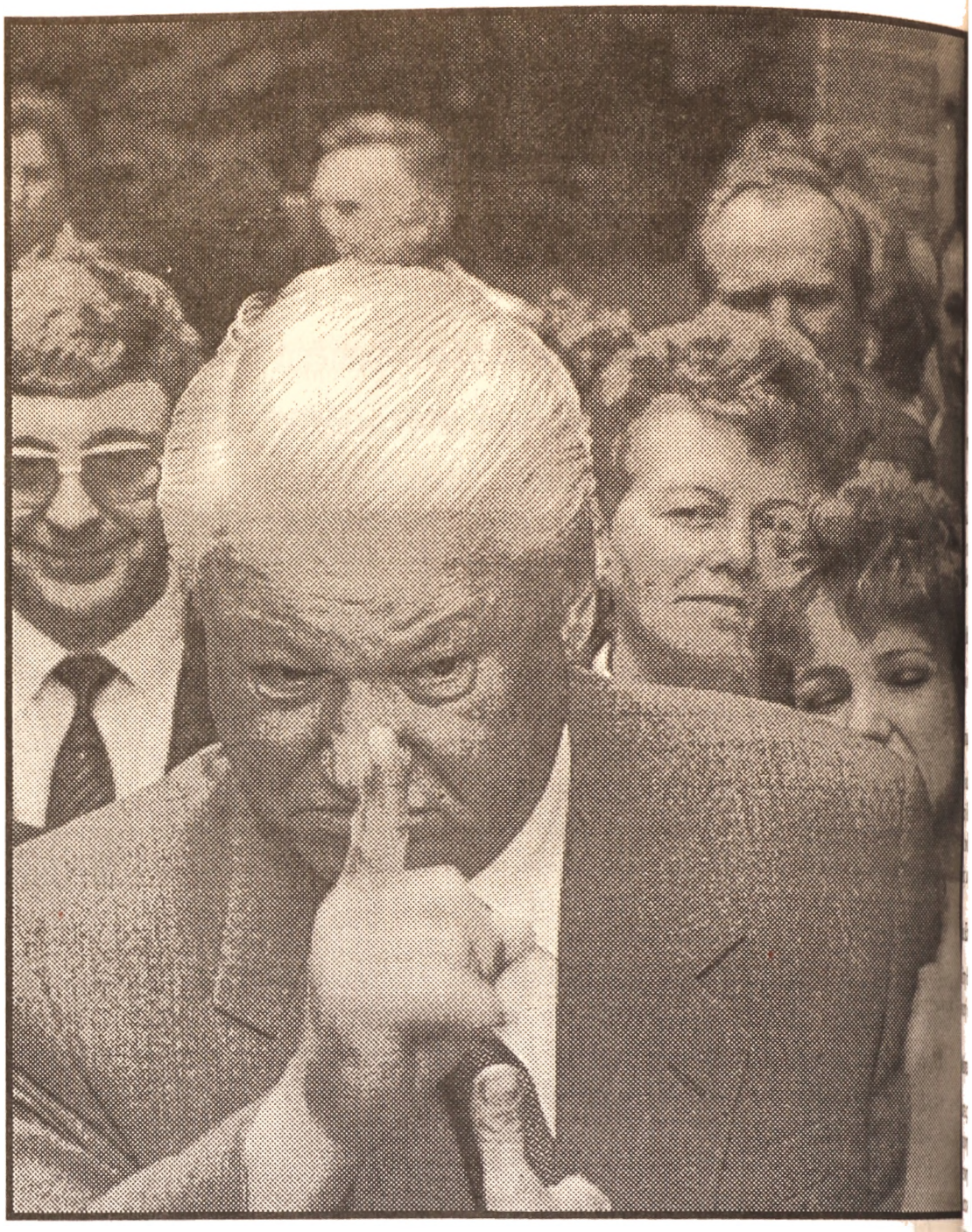
Το ακροδεξιό και εθνικιστικό κόμμα των Ελευθέρων είναι ο μεγάλος νικητής των ευρωεκλογών που έγιναν στην Αυστρία στις 13 του μήνα. Το κόμμα του **Γιεργκ Χάιντερ** κέρδισε ποσοστό 27,6% ενισχύθηκε κατά έξη ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με τις εθνικές εκλογές, και αύξησε κατά μία τις έδρες του στο Ευρωκοινοβούλιο. Έτσι η διαφορά του από τα δύο μεγάλα κόμματα του κυβερνητικού συνασπισμού, το Σοσιαλδημοκρατικό του καγκελάριου **Φρανς Βρανίτσκι**, που πήρε 29,2% και το συντηρητικό Λαϊκό με 29,6% έχει ελαχιστοποιηθεί. Το ποσοστό συμμετοχής σε αυτές τις εκλογές έφτασε το 68%, είναι κατά 15% μικρότερο σε σχέση με τις εθνικές εκλογές. Η δυσαρέσκεια όμως του αυστριακού λαού για τα σκληρά μέτρα λιτότητας που έχει επιβάλει η κυβέρνηση για να πετύχει την ευρωπαϊκή σύγκλιση είναι πολύ μεγαλύτερη. Τα παραπάνω εξηγούν ώς ένα βαθμό τη μεγάλη άνοδο των ακροδεξιών, το εξαιρετικά ανησυχητικό όμως είναι ότι το κόμμα των Ελευθέρων αναδεικνύεται σε εκφραστή της απογοητευμένης εργατικής τάξης καθώς το 50% των ψηφοφόρων του ήταν εργάτες, όπως έδειξαν οι δημοσκοπήσεις. Ανησυχητικό είναι και το γεγονός ότι το ακροδεξιό κόμμα ενισχύθηκε σημαντικά και στις δημοτικές εκλογές που έγιναν στη Βιέννη, αφαιρώντας από το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα την απόλυτη πλειοψηφία που χρόνια τώρα διατηρούσε στο δημοτικό συμβούλιο.

ΠΑΡΕΛΥΣΕ Η ΓΑΛΛΙΑ

Πέντε εκατ. γάλλοι εργαζόμενοι στον δημόσιο τομέα, στις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, στις μεταφορές, την υγεία και την εκπαίδευση κατέβηκαν σε 24ωρη απεργία στις 17 του μήνα αντιδρώντας στην αυστηρή δημοσιονομική πολιτική που προσπαθεί να επιβάλει η κυβέρνηση **Ζιπέ** εν όψει της νομισματικής Ένωσης. Δημοσκόπηση που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα *Le Parisien* δείχνει ότι η κυβέρνηση σχεδιάζει να μειώσει κατά έξη χιλιάδες τις θέσεις εργασίας στο δημόσιο, τη στιγμή που η ανεργία έχει φτάσει στο 12,6%. Οι εργαζόμενοι δεν προτίθενται να συμμορφωθούν με τις παραινέσεις του υπουργού Εργασίας, ακόμα και αν οι ηγέτες των συνδικάτων έχουν άλλη άποψη.

ΒΑΛΚΑΝΙΚΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Ο βουλγαρικός όμιλος Multigroup και οι ρωσικές εταιρείες Gazprom και «Ενωμένα ενεργειακά συστήματα» προχώρησαν στην ίδρυση εταιρείας τύπου Topenergy υπό την επονομασία «Βαλκανικά ενεργειακά συστήματα», για την παραγωγή και διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας. Ο πρόεδρος του ομίλου Multigroup **Ηλίας Παβλόφ**, που διαδέχτηκε τον πρόσφατα δολοφονηθέντα , πρώην πρωθυπουργό, **Αντρέι Λουκάνοφ**, δήλωσε ότι η ίδρυση της εταιρείας θέτει την αρχή ενός άτυπου βαλκανικού ενεργειακού κέντρου, το οποίο θα επεκτείνει τη δραστηριότητα του σε όλη τη βαλκανική χερσόνησο. Παράλληλα ο αντιπρόεδρος του ρωσικού κοινοβουλίου ύστερα από συνάντηση που είχε με τον πρωθυπουργό της Βουλγαρίας, **Ζαν Βίντενοφ**, δήλωσε ότι το Νοέμβριο επίκειται τριμερής συνάντηση Ρώσων, Ελλήνων και Βουλγάρων με θέμα τη μεταφορά ρωσικού φυσικού αερίου και πετρελαίου.

Αρρωστούλης ο **πρόεδρος** Γέλτσιν... **Και το** παρασκήνιο γύρω του ενεργοποιείται και δρα. Αποπομπή -από τηλεοράσεως- **του** στρατηγού **Λέμπεντ**, ενώ **ο** πρωθυπουργός **Τσερνομίρντιν** προβάλλεται σε πρώτο πλάνο. Αρρωστούλης ο **πρόεδρος** Γέλτσιν...

ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΚΟΠΩΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΕΡΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Έτσι ονομάζουν οι βρετανοί επιστήμονες το νέο σύνδρομο που εμφανίζουν οι άνθρωποι που ζουν στον κόσμο των φαξ, του Ιντερνέτ, και των πολυμέσων, και δέχονται καθημερινά χείμαρρο πληροφοριών. Οι άνθρωποι αυτοί από τη μία πλευρά αισθάνονται ότι δεν μπορούν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά χωρίς να έχουν υψηλό επίπεδο πληροφόρησης, και από την άλλη πλευρά γίνονται αναποτελεσματικοί εξαιτίας του μεγάλου αυτού όγκου πληροφοριών, που είναι συχνά άσχετες μεταξύ τους. Τα συμπτώματα του συνδρόμου είναι η μείωση της αναλυτικής ικανότητας, το αυξημένο άγχος, η έλλειψη αυτοπεποίθησης και η τάση μετάθεσης ευθυνών στους άλλους.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ
ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ Ε.Τ.Ε.

Ι. «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, 1841-1914»

Το έργο

Η Εθνική Τράπεζα, στο πλαίσιο του κοινωνικού της έργου και βάσει των αποφάσεων της Επιτροπής Ιστορίας, προκηρύσσει τη συγγραφή συλλογικού έργου με τίτλο «Ιστορία της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, 1841-1914». Στο συλλογικό αυτό έργο καλούνται να συμμετάσχουν όσοι ενδιαφερόμενοι μπορούν να συγγράψουν ένα ή περισσότερα τμήματά του, σύμφωνα με τους όρους που ακολουθούν.

Στη δημοσίευση αυτή οι όροι συμμετοχής διατυπώνονται συνοπτικά. Για περισσότερες λεπτομέρειες οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να αναζητήσουν το πλήρες κείμενο της προκήρυξης στο Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, Β. Σοφίας 112Α, Αθήνα 11527 (πληροφορίες κ. Ζ. Συνοδινός, τηλ. (01) 3343194, 7712656).

Έκταση και διάρθρωση του περιεχομένου του έργου

Το έργο θα περιέχει περίπου 1.000-1.500 σελίδες των 400 λέξεων. Αποτελείται από 9 κεφάλαια και 3 παραρτήματα, τα οποία χωρίζονται περαιτέρω σε 41 συνολικώς υποκεφάλαια. Στον αναλυτικό πίνακα περιεχομένων, που υπάρχει στο πλήρες κείμενο της προκήρυξης, αναγράφονται ο ελάχιστος και ο μέγιστος αριθμός σελίδων που θα καλύπτει το κάθε επιμέρους υποκεφάλαιο μαζί με τις λεπτομερείς προδιαγραφές του έργου. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προτείνουν και άλλα θέματα, που δεν περιλαμβάνονται στον αναλυτικό πίνακα περιεχομένων.

Πηγές, βιβλιογραφία, ποσοτικά στοιχεία

Το έργο θα στηριχθεί κυρίως στην υπάρχουσα βιβλιογραφία και σε πρωτογενή στοιχεία από το Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας.

Τρόποι συμμετοχής

(α) Το κάθε υποκεφάλαιο θα ανατεθεί σε ένα συγγραφέα. Οι ενδιαφερόμενοι να συγγράψουν περισσότερα του ενός υποκεφάλαια ενθαρρύνονται να το προτείνουν, ώστε η Επιτροπή Ιστορίας να έχει τη μεγαλύτερη δυνατή ευχέρεια επιλογής.

(β) Οι ενδιαφερόμενοι να συγγράψουν συλλογικώς ένα ολόκληρο κεφάλαιο, θα προτείνουν ονομαστικώς ένα συγγραφέα για κάθε επιμέρους υποκεφάλαιο και έναν από τους συγγραφείς ως κύριο υπεύθυνο για το σύνολο. Η ίδια ομάδα μπορεί να προτείνει να της ανατεθούν περισσότερα του ενός κεφάλαια.

Εποπτεία Επιτροπής Ιστορίας, επιστημονική διεύθυνση και επιμέλεια

Η μελέτη θα διεξαχθεί υπό την επιστημονική εποπτεία της Επιτροπής Ιστορίας. Η Επιτροπή Ιστορίας θα ορίσει, επίσης, τον/τους διευθυντές συγγραφής που θα αναλάβουν την επιστημονική διεύθυνση και την επιμέλεια του όλου έργου.

Προϋποθέσεις υποβολής προτάσεων

Προτάσεις μπορούν να υποβάλουν:

(α) Ερευνητές και συγγραφείς που έχουν ήδη δημοσιευμένο ιστοριογραφικό έργο.

(β) Ερευνητές άλλων ειδικοτήτων που έχουν δημοσιεύσεις στο επιστημονικό τους πεδίο και όχι σε ιστορικά θέματα, τα οποία όμως οι ίδιοι θεωρούν ότι μπορούν να χειριστούν αποτελεσματικά για λόγους που θα εκθέσουν στην πρότασή τους. Ενθαρρύνονται ιδιαιτέρως οι προτάσεις από οικονομολόγους.

(γ) Υποψήφιοι διδάκτορες, εφόσον η διατριβή τους βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο και το θέμα της είναι συναφές με ένα από τα ειδικά θέματα της προκήρυξης.

(δ) Συγγραφείς που έχουν ήδη δημοσιεύσει εργασίες στο ίδιο θέμα και επιθυμούν να τις συμπεριλάβουν στο έργο, με ή χωρίς εκτεταμένες μετατροπές.

Συγγραφικά δικαιώματα

Η τράπεζα θα εκδώσει το έργο σε 7.500 αντίτυπα σε τρεις ή περισσότερες εκτυπώσεις που θα πραγματοποιηθούν σε χρονική περίοδο δεκαπέντε ετών. Τα ολικά συγγραφικά δικαιώματα για τις εκδόσεις αυτές των 7.500 συνολικώς αντιτύπων ορίζονται σε 20.000 δραχμές ανά σελίδα των 400 λέξεων. Έναντι του ποσού αυτού, ο συγγραφέας μεταβιβάσει στην Τράπεζα τα δικαιώματά του επί μία δεκαπενταετία και για τα 7.500 αντίτυπα.

Προθεσμία παράδοσης

Η τελική μορφή του έργου παραδίδεται δεκαοκτώ μήνες μετά την ανάθεση.

Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να υποβάλουν προτάσεις έως τις 15 Ιανουαρίου 1997.

ΙΙ. ΕΠΑΝΑΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ: «ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ (ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ), 1830-1939»

Διάρθρωση του έργου

Η έρευνα πρέπει να αποδώσει τα εξής αποτελέσματα:

– Βάση δεδομένων.

– Σειρές που θα καλύπτουν ολόκληρη την υπό εξέταση περίοδο.

– Σειρές με μέγιστες και ελάχιστες πιθανές αξίες που θα καλύπτουν τις αποκλίσεις λόγω αβέβαιων/τεκμαρτών στοιχείων.

– Πίνακες επεξεργασίας των σειρών (ποσοστά, δείκτες κ.λπ.).

– Πίνακες σύγκρισης με στοιχεία για άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

– Γραφήματα για την ευσύνοπτη απεικόνιση των ανωτέρω στοιχείων.

– Πίνακες και γραφήματα αναγωγής των στοιχείων, ανάλογα με την έρευνα, σε διεθνή νομίσματα, στον πληθυσμό, σε σταθερές τιμές και στο Α.Ε.Π.

Η επιμέρους αυτή έρευνα αποτελεί τμήμα της γενικότερης ενότητας «Πηγές οικονομικής ιστορίας της νεότερης Ελλάδας. Ποσοτικά στοιχεία και στατιστικές σειρές, 1830-1939», η οποία είχε προκηρυχθεί παλαιότερα. Το συγκεκριμένο τμήμα, «Δημόσιο χρέος», είχε κηρυχθεί άγονο και επαναπροκηρύσσεται.

Οι λεπτομερείς όροι συμμετοχής περιέχονται στο πλήρες κείμενο της προκήρυξης, το οποίο μπορούν να παραλάβουν οι ενδιαφερόμενοι από το Ιστορικό Αρχείο της Ε.Τ.Ε. (βλ. παραπάνω).

Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να υποβάλουν προτάσεις έως τις 15 Ιανουαρίου 1997.

ΚΥΠΡΟΣ '96:

Προς ένα νέο 1963;

του Γιώργου Λυραντζόπουλου

Η Κύπρος του **Σεφέρη** μπορεί να έχει τόση σχέση με την Κύπρο του σήμερα, όση τυχόν σχέση έχει το Αιγαίο του **Ελύτη** με το Αιγαίο τού, κατά τα λοιπά συμπαθούς, **Βάσου Πτωχόπουλου**. Το δυστύχημα είναι πως στην Ελλάδα ελάχιστοι αντιλαμβάνονται αυτή την (πιθανή έστω) συσχέτιση.

Έτυχε να ζήσω στην Κύπρο πολύ πρόσφατα, για ένα χρόνο και κάτι μήνες. Ένα ακόμη μέλος της μικρής ελλαδίτικης διασποράς που αποτελείται κυρίως από πανεπιστημιακούς (καθηγητές και φοιτητές) και στρατιωτικούς (αξιωματικούς και στρατιώτες). Πήγα στην Κύπρο με κέφι και περιέργεια και μια «θετική προκατάληψη» για το νησί και τον κόσμο του. Έφυγα μ' ένα αίσθημα βαθιάς απαισιοδοξίας για το μέλλον.

Ένας κύριος λόγος γι' αυτή την απαισιοδοξία είναι η διαπίστωση της άγνοιας που επικρατεί εδώ στην Ελλάδα (το «Εθνικό Κέντρο») σχετικά με την Κύπρο. Καρπός αυτής της βαθύτατης άγνοιας (την οποία αναπαράγουν, αν όχι και καλλιεργούν καθημερινά τα οικεία μας ΜΜΕ), είναι δυο στάσεις, που η μία τους καθρεφτίζει την άλλη:

α) Η άγνοια (ίσως και ηθελημένη αγνόηση) βασικών, πραγματολογικών θα λέγαμε, δεδομένων σχετικά με την Κύπρο και το κυπριακό πρόβλημα.

β) Η υπεραισιόδοξη και κολακευτική ανάγνωση της σημερινής κυπριακής κοινωνίας, αυτό δηλαδή που οι καλοί μας δημοσιογράφοι κωδικοποίησαν ως «κυπριακό θαύμα».

«Μπουκωμένοι», λοιπόν, στις διαφημίσεις του κυπριακού θαύματος, αντιμετωπίζοντας την Κύπρο αφαιρετικά και μόνο (ως «χώρο του ευρύτερου ελληνισμού»), οι Έλληνες πολίτες δεν είχαν μέχρι σήμερα τη δυνατότητα σύλληψης της κυπριακής κοινωνίας και πολιτείας ως αυτό που πραγματικά είναι: Ένας τόπος με πολλά, πάρα πολλά, προβλήματα κι «ελλείμματα».

Νομίζω δηλαδή πως, όταν μιλούμε για την Κύπρο, πολύ λίγοι ξέρουν (ή είναι σε θέση να θυμηθούν) πράγματα όπως: Τον απίθανα ρουσφετολογικό τρόπο λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, το ιστορικό δημοκρατικό έλλειμμα που ανάγεται στα χρόνια της καταστροφικής παντοδυναμίας του Μακαρίου, την απροσδόκητη ισχύ της Εκκλησίας σε θεσμικό και ιδεολογικό επίπεδο, το πολύ σοβαρό έλλειμμα εκπαίδευσης (ένας πολύ μεγάλος αριθμός νέων εγκαταλείπει το Γυμνάσιο), τον κρατικοδίαιτο και δυναστικό τομέα της οικονομίας, τους εθιμικούς γρήγορους και αποτυχημένους γάμους, την ανθηρότατη πορνεία (που παίρνει πλέον χαρακτήρα... καθιερωμένης σαββατιάτικης εξόδου), την ακούραστη σε δολοφονίες και βομβιστικές ενέργειες κυπριακή μαφία, την προβληματική πολιτισμική παραγωγή του νησιού, τα «σωματεία εθνικοφρόνων» σε κάθε κυπριακό χωριό... – ο κατάλογος σίγουρα θα μπορούσε να ήταν πολύ μακρύτερος.

Θα ρωτήσει, βέβαια, κάποιος: «*Μήπως τα ίδια δεν συμβαί-*

Η ΝΥΦΗ ΚΙ Ο ΓΑΜΠΡΟΣ

Μια φήμη που κυκλοφόρησε τις τελευταίες μέρες στην Κύπρο έθεσε σε δοκιμασία τις αντοχές της κυπριακής κοινωνίας. Η κόρη του προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, Κλαίρη Κληρίδη, έλεγε η φήμη, «τα έφτιαξε» με τον Νιαζί Κιζιργουλέκ, τουρκοκύπριο λέκτορα του Πανεπιστημίου της Κύπρου. Ο κ. Κιζιργουλέκ, που πληροφορήθηκε κι αυτός την «είδηση» από τις εφημερίδες, αφού τη διέψευσε, δήλωσε: «Εγώ δεν έχω κανένα πρόβλημα να ερωτευθώ οποιαδήποτε Ελληνίδα και να παντρευτώ, ούτε αυτό το θεωρώ είδηση. Όμως φαίνεται πως σε έναν κόσμο του εθνικισμού, ακόμη ο κόσμος μιλά για εθνικό γαμπρό και εθνική νύφη».

Δεν πρόκειται, ωστόσο, για «αθώο κουτσομπολιό». Όπως επισημαίνει ο Άγγελος Ελεφάντης (*Εποχή*, 20.10.1996), το «σκάνδαλο» *«είχε στόχους πολύ συγκεκριμένους, πολιτικούς. Αφ' ενός εγγράφεται μέσα στον λυσσαλέο πόλεμο που κάποιοι εθνικιστικοί κύκλοι στην Κύπρο έχουν εξαπολύσει εναντίον του Πανεπιστημίου της Λευκωσίας και ειδικά εναντίον του τμήματος Τουρκικών Σπουδών, που λειτουργεί στο πλαίσιό του. Το τμήμα αυτό, στο οποίο φοιτούν πολλοί Τουρκοκύπριοι, Ελληνοκύπριοι και Έλληνες φοιτητές θεωρείται κέντρο φιλοτουρκικής προπαγάνδας, ανθελληνισμού, μεροληπτικής υπέρ της Τουρκίας ιστορικής επιστήμης κ.λπ. Ο Νιαζί Κιζιργουλέκ είναι λέκτορας στο τμήμα αυτό. Επιπλέον, είναι απ' εκείνους τους Τουρκοκύπριους που υποστηρίζουν την ανάγκη προσέγγισης και ειρηνικής συμβίωσης στο νησί Τούρκων και Ελλήνων και την ανεξαρτησία του ενιαίου κυπριακού κράτους. Παρόμοιες είναι οι πολιτικές αντιλήψεις της κ. Κλαίρης Κληρίδη και κατ' επανάληψη επήρε πρωτοβουλίες για την προσέγγιση των δύο κοινοτήτων, κάτι που δεν αρέσει στους εκατέρωθεν εθνικιστές. Οι σκαμπρόζικες, λοιόν, "πληροφορίες" και η σκανδαλοθηρία στην υπηρεσία της υψηλής εθνικής πολιτικής: αυτό θα πει "ενιαίο αμυντικό δόγμα". Ε, όχι και να μας παίρνουν τις γυναίκες οι Τουρκαλάδες...»*

νουν λίγο πολύ παντού (π.χ. και στην Ελλάδα;)». Ασφαλώς και συμβαίνουν, η διαφορά όμως συνίσταται στο ότι κανείς δεν προσπαθεί να μας πείσει με το ζόρι πως η Ελλάδα είναι λίγο πολύ ένας παράδεισος...

Έχοντας, λοιπόν, βαθιά παρεξηγήσει (προφανώς από μια κακώς εννοούμενη πατριωτική φιλοτιμία...) το είναι και το παρόν της Κύπρου, δεν αποτελεί έκπληξη και η βαθιά παρεξήγηση του Κυπριακού προβλήματος από το ελληνικό κοινό. Αν πάρουμε για παράδειγμα τον τρόπο με τον οποίο ο ελληνικός Τύπος κάλυψε τα γεγονότα του Αυγούστου, θα παρατηρήσουμε πως «είδε» τα γεγονότα βασισμένος σε μια ασπρόμαυρη λογική και ιδεοληπτικές κατ' ουσίαν παραδοχές όπως:

α) Η δαιμονοποίηση του ξένου παράγοντα (Ηνωμένα Έθνη, ΗΠΑ, Βρετανία) ως της πλευράς που πάντοτε επιδιώκει κάτι εχθρικό προς τα ελληνικά συμφέροντα στην Κύπρο.

β) Η αντιμετώπιση του συνόλου των Τουρκοκυπρίων ως πειθήνιων οργάνων του **Ντενκτάς**, η ηθελημένη δηλαδή αγνόηση της υπαρκτής τουρκοκυπριακής αντιπολίτευσης.

γ) Η χρήση του αποενοχοποιητικού μύθου της «προδοσίας του '74», μύθου που καλύπτει πλήρως την πρωταρχική ευθύνη της ίδιας της κυπριακής εθνικιστικής δεξιάς για το πραξικόπημα-εισβολή.

δ) Η απουσία οποιασδήποτε ιστορικής αυτογνωσίας και αυτοκριτικής της ελληνικής πλευράς για την περίοδο 1955-74.

Έχοντας, λοιπόν, τέτοια αξιώματα κατά νου μέσα στη βροχή των εικόνων και το φθηνό σχολιασμό (για αφόρητο «λαϊκισμό» μίλησε ο ίδιος ο πρόεδρος **Κληρίδης** στις 14.8), έγινε δυνατό να χαθεί η ουσία των γεγονότων του Αυγούστου. Το ότι δηλαδή για πρώτη φορά από το '74 και με ευθύνη μάλιστα αυτής της πλευράς, το Κυπριακό «αποδιεθνοποιείται», από ζήτημα δηλαδή εισβολής και κατοχής μετατρέπεται σε πρόβλημα δικοινοτικών σχέσεων, πρόβλημα δηλαδή «συστέγασης» δύο ακραίων εθνικισμών, του ελληνοκυπριακού και του τουρκοκυπριακού, οι οποίοι είναι αδύνατον να «συνοικήσουν». Δεν εννοώ κυρίως εδώ και ενδιαφέρει άλλωστε τόσο) το τι εντυπώσεις δόθηκαν «προς τα έξω», όσο το τι εντυπώσεις δημιουργήσαμε εμείς οι ίδιοι προς τους εαυτούς μας, το τι εικόνα δόθηκε «προς τα μέσα».

Η δαιμονοποίηση του ξένου παράγοντα (και της εγγυήτριας δύναμης του ΟΗΕ) είναι μια από τις βασικές ιδεοληψίες της ελληνοκυπριακής πλευράς.

Προχωρώντας βαθύτερα στο νέφος της παρεξήγησης, έγινε κατορθωτό να περάσει σ' ένα τμήμα της κοινής γνώμης (κυρίως στην Κύπρο, αλλά και την Ελλάδα) η άποψη ότι η λύση του προβλήματος δεν μπορεί παρά να είναι στρατιωτική (και μάλιστα αμέσως!). Φαίνεται πως το πολυθρύλητο δόγμα του ΕΑΧ, ανεξάρτητα από το βαθμό υλοποίησής του επί του εδάφους έχει υλοποιηθεί στο... μυαλό πολύ κόσμου.

Κάπου εκεί ίσως εντάσσονται και τα συνθήματα για «αλλαγή πολιτικής» και «αντικατοχικό αγώνα» (διάβαζε απίθανες ιδέες για «αντάρτικο» στα κατεχόμενα), με τα οποία υποδέχτηκαν τον **Κ. Σημίτη** οι Ελληνοκύπριοι εθνικιστές τον Αύγουστο και οι (εκ Ν. Υόρκης και αλλαχού...) εκκλήσεις για μια κυπριακή ιντιφάντα (!) – προφανώς για να εκτροχιαστεί εκ του ασφαλούς η ευρωπαϊκή πορεία της Κύπρου και να καταστραφούν και οι τελευταίες ελπίδες ειρηνικής συνύπαρξης των δύο κοινοτήτων.

Εν πάση περιπτώσει, αυτά όλα είναι καλά (ή ίσως κακά), το ερώτημα όμως είναι τι γίνεται από 'δώ και πέρα.

Νομίζω πως οι οιωνοί είναι κακοί: Η ευκολία με την οποία ένας Ελληνοκύπριος ή Τουρκοκύπριος εθνικιστής ή προβοκάτορας μπορεί να προκαλέσει μια μείζονα και ανεξέλεγκτη κρίση, θα 'πρεπε να 'χε κάνει πολλούς ανθρώπους στα υπουργεία Εξωτερικών και Άμυνας της Αθήνας και της Λευκωσίας (θα τολμούσα να πω ***και*** της Άγκυρας) να περνούν άυπνες νύχτες. Δεν είμαι σίγουρος πως αυτό συμβαίνει...

Όσοι έχουν κάποια επαφή με την Κύπρο (έστω και διά της απλής ανάγνωσης του κυπριακού Τύπου), έχουν αντιληφθεί πως αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε άνοδο η σχολή των «απορριπτιστών», η σχολή δηλαδή σκέψης που αντιτίθεται σε κάθε ιδέα συμφωνίας των δύο κοινοτήτων πάνω στις βασικές πτυχές του Κυπριακού (μερικές από τις οποίες, βέβαια, προϋπάρχουν της εισβολής του '74).

Η άποψη αυτή που διαμεσολαβείται συνειδητά ή ασυνείδητα (ομολογημένα ή ανομολόγητα) από πολλούς πολιτικούς και δημοσιογράφους στην Κύπρο και εδώ, είναι ό,τι το πιο άγονο και επικίνδυνο θα μπορούσε να προτείνει κανείς για το Κυπριακό: Είναι άγονη, γιατί άμεσα παγιώνει το απαράδεκτο «στάτους κβο» που επιβλήθηκε το '74. Και είναι επικίνδυνη, γιατί η κατάληξή της είναι, αργά ή γρήγορα, η τοπική (τουλάχιστον) σύρραξη. (Αν όχι για κανέναν άλλο λόγο, γιατί ο αντίπαλος θα έχει πιστέψει ότι απειλείται...)

Αναζητούνται, λοιπόν, επειγόντως οι πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις και στις δυο κοινότητες της Κύπρου που θα μπορέσουν να ξανακάνουν επίκαιρη μια πολιτική συμφιλίωσης και ειρήνης. Είναι σίγουρο πως υπάρχουν, το ζήτημα όμως είναι αν κινούνται αρκετά γρήγορα...

Και για να τελειώσουμε με κάτι που «φέρνει» λίγο προς τον Σεφέρη με τον οποίο αρχίσαμε: Αναρωτιέμαι πόσοι από τους πολιτικούς και διανοούμενους που τακτικά επισκέπτονται το νησί έχουν διαβάσει τα *Πικρά λεμόνια της Κύπρου*, το αυτοβιογραφικό δηλαδή βιβλίο του (αποδεδειγμένα, άλλωστε, φιλέλληνα) **Λώρενς Νταρέλ** για την Κύπρο του 1955-59. Θα καταλάβαιναν σίγουρα καλύτερα την ουσία του Κυπριακού – ίσως όμως αυτό να μη χρειάζεται και τόσο, όταν έχεις ήδη έτοιμη μια «δήλωση συμπαράταξης» για την ώρα που θα πατήσεις το πόδι σου στο αεροδρόμιο της Λάρνακας.

Ο Λευτεράκης, η δημοσιογραφία και η παρακμή

του Σακελλάρη Σκουμπουρδή

Εδώ και μια δεκαετία περίπου, κάποιοι ομιλούν επιμόνως για μια καλπάζουσα κρίση του πολιτικού συστήματος. Και μάλιστα δεν διανοούντ να αφήσουν έξω από την κριτική τους και τον ενδιάμεσο μεταξύ του πολιτικού συστήματος και της κοινωνίας: τη δημοσιογραφία.

Είναι αυτονόητο ότι ο καίριος διαμεσολαβητικός ρόλος της δημοσιογραφίας την καθιστά ευθέως υπεύθυνη για την κρίση και την συνεπαγόμενη παρακμή, μια που αυτά τα φαινόμενα οφείλονται στην αδυναμία της κοινωνίας να πληροφορηθεί ουσιαστικά για τις αντινομίες του πολιτικού συστήματος και να του ασκήσει αποτελεσματική κριτική. Το χειρότερο είναι ότι η δημοσιογραφία, λειτουργώντας ως άψογα αμυνόμενος συντεχνιακός χώρος, έχει τους τρόπους να απεκδύεται εντέχνως αυτών των ευθυνών της και να τα ρίχνει όλα στο πολιτικό σύστημα.

Και όποιος δημοσιογράφος τολμά να ξεπερνά αυτό τον «κανόνα» θέτει αυτομάτως εαυτόν εκτός συντεχνίας. Με αποτέλεσμα, παρά την όποια αναγνώριση της ποιότητας της δουλειάς του, να μη γίνεται δεκτός για να εργαστεί σε κάποιο μεγάλο ΜΜΕ, από εκείνα που μπορούν να τον συντηρήσουν βιοποριστικά ως δημοσιογράφο. Μπορείς σε αυτό το χώρο να ασκήσεις την σκληρότερη, ακόμα καλύτερα αν είναι και κίτρινη, κριτική κατά οιουδήποτε πολιτικού ή άλλου δημοσίου προσώπου, χωρίς την παραμικρή αρνητική συνέπεια στην επαγγελματική σου καρριέρα. Φτάνει να μην αγγίξεις ποτέ τα μυστικά της αγίας συντεχνίας. Τότε είσαι τελειωμένος...

Ολοένα και συχνότερα τα τελευταία χρόνια, οι άθλιες υπερβολές του νεοπλουτισμού της ιδιωτικής σκουπιδοτηλεόρασης (trash TV) προκαλούν επίσης ολοένα και σκληρότερη κριτική. Μια κριτική, που αρχικά η δημοσιογραφική συντεχνία απέρριπτε και απομόνωνε, αλλά τώρα τελευταία, υπό το κράτος της οργής πολλών, συρθείσα αναγκάζεται να παραδεχθεί. Δεν μπορεί να κάνει και αλλιώς, όταν παλιότερα αυτές οι αθλιότητες συνέβαιναν μια φορά το μήνα, ενώ τώρα πλέον το φαινόμενο των «ζωντανών συνδέσεων» για «έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση» και για να μην ανασχεθεί η «δυναμική της είδησης», είναι ανεξέλεγκτο και πολλαπλασιάζεται εκθετικά. Τώρα δεν υπάρχει μέρα χωρίς την αναγκαιότητα της «ζωντανής σύνδεσης με...», επειδή π.χ. «Ο ΣΚΑΪ είναι ο καθρέπτης της ψυχής σας!», πράγμα που από καιρό έπρεπε να είχαμε καταλάβει...

Έτσι η τηλεοπτική «ενημέρωση» καθίσταται άρτος και θεάματα για τους πολλούς, που υποφέρουν από τις συνθλιπτικές συνέπειες της λιτότητας και της ανέχειας και ακουσίως περιπίπτουν στην «έγχρωμη TV, ασπρόμαυρη ζωή»... Και η αποενοχοποιητική επίκληση «αυτά θέλει το κοινό, αυτά του προσφέρουμε», ή «η κόττα έκανε το αυγό, ή το αυγό την κόττα» είναι και ανόητη και εκ του πονηρού. Ανόητη, γιατί η ζωή έχει δείξει ότι η ποιότητα κάλλιστα μπορεί να γίνει εμπορική. Και εκ του πονηρού, γιατί κανακεύει τη συνενοχή της κοινής γνώμης των τηλεθεατών, σχετικά με την κοινή εμπειρία που ενώνει τα εκατομμύρια ξεκατινιασμένα μέλη της καθιστής στον καναπέ ανενεργής και αδρανούς «εθνικής γειτονιάς». Έτσι ώστε να απομακρύνεται η προοπτική μιας κοινωνίας ενεργών πολιτών, που κάλλιστα μπορεί να είναι πολύχρωμη και ζωντανή και όχι γκρίζα, ό υπαινίσσεται το life style ρεύμα...

Σήμερα λοιπόν η δημοσιογραφική συ χνία σε γενικές γραμμές ωρύεται κατά συναδέλφων-«τηλεμπάτσων» και πά πεκδύεται των ευθυνών της. Καμώ όμως πως δεν συλλογάται ότι το πρόβ δεν είναι μόνο τηλεοπτικό. Καμώνεται δεν παίρνει χαμπάρι ότι δεν «πέφτουν νο οι τηλεθεάσεις, αλλά και οι ραδιοα άσεις. Ότι καταποντίζονται και οι π σεις των ημερησίων φύλλων... Κάνει αγνοεί ότι έχει ακόμα μακρύ δρόμο να νύσει η αυτοκριτική της δημοσιογρα περί τις θηριώδεις ευθύνες της, τόσο γι έλλειμμα κοινωνίας πολιτών, όσο και την άνθηση της γκρίζας τηλεδημοσκ κρατίας και για το λίπασμα που έριξε ρίχνει προς την άνθηση της κυριαρχίας διαπλεκομένων συμφερόντων.

ΤΑ ΚΟΥΣΟΥΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Φταίει λοιπόν για την κατάντια και παρακμή κυρίως η τηλεοπτική δημο γραφία, απότοκη του ισχυρού νεοπαγ φαινομένου της τηλεδημοσκοποκρατ αλλά όχι μόνον αυτή. Φταίνε και οι «εφ ριδάδες» και πρέπει να το παραδεχτ γιατί ακριβώς φταίνε κάποια δομικά ε τώματα του διεθνώς αποδεκτού «συστ τος αξιών» της δημοσιογραφίας. Ας παρ σιάσουμε ορισμένα από αυτά.

α. Ο μύθος του δημοσιογράφου που πρέπει να λέει τη γνώμη του, αλλά να ρουσιάζει «αντικειμενικά» τα γεγον Ένας μύθος που παραγνωρίζει το α

:ο σήμερα γεγονός της υποκειμενικής άς του μικροκόσμου κάθε δημοσιογρά-, όπως άλλωστε και κάθε διανοουμένου θεάται την κοινωνία. Ένας μύθος, που άει το επιτακτικό δικαίωμα για κριτική ί πάντων. Και που, όταν δεν το ξεχνάει, ωνοεί ότι κριτική κάνουμε για όλους, όμως και για τη συντεχνία μας: αυτή η ική δεν συγχωρείται σε κανένα μας...

Η λογική του «πολιτικού» ρεπορτάζ, ί το οποίο οι διαπιστευμένοι στα κόμ- ι δημοσιογράφοι, διά της συναλλαγής off the record, αποκρύπτουν κάποια μα ανομήματα των πολιτικών. Φυσικά α μπορούν εφεξής να έχουν πρόσβαση πολύτιμες πληροφορίες που αυτοί τους υν για το ρεπορτάζ. Έτσι το πολιτικό ρτάζ υποβαθμίζεται σε σκοπίμως φιλ- ισμένο κομματικό ρεπορτάζ. Και απο- τεται συνεπώς από τη δημοσιότητα η τική παραγωγή που δημιουργείται ς των κομμάτων, σα να μην υπάρχει. ύ δεν υπάρχουν διαπιστευμένοι πολιτι- ρεπόρτερς στους χώρους της κοινωνίας υ παράγεται πολιτική κατά της κρίσης της παρακμής, τις οποίες άλλωστε δημι- γησε η διαπλοκή των κομμάτων με την οσιογραφία... Περιττόν να τονίσουμε το φαινόμενο αυτό έχει μεγαλύτερη ι σε παρακμάζουσες κοινωνίες, όπως η μας...

Η θεοποίηση της «πληροφορίας», εις ος της ανάλυσης και αξιολόγησης των γνωστών δεδομένων. Οι «μεγαλοδημο- ράφοι» και όχι μόνο αρκούνται στο να ηγούν «έγκυρες» πληροφορίες, που πίμως και ιδιοτελώς διοχετεύονται από πηγές», για να δημιουργήσουν τη δυνα- ή που θέλουν αυτές οι πηγές. Έτσι το οσιογραφικό μυαλό δεν ακονίζεται στο θο της διεισδυτικής ανάλυσης, που θα ρούσε να οδηγήσει σε αλάνθαστες προ- ψεις, αλλά υποβαθμίζεται σε ακούσιο κτορα που παίζει τα παιγνίδια της «πη- » του. Και εν τούτοις όταν ο δημοσιο- φος μάθει μια «πληροφορία», σαν τον δρομιάκια που χάνει τα λεφτά του με «σίγουρα», σπεύδει να χτίζει κείμενα % βασισμένα πάνω στην «πληροφο- », χωρίς να λαβαίνει υπ' όψιν τα διδάγ- α της αμείλικτης ζωής. Αφήστε που έτσι ει και δέσμιος των εξαρτήσεων από τις γές» του...

Το face control. Τονίζουμε εδώ και πο- αιρό το γεγονός ότι οι μεγαλοδημοσιο- φοι κάνουνε «πόρτα» στα μαγαζιά της ροφόρησης. Όπως ακριβώς οι πορτιέ- ες στα λαμπερά κέντρα διασκέδασης, παρατηρούν από το τζαμάκι αν είσαι «σωστή φάτσα και καλοντυμένη» για να σε αφήσουν να μπεις μέσα, έτσι και αυτοί τσεκάρουν την ιστορία και το «ιδεολογικό σου ντύσιμο», με βάση το κριτήριο της υποκειμενικής τους ανάγκης και της παιδείας τους... Για να σε περάσουν μέσα από το ΜΜΕ τους στον διάσημο κόσμο τους και φυσικά να σου δώσουν την ευκαιρία να διαμορφώσεις εσύ και όχι κάποιος άλλος την κοινή γνώμη, με τις απόψεις σου. Ο πρόσφατος σημαντικός μας επισκέπτης, ο **Πιερ Μπουρντιέ**, κάνοντας μια διεισδυτική ανάλυση σχετικά με τις ευθύνες της δημοσιογραφίας για την διαμόρφωση της κοινής γνώμης, ειδικότερα από τους διανοουμένους, είπε το προσφυές: *«ο δημοσιογράφος είναι ένας κέρβερος που φυλάει ποιος θα περάσει στη δημοσιότητα και ποιος όχι»*. Έτσι μέτριοι διανοούμενοι επηρεάζουν την κοινωνία (γιατί αρέσουν στους «οικοδεσπότες» φίλους τους). Και άλλοι ενοχλη-

Αν και αυτό το κείμενο θα χαθεί μέσα στη σιωπή των μεγάλων ΜΜΕ, ελπίζουμε πως όσοι το διαβάσουν θα συμφωνήσουν μαζί μας κατά τούτο: αν οι δημοσιογράφοι μας ήταν περισσότερο τολμηροί και διεισδυτικοί και λιγότερο εξαρτημένοι, τότε η κοινωνία μας θα ήταν κάπως καλύτερη.

τικοί δεν το μπορούν και χάνονται στη σιωπή, «λογοκρινόμενοι» από τον Δούρειο Ίππο των μεγάλων ΜΜΕ, ο οποίος αποκρύπτει το αντιεξουσιαστικό έργο των διανοουμένων που θα κάλυπταν τα κενά της δημοσιογραφίας...

ε. Στο 5ο Δημοσιογραφικό Συνέδριο της Σαμοθράκης τον Ιούνιο, όπου πολλά και ενδιαφέροντα εθίγησαν, ο **Γιάννης Τζαννετάκος** στην εισήγησή του έθεσε το πάντοτε καίριο ζήτημα της αυτολογοκρισίας των δημοσιογράφων, στην οποία προβαίνουν για να μη χάνουν τις δουλειές τους. Το θέμα δεν συζητήθηκε εξ αιτίας της απροθυμίας των συνέδρων. Της ιδίας υφής ζήτημα προέκυψε και με τη λαμπρή συμπεριφορά του καμεραμάν **Άγγελου Ιατρού**, που κατέβασε την κάμερα μπροστά στον μικρό «8χρονο χασικλή», εξηγώντας μετά ότι *«είναι προτιμότερο να κατεβάζεις το όπλο, παρά να μπεις στη λογική του σκοτώνω ό,τι βρεθεί μπροστά μου»*. Ευχόμαστε να μη χάσει τώρα τη δουλειά του.

στ. Η απόκρυψη των συντεχνιακών ανομημάτων. Ο συνάδελφος **Δημήτρης Καΐσης** έγραψε πρόσφατα στην *Ελευθεροτυπία* για την αδιαφανή πρόσληψη 17 δικηγόρων από την «Πολιτιστική Πρωτεύουσα Θεσσαλονίκη 97» με «οικουμενικά» κομματικά κριτήρια, αλλά τόλμησε ταυτοχρόνως να κακίσει και την ανάλογη περίεργη πρόσληψη δημοσιογράφων. Τότε αμέσως πολλά μέλη της δημοσιογραφικής συντεχνίας έσπευσαν να τον επιτιμήσουν για *«απεμπόληση της συντεχνιακής αλληλεγγύης»*. Κάπως έτσι δεν έγινε και όποτε ο **Γιώργος Βότσης** έκραζε τη συντεχνία για τον συνεταιρισμό της Πεντέλης, που υποβλέπει το εγκείμενο δάσος στο προς οικοδόμησιν οικόπεδο;... Με το ίδιο πνεύμα ας ψαχτεί και η πρόσφατη απεργία των Γάλλων δημοσιογράφων.

ζ. Η κατά το δοκούν ευαισθησία των εφημεριδάδων. Γενικός ήταν ο πρόσφατος χαμός για την υπόθεση του Λευτεράκη, της Ρέας Κώστα, της «νόθας» Αλίκης κ.λπ. Ειδικός δε χαμός, ανάλογα με τις πολιτικές επιλογές του εκδότη, για τις λίστες του **Πανταγιά**. Ειδικότατος όμως χαμός, μόνο από την *Ελευθεροτυπία*, για την υπόθεση **Ψυχάρη**... Και μάλιστα, κάποιοι αναρωτήθηκαν γιατί η «Μαύρη Τρύπα» κατάπιε αυτό το θέμα, όπως και τον Ιούνιο το θέμα Κόκκαλη. Παρομοίως, άλλοι μπορούν να αναρωτηθούν αν ο ιδιοκτήτης αυτής της εφημερίδας επέλεγε, όπως άλλοτε, να μη χτυπήσει τον Ψυχάρη, για τους λόγους που εκείνος μόνο ξέρει, τότε οι δημοσιογράφοι του, εκτός ολίγων γνωστών «κεράτων», θα έβγαζαν όλο αυτό το τολμηρό πυρ για την υπόθεση «Ψυχώ»; Επίσης θυμηθείτε την πρόσφατη περιπέτεια του γραφικού κ. **Ευάγγελου Γιαννόπουλου**, που τον έκραξαν όλοι για τις (βλακωδώς) αυτόφωρες διώξεις δημοσιογράφων (αλήθεια, προσέξατε ότι έκτοτε ο κ. υπουργός έχει περιέργως εξαφανισθεί από προσώπου δημοσιότητος;). Όλοι λοιπόν τον έκραξαν αφού είχε άδικο επί της αυτοφώρου διαδικασίας, αλλά παρέβλεψαν ότι είχε δίκιο επί της ουσίας. Ότι δηλαδή κάποιοι δημοσιογράφοι τον εξέθεταν «επί τη βάσει κάποιας πληροφορίας» λέγοντας πως κατά τη μυστική ψηφοφορία (και πώς τον είδαν;) δεν ψήφισε **Κακλαμάνη** για πρόεδρο της Βουλής, πράγμα που δεν ταίριαζε άλλωστε στην πολιτική του ανάλυση. Περί αυτού, μιλιά δεν έβγαλαν όλοι οι καταγγέλλοντες...

ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΙΣ

στην κοινωνική υποκρισία

Επιμέλεια: Ε. Κολλιοπούλου, Δ. Κ. Σωτηρόπουλος

Κάτω από τη μάσκα

Τα εγκαταλελειμμένα παιδιά,
η παιδική εργασία,
οι υποβαθμισμένες γειτονιές
στον Κολωνό, στον Κεραμεικό,
στον Άγιο Παντελεήμονα,
στο Αιγάλεω ή όπου αλλού
εμφανιστούν αύριο, με τους
ανήλικους ή ενήλικους παρίες,
ξαφνιάζουν δήθεν
την καθησυχασμένη και
ευνομούμενη κοινωνία μας.
Τα αίτια της κοινωνικής
δυστυχίας αναζητούνται
στο πρόσωπο του πιο αδύνατου
κοινωνικά, όπως στη γυναίκα,
κύρια υπεύθυνη για τη ζωή
των παιδιών της.
Ή ψάχνουμε για ηθικοπλαστικά
κριτήρια, όπως το
«μη αξιοπρεπές» επάγγελμά
της, το διαζύγιο, η διαλυμένη
οικογένεια. Λες και η μιζέρια
και η βία απουσιάζουν ακόμα και
από τα πιο καλοσυγυρισμένα
διαμερίσματα. Μόνο που, εκεί,
το χρήμα και τα μέσα
εξαργυρώνουν τη δυστυχία
με προσωπεία ευυπόληπτων
πολιτών. Η επιβολή
ποσοστώσεων στα κέντρα
πολιτικών αποφάσεων
δεν βελτιώνει από μόνη της
τη θέση της γυναίκας.
Η αποενοχοποίησή της θα γίνει
μέσα από τη συνειδητοποίηση
του ρόλου της σε μια
συντηρητική κοινωνία που
τη θεωρεί εύκολο θύμα
σε στιγμές κρίσης.
Οι οικονομικοί δείκτες
προειδοποιούν καθημερινά
για την αύξηση των κοινωνικών
ανισοτήτων και της φτώχειας.
Ήδη στην Ελλάδα το 20%
του πληθυσμού επιβιώνει με
ανεπαρκή εισοδήματα και στην
Ευρώπη το αντίστοιχο ποσοστό
φτάνει το 33%. Πόσον καιρό
ακόμα θα κλείνουμε τα μάτια
στα κοινωνικά αδιέξοδα
ψάχνοντας για
αποδιοπομπαίους τράγους;

••• *Στο συνέδριο για τη «Σωματεμπορία και τη Σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών-Ένα διεθνές οργανωμένο έγκλημα», που διοργανώθηκε στην αρχή της εβδομάδας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, δημοσιοποιήθηκαν σημαντικά στοιχεία που αποκαλύπτουν την πολιτική και κοινωνική συνενοχή στη σωματεμπορία γυναικών. Η καθηγήτρια* ***Μαρίζκε Χέμελντονκ*** *τόνισε πόσο υποκριτικά αντιμετωπίζεται η γυναίκα, τόσο από το νόμο όσο και από την κοινωνία. «Στη νομοθεσία για την πορνεία μόνο η πόρνη εμφανίζεται. Ο πελάτης, ο κυριότερος μάρτυρας, απουσιάζει. Ο νόμος προστατεύει την ανωνυμία του και πίσω από αυτήν την οικογένεια. Κανείς, λοιπόν, δεν πάει στα μπορντέλα; Ο Τουλούζ Λωτρέκ, μαθαίναμε, πήγαινε για να ζωγραφίσει και ο δικός σας Καβάφης για να γράψει ποιήματα. Η σύγχρονη νομοθεσία ακολουθεί την αστική και συμβατική αντίληψη της κοινωνίας του 19ου αιώνα. Τα δικαστήρια εφαρμόζουν οπισθοδρομικούς νόμους και η πόρνη δεν βρίσκει καμία προστασία. Τις περισσότερες φορές είναι θύμα εκβιασμού. Άλλες φορές αγνοεί τη γλώσσα στη χώρα που δουλεύει. Η ενιαία και διεθνής αντιμετώπιση του προβλήματος δεν συμφέρει τα κράτη. Η πόρνη γίνεται θύμα των πολιτικών και διπλωματικών σκοπιμοτήτων, πράγμα που δεσμεύει τις κρατικές αρχές στην καταπολέμηση της σωματεμπορίας γυναικών».*

••• Η **Αδέσμευτη Κίνηση Γυναικών** επισημαίνει την ανάγκη συνειδητοποίησης των προβλημάτων αλλά και επικοινωνίας των γυναικών: *«Στην Ελλάδα η γυναίκα ενοχοποιείται με την πρώτη ευκαιρία. Αυτά που λέγονται τελευταία περί βελτίωσης της θέσης της γυναίκας δεν ισχύουν στην πραγματικότητα. Οι Ελληνίδες, αν και μορφωμένες και εργαζόμενες στην πλειοψηφία τους, είναι τα πρώτα θύματα της λεγόμενης οικονομικής κρίσης. Βλέπουμε μια οπισθοχώρηση και αυτό οφείλεται στο ότι το ελληνικό φεμινιστικό κίνημα δεν μπόρεσε να αυτονομηθεί. Οι γυναίκες προσχώρησαν στην ανδροκρατούμενη κοινωνία εκμεταλλευόμενες τις υπάρχουσες πελατειακές σχέσεις. Ο παιδικός σταθμός στην Ελλάδα ιδιωτικοποιείται πριν καν υπάρξει. Στην Ευρώπη, ο παιδικός σταθμός ήταν κατάκτηση του φεμινιστικού κινήματος, ενός κινήματος πιο επαναστατικού από το ελληνικό. Εμείς δεν μπορέσαμε να κάνουμε την απαραίτητη επεξεργασία και προσαρμογή του φεμινισμού στις ιδιαιτερότητες της ελληνικής κοινωνίας. Η Ελλάδα πληρώνει την εργασία της και την μόρφωσή της καταθέτοντας το 70% του μισθού της στην ανατροφή των παιδιών. Κανείς δεν μίλησε για την ανέχεια της μητέρας των εγκαταλελειμμένων παιδιών που να την κατηγορήσουν. Και κανείς βέβαια δεν αναφέρθηκε στην ευθύνη της κοινωνίας για την πλαστασία της ζωής κάθε πολίτη της».*

••• Η **Καίτη Κωσταβάρα** από την **Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών**: *«Το θέμα της εγκατάλειψης των παιδιών με αφορμή το γεγονός του μικτ[ού] Λευτέρη, πήρε εξωφρενικές διαστάσεις εξαπ[ό]των ΜΜΕ αλλά και του κοινωνικού συνόλου π[ου] κατηγορεί τη μητέρα ότι δεν μεγάλωσε σωστά [τα] είναι σωστό;– τα παιδιά της ή ότι είναι πόρνη. [Η] γυναίκα συνεχίζει να είναι το θύμα γιατί η κοινωνία δεν έχει αναλάβει τις ευθύνες της. Το δημογραφικό πρόβλημα που δήθεν προτάσσεται ως πρόβλημα δεν μπορεί να λυθεί όταν διατηρούνται και αναπαράγονται τόσο ισχυρές πατριαρχικές αντιλήψεις στην ελληνική κοινωνία. Η γυναίκα θεωρείται η μόνη υπεύθυνη για την κοινωνικοποίηση του παιδιού. Αν δεν απορρίπτουμε τον αρχαιοελληνικό θεσμό του Παιδαγωγού –που αποδεικνύει πόσο σοβαρά αντιμετωπιζόταν η ανατροφή των παιδιών– και δεχόμαστε τη σημερινή λειτουργία του θεσμού της οικογένειας, πρέπει να αναζητούμε την ίση ευθύνη του πατέρα».*

ΟΝΕΙΡΑ
του Παύλου Μεθενίτη

ΑΠ' ΟΛΑ ΕΧΩ

Andrea Passienza: *Μαθηματικά πράσινο*

ΧΩ ΑΠ' ΟΛΑ! *Τι τραβάει η ψυχή σου; γε!*». Ορίστε! Βιαζόταν κιόλας ο μυστή-ος ο κύριος... Με πλεύρισε σ' ένα στενο-κακο, μαύρα μεσάνυχτα, μου ζήτησε τσι-ρο κοιτώντας με με νόημα, του έδω-κάπως μπερδεμένος, γιατί ούτε ασφαλίτη έμοιαζε ούτε μ' ερφή, και τότε, όταν διαπί-ωσε ότι δεν ήμουν εχθρικά κείμενος απέναντί του, υ σκάει το παραμύθι: «*Τι υστάρες; Απ' όλα έχω...*», ανοίγοντας την ακριβή του μπαρντίνα, κάτω απ' το ασθε-ώς ενός κοντινού φανοστάτη. α 'ταν γύρω στα σαράντα πέντε, με γκρί-υς κροτάφους, «ευπρόσωπος» σαν τον ίρινγκτον της Δυναστείας (ή της Λάμ-ς;) ή σαν βουλευτής ψηφοσυλλέκτης. ιλοντυμένος, γραβατωμένος, με μον-λάν μεγαλοδημοσιογραφικού τύπου στο επάκι· τίποτα πάνω του δεν πρόδιδε ότι ο ριος ήταν ντήλερ. Αλλά και τι δεν φώλια-μέσα στις ειδικές τσέπες αυτής της κα-αρντίνας...

Κοίτα, κοίτα, εδώ έχω ενέσιμες αμπούλες λεόρασης, πρώτο πράμα, καινούργια πα-λαβή...», είπε και μου έδειξε μια καρτέ-με πολύχρωμες αμπούλες. «*Θα μείνεις ρός· παράδεισος, σου λέω... Σίριαλ, τοκ-ου, διαφημίσεις, δελτία, αίμα, σπέρμα, έμμα, χαϊλίκι, γκλαμουριά, παιδιά να ψο-ίνε απ' την πείνα, κρεουργημένα, πτώμα-, μόδα, κλάμπινγκ... Δεν θα σηκώνεσαι τ' τον καναπέ ούτε για κατούρημα, μεγά-*!». Πριν προλάβω να του πω οτιδήποτε, χέρι του πήγε σε άλλη τσέπη.

«*...Σε κατάλαβα εγώ εσένα, είσαι ενεργη-τικός τύπος, θέλεις δράση· έχω για σένα ένα δυναμίτη, ακριβό αλλά καλό: πρέζα πο-λιτικής! Θα χά-σεις το μυαλό σου, δικέ μου! Βαράς ένα τεταρτάκι μό-νο κι αμέσως νιώθεις ότι είσαι κάποιος· ότι ελέγχεις τις κα-ταστάσεις· ότι έχεις δύναμη, φωνή, ισχυρούς φίλους, υψη-λές γνωριμίες, προσβάσεις στα κέντρα λήψης αποφάσεων... Με πάνεις;*».

Με πλεύρισε σ' ένα στενοσόκακο, μαύρα μεσάνυχτα, μου ζήτησε τσιγάρο...

Ο ντήλερ είχε ζεσταθεί· αληθινά συνειδη-τός πλασιέ, δεν ντηλάριζε μόνο για τα φρά-γκα αλλά το ζούσε και το γούσταρε αυτό που έκανε. Ομολογώ πως αυτό μου έκανε εντύπωση, γι' αυτό και τον άφησα να συνε-χίσει χωρίς να τον διακόψω.

«*...Τα πάντα έχω! Όρίστε: κάτι που θα σε στείλει πολύ μακριά φιλάρα... Κοίτα, έτοι-μα φιξάκια ελληνοχριστιανισμού, με τις σύ-ριγγες και τα βελόνια προσφορά του κατα-στήματος! Μιλάμε για φοβερό ταξίδι: πας μη Έλλην βάρβαρος, αιρετικοί να καίγο-νται, γιορτές του αρχαιοελληνικού κλέους στο Καλλιμάρμαρο, ο μαρμαρωμέ-νος βασιλιάς, εικόνες που κλαίνε, άριοι και υπάνθρωποι, όλα θα τα δεις, όλα! Και πού 'σαι; Αυ-τά τα φιξάκια πάνε πολύ με τούτα τα τριπάκια καριέρας· χτυπάς πρώτα το φιξάκι και κάνα δυο ώρες μετά καταπί-νεις το τριπάκι. Θα τρελαθείς! Κυριαρχία, δικέ μου, κυριαρχία!*

«Κοίτα, κοίτα, εδώ έχω ενέσιμες αμπούλες τηλεόρασης, πρώτο πράμα, καινούρια παραλαβή».

Οδηγάς το πιο ακριβό κουκλί της αγοράς με τα κινητά σου και τις χρυσές σου κάρτες, έχεις τους φτωχομπινέδες να σου βαράν προσοχές, σε γράφουν στις κοσμικές στή-λες, οι πολιτικοί, οι δημοσιογράφοι κι οι μπάτσοι στέκονται κλαρίνο μπροστά σου, η πιάτσα σε φοβάται και σε σέβεται... Τι άλλο μπορείς να λαχταρήσεις;».

Μ' αηδίαζε· η περιέργειά μου είχε εξανε-μιστεί αλλά η οργή μου είχε φουντώσει. Κρεμάλα του 'πρεπε, μέρα μεσημέρι στο Σύνταγμα. Κίνησα να φύγω, με τα νεύρα μου ακόμα υπό έλεγχον, αλλά το γραβατω-μένο ερπετό μ' έπιασε απ' το μανίκι.

«*Πού πας; Δεν σου 'δειξα τα σπιντάκια σπορ... Φαντάσου: γήπεδα να καίγονται, τα μυαλά στα κάγκελα, καρδιές να βροντοχτυ-πάνε... Μήπως δεν έχεις λεφτά; Θα τα βρούμε, ρε μεγάλε... Κανείς δεν φεύγει δυ-σαρεστημένος, θα τα βρούμε...*».

«*Άντε και γ...σου...*», του πέταξα τραβώ-ντας απότομα το χέρι μου απ' το δι-κό του.

Βιάστηκα να βγω απ' το σο-κάκι, να φτάσω στη λεωφόρο με τα φώτα και την κίνηση, να περάσω σ' άλλο όνειρο, κατοικημένο απ' ανθρώπους ερωτευμένους, που δεν έχουν ανάγκη από τις ντόπες που πλά-σαρε ο καλοντυμένος κύριος...

Διάλογος

ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ο Συνασπισμός, και η ανταπόκριση των στελεχών στα κελεύσματα της βάσης, το θέμα του σημειώματος που ακολουθεί:

Με αφορμή τη συνέντευξη του Νίκου Κωνσταντόπουλου στο 618 τεύχος του *Αντί* και τις τρεις καταπληκτικές ερωτήσεις του εκδότη στην ενότητα της συνέντευξης με τίτλο *«Το οργανωτικό πρόβλημα»*, από τη μια δικαιώθηκα που διαβάζω το περιοδικό 22 χρόνια κι από την άλλη κεραυνοβολήθηκα από την επικαιρότητα που είχε αποκτήσει ξαφνικά για μένα το θέμα.

Γιατί, τις ίδιες περίπου μέρες που δόθηκε η συνέντευξη, είχε συμβεί το εξής περιστατικό που με επανέφερε στην πραγματικότητα, απογοητευτική για έναν συνεπή ψηφοφόρο και οπαδό της Ανανεωτικής Αριστεράς από το 1977.

Ένας τέτοιος τύπος, λοιπόν, επισκέφτηκε ένα μεσημέρι στην Κουμουνδούρου στέλεχος του Συνασπισμού με το οποίο διατηρούσε προσωπική φιλία και ζήτησε να τεθεί στη διάθεση του κόμματος, τώρα που έχει κοινοβουλευτική παρουσία, ώστε να συμβάλει με τις δικές του δυνάμεις και στους τομείς που μπορεί να εκφράσει προτάσεις, ιδέες και λύσεις, που πιθανόν θα ήταν χρήσιμες για τη συνολική εικόνα του Συνασπισμού στη Βουλή και στην κοινωνία.

Ο αγνός αυτός ιδεολόγος άκουσε εμβρόντητος το συνομιλητή του να του λέει ότι ουδείς καρεκλοκένταυρος των τομέων δουλειάς του κόμματος έχει τη διάθεση να ακούσει την άποψη ενός ουρανοκατέβατου τύπου που δεν ανήκει σε τάση ή παρέα ή ομάδα και μάλιστα όταν αυτός θέλει να θέσει και οργανωτικά ή ιδεολογικά ή προγραμματικά προβλήματα.

Όπως καταλαβαίνετε, ο τύπος αυτός δεν είχε ιδέα περί γραφειοκρατίας και εσωκομματικών παρασκηνίων, όντας ο ίδιος ανυποψίαστος και αφελής νομίζοντας ότι τα κόμματα υπάρχουν ως δίαυλοι μεταβίβασης του παλμού της βάσης προς την εξουσία. Φεύγοντας από το γραφείο και βαδίζοντας προς το ασανσέρ μετά από δίωρη συνάντηση, το στέλεχος του ψιθύρισε στο αυτί δείχνοντας μερικούς που έφτιαχναν πηγαδάκι στους διαδρόμους: *«Βλέπεις, άρχισαν κιόλας τα σχόλια»*.

Απομονώνοντας αποσπάσματα από τις απαντήσεις του προέδρου, στη συνέντευξή του, συμπεραίνω ότι υπάρχει η γνώση του προβλήματος και η διάθεση να εξαλειφθεί. Φράσεις που το αποδεικνύουν:

- *Προς την κατεύθυνση αυτή είναι αναγκαία η συμβολή όλου του κόσμου, ο οποίος πονάει, ενδιαφέρεται και αγωνιά για την τύχη της σύγχρονης Δημοκρατικής Αριστεράς, των κοινωνικών κινημάτων και της οικολογίας.*
- *Η οργάνωση που προσπαθούμε να δώσουμε στην κοινοβουλευτική μας δουλειά, σε συνδυασμό και με την οργάνωση της πολιτικής λειτουργίας του κόμματος, στοχεύει στην εξασφάλιση επιτελικών ομάδων στήριξης από ειδικούς που σχετίζονται με κάθε χώρο αντίστοιχων κοινωνικών, ιδεολογικών και πολιτικών προβλημάτων.*
- *ΑΠΕΥΘΥΝΟΥΜΕ ΕΚΚΛΗΣΗ και πρόσκληση προς όλους εκείνους, οι οποίοι μπορούν πραγματικά να συμβάλουν, προκειμένου από πλευράς πολιτικής ουσίας και πολιτικής θεωρίας να συντελεστεί ανανέωση.*
- *Πέραν των βουλευτών, εκείνο το οποίο μας ενδιαφέρει είναι να οργανώσουμε τμήματα δουλειάς, επιτελεία ειδικών που θα καλύπτουν αντίστοιχους τομείς του δημόσιου βίου και της κυβερνητικής ευθύνης.*
- *Προσπαθούμε, λοιπόν, πραγματικά να διαμορφώσουμε σε κάθε αντίστοιχο τομέα ενδιαφέροντος και προβλημάτων επιτελικές ομάδες, τμήματα δουλειάς σε σχέση τόσο με εσωτερικές λειτουργίες του κόμματος, όσο και με την κοινοβουλευτική δουλειά.*
- *Βεβαίως, οι δυνατότητες του ΣΥΝ είναι ακόμα μεγαλύτερες και αυτό έχει να κάνει με καλύτερη οργάνωση δική μας και με ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΕΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΤΟΥΤΗ ΤΗΝ ΩΡΑ. Είναι σοβαρό πρόβλημα που πρέπει να μας απασχολήσει, πως αυτό το διαθέσιμο δυ-*

ναμικό ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΘΕΙ Ο
ΜΕ ΤΗ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑ ΤΗΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ
ΕΝΤΑΞΗΣ, ΑΛΛΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙ
ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕ
ΤΟΥΡΓΙΑΣ (οι υπογραμμίσεις δικές μου).

Τι αντικανονικό, λοιπόν, έκανε ο παραπ
νω τύπος παρά να δώσει το παρών στο πρ
σκλητήριο του προέδρου, πριν καν δημοσ
ευτεί η συνέντευξη; Και έρχονται απανω
τα ερωτήματα προς κάθε κατεύθυνσ
Υπάρχει χώρος στο Συνασπισμό για αν
νταχτους ιδεολόγους; Θέλει ο Συνασπισμ
να μιλήσει μια καινούργια γλώσσα; Μπορ
να προβάλλει ριζοσπαστικές θέσεις που κ
νείς άλλος δεν έχει τολμήσει; Μετράει
γνώμη του απλού κόσμου όσο μετράει τ
συνδικαλιστή, του κομματικού ή του γραφι
οκράτη; Πώς μπορεί ο πολίτης που στηρίζ
τη σύγχρονη Αριστερά χωρίς να είναι οργ
νωμένος να δώσει το στίγμα του στη φυσι
γνωμία του Συνασπισμού; Πώς αυτοί οι ά
θρωποι θα διεκδικήσουν την έκφραση τ
γνώμης τους; Πώς θα ανακαλύψει ο πρό
δρος αν υπάρχουν υποστηρικτές αυτών π
λέει στη συνέντευξη; Σε ποιους θα στηρ
χτεί; Θα προχωρήσει σε έκτακτο συνέδρ
με γενικό προσκλητήριο σ' αυτούς που επ
καλείται ότι *«μπορούν πραγματικά να συ
βάλουν στην ανανέωση του κόμματος»*.

Άραγε, αν αύριο ο Συνασπισμός ή ο πρό
δρός του ή και οι δύο μαζί κληθούν να κ
βερνήσουν τη χώρα, σε ποιο λαό θα στηρ
χτούν, όσο υψηλό κι αν είναι το ποσοσ
του κόμματος; Αρκεί αυτό για να υπάρχ
και ενιαία δράση, όταν ο λαός έχει αποκ
πεί από τα κέντρα των αποφάσεων; Υπάρ
χει το παράδειγμα του ΠΑΣΟΚ που έφτ
σε σε υπέρογκα ποσοστά για να ανακαλ
ψουμε ξαφνικά κάθε καρυδιάς καρύδι, μ
το πρόσχημα του κομματικού, να διαχειρ
ζεται το δημόσιο χρήμα, να διορίζει, π
ρουσφετολογεί, να «τα παίρνει» πάντα γι
το καλό του κόμματος. Αλίμονο αν φτάσου
με στο σημείο εμείς οι αριστεροί να μιλάμ
για σκευωρίες, ποινικοποίηση της πολιτι
κής ζωής κ.λπ., για να υπερασπιστούμε τη
κυβέρνησή μας. Όλα αυτά πρέπει να προ
βλέφτούν από τώρα που πολύς κόσμος βλέ

με αισιοδοξία (και κάποιοι με συμφέ-) την προοπτική του Συνασπισμού. Κο-τάδες θα υπάρχουν παντού και πάντα. 'πάρχει διάχυτη η αντίληψη, ότι περισ-ερο ευχαριστημένοι από την είσοδο του ασπισμού στη Βουλή και την αύξηση ποσοστού του είναι οι ουδέτεροι ψηφο-οι, οι συμπαθούντες γενικά το χώρο και τρόεδρο, οι ανυποψίαστοι περί τα εσω-ματικά. Τα οργανωμένα στελέχη (όσα άχιστον δεν έχουν κρατικοδίαιτες βλέ-) στέκονται με σκεπτικισμό μπροστά α προοπτική εξουσίας χωρίς να έχουν ί θέματα προστασίας του κόμματος φαινόμενα διαφθοράς.

Στέλιος Παπαδάκης
Μέλος Επιτροπής Αμπελοκήπων του ΣΥΝ

ΡΙΣΜΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΑΤΟΥΣ

εραφείμ ξαναορκίζει τους λευτές – ενώ φαίνεται να άστηκαν απ' όλους οι υποσχέσεις κωρισμό Εκκλησίας και Κράτους, πμαίνει ο αναγνώστης μας.

πητό *Αντί*,

ε την τιμητική εξαίρεση των βουλευτών ΚΚΕ και της κ. Δαμανάκη του ΣΥΝ, οι λοιποί 285 –οι 3 μουσουλμάνοι είναι ει-ή περίπτωση– έδωσαν ανερυθρίαστα πιον του χουντικού αρχιεπισκόπου Σε-ρείμ τον συνήθη όρκο.

δομένου ότι ένα ποσοστό των βουλευ-μας είναι άθεοι ή σκεπτικιστές, ο όρ-αυτός είναι γι' αυτούς χωρίς καμιά αξία είναι δείγμα αναξιοπιστίας, αναξιο-πειας, δειλίας αλλά και υποτίμησης του μονος κοινού.

σον αφορά τους υπόλοιπους που υποτί-ι ότι είναι πιστοί χριστιανοί –καίτοι η λογία (καπιταλιστική)–, ο τρόπος ζω-οι πράξεις και το ήθος πολλών από αυ-, δεν συμβαδίζουν με τη χριστιανική δι-καλία, ο όρκος τους δημιουργεί λογικά ένα μεγάλο ερωτηματικό: Σύμφωνα με το κατά Ματθαίον 5,34-38: *«Εγώ δε λέγω υμίν μη ομόσαι όλως... έστω δε ο λόγος υμών ναι ναι, ου ου, το δε περισσόν τούτον εκ του πονηρού εστίν»*. Είναι ρητή η απαγόρευση του ιδρυτή της χριστιανικής θρησκείας σχετικά με τον όρκο και η καταγγελία του ότι αυτός είναι «εκ του πονηρού». Χαρακτηρισμός που τους ταιριάζει γάντι, μια και εν τη ψηφοθηρική τους μανία ενεργούν χωρίς αρχές, μη σεβόμενοι το λειτούργημά τους.

Νομίζω ότι ήλθε ο καιρός να αρχίσουν οι προσπάθειες η Ελλάδα να απαλλαγεί από μια βυζαντινο-χομεϊνική τελετή που προσβάλλει τη χώρα μας, και να εναρμονιστεί και σ' αυτό με τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Ιδού πεδίον δόξης λαμπρόν για τους εκσυγχρονιστές, που πρέπει να συνδυασθεί με τον αναπόφευκτο χωρισμό Εκκλησίας και κράτους, που υπήρχε ακόμα και στο προεκλογικό πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ το 1974, αλλά μπήκε κι αυτός στο χρονοντούλαπο της Ιστορίας.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Κωνσταντίνος Π. Δάρμος
Άνοιξη-Αθήνα

ΠΕΡΙ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

Σε επιστολογράφο του προηγούμενου τεύχους απαντά ο αναγνώστης μας.

Αγαπητό *Αντί*,

Τακτικός αναγνώστης σας χρόνια τώρα, δεν ξέφυγε της προσοχής μου η επιστολή με τίτλο «Επισημάνσεις ΙΙ», περί Σλαβομακεδόνων, Ουράνιου Τόξου και άλλων του κ. Αλεξάνδρου Χ. Μήτσιου, που δημοσιεύσατε στις στήλες «Διάλογος» του έγκριτου περιοδικού σας (τχ. 618).

Αν δεν κάνω λάθος κι άλλη φορά μας απασχόλησε ο επιστολογράφος σας, με θέμα σχετικό περί την Μακεδονία και τους Μακεδόνες. Η τελευταία όμως επιστολή του αναδεικνύει τον άνδρα και τις πεποιθήσεις του που δεν είναι μακριά από το αειθαλές ρητόν «αποφασίζομεν και διατάζομεν» (και σπιλώνουμε βρίζοντας, θα προσέθετα) των πρόσφατων ρατσιστικών-εθνικιστικών υστεριών στη χώρα μας. Υπόδειγμα αντικειμενικότητας και λαυράκι ενδεικτικό η παρέμβασή του.

Ο ανιστόρητος –το ολιγότερον– κ. Αλ. Χ. Μήτσιου φαίνεται ότι δεν γνωρίζει καμιά διεθνή συνθήκη που μιλάει για μακεδονική εθνότητα-κοινότητα-μειονότητα. Τον πασιφανή ζήλο των αποκεφαλισμών του ας τον στρέψει, π.χ., στη συνθήκη του Βουκουρεστίου (1913) για να διαβάσει εκεί τις υποχρεώσεις των Αθηνών έναντι του ντόπιου πληθυσμού (του μόνου δικαιούχου τότε) της Μακεδονίας του Αιγαίου. Ίσως η παραπομπή αυτή να αρκούσε στον εν λόγω διαστρεβλωτήν.

Για το «Ουράνιο Τόξο» όσα λέγονται, από τον ίδιον, διεκδικούν δάφνες εντιμότητας. Και καλά θα κάνει να αποταθεί στην Ευρωβουλή των Βρυξελλών (όπου και η έδρα του ευρωπαϊκού Ουράνιου Τόξου της αντίστοιχης ενότητας)· εκεί θα γνωρίσουν, για χιλιοστήν φοράν, πως σκέφτονται σήμερα στην Ελλάδα οι βαθυστόχαστοι κήνσορες-υπερασπιστές τών, κατ' αυτούς, ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το κομφούζιο της επιστολής του κ. Α.Χ. Μήτσιου περιλαμβάνει πλείστα όσα σχετικά και άσχετα – θύελλα εν κρανίω. Και φαντάζομαι ότι οι μη «αδαείς πολίτες», που επικαλείται ο επιστολογράφος των «Επισημάνσεων ΙΙ», ήδη έχουνε βγάλει τα συμπεράσματά τους.

Σε όλους εμάς, τους ντόπιους Μακεδόνες της νεότερης Ελλάδας που ψηφίζουμε το δικό μας «Ουράνιο Τόξο» διεκδικώντας την ύπαρξή μας και τα δικαιώματά μας, δεν μένει τίποτε άλλο από το να κατατάξουμε τον κ. Αλέξανδρο Χ. Μήτσιου στη λίστα των... Σωτήρων μας – που δεν είναι (οι αφιλότιμοι) και λίγοι.

Με τιμή και ευχαριστίες,
Ντίνος Νιντέλκος
Νέα Χαλκηδόνα-Θεσσαλονίκης

ΟΙ ΚΛΑΣΙΚΟΙ της Νεφέλης
Αριστουργήματα της παγκόσμιας λογοτεχνίας
μόνο 500 δραχμές
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΟΙ ΤΟΜΟΙ 16-20

επισημαίνουμε

ΦΥΛΑΞΤΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΑΣ

Αν θέλετε να σας μοιάσουν, φυλάξτε τα. Οι καιροί είναι δύσκολοι και ύποπτοι. Περάστε τους το μαντήλι γύρω από τα μάτια, μόλις αντιληφθήτε γύρω σας οτιδήποτε «ακραίο» και περιθωριακό. Δώστε τους με κάθε τρόπο να καταλάβουν ότι με τα ναρκωτικά καταπιάνονται κακοί άνθρωποι. Θυμήστε τους το «δράμα του Λευτεράκη» για να νιώσουν τυχερά που τους δίνετε ακόμα τη στέγη και τη στοργή σας. Επειδή είστε προοδευτικοί και ξέρετε τη ζωή και από την καλή και από την ανάποδη, μιλήστε τους για τα μυστικά της νύχτας. Τριβελίστε το μυαλό τους με τα αλλοδαπά κλεφτρόνια και τους εγχώριους νονούς, με τις ξετσίπωτες χορεύτριες και τις ανήθικες στριπτηζούδες.

Και όταν θα γυρίσετε αργά τη νύχτα σπίτι, με τη γραβάτα χαλαρωμένη, το κινητό κλειστό, και τη μυρωδιά του ουίσκυ να δραπετεύει από το στόμα σας, φιλήστε τα στο μέτωπο και πείτε τους: «Είμαι ψόφιος. Πήξαμε στη δουλειά σήμερα».

Το Σαββατόβραδο, βάλτε τους μερικά χιλιάρικα στην κωλότσεπη, δώστε τους το κλειδί του αμαξιού και ευχηθείτε «καλή διασκέδαση» στο νυχτομάγαζο που θα περάσουν το βράδυ τους. Προηγουμένως θα έχουν πήξει στο μποτιλιάρισμα και θα έχουν περάσει με άριστα τις εξετάσεις ενός ακόμα face-control.

Αρχίστε ν'ανησυχείτε όταν τα δείτε να διαβάζουν εξωσχολικά βιβλία «Οι ιστορίες ενός πορνόγερου; Τι είναι αυτά που διαβάζεις, δεν ντρέπεσαι;...» Γίνετε συνδρομητές του Filmnet, αν αντιληφθείτε ότι γοητεύονται από την τέχνη «Κατά πού πας τώρα; Κάτσε να δούμε το Βασικό Ένστικτο...». Αν παρ'όλα αυτά επιμείνουν να σας μιλάνε για την καινούργια ταινία ενός σκωτσέζου σκηνοθέτη που θέλουν να πάνε να δούνε, τραβήξτε τους το αυτί και κλειδώστε τη πόρτα. «Ποιο, το Trainspotting; Δεν έχεις να πας πουθενά. Δεν θα κάνουμε αυτά που κοροϊδεύουμε...». Πριν από τον τσακωμό, θυμηθείτε να βγάζετε την πορνοταινία από το βίντεο, μην τυχόν και πατήσει το play και γκρεμιστεί η εικόνα σας που τόσα χρόνια υπομονετικά χτίζετε.

Τα παιδιά στις δεν κινδυνεύουν απ' το Trainspotting. Τα παιδιά σας κινδυνεύουν από εσάς.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΟΣΟΧΗ, ΚΥΡΙΕ ΒΕΝΙΖΕΛΕ!

Η ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ έχει καταντήσει θίασος ποικιλιών. Η έλλειψη προγράμματος αναγκάζει τη διεύθυνση να φιλοξενεί τα πιο αλλοπρόσαλλα πράγματα.

Ενδεικτικά, ο πρόεδρος της καλλιτεχνικής επιτροπής **Βλάσης Κανιάρης** καταγγέλλει στην εφημερίδα *Τα νέα της τέχνης* : «*Αντί να λειτουργεί η Πινακοθήκη βάσει των συλλογών και να παίζει έναν εκπαιδευτικό ρόλο, γίνονται εκθεσούλες ευκαιριακού χαρακτήρα... Ακόμη, η κ.* ***Πλάκα*** *μαζί με τον πρόεδρο του Δ.Σ. κ.* ***Μπότσο*** *πήγαν στους Christie's και αγόρασαν έργα που δεν άξιζαν, σε αντίθεση με όσα είχε προτείνει η Επιτροπή. Τότε διαφωνήσαμε και παραιτηθήκαμε, αλλά παρενέβη ο κ.* ***Μπένος*** *και μείναμε στη θέση για να μη δημιουργηθεί δημόσιο σκάνδαλο*».

Έτσι, από χθες, εκτίθεται μια ιδιωτική συλλογή (με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει) με γιγαντοαφίσες του σινεμά. Ας σημειωθεί ότι πριν από ενάμισι χρόνο, η συλλογή είχε ξαναπαρουσιαστεί στο πιλοποιείο Μελίνας Μερκούρη. Και ενώ οι μόνιμες συλλογές παραμένουν επί πενταετία θαμμένες, το κοινό καλείται να ξεχωρίσει ανάμεσα σ' αυτό το συνονθύλευμα εικόνων πού βρίσκεται η ζωγραφική, πού η εικονογράφηση και πού η αγοραία διακόσμηση. Η παρουσία πάντως του υπουργού Πολιτισμού στα εγκαίνια μιας τέτοιας έκθεσης απλώς νομιμοποιεί το αλαλούμ της Πινακοθήκης. Γιατί; **Ω.**

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• ***Ακούστε:*** *Το δωμάτιο των κοριτσιών*, το δίσκο του Κώστα Βόμβολου (μέλους των Χειμερινών Κολυμβητών) με τη μουσική από τις παραστάσεις «...και Ιουλιέττα», «Μη σκοτώνεις τη μαμά», «Το νεκρό σπίτι» και «Τίτα-Λου», που ανέβηκαν από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης της Θεσσαλονίκης. Μελωδίες που... δεν χαϊδεύουν.

• ***Διαβάστε:*** Την *Έρημη Γη* – όχι του Έλλιοτ αλλά του Ηλία Λάγιου. Ποίημα γραμμένο το 1984 – για «την τραγωδία της Αριστεράς». Στο βιβλίο, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ερατώ, προηγείται σημείωμα του Γιώργου-Ίκαρου Μπαμπασάκη («Μου φαίνεται πως ό,τι μας μένει είναι ο Στίνας και ο Πλουμπίδης», καταθέτει ο συγγραφέας του) ότι ειπώθηκε κάποιο βράδυ σ' ένα μπαρ και έπεται δοκίμιο του Νάσου Βαγενά με τίτλο «Πάτροκλος Γιατράς ή Οι ελληνικές μεταφράσεις της *Έρημης χώρας*».

• ***Ακούστε:*** Τους Terror X Crew, ένα από τα λίγα εγχώρια χιπ-χοπ σχήματα, σήμερα και αύριο, στο κλαμπ Αν, στα Εξάρχεια. Όποιος δεν αντέχει την κάπνα και την αποπνικτική ατμόσφαιρα, ας το ξανασκεφτεί.

• ***Δείτε:*** Το *Μισάνθρωπο* του Μολιέρου (με το φωτοστέφανο του πένθους), σε σκηνοθεσία Λευτέρη Βογιατζή, που επαναλαμβάνεται και φέτος στο Θέατρο της Οδού Κυκλάδων. «Κάθε θνητός και ο μισάνθρωπός του», έλεγε ο Ντιντερό - έτσι ενσαρκώνει τον βασικό ρόλο ο σκηνοθέτης ενώ παίζουν ακόμα η Μαρία Κεχαγιόγλου, η Μαρία Σκουλά, η Μαρία Κατσανδρή, ο Νίκος Χατζόπουλος. Ενδιαφέρον έχει και η έμμετρη μετάφραση της Χρύσας Προκοπάκη.

• ***Δείτε:*** Την έκθεση του Φίλιπ Τσιάρα, με τίτλο Acqua Antica, στην γκαλερί Όλγα Γεωργαντέα (Β. Παύλου 102-104, Βούλα). Τελάρα μικρών διαστάσεων, μεικτής τεχνικής, συμπυκνωμένη η πολυπολιτισμική φυσιογνωμία των μεσογειακών λαών. Ώς τις 7.11.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ (;) ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

8 Νοεμβρίου ξεκινάει Θεσσαλονίκη το 37ο Φε- λ Κινηματογράφου. Δεν ε ακόμα **πληροφορίες** για ινίες του **διεθνούς διαγω-** ού, ωστόσο **η προκριματι-** τροπή του ελληνικού τμή- από τις 21 υποψήφιες ται- πέλεξε να διαγωνισθούν 14, τις εξής:

ίτης *Ξένος* του **Δήμου Θέ-** νειρο *σε άσπρο φόντο* του τρη **Σπύρου**, *Η σφαγή του* α του **Ανδρέα Πάντζη**, εποχές της **Μαρίας Ηλι-** *Βαρώνος* των **Διονύση** άτη-Νίκου **Ζερβού**, *Ινέπο-* Νίκου **Ντάβα**, *Άδης* του ου **Χαραλαμπόπουλου**, ου άπτου του **Δημήτρη** ουτζάκη, *Απόντες* του **Νί-** ραμματικού, *Πριν το τέ-* υ κόσμου του **Παναγιώτη** ύλη, *Προς την ελευθερία* άρη **Παπαδόπουλου**, *Ο* βος του *χρόνου* του **Βασί-** αζωμένου, *Η άγνωστη φυ-* ου **Αλέξανδρου Φασόη**, ο Σαγκάλ *κόστιζε λιγότε-* τό ένα *κιλό πατάτες* των γου **Παπακωσταντίνου-** γου Χρ. **Ζέρβα**. Οι ταινίες του Α. Πάντζη και του Στ. Χαραλαμπόπουλου επελέγησαν και για το διεθνές διαγωνιστικό τμήμα. Στο ίδιο τμήμα, θα διαγωνισθεί και *Ο άνεμος και η πόλη* του **Π. Σεβαστίκογλου**, που κόπηκε από τον ελληνικό διαγωνισμό λόγω υπηκοότητας – η πρόζα της ταινίας είναι στα ρώσικα.

Σκηνή από την ταινία Άδης, του Στέλιου Χαραλαμπόπουλου, που διαγωνίζεται στο ελληνικό αλλά και στο διεθνές τμήμα του Φεστιβάλ.

Παρ' όλα αυτά, το φεστιβάλ παρουσιάζεται πλούσιο από πλευράς αφιερωμάτων. Κυριαρχεί η ρετροσπεκτίβα με τις ταινίες του **Μπερνάρντο Μπερτολούτσι**, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει το αφιέρωμα στον Ρουμάνο **Λουσιάν Πιντιλίε**. Με πρωτοβουλία της Πανελλήνιας Ένωσης Κριτικών Κινηματογράφου, φέτος, παρουσιάζονται 10 ταινίες του πρώτου έλληνα νεορεαλιστή, **Γρηγόρη Γρηγορίου**, που φέτος κλείνει 50 χρόνια προσφοράς του στον ελληνικό κινηματογράφο. Τέλος με ενδιαφέρον αναμένεται η πιο πετυχημένη ίσως εκδήλωση του φεστιβάλ, οι ταινίες του τμήματος «Νέοι Ορίζοντες». Με πρωτοβουλία του διευθυντή των «Οριζόντων», **Δ. Εϊπίδη**, άλλωστε, στο Μύλο φιλοξενείται έκθεση του άγγλου κινηματογραφιστή **Πήτερ Γκρηναγουαίη**.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τις εξαγγελίες του πρηγούμενου υπουργού Πολιτισμού, **Σταύρου Μπένου**, το φετινό φεστιβάλ είναι το τελευταίο ελληνικό. Από την επόμενη χρονιά, με σχέδιο νόμου που κυοφορείται, αλλάζει νομικό χαρακτήρα και θα είναι πλέον αμιγώς διεθνές. Οι ελληνικές ταινίες θα προβάλλονται, απλώς, σε ξεχωριστό πληροφοριακό τμήμα, το «Πανόραμα του ελληνικού κινηματογράφου». Το γεγονός αυτό, ωστόσο, έχει ξεσηκώσει πολλές διαμαρτυρίες, ενώ ο νέος υπουργός ανακοίνωσε ότι ενδεχομένως το σχέδιο νόμου να αναθεωρηθεί. Εν αναμονή...

Ρένα Πασχάλη

ΠΡΟΣΟΧΗ, ΚΥΡΙΕ ΒΕΝΙΖΕΛΕ!

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ έχει καταντήσει ίασος ποικιλιών. Η έλλειψη προγράμματος ναγκάζει τη διεύθυνση να φιλοξενεί τα πιο λλοπρόσαλλα πράγματα.

Ενδεικτικά, ο πρόεδρος της καλλιτεχνικής πιτροπής **Βλάσης Κανιάρης** καταγγέλλει την εφημερίδα *Τα νέα της τέχνης* : «*Αντί να ειτουργεί η Πινακοθήκη βάσει των συλλο-ύν και να παίζει έναν εκπαιδευτικό ρόλο, ονται εκθεσούλες ευκαιριακού χαρακτή-α... Ακόμη, η κ. **Πλάκα** μαζί με τον πρόε-ρο του Δ.Σ. κ. **Μπότσο** πήγαν στους hristie's και αγόρασαν έργα που δεν άξιζαν, αντίθεση με όσα είχε προτείνει η Επιτρο-ή. Τότε διαφωνήσαμε και παραιτηθήκαμε, λλά παρενέβη ο κ. **Μπένος** και μείναμε στη θέση για να μη δημιουργηθεί δημόσιο σκάνδαλο*».

Έτσι, από χθες, εκτίθεται μια ιδιωτική συλλογή (με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει) με γιγαντοαφίσες του σινεμά. Ας σημειωθεί ότι πριν από ενάμισι χρόνο, η συλλογή είχε ξαναπαρουσιαστεί στο πιλοποιείο Μελίνας Μερκούρη.

Και οι ταβέρνες στο Ιντερνετ!

Η Ναυτιλία είναι μια ταβέρνα «διακριτικής πολυτέλειας», φιλικής ατμόσφαιρας και απαλής μουσικής, Εθνικής Αντιστάσεως 4 και Υμηττού, γωνία, στην Καισαριανή. Από φέτος, όμως, «σερφάρει» και στο αρχιπέλαγος του Ιντερνετ. Στη διεύθυνση *http://www.pousernet.gr./naftilia* μπορείτε να δείτε το χώρο και να πληροφορηθείτε το μενού. Για κρατήσεις, εκτός από τα τηλέφωνα 7260000 και 7260056 υπάρχει και το e-mail: *naftilia@hol.gr.*

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

- Ως τη 1.11 οι φωτογράφοι **Christian Lutz, Phillipe Jeuniaux** και **Laurent Poma** εκθέτουν έργα τους στο Φωτογραφικό Κέντρο Αθηνών (Σίνα 52).
- Ως τις 31.10 η έκθεση Contemporaneamente, στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Ιλεάνα Τσάντα (Αρματολών και Κλεφτών 48). Συμμετέχουν 29 καλλιτέχνες. Η έκθεση έχει οργανωθεί από το Associazione Spazio Immaginato της Νάπολης, βασισμένη στην ιδέα της επιμελήτριας **Cecillia Casorati**.
- Ως τις 2.11, ο ζωγράφος **Τάσος Μαντζαβίνος** εκθέτει στην Τερρακόττα της Θεσσαλονίκης.
- Ως τις 22.11, λειτουργεί η έκθεση αντικειμένου και εγκατάστασης στο χώρο της **Στέλλας** και του **Τάκη Καβαλιεράτου**, στην γκαλερί Jean Bernier.
- Ως τις 9.11 θα διαρκέσει η ομαδική έκθεση 19 καλλιτεχνών, μεταξύ άλλων οι **Δ. Αγραφιώτης, Ο. Ζούνη, Κ. Τρισταφύλλου, Κ. Μερτζάνη, Κ. Σαρρής** και **Τ. Φατσέας**, με τίτλο «*Κατοικείς στο παυθενά, το απροσδόκητο της επικοινωνίας*». Στην γκαλερί Θέμα.

Trainspotting
εν Αθήναις, δηλαδή χοροστάσιο

του Απόστολου Διαμαντή

Οι Έλληνες είμαστε πολύ προοδευτικοί. Αυτό σκέφτηκα, έκλεισα αμέσως την τηλεόραση που είχε ένα έργο με τον μικροαστό ηθοποιό Γούντι Άλλεν και έτρεξα προς την πρόοδο. Προς το *trainspotting*. Πριν λίγες μέρες, ένας τρομερά αντεργκράουντ κριτικός, ο Δανίκας, με είχε προϊδεάσει από το *ΜΕΤΡΟ*: «Η νεολαία δε γουστάρει αφεντικά». Εγώ τον διαβάζω πάντα αυτόν τον Δανίκα και στα *ΝΕΑ* –όπου βιοπορίζεται– και στο *ΜΕΤΡΟ*. Είναι πολύ αντίθετος με το κοινωνικό καθεστώς – αυτό το εκτιμώ πολύ. Ειδικά άμα τον συγκρίνεις με τους τρομερά συντηρητικούς κριτικούς που είχαμε στο παρελθόν –ξέρετε, τότε που έκανε κριτική τέχνης ο Σπύρος Μελάς– λες αμέσως: «Ευτυχώς θεέ μου, πέρασαν τα πέτρινα χρόνια. Ήρθε η πρόοδος» .

Και μετά είδα το *trainspotting* μαζί με χιλιάδες άλλους χτυπημένους από τη μοίρα, από τη ζωή. Ήμασταν όλοι πολύ σκεπτικοί. Είναι φανερό πως προβληματιστήκαμε. Τι αντεργκράουντ, τι πρωτοπορία, τι σκληρή εκδοχή, τι μέσα στην εποχή που ήμασταν. Σκέφτηκα προς στιγμήν να τρέξω εξαγριωμένος προς το χοροστάσιο και να παραγγείλω βλοσυρός ένα μπεζ σφηνάκι που πίνω πάντα, αλλά είδα πως το έργο δεν είχε ακόμη τελειώσει. Δίπλα μου κάτι γκαλερίστριες που ξέρω και κάτι που είναι κοινωνιολογία της εκπαίδευσης –δεν το θυμάμαι

ριβώς– μιλάγανε πολύ σιγά για τους «Άγγλους, που πάντα ίζουν περιθωριακούς». Μου άρεσε πολύ που τα παιδιά στο ο ήταν θύματα των ναρκωτικών αλλά ξέρανε τι κάνανε. Θέε να αντιδράσουνε στον συντηρητισμό της κοινωνίας. Αυτό το είπε μόνον ο Δανίκας, όλοι το λένε. Η φίλη μου μάλιστα λκηστις, που είναι κριτικός τέχνης και βγαίνει τα βράδυα ον εάν πρόκειται να ωφεληθεί στο επάγγελμά της –δηλαδή αι πολύ μοντέρνα και προοδευτική– μου είπε να μην δω την *ταμάχητη Αφροδίτη*, διότι είναι μία συντηρητικούρα ται-, που όλοι κάνουν παιδιά και δεν κοιτάζουν την καρριέρα ς και δεν είναι προοδευτικοί. «Να δεις το *trainspotting*», μου ε, «πολύ δυνατό και trendy».

ο είδα λοιπόν. Υπάρχουν και σε μας εδώ –μη νομίζετε πως υπάρχουν– αντεργκράουντ νεαροί. Ξέρω έναν προσωπι-ς, που σπουδάζει επικοινωνία με τον Βέλτσο. Είναι πάρα ύ σκληρός και συνεχώς κινείται με μαύρα γυαλιά και κοντά λιά. Μπορεί και να παίρνει και χάπια- πάντως είναι σίγουεναντίον του μικροαστικού στοιχείου. Τώρα θα μου πείτε, ς να μην είναι, αφού ο πατέρας του είναι από την κάτω αχα-, είναι δηλαδή αγρότης, οπότε μισεί τους μικροαστούς – εγώ ί το αποδίδω. Τέλος πάντων, φύγαμε από το θέμα μας.

Υπάρχουν και άλλοι με ναρκωτικά στα λιόσια, όμως αυτοί νομίζω να είναι πολύ αντεργκράουντ. Είναι φτωχοί και οι ογένειές τους συνηθισμένες – από επαρχία συνήθως. Πάυς δεν είναι και εντελώς συντηρητικοί, διότι ο φίλος μου ο γελος που καπνίζει, πέθανε η μάνα του και πήγε η θεία του υ είχε την περιουσία για να τον ταΐζει. Την πέταξε έξω με τις πσιές και έμεινε μόνος. Τώρα βγαίνει αδύνατος τα βράδυα ι κάθεται στο καφενείο του. Άμα έκανε Έλληνας το *inspotting* δεν θα τον έβαζε. Θα έβαζε μαστουρωμένες από κηφισιά ή τα εξάρχεια, με ζαρτιέρες το βράδυ και τη μέρα περπατάνε σκεφτικές υπό βροχήν. «Διαψευστήκανε τα ειρά μας» ή κάτι τέτοιο. Αν το έκανε ο Αγγελόπουλος θα το ριζε στη κορυτσά, με εκείνο τον ηλίθιο τον μπρέγκοβιτς.

Τα mainstream μου τη δίνουν. Γι αυτό πήγα στο *trainspotting* ι δεν πήγα φυσικά στην *Ακαταμάχητη Αφροδίτη*. Επιπλέον εκνευρίζει αυτός ο Γούντι Άλλεν. Όλο κοροϊδεύει τους μοέρνους διανοούμενους και θαυμάζει τους ανόητους κανονιύς ανθρώπους. Μου θυμίζει τον Όρσον Γουέλς, τον Γκοντάρ, ν Τζων Χιούστον και τον Τζων Κασσαβέτη – που κι αυτοί τους οροϊδεύανε, γι' αυτό και σήμερα δεν τους βλέπει κανένας. νας άλλος φίλος μου, ο Κωνσταντίνος –εκνευρίζεται όταν τον νε Κώστα ή Τάκη– ο οποίος σπουδάζει ηθοποιός και δημοογράφος, μου εξήγησε τα πάντα για τη ροκ σημερινή σκηνή ς Αγγλίας και για το πόσο ταράχτηκε από το *trainspotting*, που στουκίζει τα ανόητα κλισέ μας. Τον θυμάμαι από τότε που γαινε στου Κωστέα- Γείτονα. Ήταν πολύ αντίθετος με τις παιδεδεγμένες ιδέες. Προς στιγμήν μου πέρασε η σκέψη, μήπως ιριστάνουμε τους άγγλους αντεργκράουντ, ενώ εμείς είμαστε τλώς του συνασπισμού, αλλά αυτή η σκέψη μου φάνηκε λίγο τριμμένη.

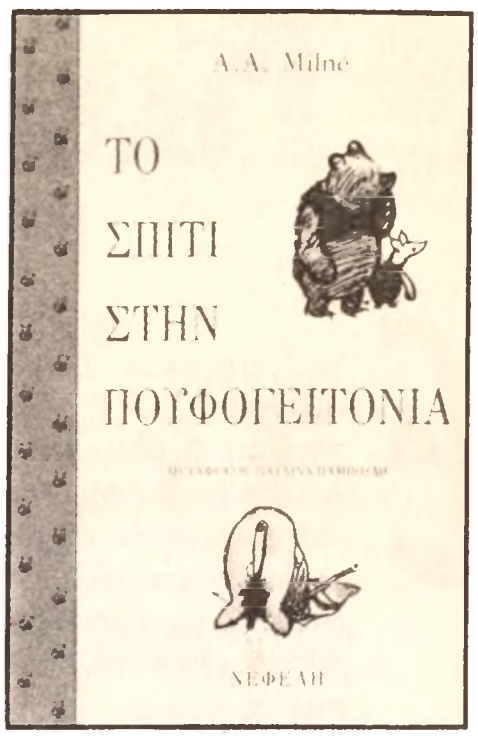
Έξω απ' το παράθυρό μου περνάει ο ρωσοπόντιος με το ακορεόν – κάθε απόγευμα σχεδόν περνάει, παίζει ένα βαλσάκι και υ ρίχνω κανένα κατοστάρικο. Κοιτάζω το ρολόι μου και κρύω το βιβλίο του Βουτυρά γιατί περιμένω κόσμο. Ανοίγω πονηί το *βάνιτυ φέαρ*. Μη νομίζετε πως ξέρω αγγλικά – το '60 εκεί η νέα ιωνία του βόλου δεν είχαμε να φάμε. Δεν θυμάμαι και το ιλσάκι, νομίζω ήταν το *να με παίρνανε τα σύννεφα*.

Βιβλία για νέους

Α.Α. ΜΙΛΝ

1. Η-ΓΟΥΪΝΝΥ - Ο - ΠΟΥΦ

2. ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΤΗΝ ΠΟΥΦΟΓΕΙΤΟΝΙΑ

Τα βιβλία αυτά που έχουν αγαπηθεί από εκατομμύρια παιδιά σ' ολόκληρο τον κόσμο, κυκλοφορούν τώρα και στη χώρα μας στην έξοχη μετάφραση της Παυλίνας Παμπούδη. Η Γουΐνυ-Ο-Πουφ ήταν το αρκουδάκι που ο Μιλν χάρισε στο γιό του στα πρώτα του γενέθλια· τα άλλα ζωάκια που εμφανίζονται στις ιστορίες υπήρξαν κι' αυτά με τη σειρά τους αγαπημένοι φίλοι των παιδιών.

Ένας μαγικός παιδικός κόσμος

☆ ☆ ☆

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

... προωθούν το καλό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80, ΤΗΛ.: 36 07 744

«ΓΙΑ ΕΝΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ»

Το *Τσάρλεστον*, η έκτη κατά σειράν ταινία μικρού μήκους του Φίλιππου Τσίτου, βραβεύτηκε διπλά στο τελευταίο Φεστιβάλ της Δράμας: έλαβε και το πρώτο βραβείο του ελληνικού διαγωνιστικού τμήματος, και το βραβείο της καλύτερης βαλκανικής ταινίας. Με αυτή την ευκαιρία, συζητήσαμε με τον σκηνοθέτη για την ταινία του αλλά και για τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τον κινηματογράφο, για τα συναισθήματα που οφείλει να εξάπτει ο σκηνοθέτης, για τη σωστή χρήση των ηθοποιών. Η συζήτηση ξεκίνησε, όπως είναι φυσικό, από τις σπουδές ενός αλλοδαπού στη Γερμανία.

Είμαι 30 χρόνων. Σπούδασα 5 χρόνια στην ΑΣΟΕΕ. Όταν τελείωσα πήγα στο Βερολίνο, στη Γερμανική Ακαδημία Τηλεόρασης και Κινηματογράφου για σπουδές σινεμά – κλείνω κι εκεί άλλα 5 χρόνια. Στη διάρκεια των σπουδών μου στο Βερολίνο, έχω κάνει 6 μικρού μήκους ταινίες...

•*Ανάμεσά τους, και* Το καπέλο του πατέρα μου.

– Ναι, *Το καπέλο του πατέρα μου*, που πήρε το β' βραβείο στη Δράμα, το 1993. Μία ταινία μου, εξάλλου, έχει πάρει το α' κρατικό βραβείο στη Γερμανία, υποψήφιο για Όσκαρ φοιτητικής ταινίας... Και κάποιες άλλες δεν πήραν τίποτα... (γέλια).

•*Δηλαδή, κάνεις ταινίες για να παίρνεις βραβεία;*

– Γιατί, άσχημα είναι τα βραβεία; Έχουν και χρήματα...

•*Καλά, αλλά ας μη μιλήσουμε για δυστυχίες, για το ότι δεν υπάρχουν λεφτά... Εκείνο που ενδιαφέρει είναι τι έμαθες για τον κινηματογράφο, από ποιους τα έμαθες και πώς σου χρησίμευσαν αυτά που έμαθες.*

– Στη σχολή έμαθα να ψάχνω μόνος μου. Όταν ξεκίνησα είχα μεγάλη ανάγκη να με πάρουν από το χέρι και να μου πουν «κάν' το έτσι». Αυτό δεν έγινε. Στην αρχή μού έλειπε πολύ. Ρώτησα λοιπόν κάποιον καθηγητή: «*Καμιά θεωρία, κύριε καθηγητά, κάποιος μπούσουλας για το πώς γίνεται ο κινηματογράφος δεν υπάρχει;*» «*Κοίταξε*», μου απάντησε, «*μετά τη στάση του μετρό είναι το πανεπιστήμιο που διδάσκει θεωρία του κινηματογράφου, πήγαινε εκεί, διάβασε, βρες το μόνος σου...*» Θέλω να πω, δηλαδή, ότι στη σχολή μου «*μας έκλειναν τα μάτια*» και μας άφηναν να κολυμπήσουμε. Τότε, αυτό μου είχε κάνει κακή εντύπωση. Σήμερα ξέρω ότι ήταν η καλύτερη διδακτική μέθοδος. Διότι, έτσι, ξέρεις ότι δεν είσαι υποχρεωμένος να μετρηθείς με κανένα στυλ αλλά πρέπει να τα ψάξεις όλα απ' την αρχή. Το άλλο που έμαθα στη σχολή είναι η αλληλοβοήθεια. Βοήθησέ με εσύ εδώ για να σε βοηθήσω μετά εγώ εκεί. Όλες τις ταινίες, εκεί, έτσι τις έχουμε κάνει.

•*Εντάξει τη θεωρία. Την παράδοση του κινηματογράφου δεν σας την έμαθαν. Δεν σας πρότειναν να βλέπετε ταινίες, δεν σας έδειχναν ταινίες;*

– Υπήρχαν μέρες της εβδομάδας που έδειχναν ταινίες και κάποιος μιλούσε γι' αυτές. Μέχρι εκεί. Είχαμε και ένα πλούσιο αρχείο στη σχολή – αλλά μέχρι εκεί... Θέλω να πω ότι μας τροφοδοτούσαν πάντα με ερεθίσματα αλλά ποτέ, κανείς, δεν κάθισε κανέναν κάτω για να του πει: «*ξέρεις, η ταινία σου είναι έτσι αλλά δεν είναι σωστό να είναι έτσι...*» Εννοείται, φυσικά, ότι αν τους πας κάποια ταινία που έχει μια σκηνή ακριβή, σε σχέση με τα χρήματα που διατίθενται για τη παραγωγή της, ή ένα σενάριο πο προϋποθέτει μια ακριβή παραγω γή, θα σε αποτρέψουν. Όμως, υ πήρξαν περιπτώσεις σκηνοθετώ που επέμειναν και είτε έφαγαν τα λικά τα μούτρα τους είτε έβαλα λεφτά από την τσέπη τους...

•*Τι σημαίνουν όλα αυτά; Μήπω ότι η σχολή προέτρεπε τους σπου δαστές της να αναζητούν τα θέμα τά τους στην πραγματικότητα, πρ τα επεξεργαστούν στην αφηγματι κή γλώσσα του κινηματογράφου;*

– Κατά κάποιον τρόπο... Στη δι μου περίπτωση, π.χ., όταν έπρεπ να κάνω την πρώτη μου εργασία σ φιλμ, δεν είχα θέμα. Διάβαζα δη γήματα, όπως κάνουν όλοι, ψάχνο ντας κάτι, αλλά δεν έβρισκα τίποτα που να γίνεται, υπολογίζοντας κα τα οικονομικά δεδομένα. Αποφά σισα, λοιπόν, να κάνω μια ταινία με ό,τι είχα ζήσει στη Γερμανία τον ένα χρόνο που βρισκόμουν εκεί. Κι αυτό έκανα. Το σημαντικό πρόβλη μα που αντιμετώπιζα ήταν η γλώσ σα και η επικοινωνία. Πάνω σ' αυ τό το πρόβλημα έγραψα μια ιστο ρία...

•*Έτσι έμαθες, όμως, έναν τρόπο εργασίας. Σήμερα, μετά πέντε χρό νια και έξι ταινίες, μπορείς να τον προσδιορίσεις;*

– Δεν μιλάμε για γενική μέθοδο, άρα νομιμοποιούμαι να μιλήσω μό νο για μένα, για το πώς προσωπικά αντιμετωπίζω τη δουλειά στο σινε μά. Καταρχάς, λοιπόν, είναι ένα ερέθισμα – που, σε μένα, δεν εμφα νίζεται συνήθως λογικά αλλά μάλ λον συναισθηματικά. Πολλές φο ρές ξέρω μόνο πως πρέπει να εκ φράσω ένα συναίσθημα. Γύρω από την έκφραση αυτού του συναισθή ματος προσπαθώ, μετά, να χτίσω

του ΗΛΙΑ ΚΑΝΕΛΛΗ

ιά μια ιστορία γύρω απ' αυτό – στορία στην οποία θα είμαι τι σκέφτομαι, ακόμα και τι πιυ. Αυτές τις σκέψεις, ατάκτως ιμμένες, τις ρίχνω στο χαρτί. ερα, διαβάζοντας αυτές τις πιες σημειώσεις, μπορείς να μια γραμμή και να πεις: «ωας κάνω τώρα τη γραμμή αυόνα, σκηνή, χαρακτήρα ή διά-. Ποτέ, όμως, αυτή η λογική εργασία δεν ξεφεύγει από τα που έθεσε η έκφραση του αρ συναισθήματος.

Τσάρλεστον, *πάντως, φάνηι η δεξιοτεχνία και η γνώση αφηγηματικών τρόπων συμνουν αποφασιστικά στο αποτέι. Πρόκειται για γραφή απος ελεγχόμενη, είδα ότι έχεις έψει με σκληρό ντεκουπάζ δεν το καταστρατήγησες στα ματα...*

ριβώς. Όμως, οι προηγούμεαινίες μου ήταν εντελώς διατικά φτιαγμένες. Σ' αυτές, ματους συνεργάτες μου, ευνοούπιο πολύ τον αυτοσχεδιασμό. *Τσάρλεστον* ήθελα να δοκιμάο αντίθετο. Αλλωστε, το θέμα όρευσε τον τρόπο με τον ο θα χειριζόμουν τα αφηγημαδεδομένα. Η εικόνα έπρεπε ριαρχήσει επί της πρόζας.

ΛΙΤΟΤΗΤΑ

ήθεια, σε ποιο κινηματογραφιδος κατατάσσεις το Τσάρλε*: Είναι δράμα;*

άμα; Δεν ξέρω... Προσωπικά, ρχάς ήθελα η ταινία να δίνει την ηση ότι όλα έχουν μια ελαφρόμια διάθεση παιχνιδιάρικη, εάν μέσα σ' αυτή την ελαφρόξαφνικά, παρεμβληθεί μια ή άλλου βάρους, ας την πούμε ρή, να δίνεται η αίσθηση αυτού βάρους, χωρίς να χρειάζονται στοιχεία που, έντεχνα, δίνουν ατική ή και μελοδραματική έμ. Χάρη σ' αυτή τη μέθοδο, π.χ., οποιοί δεν χρειαζόταν να παίσυναισθηματικά φορτισμένοι... ίωξα τη μεγαλύτερη δυνατή λια. Στο πίσω μέρος του μυαλού είχα τον τρόπο με τον οποίο δουι ο Άκι Καουρισμάκι. Οι ταινίες είναι σαν τη *Λάμψη*, αλλά είναι αφαιρετικά και λιτά παιγμένες , με άλλο τρόπο, μια ιστορία που φαντάζει κοινότοπη και τυποποιημένη εκλαμβάνεται ως πιο αληθινή.

•*Μου έκανε επίσης εντύπωση ότι, στο* Τσάρλεστον, *η μουσική δεν διακοσμούσε, δεν συνόδευε σχολιάζοντας τη δράση (εκβιάζοντας ενδεχομένως το συναίσθημα) αλλά, αντίθετα, έπαιζε, ήταν αφηγηματικό μέγεθος.*

—Μ' αρέσει να χρησιμοποιώ τη μουσική – και το κάνω με δύο τρόπους. Ο πρώτος: να παρεμβάλλω κάποια στιγμή, οριακή στην εξέλιξη της αφήγησης, μια σκηνή χωρίς πρόζα, με μόνο ήχο να τη συνοδεύει τον ήχο κάποιας μουσικής – «κλέβω» έτσι το συναίσθημα. Ο δεύτερος υπάρχει στο *Τσάρλεστον*. Στην πρώτη βερσιόν του σεναρίου είχα γράψει το ρόλο και ενός παππού. Συζητώντας το σενάριο με μια ομάδα συμφοιτητών μου, μια κοπέλα αναφέρθηκε στον δικό της παππού – είχε, είπε, μέχρι να πεθάνει μαζί του ένα μαγνητόφωνο και άκουγε μονίμως Μπετόβεν. Το θεώρησα καλό εύρημα. Η μουσική να «παίζει» στην ταινία. Μόνο που, επειδή έχτιζα μια δραματική ιστορία, φρόντισα η μουσική να είναι ανάλαφρη, να μην έχει τίποτα το δραματικό, το πομπώδες – για να λειτουργήσει αντιστικτικά.

•*Μια άλλη παρατήρηση αφορά το θέμα της ταινίας, θέμα κοινωνικά αιχμηρό: μια οικογένεια ξένων, πολωνών μεταναστών στη Γερμανία...*

—Ας πούμε ότι η επιλογή του θέματος ήταν τυχαία. Πρέπει, όμως, να πω ότι κι οι τρεις προηγούμενες ταινίες που σκηνοθέτησα είχαν θέμα τους τους μετανάστες. Για το *Τσάρλεστον* ξεκίνησα να σκέφτομαι κάπως διαφορετικά. Αποφάσισα να κάνω μια ταινία για την πραγματικότητα που ζούσα – αν ήμουν στην Ελλάδα, αλλιώς θα εκφράζονταν τα προβλήματα. Οταν άρχιζα να κατασταλάζω, περίπου, στο θέμα μου, έκανα γνωστές τις προθέσεις μου σε δύο καθηγητές μου. Κατά σύμπτωσιν, και οι δύο μου πρότειναν ένα συγκεκριμένο γκρουπ, θεατρικό. Πήγα να τους συναντήσω και... έπεσα σε Πολωνούς. Μου άρεσαν και το πρώτο που σκέφτηκα ήταν να κάνω τα πρόσωπα της ταινίας Πολωνούς στη Γερμανία. Θα μιλούσαν πολωνικά και γερμανικά και, αμέσως, και οι χαρακτήρες και η ιστορία θα αποκτούσαν άλλη διάσταση.

«Αυτό που χρειάζεται ο κινηματογράφος, επειδή έχουμε αυτή την τεράστια οθόνη και όλα στο μάτι του θεατή πολλαπλασιάζονται, είναι όσο λιγότερο.»

«ΟΣΟ ΛΙΓΟΤΕΡΟ...»

•*Σ' αυτό το σημείο θέλω να παρατηρήσω κάτι αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείς τους ηθοποιούς. Εντύπωση κάνει το ότι, μολονότι θεατρικοί όλοι οι ηθοποιοί, παίζουν τόσο χαμηλά, τόσο φυσικά... Αλήθεια, γιατί ο ελληνικός κινηματογράφος κακομεταχειρίζεται τους ηθοποιούς;*

—Παρατηρώ πως, όποιος πηγαίνει να παίξει σε μια ταινία, συνήθως θέλει να δώσει ό,τι έχει και δεν έχει. Αυτό που χρειάζεται όμως ο κινηματογράφος, επειδή έχουμε αυτή την τεράστια οθόνη και όλα, στο μάτι του θεατή, πολλαπλασιάζονται, είναι όσο λιγότερο. Εκεί παίζεται το παιχνίδι. Κι είναι παιχνίδι που έχει να κάνει περισσότερο με την επικοινωνία παρά με τη διδασκαλία των ηθοποιών. Σημασία έχει πώς θα εξηγήσεις και θα πείσεις τον άλλο ότι την ιδιοτυπία του ρόλου του θα την αποδώσει καλύτερα με μια μικρή χειρονομία, με ένα βλέμμα, κι ότι αυτό είναι καλύτερο από το να παίζει, να παίζει, να παίζει... Εγώ, εκτός από την επιτυχημένη μου, πιστεύω, προσπάθεια να με καταλάβουν οι ηθοποιοί μου, είχα την ευτυχία να πέσω και σε καλούς ανθρώπους – διατεθειμένους να ακούσουν και να συνεργαστούν.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

του ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΡΙΤΟΥ

Ο Οιδίπους και η πορνοστάρ

Τι γίνεται όταν μπροστά σου έχεις μια καινούργια ταινία του Γούντι Άλλεν, του ιδιοφυέστερου σύγχρονου Αμερικανού, που συμβαίνει να είναι και αξιοθαύμαστη και αξιολάτρευτη (ναι, είναι πολλοί αυτοί που λατρεύουν το σινεμά του Γούντι Άλλεν) και επιπλέον που δεν χρειάζεται κανενός είδους ανάλυση; (αφού αυτό το καθήκον το έχει αναλάβει η ίδια η ταινία που τα λέει –με άριστο τρόπο– όλα με το νι και με το σίγμα!)

Ο χορός από τον Οιδίποδα Τύραννο μας εισάγει στα όσα φοβερά πρόκειται να συμβούν σε τούτον τον σύγχρονο Λάιο. Η «παράσταση» –παρεπιπτόντως– δίνεται σ' ένα άθλιο ρωμαϊκό θέατρο στην ιταλική Ταορμίνα, με κορυφαίο τον Μάρεϊ Άμπρααμ (τον γνωστό Σαλιέρι του *Αμαντέους*), Ιοκάστη την Ολυμπία Δουκάκη και Τειρεσία τον Τζακ Γουόρντεν.

Αθλητικογράφος ο Λένι (Γούντι Άλλεν) και γκαλερίστα η Αμάντα (Έλενα Μπόναμ-Κάρτερ), η γυναίκα του. Διανοούμενοι –φυσικά– και οι δύο, αλλά σε διαφορετική εκδοχή ο καθένας τους. Αυτή ζητάει επίμονα να υιοθετήσουν παιδί, μια και δεν αδειάζει να κάνει δικό της, ενώ εκείνος αρνείται πεισματικά. Όμως, όπως λέει ο ίδιος, *«αυτός μεν είναι το αφεντικό, αλλά εκείνη είναι που αποφασίζει»*, υιοθετούν ένα νεογέννητο αγοράκι, αγνώστων γονέων και με μόνη πληροφορία ότι ο πατέρας του είναι νεκρός. Το αγόρι, μεγαλώνοντας εξελίσσεται σε ιδιοφυΐα και ο Λένι αποφασίζει –παρά τις συμβουλές του χορού– να ανακαλύψει τη μητέρα του παιδιού. Τη φαντάζεται –φυσικά– αναλόγων πνευματικών και ψυχικών προσόντων με το παιδί, αλλά του προκύπτει η Λίντα (Μίρα Σορβίνο), μια θεόρατη σεξοβόμβα, θεόχαζη, καλόκαρδη, πρώην πορνοστάρ και νυν κατ' οίκον πόρνη. Έντρομος ο Λένι, αναλογίζεται τι θα συμβεί αν χαθεί αυτός ή η γυναίκα του και μάθει ο μικρός ποια ήταν η αληθινή του μητέρα. Αποφασίζει, κρυφά από τη γυναίκα του και χωρίς να αποκαλύψει στη Λίντα ότι αυτός έχει υιοθετήσει το παιδί της, να γίνει ο Πυγμαλίωνας της Λίντα... αλλά και να την αποκαταστήσει.

Φρενήρης ο ρυθμός των όσων συμβαίνουν από την αρχή και ακόμα πιο φρενήρης και ακατάσχετος ο ρυθμός του χιούμορ. Εύστοχο, λυτρωτικό, ιδιοφυές. Το πιθανό μοιάζει αυθαίρετο και το αυθαίρετο πιθανό. Από την εποχή του *Πορφυρού ρόδου του Καΐρου* είχε να γράψει τόσο ευρηματικό σενάριο ο Γούντι Άλεν όσο ετούτο (όπως και το προηγούμενο, *Σφαίρες πάνω απ' το Μπροντγουαίη*). Στο τέλος, ο Λένι και η Λίντα, όπως και οι άλλοι ήρωες, θα πέσουν στα μαλακά του παραμυθιού, όπου και οδηγεί την ταινία του ο Γούντι Άλλεν, ο οποίος δεν δείχνει να θέλει να παραμείνει ο Μπέργκμαν της Αμερικής. Με λιγότερο Ρομέρ, αφού ο ακατάσχετος λόγος και η επιμονή στη χαρακτηρολογία αναδεικνύουν έναν σπουδαίο ηθολόγο, πορεία που την υπηρετεί πιστά μέχρι σήμερα, με εξαίρεση τις πέντε πρώτες ταινίες του και δυο ακόμα ενδιάμεσες (*Ζέλιγκ* και *Σεξοκωμωδία θερινής νύχτας*).

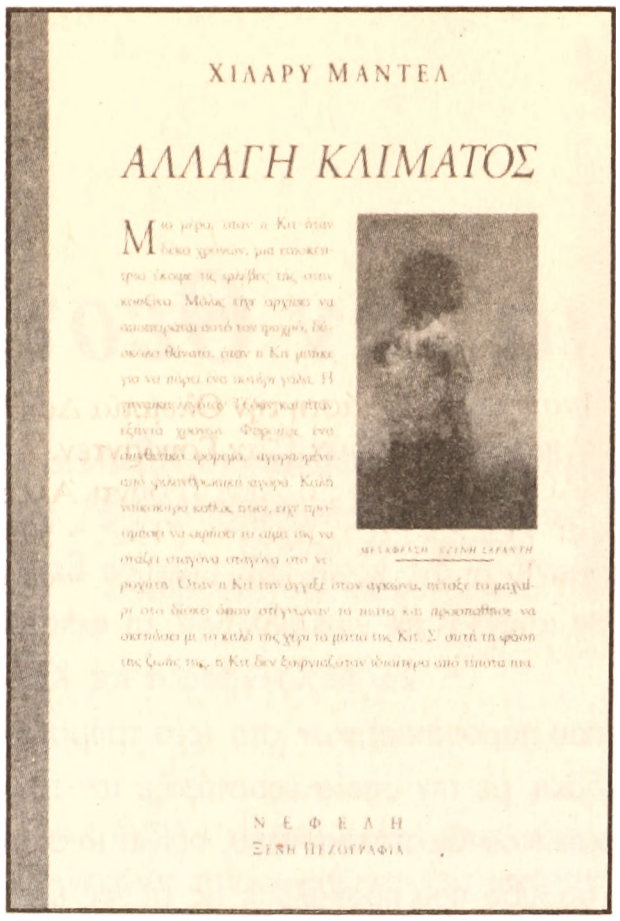
Ο Γούντι Άλεν στην ταινία του *Ακαταμάχητη Αφροδίτη*

Στην *Ακαταμάχητη Αφροδίτη*, εικοστή έβδομη ταινία του, η σκηνοθετική του έμπνευση βρίσκεται σε εκπληκτική ευφορία. Το ίδιο ώριμη είναι και η κοινωνική του παρατηρητικότητα πάνω στη μεσοαστική Αμερική. Με την ίδια επιμονή που ο Σκορσέζε εντομολογεί πάνω στις χαλασμένες διαστρωματώσεις της, με την ίδια και ο Γούντι Άλλεν πλέκει το δικό του γαϊτανάκι της αμερικανικής οικείας καθημερινότητας. Ένα μεικτό υλικό που αποτελείται από ένα μέρος προσωπικών (λίγο-πολύ οδυνηρών γι' αυτόν) εμπειριών, ένα μέρος αφομοιωμένης γνώσης ενός ευρύτερου αλλά ομοιογενούς περιβάλλοντος και με τη συμπλήρωση της δημιουργικής του ικανότητας, ένα άθροισμα που δίνει κάθε φορά εδώ και κοντά 30 χρόνια, απροσδόκητα αποτελέσματα, παρ' όλο που δίνουν την εντύπωση της επανάληψης. Ούτε η ζωή επαναλαμβάνεται, όπως και ο ίδιος ο Γούντι Άλλεν μένει ανεπανάληπτος.

ΧΙΛΑΡΥ ΜΑΝΤΕΛ

ΑΛΛΑΓΗ ΚΛΙΜΑΤΟΣ

(μυθιστόρημα)

Το βιβλίο της Χίλαρυ Μαντέλ έχει την ένταση ενός αριστουργηματικού θρίλερ και το εύρος ενός μεγαλειώδους έπους... η συμπόνια που αποπνέει και η πνευματική του δύναμη κάνουν τη Χίλαρυ Μαντέλ να ξεχωρίζει απ' όλους τους δημιουργούς της γενιάς της και δείχνουν ότι το έργο της θα αντέξει στο χρόνο.

Literary Review

Ένα μυθιστόρημα δεξιοτεχνικά γραμμένο. Η Χίλαρυ Μαντέλ συγκαταλέγεται ανάμεσα στους σημαντικότερους σύγχρονους συγγραφείς της αγγλόφωνης πεζογραφίας.

Guardian

Στην ίδια σειρά κυκλοφορούν

ΤΟΝΙ ΜΟΡΙΣΟΝ: *Γαλάζια μάτια, Τζαζ, Αγαπημένη* * ΜΑΡΙΝΑ ΤΣΒΕΤΑΓΙΕΒΑ: *Η ιστορία της Σονέτσκα* * ΜΑΡΤΙΝ ΕΪΜΙΣ: *Το βέλος του χρόνου* * ΜΠΑΡΥ ΑΝΣΓΟΥΩΡΘ: *Ιερή πείνα* * ΙΣΑΑΚ ΜΠΑΖΕΒΙΣ ΣΙΝΓΚΕΡ: *Ο τελευταίος δαίμονας* * ΚΑΤΡΙΝ ΚΛΕΜΑΝ: *Το βάλς που δεν τελείωσε* * ΡΟΝΤΥ ΝΤΟΫΛ: *Πάντυ Κλαρκ, χα χα χα* * ΤΖ.Μ. ΚΟΥΤΣΥ: *Βίος και πολιτεία του Μάϊκλ Κ.* * ΤΖΕΗΜΣ ΦΑΡΕΛ: *Η πολιορκία του Κρίσναπουρ.*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...προωθούν το καλό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80, ΤΗΛ.: 36 07 744, FAX: 36 23 033

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΑ

του ΓΙΑΝΝΗ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Η μανία για τον Θεοτοκόπουλο...

Το διάστημα 9-14 του περασμένου Σεπτεμβρίου οργανώθηκε στο Ηράκλειο το Η' Διεθνές Κρητολογικό Συνέδριο. Ο θεσμός αυτός, που εγκαινιάστηκε το 1961, τήρησε και αυτή τη φορά την καταστατική του επιταγή: τη διεξοδική πραγμάτευση θεμάτων σχετικών με την ιστορία, την αρχαιολογία, τη φιλολογία και τη λαογραφία της Κρήτης.

Μεταξύ των 270 ανακοινώσεων που παρουσιάστηκαν στα τρία τμήματα του Συνεδρίου, η ανακοίνωση της Νανώς Χατζηδάκη, με την οποία υποστήριξε την ταύτιση του πρώτου ενυπόγραφου έργου του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου, αξίζει ιδιαίτερης μνείας. Όχι, ασφαλώς, για το θόρυβο που προκάλεσε τις μέρες εκείνες τροφοδοτώντας τις σελίδες του Τύπου ή θέτοντας σε κρίση τη συνοχή της Οργανωτικής Επιτροπής (λόγω της προνομιακής χρήσης του λόγου από την ομιλήτρια για διάστημα περισσότερο της μίας ώρας, αντί των προκαθορισμένων 15 λεπτών). Όσο για καθεαυτό το περιεχόμενό της, που ύστερα από το αρχικό σάστισμα που προκάλεσε, θα κριθεί με μεγαλύτερη νηφαλιότητα από τους ειδικούς. Το έργο με την υπογραφή του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου, που εντόπισε η Νανώ Χατζηδάκη σε ιδιωτική συλλογή, είναι πράγματι δικό του; Συγγενεύει όντως με έργα-εικόνες στις εκκλησίες της Ζακύνθου; Τη δική του «αποφατική» απάντηση στα ερωτήματα αυτά καταθέτει ο Γιάννης Ρηγόπουλος, αναλύοντας την εικονογραφία της εικόνας.

Τις πληροφορίες μου για το περιεχόμενο της εισήγησης της κ. Νανώς Χατζηδάκη στο Η' Κρητολογικό Συνέδριο με θέμα την απόδοση έργου στο Δομήνικο Θεοτοκόπουλο, αντλώ από τις εφημερίδες *Η Καθημερινή* (15.9 και 17.9.96), *Τα Νέα* (17.9.96) και *Ερμής Ζακύνθου* (19.9.96). Η ποιότητα της δημοσιευθείσης φωτογραφίας δεν επιτρέπει παρατηρήσεις για την τεχνική εκτέλεση του έργου. Περιορίζομαι κατά συνέπεια στην εικονογραφία της εικόνας. Ανιχνεύεται ακόμη το πρότυπο της εικόνας και αμφισβητείται η απόδοσή της στο Δομήνικο Θεοτοκόπουλο, ενώ παράλληλα σχολιάζονται παρατηρήσεις της κ. Ν.Χ. για τη συγγένεια της εν λόγω εικόνας με έργα-εικόνες στις εκκλησίες της Ζακύνθου.

Ο εικονογραφικός τύπος (το σώμα του Χριστού υποβασταζόμενο από άγγελο ή Pietà-άγγελος) και το στυλ της εικόνας παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα με χαρακτικό του **Hendrick Goltzius** (1558-1617) που έγινε με βάση σχέδιο του **Bartolomäus Spranger** (1546-1611), το 1587.

Η αντιπαραβολή της εικόνας και της χαλκογραφίας φανερώνει ότι ο, άγνωστος *για μας*, αγιογράφος του έργου που μας απασχολεί, μιμείται συνειδητά και όχι τυχαία και εξωτερικά τη φλαμανδική χαλκογραφία· μίμηση που φτάνει ώς την πιστή αντιγραφή συγκεκριμένων εικονογραφικών λεπτομερειών. Έτσι, η άρθρωση του κεντρικού συμπλέγματος, του Χριστού και του αγγέλου που τον υποβαστάζει, είναι η ίδια. Το σχήμα και η διάταξη των πτερύγων του αγγέλου, η κλίση της κεφαλής του, το μισάνοιχτο στόμα και τα μάτια που είναι στραμμένα προς τα επάνω είναι όμοια με εκείνα του αγγέλου στο χαρακτικό. Τις ίδιες ομοιότητες παρατηρούμε στη φιγούρα Serpentinata του Χριστού, τυπικό στιλιστικό γνώρισμα της καλλιτεχνικής εργασίας ιδίως του B. Spranger και γενικότερα του Δεύτερου Διεθνούς Μανιερισμού. Εξάλλου, ο τρόπος που διασταυρώνονται τα άκρα των ποδιών του Χριστού, η σχεδίαση της παλάμης και των δακτύλων του αριστερού του χεριού, ο τρόπος που πίσσεται το νεκροσέντονο είναι σχεδόν πανομοιότυπα στην εικόνα και το χαρακτικό. Οι διαφορές εντοπίζονται στους αγγέλους: είναι γυμνοί στη χαλκογραφία, ντυμένοι στην εικόνα.

Χρονολογούμε τη δημιουργία της εικόνας στο δεύτερο μισό του 17ου αι.

Την περίοδο αυτή έχουμε, ως γνωστόν, έξαρση στη χρήση φλαμανδικών χαρακτικών κυρίως στις Κυκλάδες και τα Επτάνησα. Η έρευνα συνδυάζει την κυκλοφορία και τη διάδοση των φλαμανδικών χαλκογραφιών με τη μεταπρατική δραστηριότητα του **Justus Sadeler**, γιου του Jean **Sadeler**[1], ο οποίος (Justus) έχει το μονοπώλιο παραγωγής και εμπορίας φλαμανδικών χαρακτικών στη Βενετία την πρώτη εικοσαετία του 17ου αιώνα.

Στη Ζάκυνθο τη χρήση φλαμανδικών χαλκογραφιών ευνόησαν οι Κρήτες πρόσφυγες με την εγκατάστασή τους στο νησί του Σολωμού. Ανάμεσά τους, η συμβολή του **Ηλία Μόσκου** θα χρειαστεί να εκτιμηθεί ως ιδιαιτέρας σημασίας για την εισαγωγή θεμάτων, των οποίων η σχεδιαστική και στυλιστική διατύπωση γίνεται με πρότυπα φλαμανδικά χαρακτικά. Ποιος έχει τη μεγαλύτερη πιθανότητα να είναι εισ-

Αριστερά: το αντίγραφο. Αγνώστου: *Pietà-άγγελος*, τέλος 17ου αι. (;).

Δεξιά, το πρωτότυπο: Hendrick Goltzius, *Άγγελος υποβαστάζει το σώμα του Χριστού (Pietà-άγγελος)*, χαλκογραφία του 1587.

ς του θέματος Pietà-άγγελος στη φλα-
δική εκδοχή του B. Spranger και H.
zius στη Ζάκυνθο; Η περίπτωση του
α Μόσκου δεν πρέπει ν' αποκλειστεί,
οποίο δεν είναι άγνωστα τα χαρακτι-
ου H. Goltzius. Η παρουσία όμως και
ων αγιογράφων στο νησί την ίδια πε-
ο, όπως του **Φραγκίσκου Καλέργη**, του
θεου **Σκούφου**, του **Θεοδώρου Πουλά-**
ου **Εμμ. Τζάνε**, του **Σπυρ. Στέντα** κ.ά.,
τρέπει να υποτιμηθεί στην αντιμετώπι-
ου προβλήματος που μας απασχολεί.
ίνο, όμως, που εντυπωσιάζει είναι το
νός ότι το χαρακτικό του H. Goltzius
ξαναχρησιμοποιήθηκε στη Ζάκυνθο,
ό,τι γνωρίζω. Τούτο σημαίνει ότι δεν
ιερίζομαι την άποψη της κ. Ν.Χ., η
α γράφει ότι ύστερα από έρευνα στα
εία και στις εκκλησίες της Ζακύνθου
ίστωσε ότι «*η συγκεκριμένη εικόνα του*
ηνικου Θεοτοκόπουλου βρισκόταν στα
α ζωγράφων που τη γνώριζαν, την
γραφαν και ότι προερχόταν από το Ρέ-
ο της Κρήτης απ' όπου πιθανόν την εί-
έρει η οικογένεια του Φραντζέσκου Κα-
η, ο οποίος ήταν ζωγράφος και Κρητι-
πρόσφυγας στη Ζάκυνθο (Τα Νέα)».
νοώ την αρχειακή πηγή από την οποία
εται τις πληροφορίες της η κ. Ν.Χ., όσον
ρά όμως την αντιγραφή του έργου του
θεοτοκόπουλου από τους ζωγράφους
Ζακύνθου, έχω να παρατηρήσω τα
:: ως αντίγραφα του εν λόγω έργου υπο-
θέτω ότι θεωρεί η κ. Ν.Χ. την παράσταση Pietà-άγγελος που εικονίζεται στο κεντρικό βημόθυρο μερικών τέμπλων στις εκκλησίες της Ζακύνθου. Το παλαιότερο (απ' όσα ξέρω) ζωγράφισε ο **Νικόλαος Καλέργης** το 1732 (;). Το βημόθυρο αυτό βρίσκεται στο Μουσείο Ζακύνθου και προέρχεται από το τέμπλο της Παναγίας του **Τσουρούφλη**. Το δεύτερο του ίδιου αγιογράφου, κατά πάσαν πιθανότητα, μπορεί να χρονολογηθεί στα 1743 και να το δει κανείς στο τέμπλο του Αγ. Χαραλάμπη στο Ποτάμι. Το τρίτο βρίσκεται στο τέμπλο της εκκλησίας της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο Άνω Γερακαρίο και χρονολογείται στον 18ο αι. Του ίδιου αιώνα είναι και το βημόθυρο στην εκκλησία της Αγ. Μαρίνας στο Φαγιά κ.ά.

Ο εικογραφικός τύπος των εν λόγω βημοθύρων δεν παραπέμπει κατευθείαν και άμεσα στο έργο του Δ. Θεοτοκόπουλου (;), αλλά σε παραλλαγή του τύπου Pietà-άγγελος. Δηλαδή, δεν δέχομαι ότι η παράσταση των βημοθύρων αποτελεί συνοπτική απόδοση του τύπου Pietà-άγγελος στην εκδοχή του B. Spranger. Η μανία της κ. Ν.Χ. να αποδώσει στο Δ. Θεοτοκόπουλο έργο αγνώστου αγιογράφου του δεύτερου μισού του 17ου αι., κατά πάσαν πιθανότητα, την οδήγησε στο βιασμό των ρεαλίων και σε ήκιστα πειστική αποδεικτική διαδικασία. Πράγματι, δεν αντέχουν σε κανέναν έλεγχο επιχειρήματα που επιδιώκουν να συσχετίζουν τα άσχετα (ενδιαφέρων συνθετικός μηχανισμός, αλλά για τη μοντέρνα ποίηση σύμφωνα με την άποψη του **Pierre Reverdy**!)· ότι δηλ. πρόκειται για ένα πρώιμο έργο του Δ.Θ.· ότι δείχνει κάτι καινούργιο για τη ζωγραφική του· ότι έχει όλα τα γνωρίσματα της ισπανικής ζωγραφικής του Γκρέκο κ.ά. Ή πόσο μπορεί να βοηθήσει στην απόδοση του έργου η μαρτυρία του συλλέκτη ότι το έργο είναι του Γκρέκο; Και αναρωτιέται η κ. Ν.Χ.: «*Πού το ήξερε αυτό ο συλλέκτης;*» «*Διαπίστωσα*», συνεχίζει η κ. Ν.Χ., «*ότι το ήξερε από μια τοπική παράδοση της Ζακύνθου, απ' όπου είχε αγοραστεί η εικόνα*».

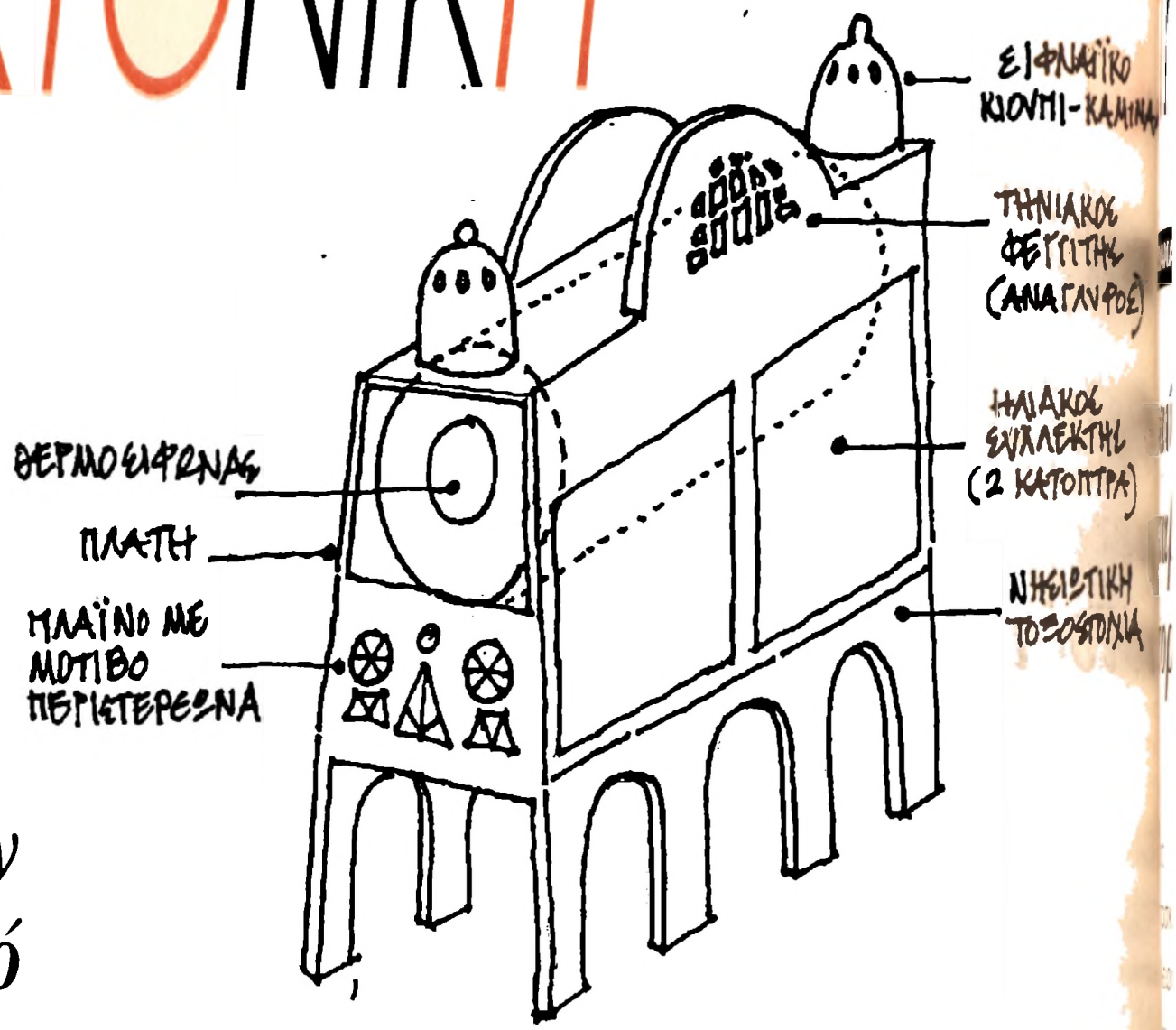
Σύμφωνα μ' αυτή τη λογική θα έπρεπε να δεχθούμε ως αληθείς τις πληροφορίες της τοπικής έρευνας (**Κονόμου** και άλλων) ότι στα αρχοντικά της Ζακύνθου υπήρχαν έργα του **Βερονέζε**, του **Μιχαήλ Άγγελου**, του **Ρούμπενς**, του **Τισιανού**, του **Βελάσκεθ**, του **Ντα Βίντσι** κ.ά.!

Συμπερασματικά: Το έργο δεν ανήκει στον Δ.Θ. Είναι ανυπόγραφο. Αγνώστου. Μπορεί να χρονολογηθεί στο δεύτερο μισό του 17ου αι. Προήλθε από αντιγραφή χαρακτικού του H. Goltzius σε σχέδιο του B. Srpanger, του 1587. Είναι μοναδικό για τον γράφοντα. Δεν το αντέγραψαν οι αγιογράφοι της Ζακύνθου. Οι ζωγραφικές του αδυναμίες οφείλονται στον άγνωστο ζωγράφο και όχι στον νεαρό Δ.Θ. Και δεν έχει απολύτως καμία σχέση με την εικόνα του Δ.Θ., η οποία πωλήθηκε στο Χάνδακα (Ηράκλειο Κρήτης) το 1566.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

του ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ

Μια πρόταση, «συμβολή στην πρόοδο της αρχιτεκτονικής μας». Επειδή ο ηλιακός θερμοσίφωνας μπορεί να ενταχθεί στην ατμόσφαιρα «της πάλλευκης, αγνής παράδοσης»! Προσοχή: ο αρχιτέκτονας επιβάλλεται να κάνει πλάκα – και να καγχάζει...

Εμπρός για έναν «άλλο» ηλιακό

Το ξέρω, οι διακοπές τέλειωσαν και γυρίσαμε πάλι στο χειμαδιό. Αλλά έλα που μερικές εικόνες κόλλησαν στο μυαλό και δεν λένε να βγουν. Όπως οι ηλιακοί θερμοσίφωνες πάνω από τα «νεο-παραδοσιακά» σπίτια, αυτό που θεωρείται βασανιστικό πρόβλημα για τους πουριστές του είδους. Κεραίες τηλεόρασης και ηλιακοί θερμοσίφωνες, έτσι κι αλλιώς, απαγορεύονται διά ροπάλου στις «ευαίσθητες» περιοχές όπως είναι η Πλάκα και οι χαρακτηρισμένοι «παραδοσιακοί» οικισμοί, ιδίως εκείνοι που φυλάγονται από τους διαβόητους «μορφολογικούς κανονισμούς δόμησης». Και πολύ καλά κάνουν: δεν μπορεί κάποιος να δαπανά μια μικρή περιουσία για να χτίσει το ονειρεμένο του «μακεδονίτικο» ή «νησιώτικο», και όλη η εντύπωση να κατατρέφεται μόλις ο ηλεκτρολόγος κοτσάρει εκείνο το βάρβαρο σιδερικό (το ταψί με το βαρελάκι) πάνω στη στέγη ή στο δώμα.

Είναι φανερό πως δεν είχαν ώς τώρα ασχοληθεί με το θέμα αρχιτέκτονες (ή έστω, διακοσμητές) αλλά μόνο τίποτε μηχανολόγοι και σιδεράδες – τι να σου κάνουν κι αυτοί, πώς να συλλάβουν το θέμα σαν «μορφή στο χώρο». Αλλά να, που εμείς οι μαχόμενοι αρχιτέκτονες μπορούμε να καλύψουμε το κενό δίνοντας τη λύση (γιατί δεν θεωρώ λύση την κατάργηση του προβλήματος, όπως κάνει το κράτος). Άλλωστε, λίγο να κοιτάξω γύρω μου βρίσκω άφθονα υποδείγματα, όπως εκείνη την περίφημη τσαγιέρα που σχεδίασε ο πολύς **Aldo Rossi** για την εταιρία Alessi και που έμοιαζε (κατά σατανική σύμπτωση) με ορισμένα έργα του! Να λοιπόν στάδιο δόξης λαμπρό για τους εμπνευσμένους αρχιτέκτονες, τους τόσο δραστήριους στο να γεμίζουν κάθε γωνιά της χώρας με υπέροχες παραλλαγές της αθάνατής μας παράδοσης. Εγώ δίνω απλά το σύνθημα ώστε να ανατείλει ένας νέος τομέας τέχνης. Όσοι ενδιαφέρονται ας ακολουθήσουν.

Προτείνω λοιπόν να δημιουργηθούν δύο βασικά μοντέλα, ένα για οικισμούς της ορεινής ζώνης (που χοντρικά αντιστοιχεί στο νεο-βυζαντινό ή νεο-μακεδονικό στυλ) και ένα για τους νησιώτικους ή παραλιακούς (που αντιστοιχεί στο κυκλαδίτικο στυλ). Βέβαια με λίγο κόπο μπορούν να καλυφθούν και οι ενδιάμεσες «γκρίζες» ζώνες, όπως αίφνης στα αθηναϊκά προάστια, όπου δύσκολα ξεχωρίζουν τα στυλ και μάλλον πρόκειται για μια απαράμιλλη σειρά κραμάτων. Θα ήταν επίσης παράλειψη να αφήναμε απέξω και τα νεο-νεοκλασικά, αλλά δεν νομίζω πως αυτά παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία – αν κανείς πάρει το κολάι, όπως λένε, μπορεί να τα βγάλει πέρα με όλων των ειδών τα στυλ, τι μετα-μοντέρνα, τι αποδομημένα, τι μινιμαλιστικά και ό,τι μπορείς να φανταστείς...

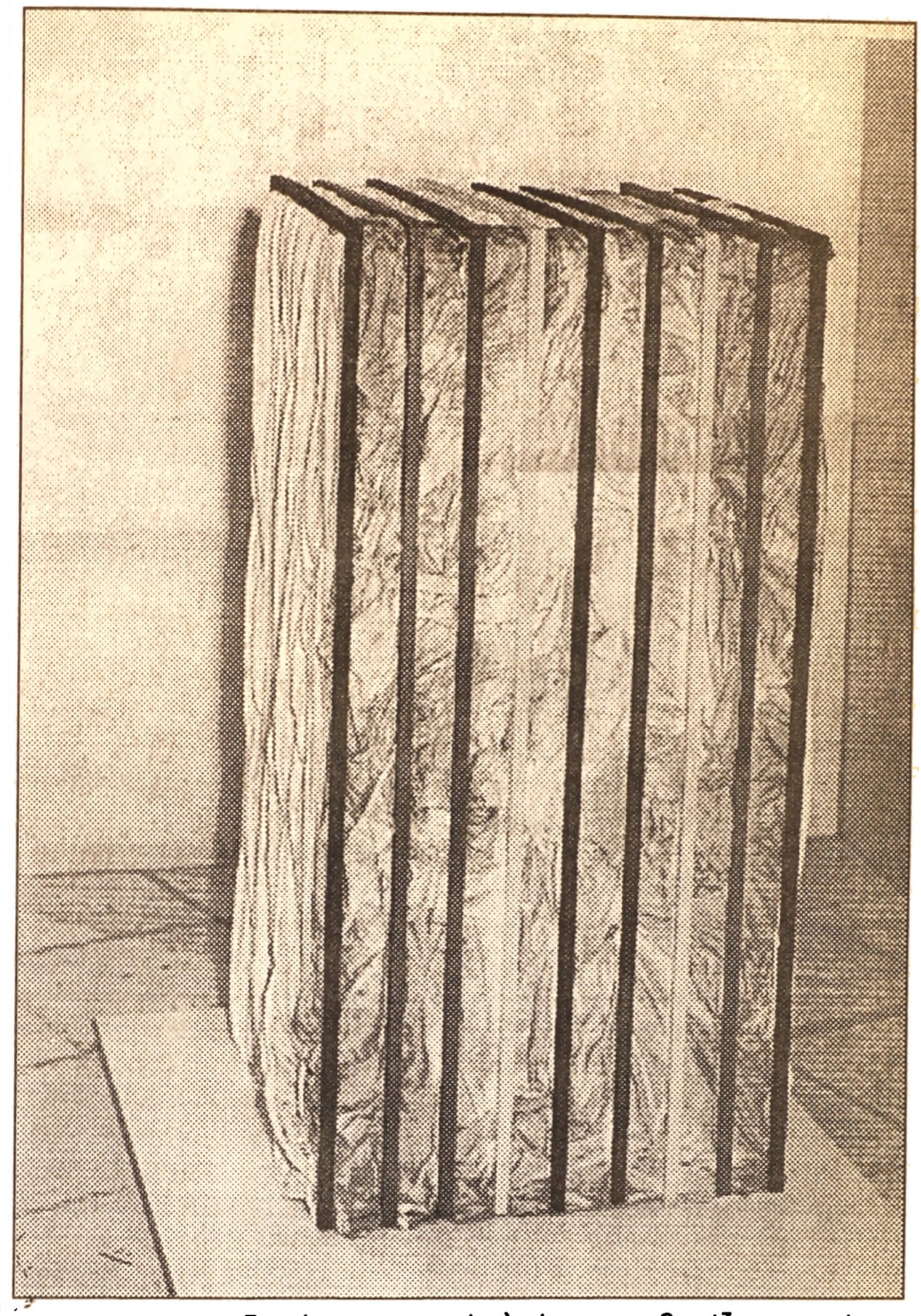
Το ζήτημα είναι να γίνει η αρχή, τα υπόλοιπα ακολουθούν. Λανσάρω λοιπόν αυτή τη σειρά των «άλλων» ηλιακών πιστεύοντας ότι έτσι συμβάλλω στη πρόοδο της αρχιτεκτονικής μας. Σκέφτηκα μάλιστα και τα ονόματα που θα έχουν τα μοντέλα: ας πούμε «Μέγας Αλέξανδρος» (για το μακεδονίτικο) και «Ίμια» (για το νησιώτικο). Με την ευκαιρία πάντως δημοσιεύω ένα παράδειγμα από όλα, το βασικό μοντέλο «Ίμια», περισσότερο για να φανεί η «φιλοσοφία» του σχεδίου μου, δηλαδή ο τρόπος που εντάσσεται ο ηλιακός στην ατμόσφαιρα της πάλλευκης, αγνής παράδοσης. Νομίζω πως δεν χρειάζονται πρόσθετες περιγραφές.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

ΘΑΝΑΣΗ ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

ραύσματα εταβιομηχανικής τορίας

Νίκος Κεσσανλής
κατασκευάζει την τριετία 1960-1962
ις Χειρονομίες του, σε μια αναδρομική έκθεση
ων του, στην γκαλερί Άλφα-Δέλτα.

Εννιά χρωματιστά πλαίσια, εγκιβωτίζουν τον όγκο από πεπιεσμένα υφάσματα.

ίδιος ο καλλιτέχνης αναφέρει στον κατάλογο ότι τα έργα της έκθεσης έγιναν από το καλοκαίρι του 1960 έως την άνοιξη του 1961. Στο Παρίσι, όπου είχε ιτασταθεί λίγο μετά την Ιταλία. Μαζί την ίδια εποχή, μια σειρά από καλλιες που προχώρησαν (γι' αρκετό καιμαζί: **Κανιάρης, Παύλος, Δανιήλ**... διετία ή, έστω, μια τριετία λοιπόν. έγιναν όλα: Διπλώματα, τσαλακώ, τεντώματα, βαψίματα, assemblages. *ονομίες* (*Gestes*) τις ονόμασε ο ίδιος. η βιαιότητα της απόδοσης και το ημις της αισθητικής, πιθανόν. Τα υλικά: σμα, πλέγμα, γύψος, κλωστές. Και ηχανικά κατάλοιπα: βαρέλια, θερμοονες, μηχανικά τμήματα. Άραγε, ήταν σκουριασμένα από τότε; Τα ίδια υλιτου χρησιμοποιούσε και ο **Κανιάρης** ίδια εποχή στο Παρίσι (αλλά και πιο και πιο μετά). Αλλά, λίγο-πολύ, και ύνολο της επερχόμενης (τότε) Arte ετα. Τι διαφοροποιεί λοιπόν τον **Νίκο (Κεσσανλή)** από τους υπόλοιπους; Δύσκολο να πει κανείς... Το υπόλοιπο (επόμενο) έργο του έθεσε εντελώς νέες βάσεις και σίγουρα ήταν αυτό που κρίθηκε ως πιο ευανάγνωστο από κοινό και κριτικούς.

Οι *Χειρονομίες* της διετίας 1960-61 ίσως έχουν την αξία τους επειδή ακριβώς ήταν εφήμερες. Η αξιοσημείωτα λιτή εγκατάσταση στην γκαλερί Άλφα Δέλτα πιθανόν τα βάζει σε νέα βάση. Μοντέρνα αρχαιολογίας ηλικίας 35 ετών ή, μήπως, ένα ανατομείο της ουσίας της χειρονομίας;

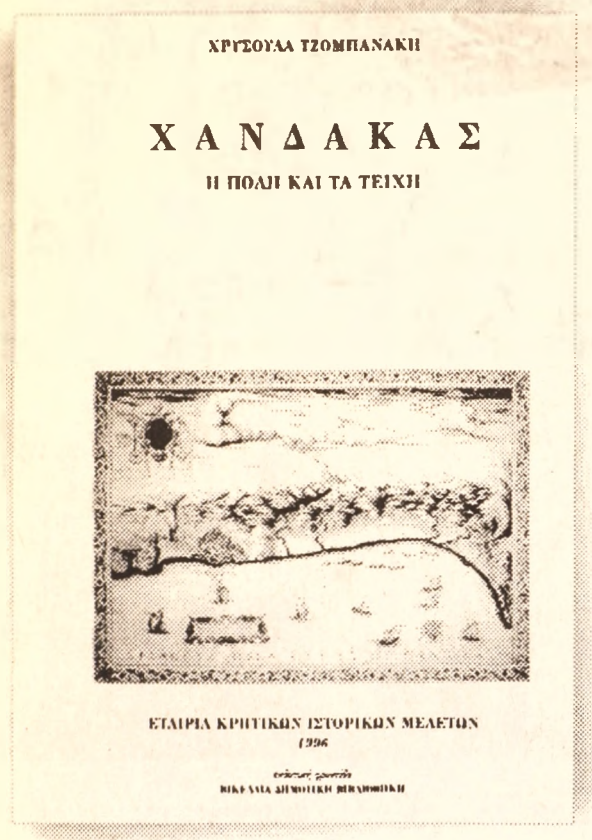
Απαιτείται, άραγε, δέος στην προσέγγισή τους; Είναι το ίδιο το έργο ιερό και καθαγιασμένο, άρα και αιώνιο, ή μήπως αρκεί να προβληματιστούμε από την ευφυΐα της χειρονομίας; Πόσο κοντά στους σύγχρονους προβληματισμούς της αρχιτεκτονικής φαίνεται περιέργως το έργο με τα εννιά χρωματιστά πλαίσια που εγκιβωτίζουν τον όγκο από πεπιεσμένα υφάσματα...

Ούτως ή άλλως, από την εποχή ήδη της γέννησης αυτών των έργων οι (εικαστικοί τουλάχιστον) καλλιτέχνες δεν παράγουν πλέον νέα αισθητική. Καταγράφουν την κοινωνική ψυχοπαθολογία του περιβάλλοντός (τους). Είτε αυτό είναι ο *δρόμος* (Κεσσανλής, Κανιάρης) είτε είναι η μαζική κουλτούρα (ποπ αρτ και εντεύθεν).

Ο Κανιάρης θα συνεχίσει την κατάβαση στα βάθη της «φτώχειας» του υλικού. Αλλά και του πολιτικού σχολίου που αυτό συνεπάγεται. Ο Κεσσανλής, αντιθέτως, θα βάλει μια τελεία σ' αυτό. Μετά το '63, τη θέση του γύψου και των βιομηχανικών απορριμμάτων παίρνει ο φωτογραφικός φακός – κατ' εξοχήν ποπ μέσο. Το φωτοχημικό (φωτομηχανικό προτιμάει ο ίδιος) θέατρο σκιών θα είναι το πλαίσιο της δημιουργίας του Κεσσανλή στα μετά το '63 χρόνια. Θα χρειαστεί να ανεβούμε στη Θεσσαλονίκη του χρόνου για τη μεγάλη αναδρομική αλλά και να περιμένουμε τις επόμενες αθηναϊκές εκθέσεις των περιόδων (*Φαντασμαγορίες, Αναμορφώσεις, Τρισδιάστατα έργα*) για να (ξανα)δούμε τη συνέχεια.

• ***Γκαλερί Άλφα – Δέλτα, Λυκαβητού 39-41, τηλ. 3602948, ώς τις 20.11***

Με το μανδύα της ιστορίας

του Φίλιππου Ν. Ιερωνυμίδη

Το να βλέπεις, από ένα σημείο και μετά, τα ίδια πράγματα με άλλα μάτια, συνήθως σημαίνει απλά ότι κάτι ιδιαίτερο έχει συντελεστεί μέσα σου. Το να βλέπεις, όμως, από ένα σημείο και μετά, τα πράγματα που ανέκαθεν σε περιβάλλουν να είναι τυλιγμένα με τον μανδύα της πολυσέβαστης ιστορίας, ενώ όλον τον άλλο χρόνο, τον περασμένο, στεκόντουσαν απέναντί σου άσχημα και βουβά, ε! αυτό ποτέ δεν οφείλεται σε κάποιων μυστικών στοιχείων την ενέργεια αλλά στη γνώση που από τα έξω έρχεται να σε επισκεφθεί. Αυτή η τέτοιας λογής γνώση μού δωρήθηκε προσωπικά περιδιαβάζοντας τις σελίδες του βιβλίου που σήμερα μιαν απόπειρα κάνω για να περιγράψω.

Η πόλη του Ηρακλείου, κατά τη διάρκεια της μακραίωνης ζωής της, έχει συνδεθεί με σπουδαία ιστορικά γεγονότα – γεγονότα που διεδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην ιστορία όχι μόνον της Κρήτης αλλά και της ευρύτερης περιοχής της ανατολικής Μεσογείου. Η πόλη αυτή – που για χίλια τόσα χρόνια ονομαζόταν «Χάνδακας» – διαμορφώθηκε στο μέσον περίπου των βορείων παραλίων της Κρήτης, εκεί όπου από την αυγή του πολιτισμού διασταυρώνονται οι θαλάσσιοι δρόμοι της Μεσογείου και ήταν πάντα στο επίκεντρο ενός ταραγμένου αλλά και ενδιαφέροντος ιστορικού γίγνεσθαι. Οι λαοί που την κατέκτησαν – Άραβες, Βενετοί, Τούρκοι– αλλά και οι έλληνες κάτοικοί της την έκαναν πρωτεύουσα της νήσου και την κόσμησαν με λαμπρά μνημεία. Έργα της κοσμικής, της εκκλησιαστικής και της φρουριακής αρχιτεκτονικής –παλάτια και απλές κατοικίες, εκκλησίες και μοναστήρια, κρήνες και υδραγωγεία και, κυρίως, οι εξαιρετικά σημαντικές οχυρώσεις και οι λιμενικές της εγκαταστάσεις–, συνέθεσαν ένα μοναδικό οικιστικό σύνολο.

Η γενική σκιαγραφία της ιστορίας αυτής της πόλης, καθώς και η πορεία διαμόρφωσης των μνημείων της, είναι το θέμα του βιβλίου που εκδόθηκε πρόσφατα με τίτλο: *Χάνδακας. Η πόλη και τα τείχη*.

Πρόκειται για μια σημαντική έκδοση της **Εταιρίας Κρητικών Ιστορικών Μελετών**, η οποία ήλθεν εις πέρας με την επιμέλεια της **Βικελαίας Βιβλιοθήκης**, φιλοδοξεί δε να συντελέσει –όπως άλλωστε και όλες οι προηγούμενες εκδόσεις της εταιρίας– στην προαγωγή της τοπικής, ιστορικής και πολιτιστικής, αυτογνωσίας.

Συγγραφέας του βιβλίου αυτού είναι η αρχιτέκτων μηχανικός και αρχαιολόγος **Χρυσούλα Τζομπανάκη**, προϊσταμένη της 7ης Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων. Εφαρμόζοντας το σολωμικό «με καιρό και με κόπο» και ακούγοντας πάντα με προσοχή τη «γλώσσα των μνημείων», προσπάθησε, όπως αναφέρει η ίδια στον πρόλογο, να ερευνήσει «*την ιδιόμορφη, αλλά απολύτως καθοριστική για τη φυσιογνωμία ενός τόπου, σχέση που διαμορφώνεται ανάμεσα στις ιστορικές συνθήκες, τα ιδιαίτερα στοιχεία της περιοχής, το κλίμα, τα διαθέσιμα υλικά, τα πολιτιστικά δεδομένα*», από τη μια πλευρά, και «*στις ανθρώπινες κατασκευές*», από την άλλη. Η συγγραφέας, παρακολουθώντας την αμφίδρομη επίδραση μεταξύ ιστορικών γεγονότων και αρχιτεκτονικής, προσπαθεί, βήμα με βήμα, να «ανακαλύψει» και να κατανοήσει την εξέλιξη της ιστορικής πόλης μέσα από τα μνημεία της – κυρίως μέσα από την πορεία κατασκευής των διαδοχικών οχυρωματικών περιβόλων της. Το βιβλίο, με τα πάνω από 200 πρωτότυπα σχέδια της συγγραφέως, το πλουσιότατο φωτογραφικό υλικό, τους παλαιούς, αδημοσίευτους έως σήμερα, χάρτες και το πλήθος των πληροφοριών που καταχωρίζονται στις 700 μεγάλου σχή-

ιατος σελίδες του έρχεται να καλύψει ένα σημαντικό κενό
πην μέχρι σήμερα σχετική βιβλιογραφία.

* * *

Το βιβλίο απαρτίζεται από την «εισαγωγή» και δεκαοκτώ κεφάλαια», που είναι διαρθρωμένα σε έξι «μέρη».

Στην εισαγωγή, που αρχίζει με ένα ερωτηματικό, αφού προς ο παρόν παραμένουν άγνωστα τόσο η ακριβής χρονολογία ου σχηματισμού του πρώτου οικιστικού πυρήνα όσο και το ρώτο όνομα (ή ονόματά) του, περιγράφονται συνοπτικά η πιανή γέννηση και η ανάπτυξη της πόλης, καθώς και η εναλλαγή ων διαφόρων ονομάτων της.

Στο πρώτο μέρος, που έχει τίτλο «Ο χώρος, ο χρόνος, τα γεγοότα» και περιλαμβάνει τρία κεφάλαια, αναλύεται το ιστορικό λαίσιο μέσα στο οποίο βρέθηκε η Κρήτη και η μεγαλύτερη πό τις πόλεις της από το 330 μ.Χ. έως τις ημέρες μας.

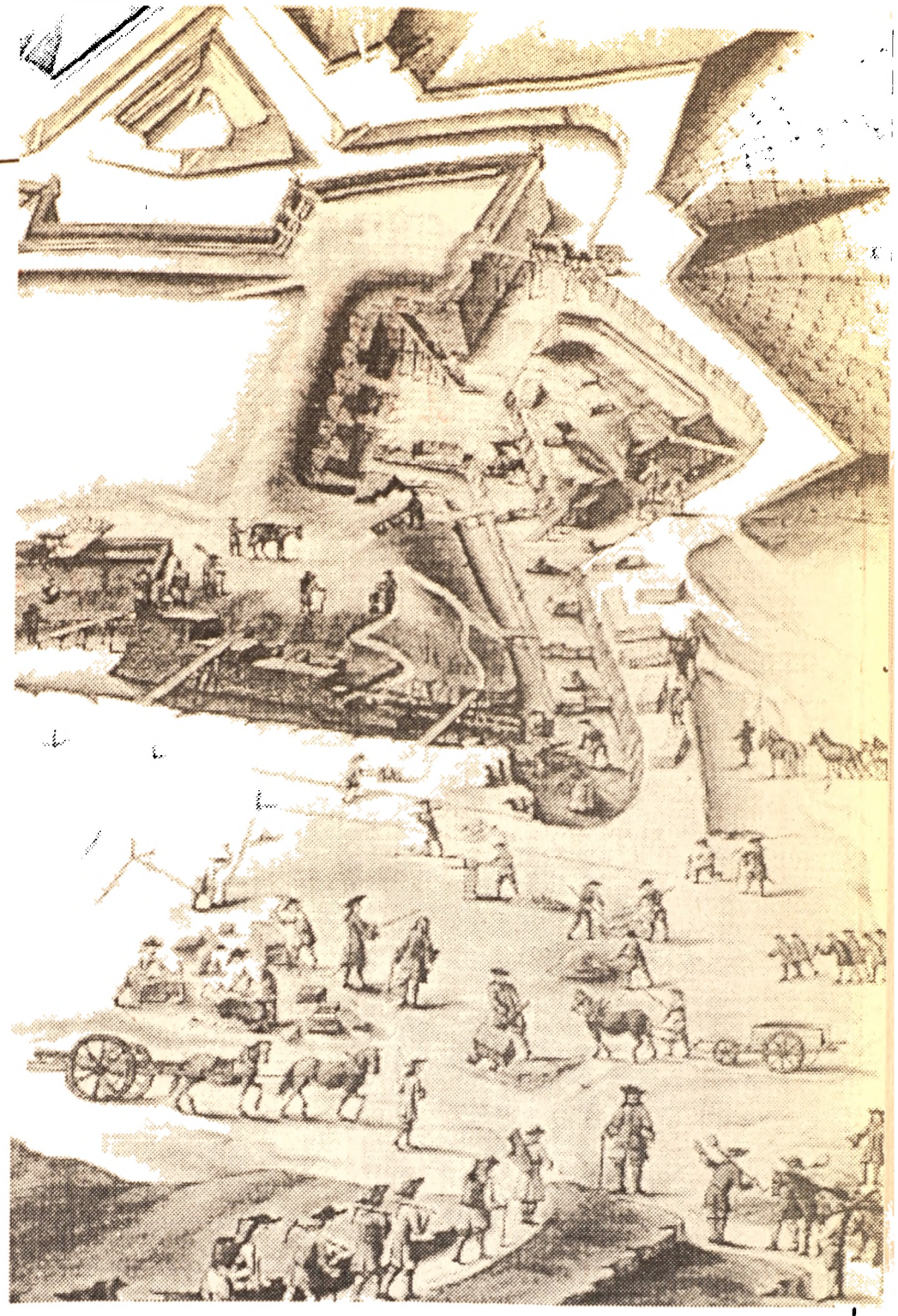
Στο δεύτερο μέρος, που έχει τίτλο «Η πόλη αναπτύσσεται, διυρύνεται, οχυρώνεται» και περιλαμβάνει τρία κεφάλαια, εξεάζονται τα ιδιαίτερα στοιχεία (έδαφος, υπέδαφος, σεισμικόητα της περιοχής κ.λπ.) που συντέλεσαν στη διαμόρφωση της όλης, του πολεοδομικού της ιστού, καθώς και των πρώτων χυρώσεών της.

Στο τρίτο μέρος, που έχει τίτλο «Η νέα εποχή του πολέμου και ων οχυρώσεων» και αποτελείται επίσης από τρία κεφάλαια, ίνεται ανάλυση των δεδομένων στα οποία οδήγησε η επανάπαση της πυρίτιδας και η κατασκευή των πυροβόλων όπλων. όπε, η Γαληνοτάτη Δημοκρατία του Αδρία, δηλαδή η Βενετία, ου κατείχε την Κρήτη από τις αρχές του 13ου αι., αναγκάσθηε από τα πράγματα να σχεδιάσει και να κατασκευάσει νέα μεάλα οχυρωματικά έργα, με σημαντικότερο όλων, στην ανατοική Μεσόγειο, εκείνο του Χάνδακα, προωθώντας παράλληλα η διαδικασία κατασκευής σημαντικών τεχνικών έργων, με την ινητοποίηση και οργάνωση ενός πολυάριθμου τεχνικού δυναικού.

Στο τέταρτο μέρος, που έχει τίτλο «Η ενετική οχύρωση του άνδακα: η μεγάλη περιπέτεια της κατασκευής» και αποτελείαι από τέσσερα κεφάλαια, γίνεται η εξιστόρηση του τρόπου ατασκευής των τειχών: αναφέρονται εκεί, ως ουσιώδη στοιεία του περίπλοκου εγχειρήματος, οι μακροχρόνιοι σχεδιαμοί, οι αλλαγές των σχεδίων και οι δυσκολίες εκτέλεσής τους, ι πηγές χρηματοδότησης του έργου, και οι αγγαρείες των ρητικών για την εξασφάλιση των απαραίτητων εργατικών χειών. Δίδονται επίσης τα σχέδια αποτυπώσεων όλων των τμηάτων της κατασκευής.

Στο πέμπτο μέρος, που έχει τίτλο «Η οχύρωση του Χάνδακα τον Κρητικό Πόλεμο και μετά την Βενετοκρατία» και αποτεείται από τρία κεφάλαια, παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο οι μεν Βενετοί και οι σύμμαχοί τους προσπάθησαν να ργανώσουν την άμυνα του Χάνδακα, οι δε Τούρκοι να αλώουν το τελευταίο χριστιανικό προπύργιο της Δύσης στη λεκάη της ανατολικής Μεσογείου. Επίσης, περιγράφονται οι επεμάσεις των Τούρκων στα τείχη κατά τη διάρκεια της Τουρκοατίας, καθώς και οι περιπέτειες του φρουρίου όχι μόνον κατά τη διάρκεια της αγγλικής κατοχής του αλλά και καθ' όλον ον 20ό αι. Απαριθμούνται, τέλος, οι επεμβάσεις στα τείχη – ρχικά καταστροφικές, στη συνέχεια ευεργετικές – που έγιναν ατά τον 20ό αι. και παρουσιάζονται οι έως τώρα μελέτες για ις οχυρώσεις του Χάνδακα.

Στο έκτο, και τελευταίο, μέρος, που έχει τίτλο «Ιστορίες παράλληλες» και αποτελείται από δύο κεφάλαια, καταγράφονται, με τη μορφή παράλληλων χρονολογικών πινάκων, τα κυριότερα γεγονότα της ιστορίας της πόλης και της κατασκευής των τειχών καθώς και οι κυριότερες στιγμές του γενικότερου ιστορικού πλαισίου της εποχής.

Ένα εργοτάξιο οχύρωσης του 17ου αι.: μηχανικοί, τεχνίτες, εργάτες και υποζύγια σε πλήρη δράση.

* * *

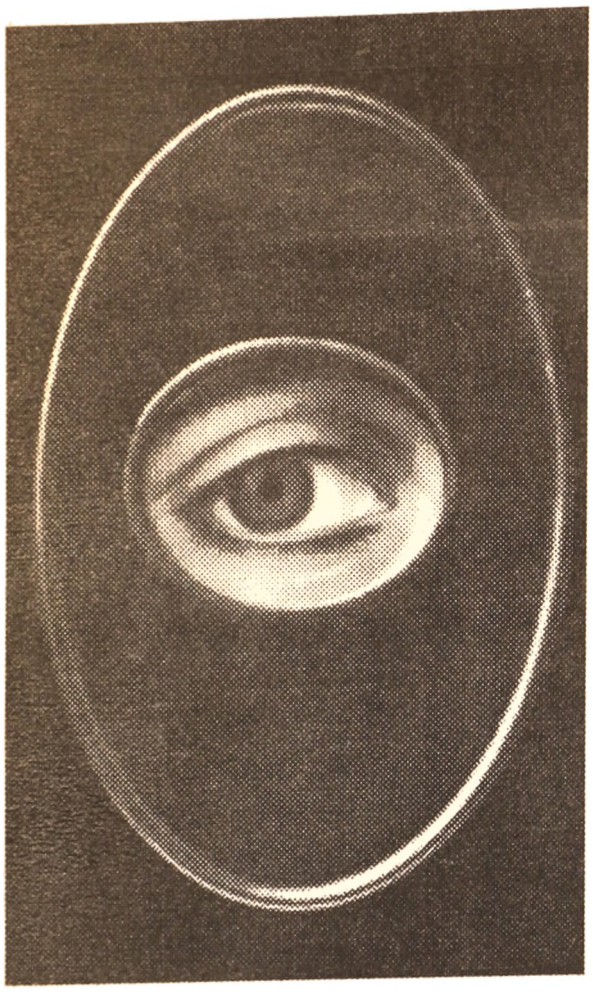
Το βιβλίο αφιερώνεται από την συγγραφέα στον πατέρα της, τον αρχιτέκτονα **Γιάννη Τζομπανάκη**, καθώς και σε όλους εκείνους που, με το έργο τους, απέδωσαν τιμή στα μνημεία της συγκεκριμένης πόλης.

Η χειρονομία αυτή της συγγραφέως – όπως ήδη έχει τονιστεί αλλού– δεν επιτρέπεται να εκληφθεί απλώς και μόνον σαν μια χειρονομία αγάπης και σεβασμού του παιδιού προς τον πατέρα του, αλλά πρέπει να φέρνει στο νου όλων κάτι περισσότερο, που συνίσταται σε τούτη τη διαπίστωση: και η ίδια, γέννημα θρέμμα αυτού του πατέρα, χρόνια τώρα συγκαταλέγεται «σε όλους εκείνους» –τους πολύ λίγους, δυστυχώς– που με το έργο τους αποδίδουν τιμή στα μνημεία της πόλης του Ηρακλείου. Αυτής της διαπίστωσης έκφραση και επιβεβαίωση αποτελεί, και κατά τη δική μας γνώμη, η συγγραφή αυτού του βιβλίου. Συνάμα, όμως, έχοντας λάβει προσωπικά, όπως στην αρχή αναφέρθηκε, τη δωρεά της γνώσης από αυτό, πίστη μας ισχυρή είναι ότι η ανάγνωσή του θα καταστήσει, με το πέρασμα του χρόνου, τους συγκεκριμένους «όλους εκείνους» της αφιέρωσης πολύ περισσότερους.

Τα Άγρια & τα Ήμερα

του Παναγιώτη Ιωαννίδη

ΧΩΡΙΣ ΔΙΧΤΥ

ΤΩΡΑ ΠΟΥ ΛΕΙΠΕΙ ΑΠΟ ΤΟ «Χάραμα», και που καινούργιος δίσκος της δεν αναμένεται συντόμως, μπορώ να το πω, χωρίς φόβο και χωρίς πάθος: και τον τηλεφωνικό κατάλογο να τραγουδήσει η Δήμητρα Γαλάνη, θ' αξίζει να τον ακούσει κανείς. Γιατί ό,τι πιάσει στο στόμα της, γίνεται ποίηση, δηλαδή τέλεια ακριβολογία.

Το είπε κι ένας παλιός σαξοφωνίστας: «Η διαφορά ανάμεσα στη Μπίλλυ και στην Έλλα είναι η εξής: όταν η Έλλα τραγουδά το *My man's gone now*, το ακούς και σκέφτεσαι: μην ανησυχείς κορίτσι μου, όπου να 'ναι θα γυρίσει, για τσιγάρα βγήκε ο άνθρωπος. Όταν το 'λεγε η Μπίλλυ όμως, δεν χωρούσε αμφιβολία: πάει, ο τύπος χάθηκε και πίσω δεν γυρνά...».

Δεν είναι μικρό πράγμα: να εννοείς και να αισθάνεσαι, ταυτόχρονα με μια κίνηση. Αρκεί ν' ακούσεις πώς μεταμορφώνει η Μπίλλυ Χάλλιναυ το ελαφρό έως ανόητο τραγουδάκι *Mandy is two* σε μια ιστορία για το χρόνο και την ηλικία, ή πώς λέει η Γαλάνη «*σου είχα αφεθεί*», και «*άσε με κι απόψε όλα να σ' τα δώσω*». Έτσι «έκλεψε» την *Πιο μεγάλη ώρα* (και καταλάβαμε πως πρόκειται ίσως για το τολμηρότερο ερωτικό τραγούδι που έχουμε), το *Δίχτυ*, τον *Δερβίση*, το *Είδα την Άννα κάποτε* (παρεμπιπτόντως, ο ίδιος ο Σαββόπουλος είναι άλλος ένας από τους ελαχιστότατους αριστούχους των δύσκολων εξετάσεων της πειστικής δεύτερης ερμηνείας – πιο θεαματικά και αναπάντεχα, μ' ένα συγκλονιστικό γυμνό *Ας ερχόσουν για λίγο*).

Αρκετοί είναι αυτοί που δεν την συμπαθούν ιδιαιτέρως: θυμούνται κυρίως ορισμένα γλυκερά που έχει τραγουδήσει κατά καιρούς, και ξεχνούν αυτό που πρώτος αναγνώρισε ο Τσιτσάνης, και ολοκλήρωσε ο Χατζιδάκις: πως η Γαλάνη είναι *λαϊκή* τραγουδίστρια, με το ακριβό και αυστηρό νόημα που έδινε στον όρο ο συνθέτης που της χάρισε το *Κοίτα με στα μάτια*. Και ας μην αναρωτιόμαστε πώς γίνεται η ίδια τραγουδίστρια να αφιερώνεται σ' έναν κύκλο τραγουδιών του Θεοδωράκη απ' τη μια, και στο *Θέλω να δω τον πάπα* ή το *Πάρε το δάκρυ μου* απ' την άλλη. Όπως εξομολογούνταν ο Κοκτώ, το πάλκο, «ελαφρύ» ή «λαϊκό» είναι «*σχολείο δουλειάς, διακριτικής δύναμης, χρήσιμης χάρης, σχολείο υψηλό που σε αποξενώνει από τα απρόσεκτα πνεύματα...*».

Ότι η Γαλάνη διαθέτει σπουδαία τεχνική, είναι αναμφισβήτητο. Αλλά συχνά θα την ακούσεις να παρασύρεται, ν' αφήνει τη φωνή της να «σπάζει» αβοήθητη, προτού «επανορθώσει» στην επανάληψη του ρεφρέν. Όπως σε μια πρόσφατη εκτέλεση των *Χαιρετισμών*: οι νότες είχαν ανεβεί πολύ ψηλά, και δεν της «βγήκαν». Απτόητη, και με θαυμάσιο χιούμορ, στράφηκε στους θεατές κι έπαιξε το χέρι: «Έτσι κι έτσι τα πήγα!» – για να ξαναβρεί αμέσως την πιο υπέροχη καθαρότητα της φωνής. Αληθινά, η κυριαρχία της Γαλάνη επί σκηνής είναι πραγματική απόλαυση: πότε να ενθαρρύνει τους νεαρότερους συνεργάτες της, και πότε –μ' ένα βλέμμα– να κατεβάζει έναν χυδαίο χορευτή από την πίστα.

Είναι άχαρη και προκλητική συγχρόνως η θέση του ερμηνευτή, αναγκασμένου να μεσολαβεί ανάμεσα στον δημιουργό και το κοινό (ας ξεχάσουμε για μια στιγμή πως, υπό μία έννοια, και ο δημιουργός «μεσολαβεί»). Ο ερμηνευτής ακροβατεί δίχως δίχτυ. Εμπιστεύεται, κάτω του, από τη μια το κοινό, από την άλλη τους συνθέτες και τους στιχουργούς. Ο ηδονικός ερεθισμός που προξενεί σε όλους η πιθανότητα της πτώσης, ισορροπεί με την ικανοποίηση του θριάμβου έναντι της βαρύτητας. Για να φωτιστεί, ωστόσο, σωστά η πορεία πάνω στο σχοινί, πρέπει οι προβολείς να προέρχονται κι από τις δυο μεριές. Και φωτίζεται καλύτερα, στο σημείο όπου τέμνονται οι δέσμες.

Όσες φορές κι αν προσπάθησα, για συντροφιά, να φτιάξω μια κασέτα «ενενηντάρα» με τραγούδια της Γαλάνη, ποτέ δεν τα κατάφερα· πάντα μένουν άλλα τόσα απ' έξω.

Η αξόδευτη δύναμη της ζωής, της φύσης, της γραφής

ρη Μιτσοτάκη,
Mirabilis
Το Ροδακιό, Αθήνα 1996

ποιο λόγο γράφεται ένα πόρημα; Οι απαντήσεις, ξς. Η **Κλαίρη Μιτσοτάκη**, ως, ομολογεί ότι έγραψε *ora Mirabilis* «*για να κατα-ή, καλύτερα, για να ψηλα-με τα δάχτυλα από τι συ-μαι και από τι συνίσταται κόσμος*».

ίψαξε στα συστατικά ενός ου μέσα στον οποίο έζησε λίγο–, μύρισε το άρωμά ιαι αποφάσισε να τον ανα-ι –γραπτώς– από το χώρο ιάντα βρισκόταν: τη μνήμη Μετέφερε στιγμές από την τική ζωή της ορεινής Κρή-των Ανωγείων συγκεκρι-– όπου «*η αξόδευτη δύνα-οτίζει τις μικρές κλειστές ές κοινωνίες. Δεν είναι η ή τους στις τραχύτητες της ς, η τριβή τους με την έν-και τον πόνο, η πίστη τους στον φόβο. Εκείνο που τις χαρακτηρίζει, εκείνο που φτιάχνει το ύφος τους, την αισθητική τους, είναι η αξόδευτη δύναμη*». Και αρχίζει να περιγράφει τη ζωή αυτών των ανθρώπων, τις αξίες τους, την καθημερινή κίνηση και τον αγώνα τους, τις στιγμές του θυμού, της χαράς, του γλεντιού, του έρωτα, της αδήλωτης μα σταθερής αγάπης, προσπαθώντας να εντοπίσει το πώς διαμορφώθηκε και η δική της σχέση με το θυμό, το γλέντι, τον έρωτα, τη χαρά.

Η γλώσσα της Κλαίρης Μιτσοτάκη γι' αυτή την περιγραφή έχει τα χαρακτηριστικά «*του παράδοξου και του αναγκαίου μέσα σε καθετί συντελούμενο*». Το αποτέλεσμα για τον αναγνώστη είναι μια γλωσσική «ιεροτελεστία». Είναι λιτή, ουσιαστική, γήινη· έχει την αυστηρότητα του βουνού και το νότισμα της θαλασσινής αύρας.

Σε έντεκα μικρά κεφάλαια που φωτογραφίζουν μια γνωστή-άγνωστη καθημερινότητα (μια καθημερινότητα που είτε έχουμε –κάποτε– ζήσει είτε έχουμε ακούσει απ' όσους την έζησαν είτε μερικές –σπάνιες– φορές ακόμα συναντάμε), «ακούγεται» η δυνατή φωνή της «σιωπηλότητας», «*αυτός ο ανεσταλμένος, ο σχεδόν ανεκφραστικός τρόπος να ζεις, [που] δίνει μεγάλη εκφραστικότητα στα σώματα, στα πρόσωπά τους*».

Είναι ένα βιβλίο-συναπάντημα με ανθρώπους που ποιμαίνουν «*τις σκέψεις τους όπως ο ποιητής ποιμαίνει τις λέξεις του. Γι' αυτό και τις μετ[αδίδουν] χωρίς να το παρατηρεί κανένας*». Το τέλος της ανάγνωσης αυτού του βιβλίου –μια ανάγνωση που τελειώνει πολύ γρήγορα όχι λόγω της μικρής έκτασής του αλλά λόγω της γοητείας της γραφής του– θα βρει τον αναγνώστη να αναπολεί, να αναλογίζεται, να αναθυμάται· να λειτουργεί «μετα-αναγνωστικά» δηλαδή.

Όλγα Σελλά

Β*ιβλιοφιλική*· περιοδική έκδοση του «Εθνικού Κέντρου Βιβλίου»: στο τχ. 2 (Σεπτέμβριος 1996): «αφιέρωμα στη φωτογραφία» – και δεν είναι αντίφαση. Πρόκειται για ενδιαφέρουσα καταγραφή και παρουσίαση των ελάχιστων βιβλίων που υπάρχουν στην ελληνική γλώσσα και έχουν για θέμα τους τη φωτογραφία. Η εικόνα και ο λόγος είναι μια δύσκολη συμβίωση· συχνά ανταγωνιστική, σπανιότερα γόνιμη και δημιουργική. Παράλληλα, φυλλομετρώντας το περιοδικό, σταθήκαμε στον «βιβλιοδείκτη», μια καλοπροαίρετη κριτική παρουσίαση των νέων εκδόσεων. Το περιοδικό *Βιβλιοφιλική* πληροφορούμαστε ότι «*δημιουργήθηκε ειδικά για τους κατόχους της ομότιτλης πιστωτικής κάρτας...*» και ακολουθεί τη λογική που διέπει τις καταναλωτικές πιστωτικές κάρτες. Γι' αυτό το λόγο καταφεύγει σε προσφορές: φωτογραφικές μηχανές για τους νέους κατόχους της βιβλιοφιλικής κάρτας, ταξίδια για τους βιβλιοπώλες που προωθούν τη χρήση της· τα βιβλία, λοιπόν, μπορούν να περιμένουν στο ράφι το τέλος των φωτογραφικών και ταξιδιωτικών εξορμήσεων ή, στην καλύτερη περίπτωση, να τις συνοδεύουν...

Για *Τα χαμομήλια, που μιλάνε (Νηπιαγωγείο λουλουδιών)* γράφει ο **Γιώργης Κρόκος** (εικονογράφηση: **Αμαλία Α. Ατσαλάκη, Δημήτρης**

Ζιάκας, εκδ. Ομήρειο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Χίου, 1996). Στιχουργία που απευθύνεται στα παιδιά. Αλλά ποια άραγε είναι αυτά τα παιδιά; υπάρχουν στις μέρες μας; υπήρξαν ποτέ; ή μήπως παραπέμπουν στην παιδική ηλικία της περασμένης ή και της προπερασμένης γενιάς; Ακούστε: « Έχω μιαν αυλή μεγάλη / όλο γλάστρες και λιακάδα. / Όμορφη για να 'ναι τόσο, / σίγουρα θε να 'ν' η Ελλάδα».

Διαφορετική, εντελώς διαφορετική, είναι η προσέγγιση της παιδικής λογοτεχνίας από τη σκοπιά του βιβλιογράφου· ιδίως, μάλιστα, αν αυτός ο βιβλιογράφος είναι φιλόπονος και συστηματικός όσο ο **Κυριάκος Ντελόπουλος**: *Παιδικά και νεανικά βιβλία του 19ου αιώνα. Σχολιασμένη και εικονογραφημένη βιβλιογραφική καταγραφή. Πρώτη προσέγγιση. Συμβολή στην μελέτη της νεοελληνικής λογοτεχνίας* (εκδ. Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου, 1995). 986 λήμματα, δηλαδή 986 βιβλία παιδικά και νεανικά ελλήνων και ξένων συγγραφέων κυκλοφόρησαν στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Η διαπίστωση αυτή και κυρίως ο εντοπισμός των αναγνωστικών ενδιαφερόντων των παιδιών και των νέων, έτσι όπως αποκαλύπτεται από την ειδική αυτή βιβλιογραφική εργασία, φωτίζει με σχετικά μεγάλη

Σπινόζα – δύο εκδόσεις

• Ζιλ Ντελέζ, *Σπινόζα, Πρακτική Φιλοσοφία*
Μτφρ. Κ. Καψαμπέλη
Εκδ. Νήσος, Αθήνα 1996
• Σπινόζα, *Πολιτική Πραγματεία*
Μτφρ. Α. Στυλιανού, εισαγωγή Γ. Βώκος
Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1996

Ο **Ζυλ Ντελέζ** τονίζει την προσωπικότητα του **Σπινόζα** σε σχέση με το ευγενές παράδοξο που αποτελεί το έργο του· ωστόσο, αποφεύγει να τοποθετήσει το έργο του ως προς τις φιλοσοφικές καταβολές του.

Η ιστορία της φιλοσοφίας μάς υπενθυμίζει ότι τίποτα δεν είναι αποτέλεσμα παρθενογένεσης. Η διάκριση που κάνει ο Σπινόζα ανάμεσα στο καλό *για μας* και το κακό *για μας*, ως ταυτόσημη με τη διάκριση καλού-κακού (που σημαίνει ότι δεν δέχεται την απολυτότητα των δύο σκελών αυτής της αντίθεσης), παραπέμπει στην αριστοτελική αντίρρηση απέναντι στον **Πλάτωνα** που εκφράζεται στο *Περί ψυχής*. Το αγαθό, αναφέρει ο **Αριστοτέλης**, είναι αγαθό ως προς κάτι και δεν νοείται απολύτως, όπως και το κακό. Αυτή η μη-ηθική θεώρηση κυριαρχεί στην οντολογία του Σπινόζα, που αναπτύσσεται στην *Ηθική* του, προετοιμάζοντας έτσι στοχαστές όπως ο **Χέγκελ** (πράγμα που δεν δέχεται ο Ντελέζ).

Η *Ηθική* όμως του Σπινόζα δεν τιτλοφορείται έτσι τυχαία· σ' αυτήν υπάρχει μια στενή συνεκφορά του δέοντος με το είναι. Πώς όμως γίνεται αυτή η συνεκφορά; Η αντίθεση καλού-κακού στον Σπινόζα οργανώνεται γύρω από τους πόλους της ενεργητικότητας και της παθητικότητας. Η «ενεργητικότητα» στον Σπινόζα είναι έννοια που παραπέμπει στο αριστοτελικό «*ἐνεργεία*». Αν το αγαθό κατά τον Σπινόζα τείνει να ταυτιστεί με τη δύναμη, αυτή η δύναμη είναι η κατάσταση του «ἐνεργεία», στην οποία όσο περισσότερο βρίσκεται το άτομο τόσο πιο αγαθό είναι. Για τον Αριστοτέλη, όπως και για τον Σπινόζα, το απολύτως «ἐνεργεία» ον είναι ο Θεός. Μ' αυτή και μόνο την έννοια, το αγαθό ταυτίζεται με τη δύναμη. Ο δε φορέας της ενεργητικότητας αυτής, για την οποία μιλήσαμε, είναι ο Λόγος. Αναφέρει ο Σπινόζα: «*Το καλό που επιθυμεί για τον εαυτό του όποιος επιθυμεί την αρετή, θα το επιθυμεί και για τους άλλους ανθρώπους, και θα το επιθυμεί τόσο περισσότερο όσο περισσότερη γνώση θα έχει του Θεού*»

Ωστόσο, παρά τη σοβαρότητα των επιχειρημάτων του Ντελέζ, θα μπορούσε να παρατηρήσει κανείς ότι ο Σπινόζα δεν μπορεί εύκολα να χαρακτηριστεί ανηθικιστής και άθεος, όπως τον θεωρεί ο Ντελέζ, κάνοντας μια νιτσεϊκής καταγωγής ανάγνωση του έργου του· απλώς δεν είναι ηθικολόγος και σίγουρα είναι άθρησκος. Αν η *Ηθική* του Σπινόζα δεν προτάσσει «*υπερβατικές αξίες και κανονιστικές αρχές*» εξωγενείς ως προς τον άνθρωπο, όπως το νοεί ο Ντελέζ, είναι γιατί για τον Σπινόζα το αγαθό εμμένει (immanent) στη Φύση, και κατά συνέπεια και στη Φύση του ανθρώπου. Άλλωστε, για τον Σπινόζα, «*Deus sive Natura*», ο Θεός είναι η Φύση, και αυτό επιτάσσει μια ήδη αυστηρή ηθική. Συνεπώς, αν η διάκριση μεταξύ καλού και κακού ταυτίζεται με τη διάκριση των παθών της χαράς και της λύπης (*Ηθική*), η χαρά, με τον τρόπο που τίθεται, δεν ξέρουμε αν είναι αυτή της ηφαιστειώδους ζωής, όπως τη θέλει ο Ντελέζ, σίγουρα όμως είναι η χαρά του φιλοσόφου.

Η μονογραφία του Ντελέζ μέσα από την παράδοσή του, είναι αξιόλογη. Ας μην ξεχνάμε πως ο Ντελέζ υπήρξε ένας από τους πιο σημαντικούς γάλλους ακαδημαϊκούς στοχαστές μέχρι την περίοδο της συνεργασίας του με τον **Φελίξ Γκαταρί**, που κι αυτή είναι ενδιαφέρουσα.

Η μετάφραση μάς φαίνεται σίγουρα με άποψη· περιλαμβάνεται στην έκδοση κι ένα εκτενές υπόμνημα για την απόδοση των όρων, πολύ χρήσιμο σε κάθε μελετητή του Σπινόζα.

***

Με την έκδοση της μονογραφίας του Ντελέζ για τον Σπινόζα ενδιαφέρει να δούμε και την παράλληλη έκδοση της *Πολιτικής Πραγματείας* του φιλοσόφου, σε μετάφραση, όσο μπορούμε να κρίνουμε, λιτή και ρέουσα από την **Α. Στυλιανού**, που περιλαμβάνει και ένα κείμενο του **Ε. Μπαλιμπάρ** για τον Σπινόζα.

Ο Γ. Βώκος έκανε, στην εκτενή εισαγωγή του, μια συντονισμένη προσπάθεια να εντάξει το έργο του Σπινόζα στο χώρο και το χρόνο δημιουργίας του, συνδέοντάς το κυρίως με τις θεωρίες του Φυσικού Δικαίου και διακρίνοντάς το απ' αυτές. Η εισαγωγή είναι πολύ κατατοπιστική, από τη σκοπιά της ιστορίας της φιλοσοφίας, για τον ενδιαφερόμενο.

Ως προς την εισαγωγή, θα είχα να παρατηρήσω το εξής. Ο Σπινόζα είναι γεγονός ότι προέρχεται από την παράδοση του αριστοτελισμού και κυρίως στην εκδοχή που υιοθέτησαν οι εβραίοι στοχαστές, όπως ο **Μαϊμονίδης**. Είναι διαφωτιστικό ότι ενώ υπήρξε αρχαίο Φυσικό Δίκαιο, στον Πλάτωνα και τον **Αριστοτέλη** δεν παρατηρείται ιδιαίτερη επικέντρω-

ν έννοια της φυσικής κα-
ης, τουλάχιστον όπως
ρίστηκε από τους νεότε-
ποχαστές. Το αποτέλε-
ναι ότι η *αρχή* του Φυσι-
καίου και στον Αριστο-
κι στον Σπινόζα είναι λο-
αι δεν νοείται γενετικά
ορικά, δηλαδή δεν τους
ενδιαφέρει η χρονική αφετηρία της πολιτικής κοινωνίας. Έτσι ο Σπινόζα παρακάμπτει τους σκοπέλους του **Χόμπς** και όσων το ενδιαφέρον τους επικεντρώνεται στην έννοια της φυσικής κατάστασης.

Ενδιαφέρον έχουν τα λόγια του **Μπαλιμπάρ** για τη σημασία του πολιτικού στοχασμού στο έργο του φιλοσόφου. Γράφει: «*Στον Σπινόζα... και η πολιτική είναι φιλοσοφία: αποτελεί το εμπειρικό πεδίο μέσα στο οποίο ξετυλίγεται η ανθρώπινη φύση και η προσπάθεια απελευθέρωσης*».

Έρη Κασίμη

Αλλόκοτο, παράξενο, ονειρικό...

είδης Αντονάς,
σερις κήποι
Στιγμή,
α 1996

ημίτης φαροφύλακας ενός
ύ νησιού κατορθώνει με
ινθρωπες προσπάθειες να
ένα πλοιάριο που κινδυ-
να τσακιστεί στα βράχια
η συνέχεια, πείθει τη νεα-
ναίκα, μέλος της τετραμε-
μάδας επιβατών του πλοί-
, να μείνει μαζί του στο νη-
ίνω σ' αυτόν τον καμβά, ο
είδης Αντονάς (στο βιβλίο
άρχει έτος γεννήσεως, ού-
γραφικό σημείωμα) στή-
α αλλόκοτο σκηνικό, ανα-
οντας ένα παράδοξο αφή-
σε 22 μικρά κεφάλαια. Πε-
νώντας δημοσίως την συγ-
κή τέχνη όταν «*ταυτίζεται
καταγραφή μαρτυριών*»,
έχει δηλώσει γραπτώς σ'
είμενό του για τον **Η. Χ.**
δημητρακόπουλο, δημο-
ένο σε τούτο το περιοδικό,
; συγγραφέας –έχει ακόμα
ιβλία στο ενεργητικό του,
σκοπος (1998) και *Οι δύο*
(1995)– επινοεί μια ιστο-
ε όλα τα στοιχεία του φα-
ικού.

δάνειά του από έλληνες
ένους πεζογράφους είναι
κριτα, αυτό όμως δεν ση-
ι πως το κείμενό του στε-
ι προσωπικού στυλ γρα-
φής που συνεπάγεται μιαν απροσδιόριστη γοητεία, η οποία απουσιάζει από ανάλογα κείμενα συνομηλίκων του συγγραφέα. Εκτός από τις επιρροές που έχει δεχθεί από τον Η.Χ. Παπαδημητρακόπουλο και τον **Ε.Χ. Γονατά** (στον οποίο αφιερώνει το βιβλίο του), εντοπίζουμε επιδράσεις από τον **Έντγκαρ Άλαν Πόε** (στο προαναφερθέν κείμενό του εκφράζει το θαυμασμό του για τον πατέρα του αστυνομικού διηγήματος, που με τα αλλόκοτα, τα παράδοξα, τα ονειρικά, τα νοσηρά του διηγήματα, αλλά και τα ποιήματα –με πρώτο και καλύτερο το *Κοράκι*– συνέβαλε στην ανάπτυξη της φανταστικής λογοτεχνίας), αλλά και τον **Χένρυ Τζέημς**, ιδίως από το *Στρίψιμο της βίδας*.

Η πλοκή της ιστορίας αναπτύσσεται γραμμικά, χωρίς μεταφορές, καλολογικά στοιχεία και άλλα συγγραφικά τερτίπια. Χρησιμοποιεί λέξεις απλές, καθημερινές, μοναδικό του μέλημα είναι να δώσει με σαφήνεια την υφή των πραγμάτων και των εννοιών. Η λιτή περιγραφή των αντικειμένων (πλοίο, φάρος, σπίτι) και των συναισθημάτων του ήρωα (απάθεια, ανησυχία, αιφνιδιασμός) δεν έχει άλλο προορισμό από το να οδηγήσει την ιστορία του στα έσχατα όριά της, σε μια δραματική κορύφωση που θυμίζουν Πόε – το Ελεονώρα, όνομα της ηρωίδας του, παραπέμπει σε διήγημα του αμερικανού συγγραφέα.

Σ' ένα δεύτερο επίπεδο, *Οι τέσσερις κήποι* πραγματεύονται τη μοναξιά του άντρα, του απομονωμένου ιδία βουλήσει, του αποκλεισμένου στην ερημιά, συντροφιά με βιβλία, ο οποίος κάποτε συνειδητοποιεί πως η ανάγνωση κι ο στοχασμός δεν αποτελούν επαρκείς λόγους για να δώσουν ουσία και νόημα στη ζωή του. Στην αντίπερα όχθη, η γυναίκα, στην προσπάθειά της να παίξει το πανάρχαιο παιγνίδι αρσενικού-θηλυκού, πέφτει στην παγίδα που η ίδια έχει στήσει, δίνοντας στον άντρα την ευκαιρία να αναθεωρήσει τη φιλοσοφία του.

Ο Αριστείδης Αντονάς, μια μοναχική φωνή στη νεότερη πεζογραφία μας, δεν φαίνεται να αποβλέπει στην εφήμερη δόξα ούτε να προσδοκά να γίνουν μπεστ σέλερ τα βιβλία του. Μιλάει με κλασικό τρόπο για κλασικά πράγματα, αποφεύγοντας τα επιχρίσματα που θα προσέδιδαν στιλπνότητα στη γραφή του. Ξέρει να επινοεί ιστορίες, οι οποίες αντικειμενικά ανήκουν στη λογοτεχνία του φανταστικού, μολονότι ο ίδιος δεν το δέχεται αυτό, ισχυρίζεται μάλιστα –στο κείμενό του για τον Η. Χ. Παπαδημητρακόπουλο– πως εχθρεύεται αυτό το είδος.

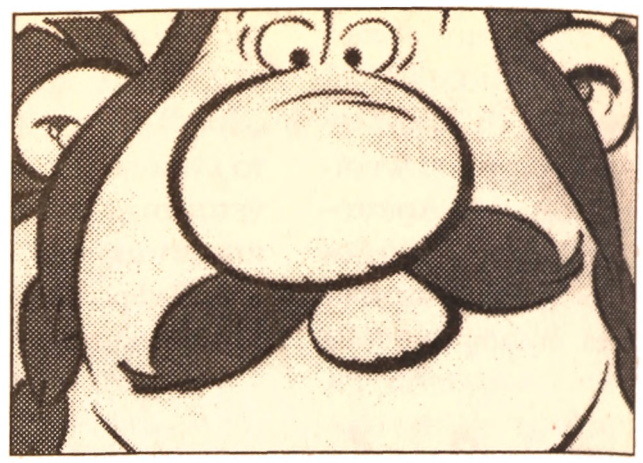
Φίλιππος Φιλίππου

πληρότητα την ελλιπή εικόνα που είχαμε ώς τώρα για το θέμα. Και βέβαια, καινούρια ονόματα συγγραφέων, ταυτίσεις έργων, πληροφορίες για τα τραβήγματα είναι μέσα στα πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία που αναδεικνύονται από την έκδοση αυτή. Ενώ παράλληλα έχουμε την ευκαιρία να διαβάσουμε αποσπασματικά, έστω, εισαγωγές και προλόγους βιβλίων, και να χαρούμε τις απεικονίσεις των εξωφύλλων και μια πλούσια επιλογή εικονογραφικού υλικού που προέρχεται από τις πρώτες εκδόσεις.

***Ἐν γῇ ἁλμυρᾷ*. Βύρων Λεοντάρης** (εκδ. Έρασμος, 1996): «Ἄγος καί ἄγος / Τό δεύτερο ἀντιθέτου σημασίας πρός τό πρῶτο / καί διά τοῦτο ἀκριβῶς συνεφύρθη γραφικῶς πρός ἐκεῖνο, / ὅθεν πολλάκις ἐδασύνθη μέν καί τοῦτο, ἐψιλώθη δέ καί ἐκεῖνο / καί ἐθεωρήθησαν μία καί ἡ αὐτή λέξις... // Γιά τούς λεξικογράφους τέτοιες διακρίσεις / ὄχι γιά μᾶς πού κύλησε ἡ ζωή μας ὅλο συμφυρμούς / πού ἐδασύνθημεν καί ἐψιλώθημεν ἀμέτρητες φορές / πού ὅποιες σημασίες κι ἄν πήραμε καμμιά τους δέ μᾶς ταίριαζε // Καί διά τοῦτο ἀκριβῶς / γιά μᾶς / καί ἄγος καί ἄγος / καί ἁγίασμα κι ἁγιάζι / καί ἀγώνας καί ἀγωνία / τό ἴδιο ἄγχος καί Ἄουσβιτς τοῦ λόγου καί τῆς ὕπαρξης».

ο χαρτοκόπτης

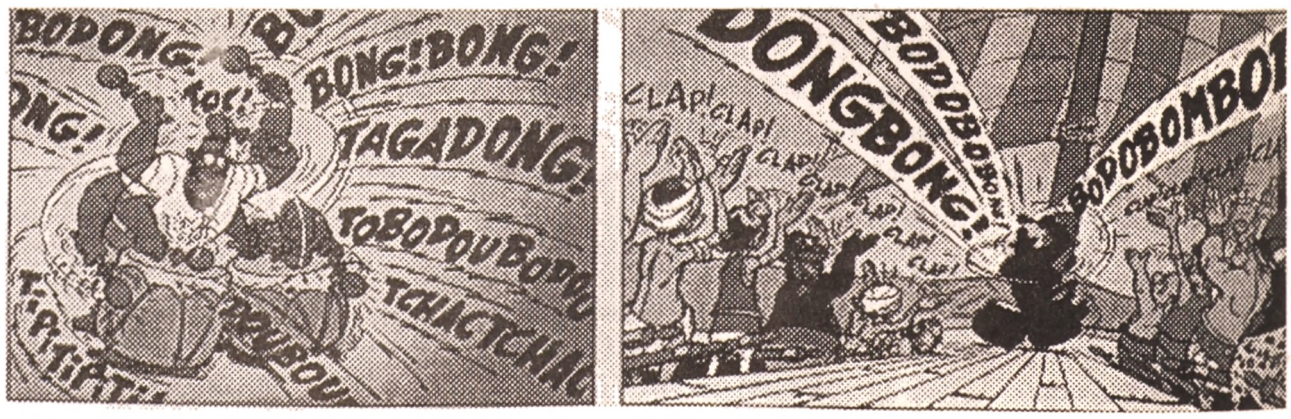
Αχ, Οβελίξ!

29 ΟΛΕΣ ΚΙ ΟΛΕΣ ήταν οι ιστορίες του Αστερίξ και της παρέας του που, ώς τώρα, είχαν κυκλοφορήσει σε βιβλία. Λίγες, αλλά μας φαίνονταν πολλές. Βολευόμασταν, όμως, με τις επαναλήψεις – η επανάληψις, μήτηρ της μαθήσεως κ.λπ. Ο μακαρίτης ο Γκοσινί είχε πασχίσει να επινοήσει και τα γκαγκ, και τους χαρακτήρες, και τις συγκρούσεις, είχε κορφολογήσει τη λογοτεχνία για να πλουτίσει τα δρώμενα, είχε βουτήξει ώς το λαιμό στην Ιστορία για να την επανεγγράψει ως διδακτική παρωδία... Οι περιπέτειες του Αστερίξ και της παρέας του (του Οβελίξ, του Αμπρακαταμπρίξ, του Ιντεφίξ, του δρυίδη Πανοραμίξ...), σχεδιασμένες εξαιρετικά από τον Ουντερζό, στην ουσία ενηλικίωσαν τα κόμικς, τροφοδότησαν με παιγνιώδεις επινοήσεις τις καθημερινές συναναστροφές και χάρισαν ανάταση σε πολλούς – με ελάχιστα. Ακόμα κρατώ τις ωραίες μεταφράσεις κάποιων ιστοριών του Αστερίξ από τον Κώστα Ταχτσή, στις εκδόσεις Ψαρόπουλου – τις βγάζω και τις δείχνω στους δύστροπους που, ακόμα, ψέγουν τα κόμικς διότι, λέει, εθίζουν στην εύκολη ανάγνωση και φτωχαίνουν τη γλώσσα.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ, βγήκε και η τριακοστή ιστορία. Γραμμένη και σχεδιασμένη από τον Ουντερζό. Κρατάει τις σχέσεις, τα πρόσωπα, επινοεί και ένα καινούργιο (τον έλληνα σκλάβο Σπαρτάκιους, που έχει όνειρο την ελευθερία και τη μουτσούνα του κινηματογραφικού Σπάρτακου, του Κερκ Ντάγκλας). Όμως, η πλοκή δεν έχει νεύρο και τα γκαγκ είναι τα ίδια, ξαναφορεμένα. Είπαν πως, τώρα, ο Ουντερζό ξαναβάζει μπρος τη μηχανή και θα κάνει νέες ιστορίες του Αστερίξ – συνεχώς, μία κάθε εννιά μήνες. Φοβόμαστε ότι, τώρα, στη Γαλλία ανακαλύπτουν τη βιομηχανική διάσταση των κόμικς στον Αστερίξ, εναντίον της «ξενόφερτης» Ντισνεϋλάντ – και προσπαθούν με τα ίδια μέσα της βιομηχανίας του Ντίσνεϋ, με την επανάληψη και την αφέλεια, να επιβάλλουν ως μαζική κουλτούρα το θρίαμβο του λαμπερού πνεύματος της σειράς που αγαπήθηκε όσο καμιά.

ΔΕΝ ΓΚΡΙΝΙΑΖΩ - αλλά δεν μπορώ να μη διαπιστώνω. Στο κάτω κάτω, αγόρασα κι εγώ το τεύχος με τίτλο *Η γαλέρα του Οβελίξ* – κι αν όχι τίποτ' άλλο, μολονότι στα κόμικς ο αναχρονισμός, ως κωμικό εφεύρημα, είναι φτηνόπραμα, χάρηκα τη σκηνή όπου ο τυμπανιστής, αντί να δώσει το ρυθμό στους κωπηλάτες, ξηγιέται ένα απίθανο σολάρισμα. Λυπήθηκα, όμως, που ο Οβελίξ αναγκάστηκε να υποστεί παθήματα που δεν αρμόζουν στο επίπεδό του.

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΗΛΙΑ ΚΑΝΕΛΛΗ

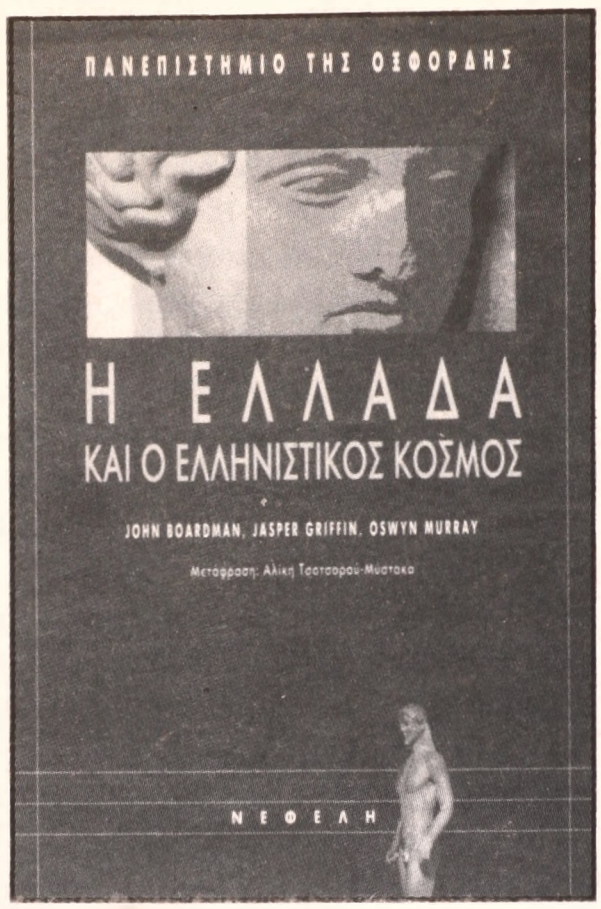
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ 1996

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ 20+1 ιστορίες από το διαγωνισμό του *Elle* (1996)
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΑΦΝΗ Μάρσα Ματρούχ και άλλες παράξενες ιστορίες
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ Ιστορίες της σιγανής βροχής
ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ ΜΙΜΗΣ Ο Μυστικός Νοέμβρης *(Μυθιστόρημα)*
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ ΛΕΝΤΙΤΣΙΑ Μακρινός κόσμος *(Μυθιστόρημα)*
ΓΑΛΑΝΟΣ ΑΛΕΚΟΣ Με το Σταυρό και το ξίφος *(Αφηγηματικό Συναξάρι)*
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΝΤΟΡΑ Ο μεγάλος θυμός *(Μυθιστόρημα)*
ΓΚΙΩΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Το περίπτερο *(Αφήγημα)*
ΖΑΡΟΚΩΣΤΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ Το καθαρό χάδι *(Νουβέλα)*
ΖΕΗ ΑΛΚΗ Νεανική φωνή *(Διηγήματα)*
ΘΕΟΤΟΚΑΣ ΝΙΚΟΣ – ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΩΣΤΑΣ Οι αχινοί *(Μυθιστόρημα)*
ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗ ΡΟΥΛΑ Έξω απ' τη «ΣΟΝΙΑ» στις επτά *(Αφήγημα)*
ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ ΙΩΑΝΝΑ Με τη γλώσσα των χεριών *(Μυθιστόρημα)*
ΚΑΣΟΛΑΣ ΜΗΤΣΟΣ Ο Πρίγκιπας *(Μυθιστόρημα)*
ΚΑΤΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ Το παράπονο του Οδυσσέα *(Μυθιστόρημα)*
ΚΙΖΗΛΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ Ο Μάγος *(Μυθιστόρημα)*
ΚΟΛΥΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ Μετανάστες στον άλλο κόσμο *(Διηγήματα)*
ΚΟΡΡΕΣ ΜΑΝΟΛΗΣ Φυλής 380β *(Μυθιστόρημα)*
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΝΙΚΟΣ Παιχνίδια με τη φωτιά *(Μυθιστόρημα)*
ΜΑΓΡΙΖΟΥ-ΣΑΪΑΣ ΒΕΑΤΡΙΚΗ Στην Πολυξένη *(Μυθιστόρημα)*
ΜΕΓΑΛΟΥ-ΣΕΦΕΡΙΑΔΗ ΛΙΑ Η γυναίκα της άμμου *(Μυθιστόρημα)*
ΜΕΓΑΛΟΥ-ΣΕΦΕΡΙΑΔΗ ΛΙΑ Σαν το μετάξι *(Μυθιστόρημα)*
ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Γκαρσονιέρα για παλιά βιβλία *(Διηγήματα)*
ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΜΑΝΤΑ Γιάντες *(Μυθιστόρημα)*
ΝΟΛΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Τα θολά τζάμια *(Διηγήματα)*
ΞΑΝΘΟΥΛΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ Το τρένο με τις φράουλες *(Μυθιστόρημα)*
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΝΤΙΝΟΣ Περίπτωση μολότωφ *(Μυθιστόρημα)*
ΠΑΝΑΓΟΥ ΕΜΥ Ο έρωτας έβλεπε στη θάλασσα *(Μυθιστόρημα)*
ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ ΑΛΕΞΗΣ Ζαΐδα ή Η καμήλα στα χιόνια *(Μυθιστόρημα)*
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ Χωρίς κίνητρο *(Μυθιστόρημα)*
ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΘΑΝΑΣΗΣ Η πλατεία *(Μυθιστόρημα)*
ΠΑΤΕΡΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Το αγόρι *(Μυθιστόρημα)*
ΡΟΚΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ Ένας επικίνδυνος γλύπτης *(Διηγήματα)*
ΡΟΥΣΣΟΣ ΤΑΣΟΣ Ο Οδυσσέας *(Μυθιστορία)*
ΣΕΧΙΔΟΥ ΓΙΩΤΑ Άγαμος Έρως *(Μυθιστόρημα)*
ΣΙΩΤΗΣ ΝΤΙΝΟΣ High Life *(Αφηγήματα)*
ΣΚΑΜΠΑΡΔΩΝΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ Ο στρατηγός κεντάει *(Διηγήματα)*
ΣΜΠΩΚΟΥ ΕΛΕΝΗ Ημερονύχτια *(Μυθιστόρημα)*
ΣΟΛΔΑΤΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ Το αίνιγμα *(Μυθιστόρημα)*
ΣΟΥΡΟΥΝΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ Μισόν αιώνα άνθρωπος *(Αφηγήματα)*
ΣΟΥΡΟΥΝΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ Το μπασιούνι *(Παραμύθι για μικρούς και μεγάλους)*
ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΝ ΝΑ ΜΗΝ ΥΠΗΡΞΑΝΕ ΠΟΤΕ
1. Μητροπόλεις *(Μυθιστόρημα)*
ΣΦΥΡΙΔΗΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ Ψυχή μπλε και κόκκινη *(Μυθιστόρημα)*
ΤΣΑΛΙΚΟΓΛΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ Η κόρη της Ανθής Αλκαίου *(Μυθιστόρημα)*
ΤΣΙΤΑΣ ΜΑΚΗΣ Πάτυ εκ του Πετρούλα *(Διηγήματα)*
ΦΑΚΙΝΟΣ ΑΡΗΣ Οι παράνομοι *(Μυθιστόρημα)*
ΧΑΝΤΖΗ ΟΛΓΑ Ο έρωτας δεν είναι πάντα τοκογλύφος *(Μυθιστόρημα)*
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ Ακτή στο φως του χειμώνα *(Διηγήματα)*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ
Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΟΞΦΟΡΔΗΣ

Η ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Το βιβλίο αυτό καλύπτει την περίοδο από τον 8ο αιώνα π.Χ. και την εμφάνιση της ελληνικής πόλης-κράτους, μέχρι τις κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου και την ίδρυση του ελληνικών μοναρχιών. Γνωστοί μελετητές όπως οι JOHN BOARDMAN, JASPER GRIFFIN, OSWYN MURRAY, JONATHAN BARNES, PETER LEVI, OLIVER TAPLIN κ.ά., πραγματεύονται με τρόπο μοναδικό, την κοινωνική και πολιτική ιστορία, τις εικαστικές τέχνες, το θέατρο, τη λογοτεχνία και τη φιλοσοφία· ο Όμηρος, οι ελληνικοί μύθοι, ο Ησίοδος, οι Έλληνες τραγικοί, ο Αριστοτέλης, ο Πλάτωνας, οι ελληνιστές φιλόσοφοι και το πάθος τους για την Ηθική, τη Λογική και την Επιστήμη είναι μερικά από τα θέματα που αναπτύσσονται εδώ.
Το βιβλίο συμπληρώνεται με χάρτες, χρονολογικούς πίνακες, εκτενή βιβλιογραφία και πλούσια εικονογράφηση.

Μια νέα σειρά βιβλίων με τη συνεργασία των ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΝΕΦΕΛΗ και του ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΣ ΟΞΦΟΡΔΗΣ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...προωθούν το καλό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80, ΤΗΛ.: 36 07 744, FAX: 3623093